

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei. ○ Megjelenik minden héten szombaton.

Lelkészegyesület.

A nagyszalontai konferenciának — mint ismeretes — utolsó tárgya: a lelkészek barátsága és testületi szellemének ápolása volt. A tétel második részének főcélja: állásfoglalás, abban az irányban, hogy milyen szervezet legyen megfelelő a lelkészeknek egy táborban tömörítésére, tekintettel erdélyi lelkésztestvéreinknek a „lelkészek szövetsége“ és a „lelkészegyesület“ felől folyó vitájára.

A konferencián az állásfoglalás megtörtént, amennyiben a jelenlevő lelkészek, elfogadva Nemes Elemér előadói javaslatát, egyhangulag a lelkészegyesület megszervezése mellett döntöttek. A szervezési munkálat megkezdése azonban azért nem történt meg, mert nem akartunk elébe vágni erdélyi testvéreink határozatának és mert felvetődött a kérdés, hogy külön alakítsuk-e meg a mi egyházkerületünk lelkészeinek egyesületét, vagy közösen az erdélyiekkel? Felhívja tehát az egyházmegyék lelkészeinek értekezletét, hogy ebben a kérdésben határozzanak.

Megvallom, ellene voltam a külön, kerületi lelkészegyesületnek. Olyan sok a különböző vonás, annyira nem ismerjük egymást, a különböző viszonyok oly sok válaszfalat állítanak közénk, egyházalkotmányunk eltérései és sok más egyéb annyira elválaszt bennünket, hogy feltétlen szükség van egy közös egyesületre, melyben egy más lelkészhez közelebb jutva, a bizalmatlanságot megszüntetnénk és eredményesen tudnánk munkálni a válaszfalak eltávolítását s egy táborban, egy lélekkel anyaszentegyházunknak és Isten országának építését. A többség is ebben az irányban nyilatkozott, de mert végleg dönteni nem akart, felhívta az egyházmegyék lelkészeit állásfoglalásra.

A konferenciáról hazaérkezve annál nagyobb meglepetéssel olvastuk a tordai nagyhétre összegyűlt erdélyi lelkészek ha-

tározatát. E szerint ugyanis sem lelkész szövetséget, sem lelkészegyesületet nem alakítanak, hanem a lelkipásztori értekezlet megalakításának kötelezővé tételét óhajtják. E határozatot Kiss Albert esperes javaslatára hozta, mely a következő:

1. Krisztus Anyaszentegyházában a lelkipásztoroknak Isten rendelése szerint való együttműködése elengedhetetlen feltétele annak, hogy az egyház megfelelhessen rendeltetésének.

2. Nem emberi keresés, hanem a Szentlélek Isten, mutatta meg az együttműködés megvalósításának irányát az 1904–7. évi I. t. c. 56. §. s. pontjában lefektetett rendelkezéssel Reménységgel várja, hogy a legközelebbi törvényalkotás rendjén az egyházmegyei lelkipásztori értekezlet megalakítása kötelezővé fog tétetni, még pedig az egyházmegye kötelékébe tartozó valamennyi lelkipásztor kötelező tagságával és a közös munkásságban való kötelező részvállalással, reménységgel várja az egyházkerületi és esetleg az egyetemes lelkipásztori értekezletnek törvényhozás útján való megalakítását.

3. Nem emberi akarat, hanem a Szentlélek Isten állította fel azt a tiltó rendelkezést, amely az erdélyi református egyházkerület 1923. évi közgyűlésének 70 ik sz. határozatában foglaltatik és reménységgel várja, hogy ez a határozat megfelelő módon az alkotandó új egyházi törvények közé fel fog vétetni.

4. Ez a határozat további intézkedés végett felterjesztetik a Mélt. Igazgatótanácshoz.

E határozati javaslatot három más javaslat ellenében hosszú, szenvedélyes vita után egyhangulag fogadták el.

E határozat a kérdésnek nem megfelelő megoldása, sőt egyáltalán nem megoldása és vele mi semmiképen nem értjük egyet.

Mert mit jelent ez a határozat?

Először is azt, hogy az ezt elfogadó lelkészek a kérdés megoldása előtt kitértek. Kitértek, mert tulságosan aggodalmaskodók voltak és élesebbnek látták az ellentétet a két, bár számban egyenlőtlen csoport között, vagy, mert előzőleg a többség a lelkészegyesület mellett nyilatkozott s a szövetség elejtésével a különben nagyon tiszteletre méltó célt és tekintélyes propagálót nem akarták, helyesebben nem engedték kompromittálni, — vagy, mert a féltett egységet így akarták megmenteni. Ez a kitérés azonban nem megoldása, hanem csak elodázása a dolognak.

Nem megoldása továbbá azért sem, mert *semmivel sem viszi előbbre a lelkipásztorok együttműködésének a testületi szellem ápolásának ügyét.* A törvény idézett pontja eddig is megvolt és még-

sem volt meg a testületi szellem és céltudatos, rendszeres, eredményes együttműködés, mióta az O. R. L. E.-fől elszakadtunk. Érvényben állott a törvény és mégsem működtek mindenütt a lelkesértekezletek, vagy ha működtek is, — mint a mi kerületünkben — mégis érezzük a szükségét egy összefogó, egységesítő lelkesegyesületnek. Sőt voltak lelkipásztori értekezletek a törvény meghozatala előtt is, mégis szükség volt az O. R. L. E.-re.

Az értekezőlet soha sem képes olyan feladatok elvégzésére, olyan eredmények felmutatására, mint az egyesület. Példa és bizonyosság rá az O. R. L. E. az egész lelkeszi kart egy táborba gyűjtő munkájával, nagy alkotásaival, társadalmi, tudományos és irodalmi téren elért nagyjelentőségű eredményeivel, amire az értekezőlet sohasem lettek volna képesek. Az értekezőletnek azért nem volt kellő, sőt sokszor semmilyen eredménye, mert nem volt egységes irányítás, sőt legtöbbször semmilyen irányítás, mely tartalmat adott és célt tűzött volna ki az egyes értekezőletek elé.

Az értekezőlet soha sem lesz olyan erős kapocs, mely mindenkit és igazán összefogjon. Nem lesz meg különösen az egyházmegyei alakulatokat összetartó ereje, aminthogy nem volt soha és nincs meg ma sem. Nem hoz tehát létre igazi egységet, nem fogja össze az egyes kerületek, még kevésbé a két kerület lelkipásztorait. Már pedig ez a legfőbb célunk, mielőbb megvalósítandó legelső feladatunk.

Különben a határozatbeli értekezőletben a név és a fogalom nem fedik egymást. Mert vagy csakugyan értekezőlet és akkor azt nem lehet „megalakítani“, hanem ad hoc összehívni „megtartani“ minden állandó jelleg nélkül, vagy ha „megalakítjuk“, akkor lényegében ugyanaz, mint az egyesület, mert szükség van nemcsak tagokra, hanem tisztviselőkre, bizonyos szabályokra, hacsak határozatok alakjában is.

Van egy lehetetlen pont az elfogadott határozatban. „Reménységgel várja, hogy a legközelebbi törvényalkotás rendjén az egyh. m. lelkipásztori értekezőlet „megalakítása“ kötelezővé fog tétetni“. Ez a kötelező kényszerűség kiöli a lelket, a lényegét nem is számítva, hogy a szövetség tervezőinek elgondolásától sokkal távolabb van, mint az egyesület. A lelkipásztorok bármilyen nevet viselő testületbe nem a törvény, nem a hatalom, nem a parancs, hanem az önkéntes munka, a lelkek felbuzdulása adhat egyedül értéket. Ezt nem a törvénynek, hanem a lelkipásztoroknak maguknak kell megalakítaniok.

A tordai határozatra, illetve a javaslatot bevezető előadás egy kitételére, még három megjegyzésünk van.

Az első az előadásnak arra a kifejezésére vonatkozik, mely szerint „*a lelkipásztorok szervezkedése külön test az egyház testében káros az egyházra és az Isten országára és éppen ezért megengedhetetlen*“. Ez ellen a megállapítás ellen a legnagyobb mértékben tiltakozunk. Jól emlékszünk, hogy az O. R. L. E. szervezkedése kezdetén is voltak akik így gondolkodtak és minden módon igyekeztek megakadályozni, de ma mondani ilyet, mikor erre éppen az O. R. L. E. fényesen rácáfolt, a legnagyobb meg gondolatlanság, nem merem hinni, hogy rosszakaratu vádaskodás. De gondoljuk csak el, hogy egy idegen milyen véleményt alkotna magának belőle, rólunk lelkipásztorokról?

A másik megjegyzés a javaslat harmadik pontjára vonatkozik, melyet enyhén szólva szerfölött naivnak és nevetségesnek tartunk. Mert legalább is nevetséges dolog úgy tüntetni fel az erdélyi kerületnek a Lelkészegyesület megszüntetésére vonatkozó határozatát, hogy ezt a tiltó rendelkezést „nem emberi akarat, hanem a Szentlélek Isten állította fel“, mikor jól tudjuk, hogy nagyon is emberi és személyi okokból hozatott meg. Azonkívül rendkívül sérelmes és reánk nézve bántó e harmadik pont vége, mely szerint „reménységgel várja, hogy ez a határozat az alkotandó új egyházi törvények közé fel fog vétetni“. Bántó, hogy azt a határozatot, amely reánk, királyhágómellékiekre nem vonatkozhatott, — ok sem volt reá — most mireánk is ki akarja terjeszteni és bennünket jogoktól akar megfosztani. Mi, ez ellen, sőt minden hasonló gondolkodás ellen nemcsak tiltakozunk, hanem küzdeni is fogunk.

A harmadik megjegyzés az, hogy végtelenül fájdalmasan érinti a mi kerületünk lelkipásztorainak az a semmibevevése, mely az elfogadott határozati javaslatból kiérzik. Mig Derzsi Endre ellenjavaslata nemcsak megemlékezik rólunk és számít reánk, hanem a szervezés munkájában is alkalmat és módot biztosít a részvételre, addig e javaslatban csak egy „esetleg“ szó jut nekünk. „Reménységgel várja az egyházkerületi és esetleg az egyetemes lelkipásztori értekezletnek törvényhozás útján való megalakítását“. Egy esetleg — és az egész előadásban sehol egyetlen egy szó sem. Fáj, mert nemcsak az érzik ki hogy senkit sem érdekel a mi véleményünk, hanem az a rideg semmibevevés, mely szerint mi ugysem számítunk — talán mert sokkal kevesebben vagyunk. Fáj, különösen akkor, mikor mi arra törekszünk, hogy — a két kerületbeliek — közelebb jussunk,

egymáshoz, hogy odaálljunk egymásmellé és egyesült erővel alkossunk egy minden lelkipásztort magában foglaló erőteljes egyesületet.

A tordai határozat után világos előttünk a teendő.

Mi nem állhatunk meg a lelkipásztori értekezletnél, amelynél már régóta állunk, sőt vegetálunk. Minket ez nem elégíthet ki, mi többet akarunk. Mi nem ejthetjük el a Lelkészegyesület eszméjét csak azért, mert Erdélyben kényelmetlen volt ennek a megoldása és kényelmes kitérésí módot találtak az idejét mult értekezleti megoldásban. Mi egy mindnyájunkat egyesítő és az összetartozás nagy érzésétől áthatott közös munkára lelkesítő, egymást igazán testvérré tevő egyesületet akarunk. Erre nézve most már csak egy mód van: alakítsuk meg a királyhágómelléki egyházkerület lelkipásztorainak lelkészegyesületét, melybe — ha jöhetnek — szeretettel fogadjuk erdélyi testvéreinket is, hogy majd velük egyetemes lelkészegyesületté szervezkedjünk!

Debreczeni István.

Mi baj van a mi prédikálásunkkal?

Ezen címen közölt nem régen dr Fosdick Emerson Harry, az amerikai angol református egyház legmélyebbre látó hitszónoka, newyorki lelkész a Harper's Magazin-ban igen tanulságos cikket. Ugy gondolom, nem lesz egészen érdektelen az ma, amikor prédikálásunk módja vajadás alatt áll; amikor velem együtt nagyon sokan azt a módot óhajtanók érvényre juttatni, amelyik a keresztyénség örök nagy alapelveit a modern lélektan megalapításában törekszik bemutatni hűveink seregének s ezáltal a legmodernebb mentalitású egyháztagok által is elfogadhatókká tenni azokat. Meg akarjuk értetni az emberekkel, hogy nekik az életben olyan égető szükségük van a vallásra, evangéliumra, Istenre, mint a betévő falat kenyérre, hogy életüket el ne tékozzolják; hogy értékes, diadalmas, boldog életet éljenek.

Egész határozottan kijelenti Fosdick, hogy a prédikálás körül észlelhető bajok fő-fő oka ma az, hogy az evangélium modern proklamálója első sorban elvont témákkal foglalkozik, nem pedig konkrét problémákkal. Vagyis, más szavakkal a saját gondolatait, eszméit, hittételi igazságokat, evangéliomi tanulságokat prédikál elvontan, tekintet nélkül gyülekezete lelki szükségleteire. Az ilyen „absztrakt“ prédikálásnak aztán az a káros következménye lesz, hogy akármilyen retorikai remekmű volt is különben az a beszéd, hatástalan, „száraz“ marad; lelki megmozdulásokat nem bír felidézni, lelki átváltozásokat nem képes produkálni.

Legtöbb prédikátor, — mondja Fosdick — előveszi a szentírást és keres egy textust, egy bibliai mondást, ami véletlenül megtetszik neki és ezt fejtegeti egy félóra hosszat; abban a balhiedelemben, hogy az előtte lévő gyülekezetet mélyen érdekli annak a bibliai versnek történelmi eredete, eredeti értelme, erkölcsi jelentősége. Predesz-

tinációszerűleg unottá és sikertelenné lesz az ilyen prédikálási mód.

Fel lehet azt ugyanis komolyan tételezni, hogy érdeklő csak egyetlenegy tagját is a gyülekezetnek az eféle beszéd mód sokáig. Hiszen még a legügyetlenebb kereskedelmi utazó is tudja azt, hogy árucikkével sikert csak úgy érhet el, a tömegével, hogyha az a mindennapi szükségletet elégíti ki. Közérdeklődést csak úgy képes kelteni, ha portékája a lüktető, való élettel szoros kapcsolatba van hozva. Különben szóba sem állanak vele.

Okvetlenül így jár a hitszónok is, ha elvont témákat fejteget, ha alapigéjét nem hozza kapcsolatba a való élettel, ha nem érezteti át hallgatóival, hogy az neki nélkülözhetetlen lelki szükséglet. Temploma elnéptelenedik. Ő maga elkedvetlenedik. Beszédeiből évről-évre több „iz” hiányzik. Elcsépelet témákat ismétel. Üres formalitásba süllyed.

Néha fájón gondol vissza a régi fiatalos lelki megrezdülésekre, lelkesedésekre, amellyel dicsőséges pályáján megindult volt valamikor.

Arra kéri azért Fosdick lelkész társait, hogy a körülöttük zajgó, lüktető, való életet prédikálják. A mindennapi életben felmerült problémákat vitassák meg a hit világánál. Ezek érdeklők hallgatóit legeslegelső sorban. A beszéd elkészítésénél legelső sorban a gyülekezetre kell gondolnunk. Mi kell neki, mi szükséges a lelkének? Ezt kell megkérdeznünk. Nem elvont témával, hanem a lelkek konkrét szükségével kell kezdenünk. A lelkész hivatása az, hogy gyülekezete tagjainak egyéni problémáival foglalkozzék. A lelkipásztorság nem egyéb, mint az egyén lelkével való elszánt küzdelem élet-halál kérdések felett.

Készségesen elismerem, — mondja tovább Fosdick, — hogy a lelkipásztori pálya nagyon nehéz. Szíve vérével mossa meg a jó lelkipásztor hiveinek lelkét. Éppen azért, mint minden magasztos hivatás, temérdek sok komoly fáradozást, önfeláldozást kíván. De egyszersmind ebben van annak felüdítő ereje is. Miként a földmivelés, éppen a lelkiismeretes munkával teszi a talajt egyre termékenyebbé, úgy van az a lelkipásztorkodással is. Mennél intenzívebben érdeklődik a lelkész az egyének iránt és azok belső lelki élete iránt, annál hatóságosabb, annál sikeresebb, annál szeretettebb lesz hivel körében. Átérzi népét, azok bajait, óhajait, kudarcait, problémáit. Beszédében ekkor tudni fogja, miként kezelje életüket, hogy hétről-hétre észrevehető átváltozásokat produkáljon. Ekkor aztán egy-egy prédikáció után nem azt mondják a hivek neki, üres hízélgéssel: „De szépen beszélt a tiszteletes ur”, — hanem elfogultan, meghatottan azt fogják kérdezni tőle: „Honnan tetszet megtudni, hogy nékem éppen ez a bajom van?” ... vagy: „Ugy látom, meg tetszik érteni engem, lenne egy kis ideje, hogy megbeszélgessük alaposan az én bajomat?”

És ez a végcél. Addig vinni a lelket, hogy érezze meg az átalakulás szükségét. Ismételten: a prédikálás elszánt birkozás az egyes ember lelkével élet és halál kérdések felett. Amíg a prédikátor lelkét ez a tudat által nem járja, mindenféle ékesen szólás keveset segít rajta.

Bokor Sándor.

Előfizetőinkhez! Ismételten és nyomatékosan kérjük a hátralékos előfizetési díjak sürgős

beküldését, mert a lap nyomdaköltségeivel nagy kiadásaink vannak.

A resicai imaház és iskola felavatása.

A folyó évi szeptember hó 30-án bensőségteljes ünnepség keretében avatták fel a resicai kis egyházközségnek egy új pompás bérépületében beiktatott imaházát és 2 tantermű iskoláját. Régi vágy teljesedett be akkor, amikor ez az áldozatkész gyülekezet megérhette azt a napot, hogy a kis bányaváros más vallásu és nemzetiségű lakói között a maga templomában imádhassa ezután Istenét, aki reménységét valóra váltotta. Az ünnepség megkapó és színes keretekben folyt le nemcsak a gyülekezet, hanem a város hatóságának és a más egyházközségek képviselőinek jelenlétében.

A felavatást *Sulyok* István püspök ur végezte, akinek ajkairól szállott fel először a hallgatóságot a magasságos Isten királyi székéhez emelő gyönyörű imádság. Az alkalmi beszédet *Csernák* Béla egyházkerületi főjegyző tartotta, míg a megáldó imádságot dr *Kecskeméthy* István kolozsvári theologiai tanár végezte. *Keresztes* József helybeli lelkész pedig a templomépítésének rövid, de mély tanulságokkal telt történetét olvasta fel. Az istentiszteleten a resicai református egyházi énekharang működött. A felavató ünnepség keretében állították be az áldásosan működő Nőegylet zászlójának felavatását is, melynél a zászlóanyai tisztet a Nőegylet elnöknője *Bálint* Miklósné urnő töltötte be.

Meleg bensőséges nap volt úgy az egyházközség, mint általában mindazokra nézve, akik akár hivatalos kiküldetésben, akár az egyház iránt való meleg érdeklődésből a közelből és távolból megjelentek. A város és állami hatóságok, különböző felekezetek és egyesületek jelenlétükkel és szíves üdvözléseikkel nemcsak a református egyház képviselőiben megjelent Püspök személye, hanem általában a református egyház megbecsülése iránt is elismerésre méltó nemes indulatot mutattak és kifejezésre juttatták azt a nagy gondolatot, hogy a kölcsönös szeretet és megbecsülés lehet a boldogabb jövőnek záloga.

Az ünnepség megrendezése, valamint a szép épület fel-emeléséért e helyen is minden elismerést kell kifejezni *Bálint* Miklós a resicai vasművek és uradalmak részvénytársasága gépgyárainak igazgatója, mint az egyház örökös főgondnoka, továbbá a fáradhatatlan *Keresztes* József lelkész és a gyülekezet mindazon tagjainak, akik lankadást nem ismerve és áldozatot nem kimélve, a resicai egyházközség boldog jövőjének fundamentumát megvetették.

Dél-Oroszországban, Kaukázusban, Szibériában az evangélium terjedéséről lehet örvendetes jeleket látni. Egyik szibériai kerületben nem régen egy napon 3000 ember jelentkezett megkeresztelkedésre. A nagy szibériai vasut mentén egész láncolata keletkezik az evangéliumi egyházaknak a pogány törzsek és a mohamedán tatárok között.

KÜLFÖLD

Dr Antal Géza dunántúli püspök lelkésszé felszentelése és tanári, lelkészi szolgálata 40 éves jubileumát múlt hó 26-án ünnepelték Pápán, az egyházkerületi közgyűlés keretében. Az Úr áldása és kegyelme legyen a jubiláló főpásztoron.

S. Szabó Józsefet, a debreceni főgimnázium igazgatóját a kormányzó főigazgatói címmel tüntette ki. A megérdemelt kitüntetéshez szeretettel küldjük őszinte üdvözlésünket.

Protestantizmus védelmére alakult nemzetközi szövetség f. évi október 15—18 ig terjedő időben Budapesten és Debrecenben tartja gyűlését igen érdekes és gazdag programmal. Őszinte sajnálattal vettük tudomássul, hogy sem az Erdélyi, sem a Királyhágómelléki Egyházkerület nem képviselteti magát a konferencián. Ennek oka az, hogy a szövetségtől még soha flehívás a tagság tárgyában nem érkezett. Szükségesnek tartjuk igen fontos érdekek mérlegelésével, hogy a romániai reformátusság szintén bekapcsolódjék a szövetségi munkába, mert ettől minden vonatkozásban csak gazdag előnyöket nyerhetünk.

A nyiregyházi Leánykálvineum szeptember 13-án tartotta évmegnyitó ünnepélyét. Az idén bevonuló tanulók írásos szabályzatban kapták meg a viseletre vonatkozó szigorú fegyelmi rendelkezéseket, amelyeket, mint a következőkből láthatjuk, a kálvineum puritánizmusa hat át. A többek között az iskolában minden növendék egyforma kötényben tartozik járni. Kivonulásokon, ünnepélyeken csak az előirt egyenruhában szabad megjelenni, egyenkalap viselése mindenkor kötelező. A viselt ruha ülve fedje a térdet, testszinű és divatszínű harisnyák, valamint cipők viselése szigorúan tilos. Eton és bubifrizurát viselni nem szabad. Az iskolás leányok hajviselete csak hosszú, vagy rendes körhaj lehet. Világos vagy rikitó színű kabátot nem lehet viselni, ugyszintén az ékszer is el van tiltva. Azon növendékeket, akik az intézeti fegyelem ellenére a vakációkon szabályellenes frizurát hordtak, vagy a kelletténél jobban megkurtították ruháikat, most az új iskolai év elején megdorgálták, sőt a szülők is megrovásban részesültek.

HIREK

Lelkészmeghívás. A szamosdobi gyülekezet a Gyöngyössy Bálintnak Nagykolcsra történt meghívásával megüresedett lelkészi állásra *Bara* József józsefházai lelkészt hívta meg. Isten

áldása legyen az új pásztor munkájában.

Biharfélegyházi harangszentelés. A biharfélegyházi reform. egyház őseitől reámaradt gyönyörű templomát, mely az idők viszontagságai

miatt hasadozni kezdett, szept. 16-án tartott templomszentelése alkalmával a mindenható Isten védő kezébe ajánlva adta át a jövő századoknak, hadd hirdettessék ezután is benne az ott lakó Bocskay népe utódainak a minden áldások Istenét! A józan, szorgalmas, Istenfélő nép méltó templomához, a kívül bámulatos kőmives munkája, belül messze földön fel nem található csehsisaku boltozatu, márványutánza ufestéssel a szemlélőre, oly mély benyomást tesz, hogy kénytelen bevallani az ember, e templomhoz hasonló kevés található. Négy esztendő lefolyása alatt megmutatták, hogy él még keblökben az Isten. Az egyház tornya tetejét ujonnan bádgoztatta, elvitt harangja helyett nagyobb s új harangot készítettett, régi stílu templomát belül megfestette, nem sajnálva ezekért, hanem örömmel áldozva négy-százezer leit csak ugy legyen — amint az ősök megépítették. Nagy volt a nép öröme, mikor templomát felszentelhetette s örömebe belesirt a lelke, hullottak a könnyek, amikor az esperes úr megbízásából *Balogh Ferenc* margittai lelkész felszentelő imája Istenhez vitte hálát rebegni az örömmámorban uszó emberi sziveket. A lelket felemelő imája Istent szerető gazdag szívét tükrözte vissza. Egy fiu és egy leány gyermek keresztelését dr *Bodnár Gábor*, jákóhodosi lelkész végezte, beszéde bizonyosága volt mély-séges hitének is. Utánna a helybeli lelkész ismertette az egyház temploma történetét. Délután *Kovács Gábor* vajdai

lelkész végezte az istentiszteletet, beszédével csak jobban emelte az Istenhez vágyó lelkeket. A helybeli ifjuság is bemutatatta, hogy tud a szépért, a nemesért lelkesedni. Nem is egy, hanem egyszerre két darab a „Cigány“ és a „Muszka vőlegény“ című népszínművek előadásával olyan sikert értek el, hogy az egybegyültek nemcsak meglegedésüket, hanem csodálatukat fejezték ki az ifjuság előadásai felett s mindenki azzal a hangulattal távozott el, ime mindent lehet cselekedni, — csak akarni kell.

Templomszentelési ünnepély Hiripen. Szept. 30-án tartotta a hiripi gyülekezet e nyáron renovált templomának felszentelési ünnepélyét. Dél előtt alkalmi istentisztelet volt, melyet *Sárközi Lajos* szatmárnémetii lelkész végzett, föl-emelő imádság után meggyőző erővel hirdetve az Isten igéjét I. kor. 3. 16—17. alapján. Utána szintén ő emelte az Urhoz a hálaadó sziveket. Délután vallásos ünnepély volt a templomban, melyen *Gacsályi Zsigmond* kiskolcsi lelkész prédikált, *Peteskey Sándor* szatmárhegyi lelkész szabad-előadást tartott, *Bagossy Ead-réné* énekelt és szavalt. A kedvezőtlen idő dacára is áhítatos érzéssel ünnepelt az egész gyülekezet, az estére tervezett táncmulatság azonban elmaradt.

Brooklinban olyan sztrájk tört ki egy gyárban a napokban, hogy 400 munkásnő hagyta abba a munkát azért, mert nem akarták hallgatni férfi munkatársaik egyetlen csunya beszédjét. Követésre méltó, megengedhető sztrájk.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

4539—1928-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Iskolaszéknek.* A Tankönyvkiadó-Bizottság f. hó 2-án tartott ülésében a Nagy Vilmos féle III. el. ref. vallástani kézikönyv új kiadását engedélyezte, főlemelvén — a csekély példányszámra való tekintettel — a kézikönyv árát 22 Leiről 28 Leira. A könyv megjelenéséről az egyházker. bizományos hirdetésben fogja értesíteni az érdekelteket. **Sulyok István s. k., püspök.**

No. 4442—1928-III. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak.* Értesitem, hogy az 1928. évi július hó 11-ik napján tartott egyházkerületi közgyűlésünk jegyzőkönyveit hivatalom a mai napon minden egyes egyházközség részére megküldötte. Felhívom a Nt. Esperesi és Lelkészi hivatalokat, hogy a megküldött jegyzőkönyvek darabonkénti 100—100 lei árát az egyházkerületi pénztári hivatalba haladéktalanul juttassák el. Oradea—Nagyvárad, 1928 október 2. Atyafiságos szeretettel: **Sulyok István s. k., püspök.**

4443—1928 III. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Esperesi és Lelkészi Hivataloknak.* Értesitem, hogy az 1928. évi július hó 11-ik napján tartott egyházkerületi közgyűlés 63—1928. sz. alatt jóváhagyott Nyugdíj- és Gyámintézetnek Kölcsonkihelyezési szabályzata külön lenyomatban megjelent. Felhívom a Nagytiszteletű Esperesi és Lelkészi urakat, hogy érdeklődő magánosok részére amennyiben szükséges, ezen szabályzatot az egyházkerületi iratterjesztésből megrendelni sziveskedjenek, példányonként 5 lei csatolása mellett. Oradea—Nagyvárad, 1928 október 2. Atyafiságos szeretettel: **Sulyok István s. k., püspök.**

Pályázati hirdetés a jarmata neagră-i (feketegyarmati) kántortanítói állásra. **J a v a d a l o m:** 1. Kézpénz az egyháztól évi 4800 lei 2. 11'5 kis hold szántó. 3. 4 drb. legelő illetőség. 4. 2 drb. kis veteményföld. Földek adóját az egyház fizeti. 5. 20 □ méter tűzifa beszállítva. 6. 15 hektoliter buza. 7. 1 kat. hold agrárföld. Adóját a tanító fizeti. Tisztességes lakás, tágas kerttel. Addig, amíg az államszegély kiutaltatik. 8. Minden iskolás gyermektől 1 véka szemes tengeri. 9. 1 drb. ölős csirke. (Növendékek száma átlag 60.) Kántorságért 775 liter buza az egyháztól. Továbbá 6 kat. hold kántori agrárföld. Ez utóbbi azonban még folyamodás alatt van, érte az egyház nem szavatol. Stóla évente átlag 3500 lei. **Kötelesség:** a III—VI. vegyes osztály vezetése; kántori teendők ellátása; belmisszió munkában segédkezés. Pályázhatnak nosztrifikáló vizsgát sikerrel letett, katonai szolgálatukkal rendben lévő férfitanítók. Személyes megjelenés és kántori próbaéneklés ajánlatos. Pályázatok a szükséges okmányokkal felszerelve e hirdetés megjelenésétől számított két hét alatt adandók be a lelkeszi hivatalhoz: Jarmata Neagră p. u. Zerind jud. Arad. Vasuti állomás Tamásda. Az állás azonnal elfoglalandó. Presbitérium.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és 4660—1928. számú rendeleteiben használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek,
TANKÖNYVEK
és iskolai nyomtatványok**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-utca 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

**BERGER
ÉS SPINDLER**

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült

templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 40

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 40

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkészi Hivatalnak
 Jud. Bihor Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t ¹⁸

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

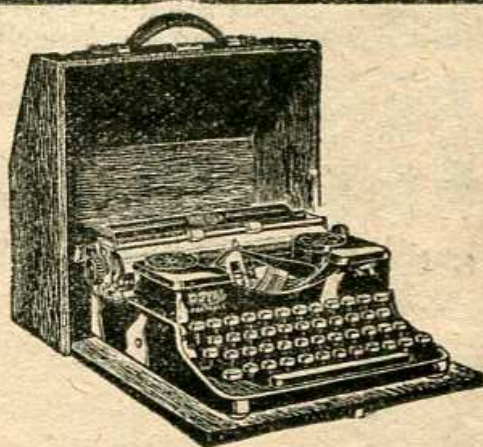
a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zölköttek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 40

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“

írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.

Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképviselőt:

GOLDSTEIN, ORADEA

Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

○ Megjelenik minden héten szombaton.

Igehirdetésünk átalakulása.

A nagyszalontai konferencián előadta: Debreczeni István.

E konferencia tulajdonképpen minden irányában belmissziói konferencia. És ime az első előadás tárgya: igehirdetésünk, vagy precízebben igehirdetésünk átalakulása, szoros értelemben úgy látszik, nem tartozik a belmisszió fogalomkörébe, kívül esik azon. De ha így is van, azt hiszem mindenki egyetért velem abban, hogy előtte van a belm. munkának, megelőzi azt. Különben is bizonyos, hogy a belm. egyetlen ágának végzése közben sem lehetünk el igehirdetés nélkül. Sőt maga a belm. legnagyobb részben különböző egyénekhez, viszonyokhoz alkalmazott igehirdetés. A belm. munkát egész bátran meghatározhatjuk így: alkalmazott igehirdetés, amennyiben az ige alkalmazása, Mert pl. sem a vasárnapi isk., sem a bibliakör nem vasárnapi isk. és nem bibliakör, egyszóval nem belm. munka egy speciális igehirdetés nélkül.

Most azonban a szoros értelemben vett katedrai, templomi igehirdetéssel akarok foglalkozni.

Anyaszentegyházunk megújodását, reneszanszát akarjuk munkálni, Isten segítségével, Lelkének ujjászülő erejével megteremteni. De ennek a megújodásnak előbb magunkon kell végbemenni. Meg kell ujulni a mi lelkünknek, sok tekintetben a mi életünknek és meg kell ujulni a mi igehirdetésünknek.

I.

Mi teszi indokolttá sőt szükségessé a megújulást és a kérdéssel való foglalkozást? Általánosságban azzal felelhetek a kérdésre, hogy a megújulásnak elméleti és gyakorlati okai vannak.

1. a) Tavaly volt 20 esztendeje, hogy Ravasz László először állapította meg a magyar egyházi irodalomban e tételt:

„igehirdetésünknek reformra van szüksége“* és ma éppen olyan igazán mondhatjuk, mint akkor. Nem, mintha 20 év. múltán új reform szükségessége állott volna elő — bár ez sem volna meglepő életünk azóta történt nagy változásai miatt — hanem, mert az ő általa hirdetett reform még ma sem történt meg. Kétségtelen azonban, hogy folyamatban van. Ebbe a folyamatba bekapcsolódnunk nekünk is életszükségletünk.

b) Egyházunk első sorban *igehirdető egyház*. Ha valljuk az elvet: „ecclesia semper reformari debet“ akkor a reformálás alól ennek legfőbb funkciója sem lehet kivétel. Soha sem lehetne, de legkevésbé éppen a mi időnkben, mikor a lelkek egy világkatasztrófa által óriási átalakuláson mentek keresztül.

2. A gyakorlati tapasztalatokban feltalálható indokok között ott van két szomorú, vagy legalább is elcsüggesztő tény.

a) Az istentiszteletről távolmaradók nagy száma. Nem akarom ezt a kifogást használni: üres templomok, mert ilyenek tulajdonképpen nincsenek, vagy alig-alig vannak, de viszont egy-egy nagy gyülekezet tele templomai sem bizonyítják azt, hogy nincsenek még mindig nagy számmal a távolmaradók.

b) Igihirdetésünknek az állandó templomlátogatók életében tapasztalt eredménytelensége, vagy legalább is kevés eredménye.

Ha komolyan elgondolkozunk ezeken, önmagunkat emésztve kell keresnünk az okokat — nemcsak másban, hanem magunkban is. Fel kell tennünk a kérdést: Az ígétől távolodott-e az igehirdetésünk, vagy hűveinktől? Az ige erejétől, világától, vagy hűveink világától, életétől? Ha őszinték akarunk lenni csak azt felelhetjük: mindakettőtől. [Kivéve a kivételeket, akiknek tisztesség adassék].

Nézzünk szemébe ennek az állításnak.

Mi ma általában a prédikálás? *Általánosságban* határozott elv nélküli beszédek sorozata. Egyik vasárnap a jó öreg orthodoxia, másik alkalommal a racionalizmus, majd a positivimus esetleg a pietizmus megnyilvánulásai. Legközelebbi bizonyosság amellet a budapesti Egyházi Értesítőnek a hódmezővásárhelyi O. R. L. E. kongresszusról írott referációjában a következő megjegyzés: „Az igehirdetésnek 50—60 év. minden elképzelését, izlését megláttuk“. Ez a baj, hogy 50—60 évvel ezelőtti nemcsak izlés, hanem felfogás, gondolatvilág, sőt témakör járja még egyre a szószéken. Minden pálya és minden tudomány halad. Gondoljunk csak a jog-, vagy az orvostudományra és

* Ifj. Péter K. Reform. Predikátori tár I. k. VII. 1. Az igehirdetés megújodása.

próbáljuk elképzelni s mit csinálnának e tudományok munkásai, ha még mindig 50—60 év előtti felfogással működnének?! — Egy öregebb és fiatalabb lelkész vitatkozott az igehirdetésről és különösen annak tárgyáról. Végül a vita hevében a fiatalabb így szólt az öregebbhez: különben mi nem is vitatkozhatunk, hiszen bátyám még mindig a gorlicei áttörésnél tart a prédikációban. Sőt — hozzátehetjük — sokan meg Königrätznél, hanem egyenesen Waterloónál.

Tárgyára nézve nagyon sok prédikáció, ha biblikus akar lenni, nem egyéb, mint bibliai történetek unalmas elismételgetése olyan formába, hogy annak alig van valami köze a hivek mai életéhez, vagy a lelkéhez. Sokszor olyan nagyképpel fejtegetik a százszor elismételt történeteket, hogy azt hinnék, sohase hallottuk azokat. Azoknak a prédikációja pedig, akik a biblikus-sághoz nem ragaszkodnak tulságosan, semmi más, mint hangulatterjesztő szavalás. De ezek a legkiadósabbak, mert ezek elmondása közben van a legtöbb könny, ezek után szoktuk kapni a legtöbb gratulációt.

Nyelvstylus tekintetében bizony még mindig a régi csapásokon járunk. Még egyre a Szoboszlai Pap István írásmodora az uralkodó, legfeljebb Révész Bálint átdolgozásában. Frazeológiáját tekintve a legtöbb — bocsánat a drasztikus kifejezésért — avas-közhelyek keserves kérődzése.

Hiveink lelkivilága egész más, mint tizenöt, sőt tiz évvel ezelőtt békében, vagy közvetlen a háboru után is volt. Más a gondolatköre, de más az igénye és szükséglete is. Háborut kiálltak, más népekkel érintkeztek, sokan Amerikát jártak, vallásos és vallás ellenes mozgalmak, tanok ingatják és tetszelős formában beadva sokszor megingatják őket. Egyik részük vallástalannabb, másik sokkal vallásosabb lett. Szóval lelkiviláguk, lelkiéletük komplikáltabbá vált, nagyobb fejlődött, sokat haladt — mi pedig egy helyben maradtunk... elmaradtunk. Ezért van a két-tők közötti távolság.

Mindezek, feltétlen szükségessé teszik igehirdetésük átalakulását.

II.

Az átalakulásnak kettős irányúnak kell lenni. Igehirdetésünknek át kell alakulni *tárgyára és módjára* nézve. Erre a két kérdésre kell megfelelnünk: *mit és hogyan*.

Mielőtt erre a kérdésre felelnénk: mit prédikáljunk, meg

kell állapítanunk, le kell szögeznünk, hogy az igehirdetés, a mi igehirdetésünk nem könnyű feladat és így kell felfognunk azt.

Soha sem volt könnyű, mert nehezzé tette gyülekezeteink vegyessége. A legtöbb gyülekezetben együtt vannak gyermekek, ifjak, öregek, szegények és gazdagok. Sok helyen szinte az analfabétáktól, a tudósig, legalább is az egészen művelt hívőkig. A prédikálás ma még nehezebb. Templomi gyülekezeteinket három csoportba oszthatjuk. Az elsőbe tartoznak az átlagos vallásosok. Ezeknek minden úgy van jól, ahogy van. Eljárnak a templomba, de ez elég nekik a vallásosságból. A másodikba tartoznak a közönyösek, a semmivel sem törődők. Nem nevezhetők hitetleneknek, de nem is sok közösséget vállalnak a hit dolgaival. A harmadik csoportba tartoznak azok, akiknek nem elég az átlagos vallásosság, a felszínen mozgó, a vizet csak szárnyal érintő prédikálás, akik többre vágnak, mélyebb vizekre szeretnének jutni a mi vezetésünkkel. Állítom, hogy sokan vannak ilyenek. Bizonyítják a szekták hódításai, mert ezek az ilyen hiveink közül szedték tagjaikat, elhódítva sokszor a legbuzgóbb, legmélyebben vallásos hiveinket.

Most aztán előttünk áll a feladat: tessék ennyiféle hallgatónak prédikálni. Bizony nem könnyű munka ez. Minden kétségen felül áll, hogy nem alkalmazkodhatunk mindegyikhez. Aki ezt teszi, az feltétlen eltéveszti a célt erre a kérdésre nézve: *mit prédikáljon.*

Többnyire így szoktak *predikálni*, formulázni: *miről* prédikáljon. Így prédikálnak sokan egyik, vagy másik textusról, tavaszról, télről, szárazságról, esőről, hitről, szeretetről és néha Krisztusról.

(Folyt. köv.)

Debreczeni István.

Az új ég és új föld.

Ez most a jelszó egyházi életünkben. A belmisszió egyes a lelkesedéstől elfogult barcosai már jelzik a lezüllött vallásos élet számára az új reformáció s vele együtt az új Lutherek és Kálvinok megjelenését. A nagyváradi „presbyteriánusok“ fővezére pedig a református egyház hitbéli szörnyű összeroppanásáról és a romok helyén az általa teremtett új ég és új földről beszél.

Ily körülmények között feljogosítva érzem magamat egyetemes egyházunk jóhírneve érdekében az igazság felderítése céljából felszólalásra. Hiszen én egy hosszú élet tapasztalatai alapján tudom értékelni a régi vallásos élet becsét és megjelölni a szükséges újítások jogosultságát és mértékét. Én a lelkeszési hivatás iránti őszinte vonzalomtól léptem a jogi tanszak elvégzése mellett a lelkeszési pályára és így senkisémm mondhatja

rólam azt, hogy pénzért hirdetem azt amit magam sem hiszek.

Nem hagyhatom észrevétel nélkül a Gyenge János által az egyházunk állítólagos romjain épített alakulatot. De tiltakoznom kell, utólagos hozzájárulás reményében összes hitfeleim nevében, azon tuzó kijelentések, elszólások ellenében, melyekben a belmisszió egyes lelkesült harcossai, a hithűség zászlaja alatt megindult nemes küzdelemben, az új reformáció szükséges és sürgős volta érdekében, ref. egyházunk kebelében a vallásos élet végleges romlásáról, elpusztulásáról és a belmisszió mint egyedüli mentőeszközzel beszélnek. Ha ugyanis ezen kijelentések igazságát, jogosultságát, hacsak hallgatag belenyugvással is, elismerjük, ez által a tuzóknak szolgáltatunk igazat.

Én is harcoltam egyidőben a belmisszió összes elveinek megvalósításáért a „Magyar szó“, „Debreceni protestáns lap“, „Lelkészegyesület“ című lapokban megjelent cikksorozataimmal és az ORLE. kebelében. De sohasem ragadtam el az eszme iránti lelkesedésem annyira, hogy a siker vagy a sürgősség érdekében a vallásos élet általános sülyedésére, küszöbön álló végveszedelmére hivatkoztam volna. Sőt ha a belmisszió célszerűségét, építőhatását elismertem is, annak gyakorlását nem tüntettem fel úgy mint egyedül idvezítőt, amely nélkül vallásos életet elképzelni sem lehet, mert a saját egyházam hiveinek beigazolt példászerű vallásos buzgósága nyomban megcáfolta volna állításomat.

A belmisszió tulságosan lelkesült, harcosai a mai vallásos élet általános hanyatlását a kitérések szaporodása, az úrvacsorával élők fogyása, a törvénytelen szülöttek nagyszáma, a vallás iránti közönyösség és az erkölcstelenség terjedése adottaiból következtetik. Pedig a kitérések csak időleges és helyi jelenségek, melyek csak nagy városokban mutatkoznak. A kitérők szaporodása még nem olyan nagy terjedelmű, hogy az egyház fennállását veszélyeztetné. Az úrvacsorától a művelt osztály tartózkodik a városokban a közös pohár miatt. De ezen segíteni lehet. A közönyösség csak látszólagos helyi tünet, mely sok helyen a mai nemzedék munkatulterheltségéből, az istentiszteleti idő célszerűtlen megállapításából és a templomok világítás és fűtés nélküli voltából származik. A törvénytelen szülöttek és az erkölcstelenség terjedése a világ nagy városaiban általános és talán legnagyobb Párisban. A franciák még is buzgó vallásosoknak tartják magukat.

Én azt hiszem a fentebbi téves adatok alapján felépített tuzó felfogással szemben, egyházunk tagjainak legnagyobb része velem együtt határozottan megtagadja azon állítás valóságát, hogy a mai lezüllött vallásos élet nagyszerű reformálására és új ég, új földre lenne szükség.

Érdekes, hogy Gyenge János az új ég és új föld harcosai nem is valami biztos adatok és egyéb körülmények által látja igazoltnak a ref. egyh. hitbéli szörnyű összeroppanását, hanem egyes egyházi férfiak elszólása által.

Állítólag a belmisszió némely buzgó harcosa, célzatosan megírott hírlapi cikkekben, olyan kijelentéseket, elszólásokat tet-

tek volna közzé, amelyek egyetemes ref. egyházunk vallásos életét fenyegető nagy veszedelemről, sőt már a bekövetkezett végpusztulásról szólnak.

Amennyiben ezen nagyhangu kijelentések az idézett hirdalpokban mint frázisok és elszólások valóban megtörténtek, az illetők iránti nagyrabecsülésem fentartása mellett, azokat tulzotaknak jelentem ki, egyházunk összes híveinek utólagos hozzájárulása reményében. Hála Istennek és a mi józan gondolkozású népünknek, az ilyenfajta nagyhangu kijelentések ma még csak tulzásból származó üres frázisok. És így üres frázis az is, mintha szükség lenne arra, hogy az ősi egyház romjai felett az új eget és új földet kell előállítani.

Igenis arra van szükség, hogy a lekipásztörök többet foglalkozzanak híveikkel s keressék és találják meg az utat gondolkozásukhoz és szívükhöz. Magyar kálvinista népünk konzervatívizmusa századokon és ösztönösen tiltakozott minden tulhajtás és szélsőségesség ellen.

Szondy Géza,

ref. lelkész, em. tanácsbíró.

Templomi perselyadományaink.

A perselypénzek között talán egynek sincs olyan nemes hivatása, mint épen a „Nagypénteki perselypénz”-nek. Köztudomású dolog, hogy e napon a templom perselyébe adományozott pénz a nyugdíjas lelkészek, özvegyek és árvák nyugdíjtökéjét gyarapítja és hogy épen egyik legnagyobb ünnepnapunk templomi pénzét jelölte ki az egyházkerület vezetősége már régebben e célra. Bizonyos emlékezés akar ez lenni arra, hogy mindazokról ne feledkezzünk meg, akiknek ajkáról éveken keresztül a bennünket, minden bajban vigasztaló szent Igét hirdetni halljuk.

A f. évben egyházkerületünk 182 egyházközsége összesen 13.622 lei 50 banit küldött be nagypénteki perselypénz címen. Ezen összegből fejenként 6.61 bani esik minden lélekre, ha a hivatalos lélekszámot vesszük alapul egyházkerületünk kebelében. A beküldött összegek nagysága 5 lei és 800 lei között variál. Meg kell jegyeznünk, hogy a tulnyomó része 5–25 lei között mozog. 800 lei es tétel egy van. Mindezen számadatokból látható, hogy a beküldött összegek nagysága mily csekély, s bizony sok esetben egy pakli dohány árával sem vetekedik. Ugyancsak sajnálattal állapíthatjuk meg azt is, hogy a gyülekezetek tagjai nem érzik át megközelítőleg sem a nagypénteki perselypénz hivatását. Ennek bizonyára több oka lehet, s önkéntelenül vetődik fel az a gondolat: miképen lehetne oda hatni, hogy általában a kitüzött célokat szolgáló perselypénzek összege arányban legyen a gyülekezetek, templomban járók lélekszámával. Nagyon szomorú lenne az a megállapítás, ha a gyér adakozásból arra kellene következtetni, hogy egy olyan nagy ünnepnapon, mint amilyen a nagypéntek, templomaink nagyrészében

mindössze csak 5—10 vagy 20 lélek hallgatja az Isten igéjét. Nem! Bizonyára többen vannak templomainkban. De nagyon valószínű az, hogy sokan adakozás nélkül hagyják el az Istenházát. Epen ezért szükséges volna annak bevezetése, hogy mindazon vasárnapokon, amelyek megelőzik a kitűzött célt szolgáló perselypénzes ünnepnapokat, hívassék fel minden gyülekezet figyelme nyomatékosan, akár prédikáció keretében is arra, hogy a legközelebbi ünnepnapon befolyó templomi adakozások milyen nemes célt fognak szolgálni.

Sokan azzal érvelnek, hogy a gyülekezet tagjai szerény keretek között élnek s tőlük nem lehet nagyobb adakozást várni. Ezen érvet megszokott kifogásnak kell tekintenünk és pedig azért, mert nem egy esetben van biztos tudomásunk arról, hogy olyan községekben, ahol a lakosság száma 2000 és ebből mintegy 1500 lélek református, havonként a község fogyasztási szövetkezeteiben több mint 50.000 leit költenek el dohányélvezeti cikkekre. És ha csak erre költenek ilyen tekintélyes összeget, akkor a régebbi statisztikai adatok alapján megállapított tény, hogy legalább ugyanennyi összeget fordítanak szeszes italok élvezetére is. Ezek szerint az élvezeti cikkekre költött összeg egy év alatt 1,200.000 leire tehető. De nemcsak egy község vezető személyétől érdeklődtem meg az adatokat, hanem jó néhánytól és az arányszám mindenütt ugyanez.

Ezeknek előrebocsátása után vegyük csak elő az Árvaházi Képes Naptárt és nézzük meg egyházkerületünk helyiségnévtárát, jegyezzük ki az egyházközségek lélekszámát. Alkalmazzuk a fenti arányszámokat, s akkor megállapíthatjuk azt, hogy az egyes községek és városok lakossága mily nagy összeget költ el évenként fenti élvezeti cikkekre. S ugyanekkor vegyük elő az egyházmegye és egyházközség szükségleti tételeit s akkor megállapíthatjuk azt, hogy fejenként milyen elenyészően csekély összeggel adózunk egyházi célokra s mennyire eltörpül ez a szám az élvezetekre költött összegek arányszáma mellett. Tehát ilyen körülmények között nem igen beszélhetünk a hivek szegénységéről, bár nem kicsinyelhető le az a küzdelem sem, amit manapság minden ember folytat a mindennapi kenyérért.

Hasson oda egyházunk minden vezető férfiai, úgy egyházi mint világi, hogy a magasabb célokat szolgáló perselypénzek összege legyen arányban egyházközségeink templombajáró lélekszámával és vajha a közeljövőben arról számolhatnék be, hogy a november 20-ig esedékes reformációi emlékűnnepély perselypénzei, — melyek a közalapot nevelik — továbbá a sajtó-vasárnapi perselypénzek a hozzájuk fűzött reményeket beváltják.

A dunamelléki református egyházkerület november hó 10-én Budapesten, a Tiszáninneri egyházkerület október 23-án Miskolcon tartja évi rendes közgyűlését, amikor is a sárospataki theologiai akadémia dogmatikai tanszékét is betöltik, amelyre az Igazgatótanács négy pályázó közül dr. Vasady Béla pápai theologiai tanárt ajánlotta.

KÜLFÖLD

A dunántúli református egyházkerület közgyűlése theologiai és főiskolai igazgatóvá Pongrácz József pápai theologiai tanárt, főgimnáziumi igazgatóvá pedig Fejes Zsigmond pápai gimnáziumi tanárt választották meg.

Kínában a kommunista zavargások alatt sok veszteség érte a keresztyén egyházakat. Harminc kápolnát többé-kevésbé megrongáltak, tíz kápolnát részben fölégettek, ajtót, ablakot, gerendát és minden használható tárgyat elhordtak belőlük, úgy, hogy újra kell őket építeni. Három prédikátort megöltek, azonkívül egy előljáró, hat diakonus és több mint husz más egyháztág veszette el életét.

Érdekes javaslat. A Békés-bánáti református egyházmegyei tanító testület választmányi ülése elé Szentmiklósy Gyula református kántortanító igen érdekes javaslatot terjesztett, melynek célja „A hitetlenségnek a lélekből való kiirtása, a gyenge hitűek erősítése, Isten lételének a lélekben való figyelmeztetése és ennek gyakori felujítása”. E cél elérésére azt javasolja, hogy a falimondások mintájára különböző nyilvános helyeken, utak mentén táblák helyeztessenek el különböző jelmondatokkal, amelyet Istenről, az Ő teremtő, fenntartó gondviselő hatalmáról és dicsőségének szolgálatáról szóljanak. Szóval modern nyelven azt óhajtja, hogy a hitnek is meglegyen a maga tisztességes értelemben vett reklámja.

Halálozás. Súlyos gyász érte az amerikai Magyar Református Egyházat az által, hogy életének legszebb korában kiálló lelkipásztora Bogár Lajos meghalt. Halálával fájdalmas gyász érte dr Révész Kálmán püspököt is, akinek az elhunyt veje volt. A megboldogultat hitvesén kívül még 3 kis gyermeke gyászolja.

Belmissziói iskola. A f. iskolai évben a budapesti theologiai akadémiával kapcsolatban belmisszió iskola nyílik meg. Olyan idöket élünk, amelyekben az egyházakkal szemben is egyre nagyobb igényeket támasztanak, amikor az egyház is egyre derekasabban ki akarja venni részét az evangélium szolgálatából. Mind inkább nyilvánvalóbbá válik, hogy a lelkipásztorok gárdája mellé a missziói munkások új taborára van szükség.

A református papnék hódmezővásárhelyi konferenciája, — 1928. augusztus 31-én — a következő értékes és mindenki által megszívlelendő határozatokat hozta, Lukácsy Imre dunavecsei lelkész előadásával kapcsolatban:

1. A mai korlátot szakított divathóbort vétkes kilengéseivel szembefordul. Számüzi köréből a botránnyosan rövid, mélyen kivágott és ujjatlan ruhát, az arcfestést és nyirott haját. Azon működik, hogy ennek a divatnak szemérmet sértő és természetellenes voltát másokkal is megértesse.

2. Az erkölcsöt sértő, női méltóságot megalázó, érzéki táncokat elítéli, megbélyegzi, se nem táncolja, sem hozzátartozóinak táncolni nem engedi, ahol csak teheti, táncolását megaka-

dályozza s arra törekszik, hogy a társas szórakozások közül kivonassék.

3. Helyteleníti a női trikó-fürdőruhát és a közös strandolást. Ő maga ilyen ruhát nem vesz fel s hozzátartozóinak nem engedi viselni; teljes erejével arra törekszik, hogy a külön strandolás jöjjön divatba.

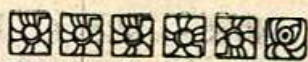
4. A papnék elhatározták, hogy ünnepélyes alkalomra papnéi formaruhát terveznek, ennek megvalósulásán működnek s addig is, míg megvalósul, komoly sötét ruhában jelennek meg a templomban és ünnepélyeken. A nagyszerű határozatokhoz gratulálunk és sok erélyt kívánunk az érvényesítésükhöz.

Hollandiában az amsterdami olimpiai játékok alkalmával dr. Wisse utrechtli lelkész az apeldoorni theologiai apologia tanára hatalmas beszédet tartott Golgota és Olimpiász címmel. Az olimpiai játékokat olyannak tekinti, amelyekkel a nép a Golgotától eltér és a görög-római testkultuszhoz és a metarializmushoz hajlik. Korinthusz ma romokban fekszik és ez intő jel, hogy az emberek elvesztették az Istent és a stadionokban küzdenek a koronáért. Ezen gondolatmenet alapján felszólította Vilma királynőt, hogy egyáltalában ne jelenjék meg az olimpiai játékokon.

A Bethánia Egylet női otthona, valamint férfi otthona vidékről jövő átutazókat teljes ellátással, vagy anélkül kedvező feltételek mellett felvesz. Részletes tájékoztatással szolgál Bethania titkári hivatala Budapest, VIII. ker. Gyulai Pál-utca 9.

HIREK

Egyházmegyei gondnokválasztás. A nagybányai egyházmegye a Csaba Adorján lemondásával megüresedett e. m. gondnoki tisztségbe Boros Zoltán földbirtokost, legidősebb tanácsbíróvá választotta meg. Midőn e diszes tisztségben örömmel üdvözljük, munkásságához erőt és áldást kérünk Istentől.

Köszendő példák! A pankotai egyházközség, tanítójának a fizetését minden felsőbb kényszerítés nélkül 60.000 leire emelte fel. A bánáti egyházmegyében Kispereg, Szemlak, Végvár, Resica, Németpereg tanítóiknak az

előírt minimumon jelentékenyen felül emelkedő fizetést adnak.

Templomszentelés és lelkészbelktetés Nagylakon. Csendben munkálkodó, váratlan és szép megnyilatkozás folyt le október 7-én a nagylaki kisdéd egyházban, ahol a lelkészi állás Dibáczy József eltávózása folytán megüresedett és egyideig betöltetlen maradt. Az üresedés idejét az egyház buzgó hivei, Szinok Károlylyal élükön, arra használták fel, hogy a néhai Könyves Samu vendéglős hagyományának felhasználásával és a hivek önkéntes adózása által befolyt összegből papilak épületet vásároltak és azt úgy alakították át,

hogy egy szép imaház helyiséget is nyertek, amelyet szépen berendeztek, Mikor mindezzel készen voltak, meghívták lelkészül Hegyi Károly volt dicsőszentmártoni lelkész és nyug. esperest. A választás szabályszerűen folyván le az új lelkész beiktatását október 7-én Szondy Géza kisperegi lelkész és egyházmegyei tanácsbíró végezte. Ugyanő avatta fel buzgó imádsággal a szép imaházat, amelyet a hívek ez alkalommal teljesen megtöltöttek. Ezután Hegyi Károly az Ap. Csel. XX. 22—23—24. verse alapján tartott beköszöntő beszédet, könnyekig meghatván a város összes különböző vallás felekezeteiből összegyűlt hallgatóságot. Délben közébed volt 200 terítéssel. Ez alkalommal Szinok Ká-

roly az egyház nagybuzgóságu gondnoka az uralkodócsaládra és régenstanácsra, Szondy Géza pedig az új lelkészre mondott felköszöntőt, megemlékezvén az egyház néhai jólte őjéről Könyves Sámuelről. Nagy tetszést aratott még Hegyi Károly beszéde, aki a felekezeti béke és egyetértés hívének vallotta magát és a megjelent más felekezeti lelkészek és Szondy Géza egészségére üritette poharát. Az összes nagylaki felekezetek lelkészei, valamint Merce közs. főjegyző felköszöntőjükben szintén a felekezeti béke és egyetértés fenntartásának szükségességét hangsúlyozták. A közébed vendégsége emelkedett hangulatban az esti órákig maradt együtt. **Csath** András, ref. tanító.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

4635—1928. sz. KÖRRENDELET. A *kebelbeli református egyházközségek Lelkipásztorainak*. Becsés tudomásukra kívánom hozni, hogy dr. Ravasz László püspök „Hazafelé” c. imádságos könyvét iratterjesztésünk bevezetni szándékozik. Amenyiben ezt a munkát nagyon sokan keresték már, de idáig hozzá nem juthattak, ennél fogva felhívom Lelkésztársaimat, hogy mindazok, akik ezt az érdekes művet megrendelni óhajtják, haladéktalanul jelentsék be erre irányuló szándékaikat. Az értékes munka ára 200 lei, abban az esetben, ha legalább is 100 megrendelő jelentkezik. Oradea—Nagyvárad, 1928 október hó 10-én. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István püspök.

Pályázat. A lemondás folytán megüresedett hegyközsentszentmiklósi 2-ik tanítói állásra. **J a v a d a l o m:** 1. Természetbeni lakás kerttel. 2. 24,000 (huszonnégyezer) lei kezdő fizetés havi előleges részletekben az egyház pénztárából. **K ö t e l e s s é g e:** I—VII. osztályú leányiskola vezetése, vasárnapi leányiskola tanítása. Pályázati határidő október 27. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Pályázók az állam által megkivánt vizsgárolói bizonyítványaikkal, oklevelökkel felszerelt kérvényeket a ref. lelkészi hivatalhoz küldjék be. Sănnicolaul de Munte p. u. Săcueni A megválasztott, próba év után erősítették meg. **P r e s b y t e r i u m.**

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és 4660—1928. számú rendeleteiben használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek,
TANKÖNYVEK
és iskolai nyomtatványok**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-utca 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

**BERGER
ÉS SPINDLER**

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 41

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir

(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 41

Timca-Tenke

1928

M. st. Oficului Parochial Reformat

Jud. Bihor

Nagyiszta. Református Lelkészi Hivatalnak

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t 19

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

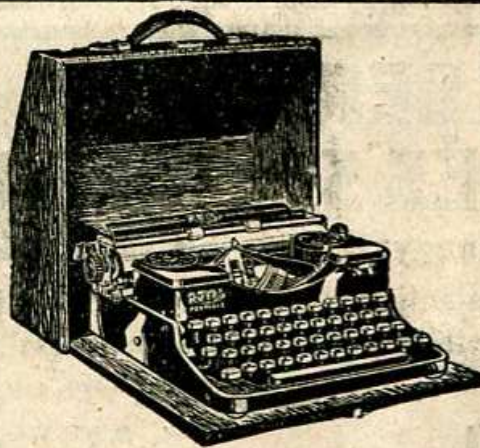
a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 41

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“
írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.
Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképviselőt:

GOLDSTEIN, ORADEA
Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Rel. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Igehirdetésünk átalakulása.

A nagyszabotnai konferencián előadta: Debreczeni István.

(Folytatás.)

Igehirdetésünk átalakulásánál a legelőször azt kell kimondanunk, hogy *nem valamiről, hanem valamit* kell prédikálnunk. De nem lehet bármit: a magunk nézetét, divatos eszméket stb. prédikálnunk, hanem csak egyet: az *Igét* és pedig az élő, a testté lett *Igét: az Ur Jézus Krisztust*. Tökéletesen igaza van Ravasz L.-nak. A prédikáció annyiban Isten igéje, amennyiben Krisztust prédikálja. És feltétlen igaza van a legtökéletesebb igehirdetőnek, Pál apostolnak: „Nem végeztem, hogy egyébről tudjak ti köztetek, mint a Jézus Krisztusról, még pedig, mint megfeszítettéről. Az én beszédem és az én prédikálásom nem emberi bölcsességnek hitető beszédében állott, hanem léleknek és erőnek megmutatásában, hogy a ti hitetek ne emberi bölcsességén, hanem Istennek erején nyugodjék. Bölcsességet pedig a tökéletesek között szólunk, ámde nem e világnak, sem e világ veszendő fejedelmének bölcsességét, hanem Istennek titkon való bölcsességét, azt az elrejtettet, melyet öröktől fogva elrendelt az Isten a mi dicsőségünkre... Ezeket prédikáljuk mi is, némely beszédeknél, melyekre emberi bölcsesség tanít. [I. Kor. 2. r. 2, 4—7. 13. v.] Pál apostol homiletikájának tanúsága szerint tehát egyes egyedül a megfeszített Krisztust prédikáljuk nem emberi, hanem a Szent Lélek által nyert isteni bölcsesség szerint.

Hányan és hányszor elszavalják: Nem szégyellem a Krisztus evangéliumát és mégis úgy kerülök, mintha valósággal szégyellenék azt. Krisztushoz rendszerint — még nevesebb igehirdetők is — csak a beszéd végén jutnak el. Néhányszor emlegetjük a nevét, idézünk tőle, hivatkozunk reá, hogy súlyt adjunk a szavunknak, vagy legtöbbször hangzatos felhívást intézünk

hiveinkhez, hogy kövessük Őt. De szinte kiérzik a legtöbb beszédből, hogy csak azért tesszük, mert valamikor egy homiletikai órán, vagy egy prédikáció birálatban megtanultuk, hogy Krisztus nélkül nem lehet prédikációt írni. Legtöbbször azonban csak mellette van Krisztus a prédikációnak és nem benne. Vagy legtöbben csak úgy teszik bele, mint a gazdasszony az ételbe azt a fűszert, ami még mindig hiányzik belőlük, hogy dogmatikailag és hamiletikailag fűszeres legyen a beszédünk.

Minden igaz keresztyénnek és minden lelkipásztornak egy nagy feladata van: *krisztianizálni a lelkeket*. Ebből a szempontból kell felfognunk igehirdetésünket is, melyeknek tehát egy célja lehet: a lelkek krisztianizálása. Krisztianizálni nem tudunk semmi bölcsességgel és senkivel mással, csak egyedül Krisztussal! Krisztust kell prédikálnunk és neki a rajtunk keresztül, a beszédünkből, a szivünkből, az életünkből kiáradó erejével és hatalmával kell megragadnunk, foglyává tennünk a lelkeket. Krisztust kell prédikálnunk, mert Ő benne tudjuk felfogadni, szemléltetni, érzékeltetni Istent, az Ő hatalmát, gyarlóságunkkal szemben véghetetlen tökéletességét és szeretetét, szeretetének azt az emberi értékelésen felül álló határtalanságát, melyet mi irgalomnak, kegyelemnek nevezünk. Krisztust kell prédikálnunk, mert benne ismerjük meg magunkat, a magunk mivoltában, amilyenek vagyunk és Ő benne ismerjük meg magunkat az ideálban, az eszményben, amivé kell lennünk.

Éppen ezért nem prédikálhatjuk Krisztust a *megtérés* prédikációja nélkül. De akkor leplezetlenül és őszintén kell beszélünk a *bűnről*. Nekünk erre Isten kiváltképen sok és minden értelemben drága alkalmat adott. Ha nehéz is a mai igehirdető feladata, de soha nem nyert annyi eszközt, mint ma. A lelkünkön itt van a legszörnyűbb bűn: a háboru, az életünkön van állandóan a vele járó bűnök láncolata. Itt van a szemünk előtt, szüntelen körülvesz bennünket az az állattá visszasülyedt ember, a megfertőzött társadalom, a korrump világ és rendszer. Mindezek alkalmat adnak, hogy a bűnt nemcsak dogmatikai értelemben mutassuk fel, hanem a maga rettenetes hatalmával az életben. Konkréte beszéljünk a bűnről. Ne csak úgy általánosságban, az emberek feje fölött szóljunk róla, hanem az emberi szivben keressük és ismertessük meg a bűnt és a Sátán erejét. Ne féljünk bevallani a rajtunk való erejét, sőt győzelmét sem, egy pillanatig se tartózkodjunk vallást tenni a mi bűneinkről. Egy-egy ilyen őszinte vallástétel sokkal erőteljesebb igehirdetés, mint száz szé

pen kicsiszolt nyelvű, zengzetes prédikáció és többet építünk, közelebb visszük vele Jézushoz a hiveket, mint a szónoki remekművek özönével.

Egy repedező házikó gazdája még talán nem látja a veszélyt és halogatja a javítását. De ha ledönti a vihar, akkor egészen ujjaépíti. A mi közös életünkben egy világot döntött le a vihar, de az egyéni életben is le kell dönteni a bűnös világot, hogy az élettulajdonosa maga hívja az Építőt. Ezt a ledöntést nekünk kell elvégezni a bűnökre rámutatással, hogy felébresztjük az új élet, a *megtérés* utáni vágyat és oda tudjuk vinni a nagy élet Építőhöz: Jézushoz. Akkor már Ő vele válogatjuk ki életünk régi épületanyagából a jót az új épülethez, sőt boldogan engedjük, hogy Ő végezze a válogatást és rájövünk, hogy milyen sok az értéktelen és milyen kevés az értékes és azt is más-képen kell elhelyezni, felhasználni, mint eddig tettük. Ez a megtérés bevégezése: az *ujjászületés*.

Ha krisztianizálni akarjuk a lelkeket, akkor állandóan, próféta lelkekkel kell kihirdetnünk, hogy egyedül Krisztus válthat meg bennünket. Csak Ő szabadíthat meg a bűntől, csak Vele győzhetünk a sátánon, csak Ő vezethet üdvösségre, csak Ő éretette nyerhetünk kegyelmet. Csak Ő, mindig és egyedül csak Ő, aki életté teheti az életünket siron innen és a siron túl.

Mindezt azonban csak úgy vagyunk képesek tenni, ha nem csupán másoktól vett ismeretet, vagy szorgalmasan szellemi munka által nyer tudást, hanem a magunk tapasztalatait prédikáljuk. Természetesen nem az *én* kérkedő, hiu előtérbe állításával, hanem az isteni hatalom és kegyelem előtt való alázatos meghajlással. Ne csak *átézés* legyen a mi prédikálásunk, mint mikor átérezve elszavalunk egy verset, melybe, mikor előadjuk beleéljük magunkat — de aztán tovább semmi közünk hozzá. A mi prédikálásunk *átélés* legyen, amelynek tárgyában, gondolatvilágában mi szüntelen benne élünk és amelynek tárgya-gondolatvilága szüntelen bennünk él, a lelkünkben. Egy szavalat hallgatása legfeljebb olyan hatással van a lélekre, mint a fürdő a testre, tisztít és felüdít, de az átélésből fakadó prédikáció erőt ad és közelebb visz Istenhez. Sok prédikáció olvasása közben olyan hüvösség csap meg, hogy dideregni kezd bele a lelkünk. Azért, mert csak az ész munkája, rideg okoskodások, üres és nagyképu bölcselkedések eredménye és olyan kevés benne a sziv hangja, az élet, az egyéni átélés és hiányzik belőle ami mindezt adja: a Lélek tüze, az Isten lelkének melege.

III.

Arra a kérdésre, hogy *hogyan* prédikáljunk, a legelső felelet az, hogy prédikálásunk feltétlen *építő* legyen. Banalitásnak tartanám arra gondolni, hogy romboló is lehet, de ami nem rombol, még nem mindig épít.

Nem lehet prédikálásunk *gyönyörködtető*. Azzal a talentummal, hogy gyönyörködtetve építsenek, csak a kiválasztott kevesek birnak (Molnár A., Gergely A., Ravasz L.) Nem elég tehát, hogy szép legyen a prédikáció. Végtelenül bántó, mikor azt mondják, hogy szép volt a beszédünk. Hány igehirdetőt rontottak már el az ilyen dicséretek: szépen beszélt a papunk. Ne tetszeni akarjunk hiveinknek, hanem a lelküket megfogni. Ne örüljünk az aranyszáju jelzőnek, hanem inkább akarjunk vas-, vagy gránit szájuak lenni, akik által lelki épületek emelkednek.

Nem lehetünk *szórakoztatók* sem. Nem az a cél, hogy a hivek kellemesen eltöltsenek egy órát a templomban és ennek az emlékével távozzanak el, hanem, hogy vigyenek is haza valamit a lelkükben, hogy gazdagabbak legyenek, mint addig voltak.

Nem elég csak *tanítani* sem. Tőlünk nem vallásos ismeretek közlését várja a hívő és a prédikációban nem is az a feladatunk, hogy hitünk egyik másik tételéről, igazságáról kioktassuk őket, — mert ezt megtehetjük a biblia-, vagy a kátémagyarázatokban — hanem mindenekelőtt, hogy építsünk. Építsük az annyi kísértéssel ostromolt és megrongált lelket és a lélekben s a lelkekben az Isten országát.

(Folyt. köv.)

Debreczeni István.

Hitbeli elerőtlenedés.

Mostanában sokat foglalkoztam a néplélek mai állapotával és vizsgálódásaim eredményképpen megállapítottam, hogy mi, sajnos, megöregedtünk. Testi, erkölcsi és szellemi aggságunknak számos bizonyítéka van, melyekre különféle írásaimban másutt rámutattam; most és itt kiemelek még egyet azokon felül, ami a leglényegesebb akadályt alkotja az előre és felfelé való haladás útjában és ez: a hitélet általános elgyengülése.

Míg az ifju nemzetek, amelyek testi és lelki erejük teljességében vannak vallásukhoz, őseik hitéhez szilárdan ragaszkodnak, azt buzgón ápolják és óvják, addig a nemzetöltő vége felé közeledő népek vallásukhoz közönyösekké lesznek, azt könnyen csereberélik, esetleg végleg odahagyják és számtalanszor sülyednek a legsötétebb babonák, téves tanítások, pogányság rabszolgaságába. Forgassuk csak a történelem lapjait, vizsgáljuk meg a megsemmisült nemzetek életének utolsó évszázadait ebből a szempontból és lehetetlen, hogy számtalan adatra ne bukkanjunk, amelyek ezt az állítást támogatják. Értünk itt természetesen számottevő, hatalmas népeket, amelyek hosszú időn

keresztül éltek, mialatt befutották a szerves lények világában egyetemesen uralkodó pályát: megalakultak, magasra iveltek, alázuhantak, tehát a fejlődés mindenik változását keresztülélték és elbukásuk is nem máról-holnapra, hanem lassu sorvadás útján következett be.

Az ó-görögök — vagy nevezzük őket egyszerűen görögöknek — sokáig, századokon át hűségesen ápolták csodás képzeletű vallásukat. Nem engedték azt kigunyolni és a szertartásnak ezerféle csinjátbinját féltékenyen elvégezték. Még az V. század legvégén a szélsőségesen demokrata Athén méregpohárra ítéli az ókor legnagyobb filozofusát és hazájának emberi méretek szerint talán legnagyobb fiát, amiért mindennap tanításaiban olyat véltek polgártársai felfedezni, ami az állam hitével ellenkezett; „nem hiszi — ugymond a vádirat első pontja — azokat az isteneket, amiket a város tisztel és új isteneket hoz be“. De már száz év múlva általánossá válik a vallástalanság, nem áldoznak, üresek a templomok és az istenekből gunyt üznek. Be is következik nemsokára Görögország végleges bukása.

A másik nagy ókori állam, a római birodalom, hasonló képet mutat. Már Augustus korában az írók és költők egyre panaszkodnak, hogy terjed a hitetlenség, az oltárokon nem ég az áldozatok tüze. A Kr. u. első században szinte általánosan megbukik a pogány ősi hit, kicserélik más keletről behurcolt pogány kultuszokkal (Mithras, Isis és Serapis stb.) és ami még marad az ősi vallásból, abban sincs semmi őszinteség. Már Cicero korában egymás szemében revetnek az összetalálkozó augurok, jeléül annak, hogy komédiának minősítik egész papi szolgálatukat. De legjellemzőbb tünet az, hogy a babonának mindenféle fajtája csudálatos bőségben elharapózik. A köztársaságbeli Róma egyszerű, tudatlan polgára nem hitt megközelítőleg sem úgy a szemfényvesztők, jóvendőmondók, csillagjósok durva mesterkedéseinek, mint amennyire a császári főváros kiművelt férfiai és asszonyai. Horatius metsző gunnyal ostromozza ezt az elharapózott mértelyt, pl. a satirái első könyvének nyolcadik művében. De a rothadást ezen a téren sem lehetett megállítani: a világbiró Róma diadal-szekere rohant aláfelé a lejtőn, hogy a mélyben halálra zuzza szét magát.

És ha most magunkra fordítjuk a tekintetünket, mit látunk? Templomaink üresek, hiveink óriási zöme adófizetésben éli ki csupán vallásos életét: sokan elpártolnak őseink hitétől és a szekták különféle fajtáihoz tévelyednek el; akárhányan, különösen a műveltebb körökben (?) nyíltan hirdetik az atheismust; s ami a legszomorubb, egész sereg hive van a szellemidézésnek, asztaltáncoltatásnak, mindenféle telepathikus és okult mis-másnak. A babona vigan burjánzik és talán dusabban szedi hiveit fentről, mint lentről. Szomorú adatok ezek. Szomorúak először hitéleti szempontokból, de másodsorúak jövőnk miatt is. Az összehasonlítás tényei, más népek életéből elvont párhuzamos adatok bus sejtésekre indítanak bennünket. Kivezető út van, hogy is ne volna? Megifjodni testben és lélekben és újra bensőséges, tömeges, hitéletet élni; vagy talán fordítva, előbb megigazulni, hitben megerősödni és aztán újjászületést nyerni? Mindegy volna, akár így, akár úgy. Csak az a bizonyos, hogy úgy nincs jól ahogy ma van.

Dr Bessenyei Lajos.

A bihari egyházmegye közgyűlése.

A bihari református egyházmegye folyó hó 17-én tartotta meg Nagyváradon őszi közgyűlését. A közgyűlést *Vaday Béla* esperes költői szárnyalású imája vezette be, majd *Telegdi József* egyházmegyei gondnok tartotta meg megnyitó beszédét.

A megnyitó beszéd mindenekelőtt felhívja a közgyűlés figyelmét *Sulyok István* negyvenéves lelkészi jubileumára. *Telegdi* melegen méltatja *Sulyok* püspököt s az egész önkormányzatra felépített református egyház nevében jelenti ki, hogy az ő személyében látja az egyház egyik legfenköltebb szellemű vezetőjét. Majd *Major Gyulát*, a nemrégiben elhunyt paptamási lelkészt parentálta el. Áttért ezután az egyház helyzetére, amit az új kultusztörvény ismét súlyos megpróbáltatásnak tesz ki. Ilyen körülmények között kettőzött erővel kell dolgozni — ugymond — a református egyháznak fenntartásáért. Aggodalmasnak találja a helyzetet különösen az ifjú generáció nevelése s az iskolák fenntartása terén. Arra kell törekedni — mondja *Telegdi József*, — hogy az egyházak számára beigért államsegélyt minél előbb kieszközöljék.

Rámutat végül *Telegdi* arra, hogy egyes egyházakban a fegyelem meglazult s azt teljes erővel vissza kell állítani. Még e hó folyamán össze fog ülni a zsinatelőkészítő bizottság, amely hivatalos lesz a megváltozott helyzetben a reformátusok új törvénykönyvét előkészíteni. Üdvözli a megjelenteket s a közgyűlést megnyitja.

Az esperesi jelentést *Baka Béla* mezőtelegdi lelkész olvassa fel. Ennek kapcsán *Balajthy Jenő* biharpüspöki lelkész annak érdekében szólal fel, hogy a felekezeti iskolák tanítóinak fizetésénél az egyházi felettes hatóságok ne csak arra legyenek figyelemmel, hogy a tanítók sivar létminimummal tengessék életüket, hanem követeljék a díjlevelek szerinti fizetések pontos teljesítését.

Szomorú képet nyújt a továbbiakban az esperesi jelentés. A bihari egyházmegye 18 egyházközségében a vidéki hatóságok megakadályozzák a vallásos összejöveteleket, míg a baptistáknak teljes szabadságot biztosítanak összejöveteleik megtartására. Az iskolaügyi helyzet a tavalyihoz képest sokban javult, de így is igen sok iskolában, különösen a magyar írás és olvasásban való előhaladás mutat fel fájdalmas hiányt.

Bejelenti az esperesi jelentés *Nagy Vilmos* tanácsbíró lemondását tisztségéről. Az új tanácsbíró megválasztásának terminusát december elsejére tűzik ki.

Az esperes időszaki jelentését *Kádár Miklós* adja elő. Az időszaki jelentésnek különösen a pelbárthidai és nyüvedi presbiteriumokkal foglalkozó része váltott ki nagyobb emóciákat. Pelbárthidán tíz éve áll a harc az egyház és a presbiterium között. Ennek során a presbiterium egyre-másra hozza a renitens határozatokat. Hasonló a helyzet Nyüveden, ahol a presbiterium tudni sem akar a lelkészi díjlevélben megállapított kötelezettségeiről s ezáltal romlásba viszi az egyházat.

Az esperesi javaslat kéri úgy a pelbárthidai, mint a nyüvedi presbitereknek fegyelmi alá vonását, továbbá azt, hogy az új presbitériumok megválasztásáig a pelbárthidai egyházat vonják a biharpüspöki i, a nyüvedi egyházat pedig a kisszántói presbitérium kormányzása alá.

E javaslatához hozzászólnak Tarnóczi Lajos, Telégyi József, Balajthy Jenő, Ujfalussy Sándor és Farkas János kisszántói lelkész. Utóbbi szerint a renitens egyházakat úgy kell kitudni a református egyházból, mint hajdan a zsidók tették, amikor ki-mondották, hogy „Izráelből egy törzs kivágassék!”

Hosszas vita után az egyházmegye az esperesi javaslatot fogadta el. Délután bírósági ügyek voltak.

KÜLFÖLD

A Protestánsizmust Védő Nemzetközi Szövetség III-ik közgyűlése.

Október 15—18. napjain tartotta a Protestánsizmust Védő Nemzetközi Szövetség harmadik közgyűlését Budapesten és Debrecenben. A szövetség, mely 5 évvel ezelőtt alakult és leg-utóbb 1926. nyarán Drezdában gyűlésezett ma tizenhét népcsoportban, harminckilenc egyházat foglal magában. Ez évi gyűlésének székhelyéül Budapestet és Debrecenét választotta.

Ezen a gyűlésen tizenhét állam protestánsizmusa képviselte magát és pedig huszonhat holland, husz német, tizenhárom csehszlovák, tizenkét magyar, öt osztrák, három-három lengyel és svéd, két-két finn és danzigi, egy-egy romániai és dán, ír, olasz, jugoszláv, litván, svájci kiküldöttel. Tizenötödikén délben érkeztek Budapestre és délután tartották az első zárt ülést az egyetemes konvent székházában, melynek nagy gyűléstermét teljesen megtöltötték. A tanácskozást biblia olvasással és imádsággal kezdték, melyet D. Tolzien Nenstrelitzi püspök végzett. Az elnöki széket van Wyngaarden [Amsterdamból] foglalta el, ki mellett Ravasz L. ült. Előbb Raffay Sándor ev. püspök, majd Ravasz L. üdvözölte a konferenciát rövid magyar, utána hosszabb német beszéddel, melyre Wyngaarden elnök válaszolt hatalmas megnyitójával. A beszédeket angolul is tolmácsolták. A megnyitás után kedves jelenet volt, midőn az elnök felhívására a jelenlevők sorban felállva bemutatkoztak, megnevezve foglalkozásukat és országukat. Jelenvolt a csehszlovákiai három magyar és az új tót református püspök is.

Az első gyűlés tárgyát a magyar egyházak ismertetése képezte. „A felekezeti helyzet Magyarországon” címen Antal Géza püspök. „A protestánsizmus belső helyzete Magyarországon” címen Kapi Béla ev. püspök és Csikesz Sándor debreceni egyetemi tanár. „A magyar protestánsizmus és a magyar állam viszonya” címen dr. Benedek Zsolt konventi előadó tartottak német nyelvű előadásokat, részletesen feltárva a magyar protestánsizmus helyzetét és minden részletében összehasonlítva a régi

állapotokat a maival. A külföldi kiküldöttek nagy figyelemmel hallgattak és pontos jegyzeteket készítettek a legapróbb statisztikai adatokból is, melyek beszédes számokban adják hű képét egyházunknak.

Másnap reggel az evangélikus egyház üllői-uti központi épületében gyülekeztek össze. A tanácskozás megnyitása után *Ohlemüller* Gerhard dr, a Szövetség berlini főtitkára terjesztette elő az intézmény legutóbbi hat esztendejére vonatkozó munkajelentését. Elmondta a főtitkár, hogy ma már nem kevesebb, mint negyven egyház, tizennyolc országcsoportban végzi a szövetség munkáját. *W. A. Limbrick*, a londoni Reformáció Társaság titkára számolt de azokról a hatásokról, amelyeket az ugynevezett *Book of Common Prayer* angol imakönyvmozgalom támasztott a brit közvéleményben. Majd a svédek, németek, dánok, svájciak és magyarok képviselői tették meg jelentéseiket. Az utóbbiakét *Raffay* püspök adta elő. Délután a sütő utcai leánykollegium disztermében folytatták a tanácskozást, a pénztári és pénzügyi jelentések után *Wyngaarden* elnök hatásos beszéddel rekesztette be a budapesti ülészakot. Imádsággal közreműködtek a délelőtti és délutáni ülésen *P. Czinke István* és *Dusan Fajnor* tót püspök és *Schmidt* budapesti ev lelkész.

Este 6 órakor a Kálvin-téri ref. és a Deák-téri ev. templomban nyilvános, ünnepélyes gyűlések voltak nagyszámu közönség részvétele mellett.

A Kálvin-téri templomban *Dukesz Ernő* konventi elnök helyett ki bátyjának azelőtt történt halála miatt volt távol. *Balogh Ernő* dr a dunántuli református egyházkerület főgondnoka mondott megnyitót. Üdvözölte a hiveket és a külföldi vendégeket.

Müller lelkész, a svájci protestáns népszövetség képviselője tartott ezután németül beszédet: „A protestáns missziója a multban” címmel, dr *Viktor János* tolmácsolása mellett.

Baron marburgi esperes mondott magyar nyelven mélyen szántó beszédet a protestáns missziójáról.

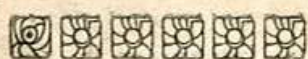
Hannu Haathi finn lelkész a protestáns jövő missziójáról szólt. Beszédét *Incze Gábor* tolmácsolta.

Raffay Sándor dr bányakerületi evangélikus püspök köszönte meg a külföldieknek azt a nagy gazdagságot, amelyet messzeföldről hoztak.

— Szerettem volna, ha itt lettek volna testvéreink és látták volna, hogy nemcsak a magyar protestáns, hanem a világ minden protestáns egyháza az Isten emberét akarta ujjírtani, az emberi társadalmat és a tudományt igyekszik előbbre vinni és az emberek együttműködését akarja melegebbé tenni.

— Szerettem volna ezenkívül egy másik tábort is itt látni és pedig a lagymatag protestánsok táborát, akik elalkudják az evangélium örök értékeit és eltékozzolják lelkük kincseit. Azután német beszédben köszönte meg a külföldiek testvéri szeretetét, mellyel nagy messzeségekből idefáradtak.

HIREK

Előkészületek Püspökünk negyvenéves lelkeszi jubileumára. A nagyváradi református egyház, az egész Királyhágómelléki és Erdélyi Reformátuság felemelő ünnepségre készülődik, azon férfiú puritánsága, bölcsessége és egy hosszú áldásos életen keresztül tanúsított közért munkálása ünneplése alkalmából, aki soha senkivel szemben sem felekezeti, sem társadalmi különbséget nem ismert. Folyó hó 28-án negyven éves jubileumát tartja a nagyváradi református egyház annak, hogy *Sulyok István* lelkipásztora lett. A jubileum vasárnap délelőtt presbyteri diszgyűléssel kezdődik. Ezen diszgyűlésen dr *Thúry Kálmán* egyházi főgondnok tart üdvözlő beszédet. Ugyanezen alkalommal történik meg Püspök ur kitűnően sikerült portréjának a presbyterium termében való leleplezése és elhelyezése. A presbyteri gyűlést az újvárosi nagytemplomban Istentisztelet követi, amelyen imát *Sulyok István* püspök, beszédet pedig *Makkai Sándor* erdélyi református püspök tart. Dr *Szemethy Géza* egyházkerületi titkár vezetésével saját szerzeményű egyházi énekeit adja elő az énekkar. Istentisztelet után az egyházkerületek, egyházmegyék, helybeli egyházközségek és társadalmi intézmények küldöttségei, illetve vezetői keresik fel, hogy előtte

tiszteletüket nyilvánítsák és jókívánságaikat tolmácsolják. Délután 6 órakor a jubileumot vallásos estély fejezi be, amelyet ugyancsak az újvárosi templomban tartanak. A vallásos estélyen az Erdélyi Egyházkerület püspök helyettese *Vásárhelyi János* imádkozik, beszédet pedig dr *Makkai Sándor* erdélyi püspök tart. *Szombati Szabó István* lugosi lelkész pedig verseivel szerepel.

A nagybányai református egyházmegye lelkeszi tanácsbírói tisztségre beérkezett szavazatok felbontása alapján *Bogdán Lajos* pettyéni és *Bodnár Béla* tamásváraljai lelkészeket választották meg. Ünnepeles beiktatásuk a november elején tartandó rendkívüli egyházmegyei gyűlésen fog megtörténni.

A máramarosszigeti megüresedett lelkeszi állásra, mint értesülünk *Papp József* gencsi lelkész nagy szavazat többséggel nyert megválasztást. Öszinte örömmel gratulálunk.

Lelkészbekiktatás. A halálzás folytán megüresedett hegyközsáldobágyi lelkeszi állásra a hivek bizalma *Gyökössy József* volt bégamonostori lelkészt hívta el, kinek beiktatása október 7-én volt. A beiktatást *Vadai Béla* bihari egyházmegyei esperes végezte, ki I. Thess. V. 19—21. alapján tartott magasan szárnyaló, gyönyörű beszédben szólt a gyülekezethez, bemutatván az új lelkészt. Majd az új lelkész tartotta meg a nagy számban megjelent gyülekezet előtt Luk. ev. IX. 51—56. verse alapján beköszöntő beszédét, kérve a hivek

támogatását egyházépítő munkásságához. Az igaz érzéstől át hatott lelkeket magával ragadó beszéd mélyen meghatotta a hallgatóság szívét. Az esperesi záróbeszéd után a gyülekezet éneklésével végződött a felemelő ünnepegy, melyről mindenki azzal

az óhajással távozott, vajha az elhangzott szép beszédek kezdetét jelentenék az annyira kívánatos evangéliumi munkának. Délben a lelkészlakon bankett volt, melyen presbyterek és vidéki vendégek számosan vettek részt.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

4767—1928 III. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbelbeli Nagytiszteletű lelkészi hivatalnak* É tesitem a Nagytiszteletű lelkészi hivatalokat, hogy az 1929. évi „Árvaházi Képes Naptár“-akat a beérkezett megrendelések alapján a mai napon hivatalom postacsomagban mindehova megküldötte. Kérem, hogy a naptárok mellé csatolt szállítási jegyzékben feltüntetett értékösszegek befizetéséről, az 1928. évi június hó 11-én tartott egyházker. közgyűlés 30. sz. határozata értelmében mielőbb gondoskodni sziveskedjenek. Felhívom egyben mindazon Nt. lelkészi hivatalokat amelyek naptárakat ez ideig nem rendeltek, hogy megrendeléseiket azonnal eszközöljék, valamint mindazokat, akik kevés példányszámot rendeltek, hogy a nemes célra, amelyet a lista jövedelem szolgál, a megküldött naptárakat mielőbb értékesítsék és újabb megrendeléseiket juttassák el hivatalomhoz. Oradea—Nagyvárad, 1928 október 20. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

Pályázati hirdetés. A bihari egyházmegyében levő mezőtelegdi református egyház presbyteriuma pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett orgonista-kántortanítói állásra. **J a v a d a l o m:** 1. 3 szobából, konyhából és kamrából álló lakás. 2. 4 hold föld, melynek adóját az egyház fizeti. 3. 5 néter fa. 4. 20,400 azaz huszezer négyszáz Lei készpénz havi előleges részletekben. 5. Ez időszertint évi 30,000 azaz harmincezer Lei díjvelten kívüli drágasági segély. 6. Kert kárptótlás évi 1000, azaz egyezer Lei. 7. Stóla egyházkerületi megállapítás szerint. **Kötelességei:** 1. I—VII. osztályu vegyes növendékek tanítása, 2. az állami iskolákban a hitoktatás ellátása, 3. istentiszteletek alkalmával és temetéseknel kántori teendők végzése, 4. mindennemű belmissziói munkában való segédkezés. énekkarvezetése és a lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálat. Pályázhatnak nosztrifikáló vizsgát tett református vallásu férfi tanítók, akik katonai kötelezettségüknek eleget tettek. Pályázati határidő november 24, próbaéneklés november 25. A megválasztott utiköltségét az egyház megtéríti. Az állás azonnal elfoglalandó. Felszerelt kérvények a lelkészi hivatalhoz küldendők. Tileagd—Mezőtelegd, 1928 október 17. Presbyterium.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belüli fogadtatnak el.

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és 4660—1928. számú rendeleteiben használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek,
TANKÖNYVEK
és iskolai nyomtatványok**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-nica 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

**BERGER
ÉS SPINDLER**

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótálási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 42

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir

(Beöthy Ödön utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 454.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 42

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődeje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait.

20

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSÍPOK

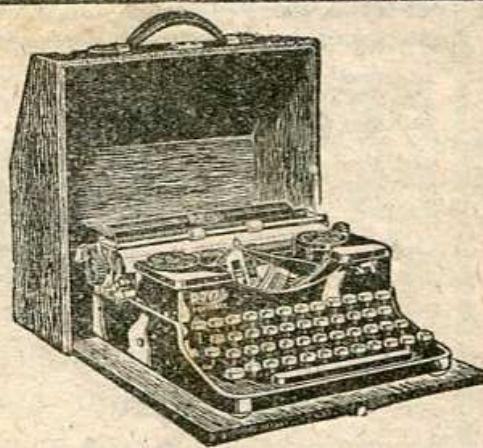
a rekvirált sípok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 42

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“
írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.
Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképvisel:

GOLDSTEIN, ORADEA
Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.

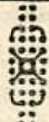

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Sulyok István nagyváradai lelkészszéegének negyvenéves jubileumára.

1928 október 28.

Boldog ember az, aki nem tétovázik az élet választásain, nem kapja el a világ gunyolódó szelleme, egyetlen zsinórmértéke életének, tetteinek és szavainak az Úr törvénye, bő gyümölcsöt érlel, mint az élőviz mellé plántált fa, hogy azzal üditse fel a dus árnyában pihenőket; boldog az, akinek minden cselekedetét a legjobb szerencse, Isten kiérdemelt áldása kíséri.

Boldog ember az, aki úgy tekinthet vissza negyvenéves fáradozására egy és ugyanazon egyházközség építő munkájában, hogy bátran nézhet szembe azzal a sulyos itélettel, amivel az emberek Krisztus szolgálait és Isten titkainak sáfárait mérik.

Boldog ember az, aki az ortodox vallásos és erkölcsi elveket az edinburgi Free Church kollégium nyugati szellemével tudja úgy felfrissíteni, hogy lépést tarthat a modern haladással, anélkül, hogy kárát vallaná a mélységes keresztyén érzület.

Boldog ember az, aki szorgoskodásának jutalmát úgy vette el, hogy még többet dolgozhatik az Úr szőlőjében, hogy azt a munkát, amit kezdett egy község, bár terebélyes, de mégis csak egyetlen szőlőtőkénének ápolásával, fokról-fokra emelkedve egy egyházkerület szőleijében folytathatja s ha sok, ha nehéz, ha idegeket őrlő ez a munka, csak annál nagyobb az öröme s nem emberektől, hanem onnan felülről várja a jutalmat.

S nagyon jó nekünk, hivatalos organumnak, akiket az Ő disztingvált szerénysége tilt el az ünnepléstől, hogy erre hivatkozhatunk. Főösleges részünkről a szó: amit az Ő lelkiismerete sug fülébe e napon az alázatos önérzet hangján, abban ismerje fel a mi köszöntésünket is, akik Őt legközelebből ismerjük.

Igehirdetésünk átalakulása.

A nagyszalonlai konferencián előadta: Debreczeni István.

(Folytatás.)

Hogy igehirdetésünk építő lehessen, *aktuálisnak*, alkalomszerűnek kell lennie. Ez a kijelentés egyaránt vonatkozik az *életre*, az eseményekre és a *hívekre*, lelkivilágukra, gondolat-körükre. Lehetetlenség építő beszédet tartani annak az életnek figyelmen kívül hagyásával, amely bennünket állandóan körül vesz. Bár Isten ígéje örökre megmarad és Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökké ugyanaz, de Isten nem mindenkor ugyanabban az ígében szól hozzánk. Az élet különböző viszonyai-ban mindig a legalkalmasabb ígét kell odavinnünk és nekünk kell megteremtünk a kapcsolatot az Isten ígéje és az emberi sziv és lélek között. De ezt csak úgy tehetjük, ha nem tévesztjük szem elől az életet, melynek körülményei, sokszor jelentékte ennek látszó, de mégis nagy hatással bíró eseményei között alakul, hánykódik, vergődik a lélek és nem tévesztjük szem elől ezt az élet által sokszor próbára tett, kísértéssel oszromolt lelket. Aktuálisnak kell lennünk híveink lelkivilágára nézve. Isten ígével azokra a talán primitíveknek látszó, de eldönthetetlenül veszedelmes következményű problémára kell rávilágítanunk, melyek őket foglalkoztatják, azoknak a terheknek elviselésére kell erőt adnunk, melyek alatt roskadoznak és azokat a bűnöket kell a maguk rettenetességükben feltárnunk, amelyek legjobban erőt vettek rajtuk. Hiábavaló volna a hit és tudomány egymáshoz való viszonyáról tartani magas fejtegetéseket, amikor a lelkeket az foglalkoztatja, hogy miért szenved az ártatlan és célt tévesztett dolog volna erről prédikálni: „Legyetek tökéletesek sőt,” mikor az alkohol, vagy a lopás általános bűnök a gyülekezetben.

Aktuálisak és így építők csak akkor lehetünk, ha ismerjük az emberi lelkeket és közelebbről híveink lelkét minden erényével együtt. Legnehezebb funkcióim közé a más gyülekezetekben tartott prédikálásaim tartoznak, mert nem ismerem annak a gyülekezetnek lelki szükségait, vagy tagjainak jellemvonásait, sajátosságait és így idegenek vagyunk egymásra nézve. Nagy hiánya a theologiai képzésnek, hogy nem tárgya a pszichologia éppen a lelkipásztorkodás szempontjából, mikor hivatásunk a lélekkel való foglalkozás és hivatásunk sikeres betöltéséhez alapos lelkiismeret szükséges.

Mert igehirdetésünknek *egyéninek* kell lenni. Prédikálásunk egyik fogyatékosága és hibája, hogy *általános* volt, — ezért lett felületesség. Általános tartalmában és ezért lett tartalmatlanná, általános vallásos irányában és ezért vált irány és elv nélkülivé. Általában a hívekre nézve, amennyiben mindig csak általánosságban beszéltünk, mindenkire értve és ezért értette mindenki másra és nem értette magára senki. Nem biztathatjuk magunkat azzal, hogy Péter apostol módjára tömegeket fogunk megragadni és Krisztus foglyává tenni, nekünk egyenként kell meghódítani a lelkeket. Téves az a felfogás, hogy előbb az emberi közössé-

geket, vagy éppen a társadalmat kell keresztyénné tenni és akkor tagjai is keresztyének lesznek. Ellenkezőleg: a munkát egyesekkel kell elkezdenünk, mert ők alkotják a közösségeket, a társadalmat. Ezért van szükség lélekismeretre.

A biblia egyes történeteit, alakjait, azoknak életrészleteit nem külsőleg, hanem belsőleg, pszichologiailag vizsgálva kell feltárni, elemezni és alkalmazni. Nem azt kell nézmem és fejtegetnem: mit tettek, vagy nem tettek, hanem hogy miért tették így és nem másképpen? Mi indította őket rá, mi adott nekik erőt? Aztán nézzük: mit mondanánk, tennénk ma; mit tettem volna az ő helyükben, mit mulasztottam el és így jutok el ehhez: Mit kell tennem?

Igy tudom megállapítani a hivek és a gyülekezet lelki szükségéit, nem magam, hanem a hivek által; így tudom felébreszteni a vágyat a kielégítés iránt és így tudom kielégíteni. Így tudom odaállítani a lelki életükbe a Krisztust, mint minden hiány betöltőjét és minden szükség megelégtetőjét, de egyszerűsmind, mint vágyat a tisztasság, szentség és megváltás után. Így jelenik meg a mi igehirdetésünk által egyre világosabban lelkükben, míg végre állandóan ott fog élni, mint eszmény, mint a bűnöktől megváltó hatalom és mint az Atyának Őbenne testet öltött szabadulást adó kegyelme.

*

Hogy lehetünk erre képesek? Hogy tudjuk hiveink lelkébe élő hatalomként bevinni Krisztust? Hogy tudunk adni Krisztusból valamit? Ugy, ha mi is kaptunk tőle. És hogy kaphatunk? Ha adunk Neki. Ez nem szójáték és nem frázis! Krisztus csak úgy tud nekünk adni, ha mi odaadjuk Neki a szívünket, az életünket. De nemcsak egy egy ünnepélyes, vagy egy szomorú órán vagy alkalommal, hanem állandóan. Mikor Péter és János meggyógyították az Ékes kapu sántáját és ezért kérdőre vonatva, bizonyoságot tettek Jézusról: „nincsen senkiben másban üdvösség...”, csodálkoztak, hogy irástudatlan létükre ily bátorsággal tudnak beszélni, de megértették, amidőn megismerték őket, hogy „Jézussal voltak”. [Csel. 4. r. 13. v.] A mi prédikálásunk ereje abban van, ha mi is Jézussal vagyunk és az a legnagyobb sikerünk, ha hallgatónk megismerik belőle, hogy Ővele voltunk. Akivel együtt élünk, azzal tele van a lelkünk, az életünk. Örömmel beszélünk róla és szinte mindig róluk beszélünk, úgy, hogy szinte elfojtani se tudjuk a szót az ajkunkon. Gondoljunk csak hitvesünkre, vagy gyermekeinkre. Krisztussal is csak úgy telíthetjük meg a szívünket és elménket, ha gyakran, ha állandóan együtt vagyunk vele. Bizony, bizony be kell vallanunk, hogy azért nem tudunk erőteljes bizonyoságot tenni Róla, sőt azért olyan kevés igehirdetésünkben a krisztusi elem, mert keveset vagyunk együtt Krisztussal.

Az az út, amelyen Ő hozzánk jön és mi Hozzá mehetünk, az a kapocs, mely vele állandóan összeköt, az ő evangéliuma, vagy általában Isten ígéje. A jó prédikációhoz a bibliának és az

életnek alapos ismerete szükséges. Molnár Albert valamikor, a racionalizmus fénykorában ezt mondta: „A jó prédikáció egy darab élet és egy egész könyvtár”. Én pedig ezt mondom: Meg kell teljesednünk az Isten igéjével, hogy minden prédikáció ne erőltetett verejtékes munka, hanem az igével színiülleg telt lelkünk tartalmának kicsordulása forrásként feltörő ár szétömlése legyen. Csak így lehetünk hasonlók Lutherhez, ki azért prédikált, mert volt mondanivalója. De ismerni kell az életet lelki oldaláról, a lélek szempontjából szemlélve, hogy a lelkünkben feltörő igét oda önthessük, ahol legtöbb szükség van reá, ahol a legszomjazóbb lelkek sóvárogják.

Ne azért prédikáljunk, hogy egy hangzatos beszédet, csengő, bongó szóvirágokat lendületesen, hatásosan elszavaljunk s utána boldog önelégültséggel fogadjuk a képmulató hizelgők kísértő „gratulációit” hanem, hogy közöljünk valamit Isten üzenetéből, a mi vallásos élményeinken, tapasztalatainkon keresztül azok felhasználásával és segítségével, hogy hitünk erejéből, lelkünk tartalmából egy részt átadjunk és elmondjuk azt, amit Isten az ő igéjében *nekünk* mondott. Az a feladatunk és hivatásunk, ami a rádióé. Mi vagyunk az a száz, meg száz kisebb és nagyobb kagyló és tölcsér, akiknek tovább kell adnunk és visszhangoznunk kell azt és egyedül azt, amit Isten az ő igéjének gyűjteményében, a bibliában a világ számára leadott. Az az erő és titkos hatalom, mely — mint a rádióban az elektromos hullám, — az isteni szót lelkünkben közvetíti: az Isten lelke, a Szentlélek. Adjuk át lelkünket ennek a Léleknek és akkor megnyerjük a feleletet arra a kérdésre, hogy milyen legyen a mi mai igehirdetésünk!

Legyen *ige* hirdetés!

[Vége.]

A lelkipásztori látogatás.

A nagyszalontai konferenciára írta: *dr Bodnár Gábor*.

Nagytiszteletű konferencia. Testvéreim! A napokban került a kezembe Ravasz Lászlónak „A táborhegy ormán” című munkája és amint lapozgatni kezdtem, szinte a legelsőként olvastam át azt a cikket, melynek címe: „Van-e rossz gyülekezet?”

Az eredmény valami általános rossz érzés volt. Valahogy nem jól esett az nekem, hogy azt a kérdést, vagyis a gyülekezet jóságát, vagy rosszságát a lelkipásztorhoz való viszonyában véve vizsgálás tárgyául azt a megállapítást találtam levonva: „ebből a szempontból nincs rossz gyülekezet, mert minden gyülekezet jó, ha megkapja lelkipásztorát!”

Először így gondolkodtam, hogyha nincs rossz gyülekezet, akkor ennek a ragyogó nagytehetségű írónak, egyházkormányzó-nak a megállapítása csak az lehet, — a lelkipásztor a rossz! De aztán gondolkodtam a dolgon és lehet hogy sajátos tényezők és szempontok közrehatásával erre az eredményre jutottam: még nem is erről van itt szó, hogy a lelkipásztor a rossz, hanem

hogy amelyik gyülekezet rossz annak egyáltalán nincs lelkipásztora, hanem legjobb esetben csak prédikátora van.

Annak az igazságát pedig, hogy ez igen sok esetben így van, még ha nem akarnám is be kell látnom.

A mi korunk, hanyatló hitéletének ápolása, gyógyítása, — ugyebár mindnyájan látjuk lelkipásztor testvéreim!? ennél sokkal többet kíván tőlünk, hogy csupán hitszónokok legyünk.

A mai kor egyházi és hitéletének hivatásos szolgálata azt a követelést állítja fel velünk szemben, akik lelkipásztoroknak tudjuk, valljuk és tartjuk magunkat, hogy mindnyájunkról elmondható legyen Dés város régi krónikásának, a gyülekezet kiváló lelkipásztoráról, Almási Istvánról fentmaradt nyilatkozata, hogy gyülekezetének és az egész környék reformátusságának szeme, szive, szája volt. [Lásd Vásárhelyi I]

Igen, a jó lelkipásztor az egyházközségének legelső sorban a szeme. Ismeri minden tagját, azoknak különös sajátosságait, ügyét, baját, lelkületét, az utat, melyen a sziveikhez lehet férni.

Ennek a feladatnak pedig bármelyik lelkipásztor csak úgy tud eleget tenni, ha személyesen érintkezik az egyházak tagjaival, felkeresi őket otthonukban.

Ez az egyházépítő munka, a *lelkipásztori látogatás!* Alapvető, nem nehéz, csak ma egy kissé szokatlan. Sokan idegenkednek tőle. Nem gyakorolják, mint feleslegest. A nagyobb egyházakban azért nem, mert a lelkipásztoroknak sok a dolga: — így azzal nem törődhetnek és nem tölthetik az idejüket. A kisebb egyházakban pedig azért nem, mert a lelkész úgy is személy szerint ismeri a hiveit.

Igy nyilatkozott pl. Óry Tamás testvérem, a múlt év folyamán a betegek lelkigondozásáról írott cikkében, de nemcsak ő, hanem igen sokan gondolkoznak így.

Nos, ezzel a nézettel szemben én állítom, — és ezt a nézetet is többen vallják — hogy a gyülekezet, kivétel nélkül minden tagjára kiterjedő lelkipásztori látogatásra szükség van. Természetesen ennél a látogatásnál a legnagyobb óvatossággal kell eljárni. Soha nem szabad szem elől téveszteni, hogy azt a lelkipásztor végezze és ne az *ember*.

Értem ez alatt azt, hogy ne legyen az sem egyszerűen ismerkedni akaró, sem pedig baráti látogatás. E mellett nem szabad elfelejteni, hogy azt az eljárást szinessé teszik az egyéni, sajátos vonások, de kötik az általános elvek is.

Nevezetesen gyülekezetenként mások az emberek, így mások a viszonyok, a körülmények, melyek a velük való érintkezésnek sajátos szint adnak, de mindenütt ugyanazok a motívumok, világnézeti különbségek idézték elő a lelkészek világában, azokat a differenciákat, melyeknek külső tünetei: az egyház, a vallás ügyével szemben való közömbösség, a templomok elnéptelenedése, zugolódás a súlyosnak minősített egyházi adóterhek miatt, átkozódás, törvénykezés, huzavona a lelkészekkel eme terhek ügyvélt okozóival. A differenciák indító okainak a megszüntetése, ama világnézeti különbségek áthidalása a legfon-

tosabb a hit, a vallásos élet megújításánál. És ebben a küzdelemben az egyháztagek lelkipásztori meglátogatása nem tekinthető másnak, mintegy előőrsi szolgálatnak. A feladata itt az, hogy az ellenséges hatalmaknak helyzetét, erősségét, hódítását, azt, hogy mennyire haladtak elő romboló munkájukkal ki kémlelje, megállapítsa és arról megbízható tárgyi képet nyújtson egy a sikerrel megindítandó, pozitív munka számára

Az építőmunka végezhető más feltételének az egyéni sajátosságoknak a megállapítása és eme lelkipásztori látogatásnak a feladata — mint már fentebb is említettem.

Gondoljuk csak meg minden elfogultság nélkül, hogy lelki élet építése munkáját lehet-e végezni a lelki élet sajátosságainak, törvényeinek ismerete nélkül? És ennek dacára, mi mégis elkövetjük azt a ballépést, hogy embereket akarunk vezetni, lelkiileg befolyásolni, anélkül, hogy valamit tudnánk róluk, sőt csak valaha is érdeklődtünk volna felőlük. Példa a tanítás az iskolákban, a r. kath. papság gyónás által való befolyása a hivekre.

A tanulmányozás mellett a bizonyágtevésről sem szabad megfeledkezni, eme munka közben. Isten igéjének eleven erejéről mindenkor és mindenütt bizonyágot kell tennünk.

A mi áldott mesterünk az Úr Jézus jár itt is előttünk, mint tanítónk. Ott van mindenütt. Nem ragaszkodott egy helyhez. Vándorolt városról-városra, faluról-falura, most egy hegyen, majd egy zsinagógában, majd ismét az ut mentén egy kut mellett, vagy egy csolnokról intézte beszédét a tengerparton összegyűlt sokasághoz.

Hasonlóan tettek az apostolok. Gondoljuk meg, hogy mi lett volna Krisztus evangéliumából, ha Pál nem tett volna egyetlen lépést sem ennek érdekében, a jeruzsálemi templomon kívül?!

Emez általános irányelvek kihangsúlyozása mellett szó sincs róla, nem kicsinyelhető — épen a siker érdekében — az eljárás mikéntje sem.

Hogyan, mikor végezhető ez a látogatás s melyek a különleges vonásai? Erre határozott szabályt nem lehet felállítani. Egyet kell folytonosan szem előtt tartani, a józan ész követelményét és a lélektan törvényeit. Milyen legyen a viselkedés? Ne borozgatás stb. legyen.

Ha azt nem méltatjuk kellő figyelemre, úgy megtörténhetik, hogy többet ártunk vele, mint használunk.

Azt, hogy a látogatás megkezdésére valamely alkalmat, pl. az egyháztagek összeírását kell megragadni és hogy azt egy presbyter vagy valamelyik buzgó egyháztage társaságában kell megtartani, olyan követelmény, hogy alig szükséges megemlíteni.

Mi a kötelességünk? Úgy érzem, azt mindnyájunknak a szíve megmondja

Nemrégiben egy megdöbbentő hasonlatot olvastam a hivatását félre ismerő vagy azt nem teljesítő egyházzról és annak munkásairól. Eme hasonlat szerint az ilyen egyház egy-egy nagy pókhálóhoz hasonlít, melyben ott leselkedik egy-egy éhes sóvárgó

pók éhesen s várja, jön-e valami préda? Ha jön, kegyetlen mohósággal veti az arra tévedt szerencsétlenre magát.

És ezzel a képpel szemben van egy másik, mely a hívása magaslatán álló egyházat és munkásait állítja elénk.

Ez egy termékeny róna, üdítő forrással, csörgedező tisztat vizü patakokkal, hol a mezőségen dolgozó munkás a fáradt vándort szívesen vezeti a hús lomb árnyába, az égő szomjolló hús forrásvizéhez.

Istenországa ügyének szolgálatában ilyen kalauzhoz óhajtának hasonlítani!

KÜLFÖLD

A Protestántlizmust Védő Nemzetközi Szövetség III-ik közgyűlése.

[Folytatás és vége.]

A Deák téri templomban a magyar gályarabok énekét énekelte a közönség, majd Radvánszky Albert báró, a magyarországi evangélikus egyház egyetemes felügyelője lépett a keresztelődmedence előtt felállított elnöki asztalhoz.

— Ezt a szövetséget — mondta — nem vezeti támadó tendencia senkivel szemben sem, csak azt akarja, hogy nemzedékek esetleges közönyén el ne vesszen a reformáció négyszázados öröksége.

Azután német nyelven folytatta, majd végül örömeinek adott kifejezést afölött, hogy a szövetség itteni megjelenése újabb alkalmul szolgált a református egyházzal való ismételt testvéri találkozásra és összefogásra.

Dr John A. Bain, az irországi presbiteri egyház képviselője beszélt ezután. A protestantizmus — mondta — a szabadság utáni vágy kifejezése, olyan áramlattal szemben, amely az embert gyermeki módon akarja kezelni és zabolával kormányozni.

Luther dr, a német evangélikus egyházi törvényhozás elnöke a protestantizmusnak a jelenben való hivatását fejtegette. Conrad Jalla dr fiumei valdensi lelkész „A protestantizmus miszsiója a jövőben” címmel beszélt. A római katolicizmust — hangoztatta — nem azonosítjuk a papsággal, amely a mortalium animos ban épen úgy, mint a milánói szociális hét zártkörű konferenciáján „nyers felfogás”-t mutatott.

Ravasz László dr dunamelléki református püspök mondotta a záróbeszédet.

— A protestantizmusnak van egy olyan kérdése, — mondta, — melyben minden más kérdés benne foglaltatik. Ez a főkérdés: miképpen maradhat meg a protestantizmus önmagának, miképpen tarthatja meg a maga lényegét. Hívó protestantizmusnak minden támadás csak a lényegét erősíti. Az evangéliumi hit győz Szovjetországban is.

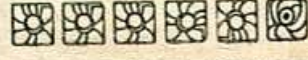
A szövetség tagjai 17 én reggel Debrecenbe utaztak, hol délután a nagytemplomban folytatták a konferenciát. *Baltazár*

Dezső püspök elnöki megnyitója után, „A protestáns Ige”-ről dr. Lars Wollmer Lund-i lelkész, „A protestáns Nem”-ről dr. Beerens Utreenti pap, „A protestáns Azért”-ről dr. Fahrenheitst berlini igazgató tartottak előadást, Geduly Henrich pedig bezárta a gyűlést.

HIREK

A romániai reformátusok törvényhozó zsinata a tél folyamán fog összeülni. A zsinatot előkészítő-bizottság első ülését Nagyváradon 1928. október 29-én, a jubileumi ünnepekre következő napon tartja, amelyen jelen lesznek az erdélyi egyházkerületből: dr. *Makkai Sándor* püspök, *Ugron István* főgondnok, *Vásárhelyi János* főjegyző, *Jancsó Sándor*, *Vajda Ferenc*, *Hegyi Péter*, *Kádár Géza* esperesek, *Imre Lajos* theol. professzor, dr. *Viski László* kerületi főügyész, *Almási Samu*, dr. *Illyés Gyula*, *Mester Mihály* kerületi tanácsosok. A Királyhágómelléki Egyházkerületből: *Sulyok István* püspök, *Domahidy Elemér* főgondnok, *Csernák Béla* lelkész, dr. *Harcsár Géza* világi főjegyző, dr. *Thúry Kálmán* ügyész, *Szell György*, *Végh József*, *Kassay Béla* esperesek, dr. *Nagy Sándor*, *Telegdi József* egyházmegyei gondnokok, *Domokos László* tanácsbíró.

Új egyetemi tanár Debrecenben. A néh. Sass Béla elhunytával megüresedett „ószövetségi irásmagyarozat és segédtudományi” tanszékre a kormányzó dr. Kállay Kálmán debreceni lelkészképző intézeti tanárt nevezte ki. Szeretettel köszöntjük.

A szovjetnevelés csődje. Lunacsarszki, az orosz szovjetek közoktatás- és köznevelődésügyi népbiztosa, nemrég egy nagy szentpétervári

[„Leningrad”) munkásgyűlésen tartott előadásában feltűnően kikelt a szovjetiskolák ellen, amelyeknek nevelő munkáját minden kritikán alulinak nevezte. Az iskolák növendékei közt a legsivárabb erkölcsi elvadulás uralkodik szerinte s a tanszemélyzet, ha elismeri is a bajt, nem tud egyéb orvosszert javasolni, csak vaszigorúságot. Különösen megbélyegezte Lunacsarszki a felsőbb osztályok és a főiskolák növendékeinek a női nemmel szemben tanusított durva és erkölcstelen magatartását s a „durvaság kannibáltáncá”-nak nevezte az iskolákban uralkodó szellemet. Nem tudjuk, minek van több része ebben a nyilatkozatban: a képmutatásnak-é, vagy a kétségbeesésnek? Mert a harmadik lehetőséget: a bűnök és hibák őszinte beismerését, egyelőre még naivság volna föltételezni. A másik újabban fölmerült jelenség, amely szintén a szovjet nevelési rendszerének csődjéről tanuskodik, az állami gyermeknevelő otthonokban uralkodó hihetetlen elvadulás, amely a szovjet urait arra készítette, hogy a gyermekotthonok növendékeit s a hajléktalanul kószáló gyermekek sok ezreit munkáscsaládokban próbálják elhelyezni. Ez sem egyéb, mint közvetett elismerése a lenézett és halálraitált családi nevelés fölényének.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

4816—1928. I. sz. Közigazgatási KÖRRENDELET, *Valamennyi nt. Esperesi Hivatalnak* Egy adott eset kapcsában a kultuszminiszter ur 43095/1928. sz. levelében az a rendelkezést közölte velem, hogy a jövőben a lelkészi állomásoknak lemondás útján való megüresedése [pl. más lelkészi állásra történő megválasztás, vagy nyugdíjazás stb. esetében] éppen úgy, mint az üres lelkészi állások betöltése az államsegély utalványozások könnyebb számítása szempontjából úgy intézendők, hogy úgy a megüresedésnek, mint a betöltéseknek [állásfoglalásoknak] joghatálya mindig a hónapok 1. én, vagy 15. én kezdődjék. Sziveskedjék tehát Nagytiszteletű Esperes Ur ezután így intézkedni s ilyen értelemben tenni meg jelentését az említett változásokról. Természetes dolog, hogy e miniszteri rendelkezés a segédlelkészi személyváltozásokra is vonatkozik, viszont nem vonatkozhatik a haláleset miatt történő üresedésekre, melyeknél a megüresedés joghatálya ezentul is az elhalálozás napjától kezdődik. Egyben úgy hivatalos lapunk ez évi 28. számában közzétett 3393/1928. I. sz. körrendeletem, mint az esperesi hivatalhoz f. hó 2. án intézett 4449/1928. I. sz. levelem óta szerzett újabb sajnálatos tapasztalatok következtében, kénytelen vagyok újból nyomatékosan figyelmeztetni a nt. Esperesi Hivatalokat arra, hogy a lelkészi és segédlelkészi személyváltozásokat a püspöki hivatal azok beállta után legkésőbb 15 nap alatt köteles a minisztériumnak bejelenteni. Ezt azonban csak úgy teheti meg, ha az esperes urak ezeket a változásokat, azok megtörténte után haladéktalanul jelentik. E bejelentésekkel való késedelmeskedések folytán pl. a közelmúltban is ismételtén az a ferde helyzet állt elő, hogy másik egyházközségbe megválasztott lelkészek megválasztását a minisztérium tudomásul vette s új állásuk után már a kongruát is folyósította anélkül, hogy előbbi állásról való távozásuk idejéről tudomást szerezhetett s ottani kongruájukat beszüntelhette volna. Kénytelen vagyok tehát ezuttal is kérni a nt. Esperesi Hivatalokat, hogy több ízben kiadott rendelkezésemhez pontosan alkalmazkodni sziveskedjenek. Oradea—Nagyvárad, 1928. okt. 23. Atyafiságos szeretettel: **Sulyok István**, püspök.

Tanügyi: 4750—1928-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi biharmegyei tanító el. isk. igazgatónak és tanítónak.* Mihez tartás végett közlöm a biharmegyei revizorátus 6378. sz. rendeletét. „A 122760—1928 sz. miniszteri rendelet értelmében tisztelettel kérjük sziveskedjék közölni a főnnhatósága alá tartozó tanítókkal, hogy kötelesek részt venni az állami tanítók művelődési köreinek gyűlésein. Ezekre a gyűlésekre szóló meghívókat az illető elnökségek fogják kiadni. Oradea—Nagyvárad, 1928 okt. 16. **Coroi tanfelügyelő**“. Oradea—Nagyvárad, 1928 október 20. Atyafiságos szeretettel: **Sulyok István s. k.**, püspök.

4804—1928 II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli nt. iskolaszéki elnökségnek, tek. elemi- és középiskolai igazgatóság-nak.* Az iskolalátogatási jegyzőkönyvekből sajnálattal állapítom meg, hogy igen sok helyen a rend és tisztaság, más helyeken a hanyag ügykezelés miatt emelnek kifogást az ellenőrző közegek. Elég gondot okoznak nekem azok az esetek, mikor nem a jóakarát hiányán muló bajokat kell orvosolni, mint azt minden iskola vezetősége jól tudja. Annál súlyosabb megítélés alá esnek azok a mulasztások, amelyek az említett kifogásokra adnak alkalmat. Leghatározottabban elvárom a jövőben, hogy az iskola helyiségében, tanteremben, mellékhelyiségekben, udvaron egyaránt, példás rend és tisztaság uralkodjék, hogy az irattár teljesen rendben legyen, az előirt könyvek pontosan vezetve. Az ilyen természetű mulasztásokat ha kell, szigorubb intézkedésekkel is megfogom akadályozni. Felhivom továbbá a figyelmet arra, hogy kivételes szüneteket csak az inspektorátus engedélyezhet, hogy tanítási napokon a helyükön legyenek s hogy a hosszabb szünidők után a tanítást az előírás szerinti időben pontosan kezdjék meg. Oradea—Nagyvárad, 1928. október 22. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

Pályázat. A sebesi ref. egyház pályázatot hirdet orgonista-kántortanítói állásra. Fizetés: 1. Lakás, három padoltszoba, konyha, kamara, istálló 500 □ öl terményes és gyümölcsös kert. 2. 6 kat. hold föld, adóját az egyház fizeti, haszonbéri értéke 6000 lei. 3. Készpénz 30.000 lei havi előleges részletekben. 4. Stóla 600 lei. 5. Erdő és legeltetési jog 10 drb. jószágra. 6. Egyházi jegyzőségért 400 lei. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő a hirdetés megjelenésétől 21 nap. Kötelesség: Ha az iskola megnyílik I—VII. osztatlan iskola vezetése. Ének, vallás, ismétlősök tanítása, vasárnapi iskola vezetése és időnként templomi szolgálat. Pályázati kérvények teljes felszereléssel, román vizsgát igazoló okmánnyal a ref. lelkészi hivatal címére küldendő u. p. Sebis. Jud. Arad Szabó József, ref. lelkész.

**Megjelent és kapható a
Nagy Vilmos-féle III. elemi osztályu**

Vallástani

Kézikönyv.

Ára 28 Lei.

Beszerezhető **Béres Károlynál Oradea-Nagyvárad**

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és 4660—1928. számú rendeleteiben használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek,
TANKÖNYVEK
és iskolai nyomtatványok**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-nica 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

**BERGER
ÉS SPINDLER**

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 43

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVARAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 43

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t

21

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSÍPOK

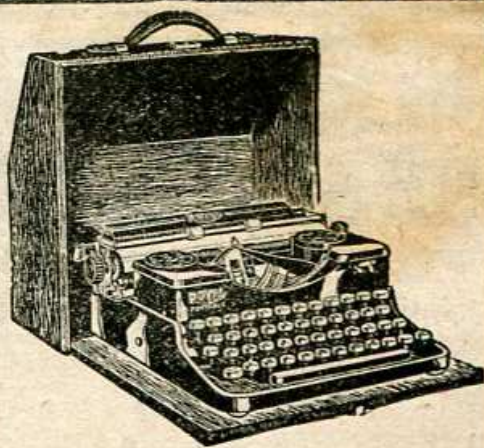
a rekvirált sípok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 43

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“

írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.
Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképviselőt:

GOLDSTEIN, ORADEA

Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlőnye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

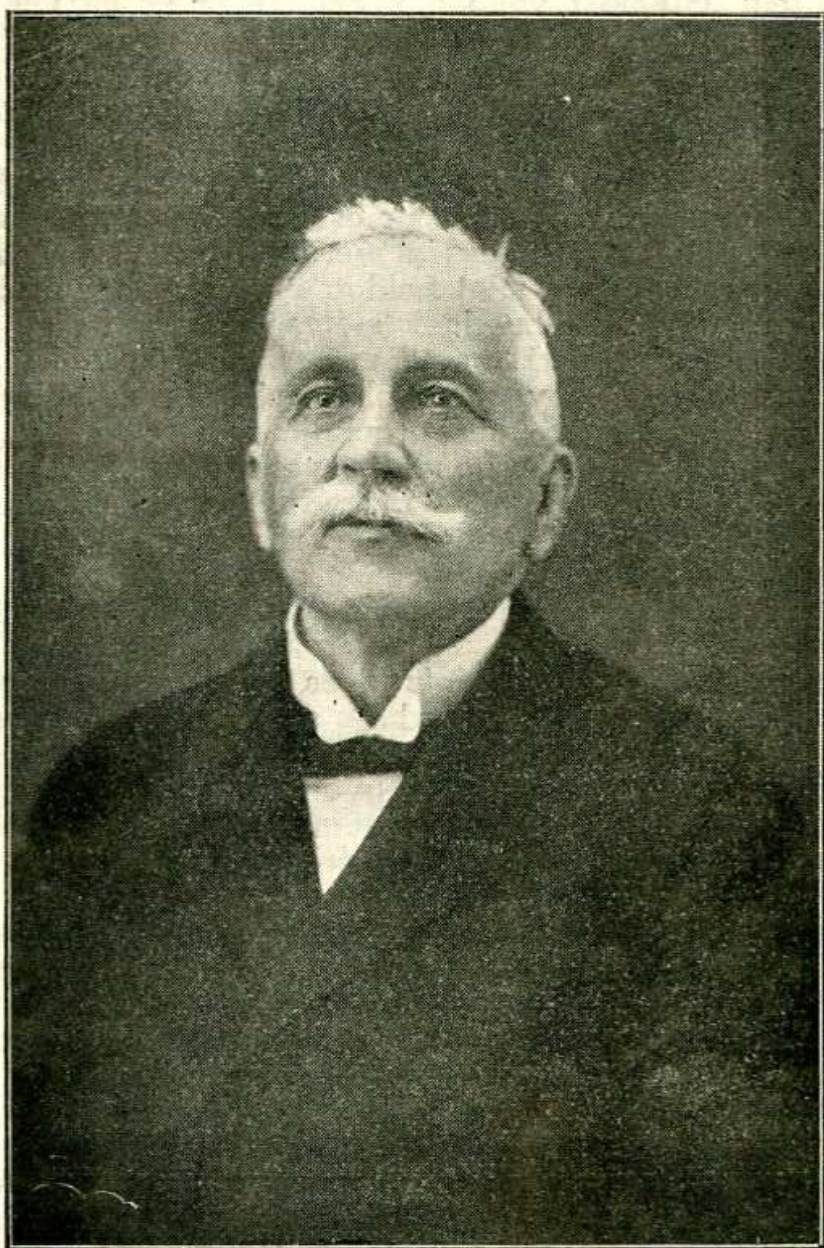

Előfizelési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizelési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Sulyok István püspök.

Imádság

melyet a nagyváradi-ujvárosi ref. templomban 1928 október 28-án 40 éves jubileuma alkalmával Sulyok István püspök elmondott.

Mindenható Isten, szerető Mennyei Atyánk! meghajtott fővel és alázatos lélekkel állunk meg Előtted s az ajkainkról felszakadó ének és imádság mint hálaadás füstje száll fel a hervadó ősz ragyogó fényében kéklő végtelenségbe, amelyet kibeszélhetetlen Nagyságod és Dicsőséged tölt be öröktől fogva mindörökké.

Mint a folyam felszínén tajtékozva egymásra torlódó habok, akképen borulnak lelkünkre ebben a gyülekezetre és pásztoraira nézve egyaránt nagy órában a négy évtizedes multnak fényben és árnyékban egymást változtató emlékeink és ha végig suban gondolatunk az eljegyzés első percétől kezdve megfutott uton eddig a napig, mindig és mindenhol csak Tégedet látunk és egyedül csak Reád ismerünk, aki most ragyogó tűzoszlopban, majd pedig a hervasztó forráságot enyhítő felhőkben jártál körülöttünk.

Aldott légy Urunk és Istenünk, hogy 40 esztendőnek történetében és emlékeiben szólasz most hozzánk, hogy tekintetünk mégegyszer hálás csodálkozással merüljön bele Atyai szivednek gazdag kivirágzásába és mint boldog élmény éljük át újra hozzánk való végtelen szerelmednek mélységes gazdagságát amely annyi lelki és testi áldását ontott méltatlan fejünkre. Oh Uram! micsoda az ember, hogy megemlékezel róla és micsodák az emberek fiai, hogy kegyelmesen gondjukat viseled.

Ugy érezzük Atyánk, hogy Kegyelmed és Jóságod sulyos terhét nem bírja lelkünk, porba roskadunk alatta és nincsen bátorságunk felemelni orcánkat Tehozzád. Ugy érezzük és töreldelmesen be is valljuk, hogy azon a 40 éves uton, amelyet szentséges ügyedért és a lelkek megtartásáért közösen vállaltunk, sok a hiány és fogyatkozás és sok vád szól felénk a szemrehányás néma ajkain. De ha mégis itt és ott egy egy mag csirába állított, ha szárba és kalászba szökkent, sőt valamilyes termést adott is, a dicsekedésre nincsen okunk, mert mindez Tőled van, Örök jó és kegyelmes Isten, mivel sem, aki p'ántál valamit, sem aki öntöz, hanem Isten, aki előmenetelt ad, akinek nevére térjen egyedül dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás.

Urunk és Istenünk! Te az idők jeleiben intesz és figyelemzettetsz benünket, óh add, hogy meg is értsük: ami idő hátra van kevés és közeleg az óra, amelyben megáldoztatunk, azért hát munkálkodjunk míg napunk fennragyog és el nem jön az éjszaka, amelyben munkás többé senki sem lehet Te pedig jó Atyánk, kérve kérünk, aki eddig segítség voltál, maradj tovább is az nekünk. Légy köszálunk és erősségünk, mert egyedül csak Benned bizzunk, aki megsokasítod annak erejét, akiknek erejük fogyatkozóba van s ha meglankadnak és megfáradnak is, erejük megújul és szárnyakkal magasságra repülnek, mint a sasok: futnak és nem fáradnak el, járnak és nem lankadnak meg.

Szentlelked erejével vond szorosabbra közöttünk a kölcsönös szeretet kötelét és vigyed egységre bennünk az akaratot, hogy egymást megértvén és megbecsülő szívvvel szolgálhassunk Neked, építhessünk a Krisztus drága vérében szerzett, sok könnyel megszentelt szent örökséget egy szebb és boldogabb jövődért.

Ha pedig majd meg kell jelenni előtted, mindeneket megítélő szent és Igaz Isten előtt, mikor pártatlan igazság mérő serpenyőjébe vetett minden érzésünket, gondolatainkat és cselekedeteinket és ha akkor életünknek sok és nagy gyarlósága, tévedéseink büne Te kezedből várja ítéletedet, légy irgalmas és kegyelmes hozzánk a megváltó Krisztusért, akinek halála érdemével takargat be meztelenségünket és érette add meg nekünk kegyelemből az igazaknak koronáját.

Még csak egy könyörgő szót engedj Uram! e mély evangéliuma anyaszentegyházunkért, amelybe odahelyeztetted a Te változatlan örök szentségeidet és amelynek megtartó oszlopául adtad a Te egyetlenegyednek Krisztusnak a reformációban megtisztított evangéliumát, amelyről mondatik az ég és föld elmulnak, de az Ur beszéde soha el nem mul, Tartsd meg ezt ebben a világban, mint könyörülő Szivednek nagy bizonyosságát örökön örökké. Áldd meg ezt a mi nagyváradi gyülekezetünket, ezt a tövisek közzé helyezett szerény lilionszálat és leáldozott fényes multjából az ég alsó pereméről visszaverődő ragyogó sugárakat hozd vissza újra, hogy lehessen ez hegyen épített város és ennek tagjai lehessenek azok az élőkövek, akik a Krisztusban települtek, választott Népeddé váljanak. Áldd meg e hazát, ennek gyermek királyát és engedd hadd növekedjék ez testben és lélekben Isten és ember előtt való kedvességben, hogy azok a milliók, akik a trón védelme alatt nyugosznak, találjanak békességet és boldogságot a kölcsönös egyetértésben és megbecsülésben és áldd meg ezt a történelmi emlékekben gazdag várost, ennek különböző nyelvű és vallásu lakosságát, hogy lakozzék kőfalain belül csöndesség és jó békesség s adjad, hogy hulljon mindnyájunk fejére a Te lelki és testi áldásodnak kibeszélhetetlen gazdagsága onnan felülről a magos égből, Urunkért, a Krisztus Jézusért. Amen.

Dr Thúry Kálmán főgondnok üdvözlő beszéde Sulyok István püspökhöz a presbyteri diszgyűlésen.

Főtiszteletű s méltóságos Püspök úr!

Mélyen tisztelt Lelkészelnökünk!

A világot mozgó eszmeáramlatok leghatalmasabbja a hitélet, hasonlóan a tenger mozgásához, sülyedéseket és emelkedéseket mutat. Ezek a változások végső okaikban társadalmi helyzetekre vezethetők vissza, mert e helyzetekben rejlő dinamikai erők érzelmi közömbösséget, sőt kihalást, vagy ellenkezőleg érzelmi kirobbanásokat idézhetnek elő, — mégsem tagadható, hogy az Isten fogalmában elmélyülő hitéletnek minden föl-

lendülése időbeli és bizonyos mértékig okbeli kapcsolatban áll egyes emberek föllépésével és intuitív működésével.

Nem elég a lelkekben lappangó tüzre hivatkozni, azt lánggra is kell lobbantani!

Nem elég, hogy az életösztönök általános kiélése a misztikus hatalmasság felé hajtja a gyenge embert, kell, hogy ez a vágy — mint tudatos lelki folyamat rögzítették meg az élet viharai között bizonytalanul vergődő emberi lélekben!

Ezekre a feladatokra hívja fel az isteni gondviselés azokat az egyéneket, akiknek a hitélet emelkedésében oly nagy szerep jut osztályrészül.

Csaknem fél évszázad porrétegeit kell eltávolítanunk, hogy a református hitéletnek azt az állapotát szemlélhessük, amely a mi szeretett és ünnepezt lelkészünk hivatalba lépése előtt ország-szerte, de különösen a nagyváradi egyházközségben uralkodott.

Teljesfoku hitbeli közömbösség, sőt apatikus letargia egyrészt, a hitélet művelésének bürokratikus elintézése másrészt kiöltek minden lendületet és elsorvasztották az egyházközség szellemi és anyagi erőit. Ilyen sivár területen kezdte meg lelkési működését föltiszteletű Lelkész úr 40 év előtt! Az őseitől öröklött hite adta meg a bátorságot, nagy szellemi felkészültsége az erőt és tiszta lelki meggyőződése a munka szeretetét, hogy minden nehézséggel és viharral szembeálljon, amelyekben pedig az elmúlt hosszú idő alatt bőven volt része.

Azok a szellemi alkotások és porlepte kövek azonban, amelyek évtizedeknek egymásra rétegeződése alatt keletkeztek, ma élénken beszélnek nekünk e sikerdus multról. Beszélnek alkotásokról, nivós akarakterővel, lelkes buzgósággal és rendkívüli képességgel végzett munkákról, a primitív életet élő egyházközségi szervezetnek modern, nagyszabású s a hívek minden rétegeit magába ölelő demokratikus vallási közületté fejlesztéséről, amely lassan lassan az egyéni kiválóság révén s a helyzeti erők okos felhasználásával ismét centrummá emelte a hajdani fényességéből jelentéktelen szürkességbe hanyatlott nagyváradi eklézsiát.

Évtizedeknek nemcsak szorgalmas munkássága, hanem befelé, a lélekbe tekintő önfegyelmzése s a változó életviszonyoknak helyes megítélése kellett ahoz, hogy a háborús világkatasztrófát követő zürzavarban és kétségbeesésben, valaki szilárd maradjon s mint megbízható vezető egyéniség emelkedjék ki a zabolátlan és elcsüggedt embertömegek közül. Romok között kellett az Úrnak új hajlékot építeni s Föltiszteletű Lelkész ur ott állott és intézkedett állandóan az építőállványok tetején.

És most a soha nem szűnő munka és gondok között megállítjuk egy pillanatra a negyvenéves utjelző kövénél az alkotó elmét és cselekvő kezet, hogy szemlét tarthasson a múlt eredményei s a jövő kilátásai felett, azután pedig a Krisztusi hit erejével tovább hordozza az élet iszákját, amelyben a kötelesség teljesítés súlyos kövei vannak elhelyezve.

Az Úr pedig majdan itélni fog az ő hiv szolgája felett!

De addig mi gyarló emberek is teljesíteni óhajtjuk kötelességünket Vele szemben.

A presbiterium, a lelkeszi munkának osztályosa és legilletékesebb bírálója, az egyházközség közhangulatának hivatott tolmácsa járul ezuttal Lelkészelnöke elé, hogy elismerése és hálája hangoztatásával igazságot tegyen az érdem mellett.

A munka négy évtizede elmúlt, minthogy az időnek hivatása az elmulás. Az ifju lelkesz feje ma már ezüstösen fénylik s az egykor sima arcot immár a munka s gond barázdái szántogatják, de nem szabad engednünk, hogy ez az idő jeltelenül s tanulság nélkül muljék el a mi életünből! Emléket kell állítanunk, ha mindjárt szerény emléket is az idők rétegei felett egymásba fonódó hitnek, munkának és tehetségnek s ez okból megörökítettük szeretett lelkészelnökünket, e falon függő festményben, hogy mindörökre hirdesse egyházunk tanácskozó termében egy nagy vezető egyéniség igazságait s mutassa az élőknek a hit bátorságán járható egyenes utat. Legyen ez a festmény örökdő szimbólum a presbiterium minden elhatározása felett.

De a köznek szóló ezen megörökítésen felül mit adhatunk mi a lelki kincsekért mást, mint a hálás elismerésnek és ragaszkodó szeretetnek újabb bizonyágtételét. Szerény anyagi kifejezője legyen ezen érzelmünknek ez a kis ajándéktárgy, egyuttal emlékeztetője annak a benső kapcsolatnak, amely negyven évvel ezelőtt megkötött s a mai napon ismét megerősített a lelkesz s a hivei között. Fogadja Főtiszteletű Lelkesz ur azt, mint hiveinek, sok ezer embernek áldozatos szeretet nyilvánítását.

Végzetül méltóztassék nekem megengedni, hogy amikor a bizonyára egyhangu lelkesedéssel elfogadandó indítványom alapján e diszgyűlés soha el nem évülő betűkkel örökíti meg jegyzőkönyvében és az egymásra következő generációk lelkében szeretett lelkészének érdemeit s amikor ezt a történelmi jelentőségű aktusunkat megörökítő diszoklevelet is van szerencsém főtiszteletű Lelkesz urnak átnyújtani, én az egész egyházközség, a presbiterium s egyházközségünk összes intézményeinek képviselőjében s végre ha szabad, a 30 évet meghaladó idő munkatársának, saját magamnak nevében is az Uristen áldását kérem a 40 év munkájára. Segélyezze továbbra is az Ő áldó kegyelmével főtiszteletű Lelkesz urat a mi szeretett vezetőnket, hogy friss szellemi és testi erőben teljesíthesse egyházával és nemzetével szemben azt a nehéz de szép kötelességet, amelynek eredményére mi gyarló emberek, mai napon tettük fel az elismerésnek koronáját.

Sulyok István jubileuma.

Megsárgult, megviselt, egykor csinos kiállítású füzet van előttem. Nagyváradon élt nagyapám könyvei közül jutott hozzám kis diák koromban. Azóta megőriztem, nem is gondolva, hogy hosszú évtizedek múlva ennek alapján íróját mint csaknem két és félszázezer református hívő főpásztorát fogom 40 éves lelkészi jubileuma alkalmából teljes üdvözléssel köszönteni.

A füzet címe: „Beköszöntő beszéd. Irta és elmondta a nagyváradai újvárosi ev. ref. templomban Sulyok István a nagyváradai ev. ref. gyülekezet egyik lelkipásztora“. A beszéd tárgya: Pál apostol, mint a jó lelkipásztor mintaképe. Alapigéje: „Semmivel nem gondolok, az én életem is nekem nem drága, csak elvégezhessem örömmel az én futásomat és a szolgálatot, amelyet vettem az Úr Jézustól, hogy bizonyosságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról.“ (Csel. XX. 24.)

Ha ezeknek az igéknek világánál nézem e négy évtizedes pályafutást és ennek változásai között ősz püspökünket, ki egykor 29 éves korában vette ajakára, — csodálattal állapítom meg, hogy egész működése, minden cselekedete, eredményekben gazdag, folyton emelkedő pályája e prófétai mondatnak szóról-szóra beváltása volt.

Hitéért és egyházáért való rajongó lelkesedés és lángoló szeretet, fáradhatatlan munka, a kötelességek egész sorozatának önként vállalása és hűséges pontossággal teljesítése, egyházközségének és a magasabb egyházi testületeknek és intézményeknek emelése, felvirágoztatása, mindenképp fölötte maradandó tettek, áldást árasztó alkotások gazdag sorozata hirdeti az apostol szavainak egy ember életében a legteljesebb mértékben való megvalósítását.

Gyönyörű apostoli „futás“ volt ez a megáldott pályafutás, melyen gyors iramban, lázas tevékenységgel haladt előre és minden tétivel fölfelé ivelt a pálya: a legmagasabbra, melyre egy református lelkipásztor felemelkedhetik.

Gyönyörű pályafutás. Meglátszik rajta, hogy az apostol szerint: „örömmel végezte“. De azért volt ilyen, mert valóban az apostolt követte.

„Semmivel nem gondolt, az élete sem volt drága“ — csakhogy betölthesse Istentől kijelölt szent hivatását.

Minden mellékes volt előtte: elismerés, vagy félreértés, kitüntetés, vagy gáncs — ő haladt előre törhetetlen hittel, csodálatos munkabírással és meggyőződésének állhatatos követésével. Haladt előre, hogy bizonyosságot tegyen mindenütt, az Úr Jézus szolgálatáról. Tisztét, munkáját, hivatását mindenkor csak szolgálatnak tekintette. Minél magasabbra emelte Isten kegyelme, annál jobban. Szüntelen szolgálni akart hivei, egyháza, ennek intézményei, lelkésztársai javára és boldogulására. Sokszor szinte emberi erőt felülmúló munkával végezte szolgálatát. Legjobban akkor láttuk ezt, midőn az új egyházkerület szervezése idején egyszerre volt lelkész, esperes és püspök és végezte a sok akadállyal járó szervezési munkálatot.

Ma a legmagasabb ponton, a püspöki székben is szolgál. Szol-

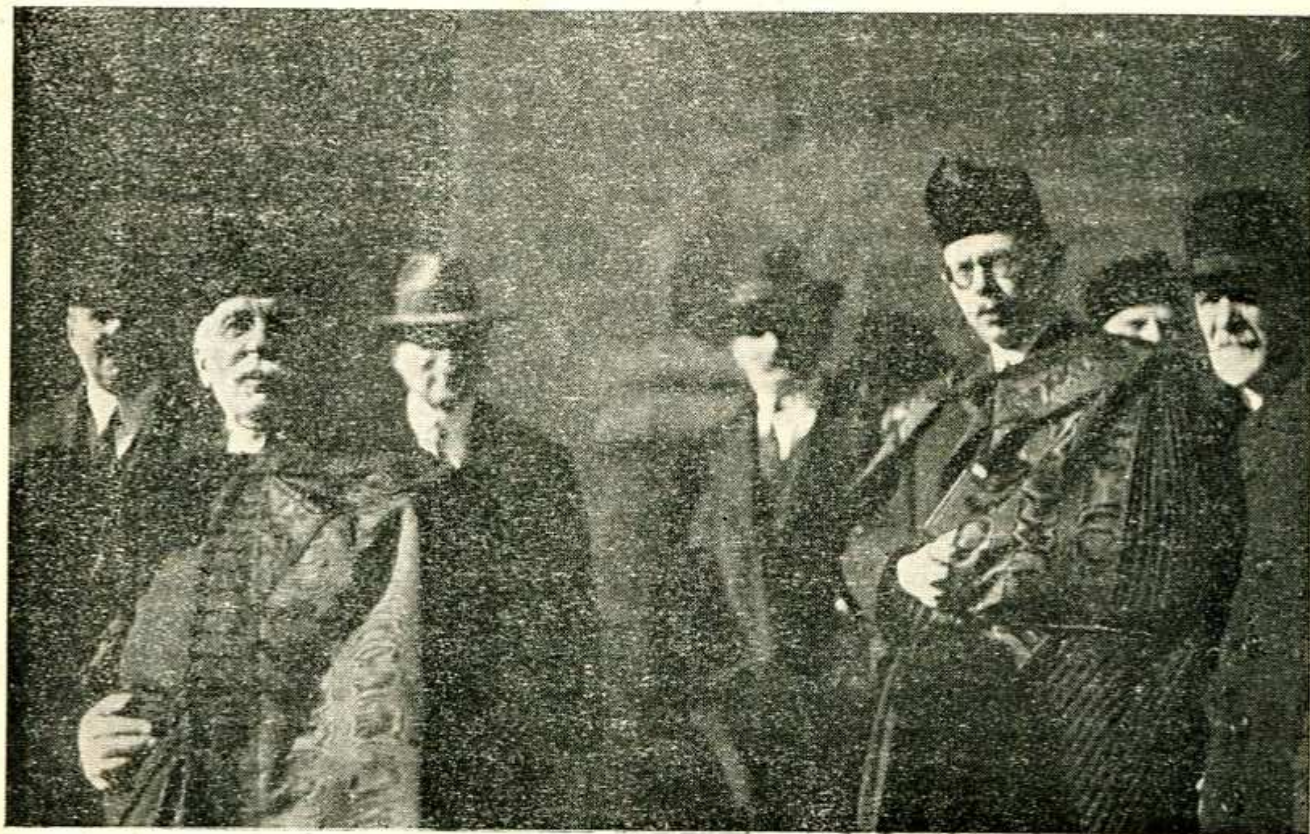

gál mélységes hitével Istennek és az Úr Jézusnak, szolgál sokfelől ostromolt egyházunknak és hiveinek, szolgál végső erőfeszítéssel küzdő iskoláinknak és szolgál rajongó fajszeretettel magyarságunknak.

Legyen élete még sokáig áldott szolgálat, hogy szolgálatából sokak számára fakadhasson élet!

Debreczeni István.

Folyó évi október 28-án, vasárnap ünnepelte a nagyváradai református egyházközség, az egész Királyhágómelléki és Erdélyi egyházkerület és az összreformátusság részvételével *Sulyok* István püspök nagyváradai lelkésziségének 40 éves jubileumát egy olyan felemelő ünnepség keretében, mely úgy külső, mint belsőségben méltó volt egy áldásos és munkás élet megbecsülésének kifejezésére. Díszében és tartalmában ezen ünnepséget fokozta *dr Makkai* Sándor erdélyi püspök, valamint az összegyűlt díszes vendégsereg részvétele.

Sulyok István

(Szabó Dénes felvétele)

Dr Makkai Sándor

A jubileumi ünnepség a nagyváradai presbytérium díszközgyűlésével kezdődött, melyen *Csernák* Béla egyházkerületi főjegyző elnökölt. Zsoltáréneklés és rövid ima után *dr Soos* István és *Szilágyi* Géza felkért presbyterek az ünnepeltet meghívták a díszgyűlésre. Megérkeztekor zúgó éljenzés fogadta a *dr Makkai* Sándor püspök és *Ugron* István erdélyi főgondnok kíséretében belépő ünnepeltet, akit *dr Thúry* Kálmán, a nagyváradai egyházközség főgondnoka üdvözölt.

Beszédének végeztével az egyházközség által megfesteletett életnagyságu arckép leleplezése, továbbá a presbytérium által készített művészi kivitelű díszoklevél, valamint a hivek ajándékának átadása következett.

A díszoklevél, amely ezen felejthetetlen szép napot van hivatva megőrizni, a következő tartalmu:

Mi, a nagyváradai református egyházközség presbiteriuma, adjuk tudtára mindenkinek, akivel illet, hogy Főtiszteletű és Méltóságos Sulyok István püspök úr Isten kegyelméből egyházközségünknek 1888 október 28-án megválasztott lelkésze, áldásos és eredményekben gazdag lelkipásztori működésének negyvenedik évét az egyházközség hiveinek ünnepléses szeretetnyilvánítása mellett betöltötte, amelynek emléket jelen okiratban Isten iránt érzett mélységes hálával örökítjük meg.

Nagyvárad, 1928 október 28.

A presbiterium nevében:

Csernák Béla,
lelkész-elnök helyett.

Mónus Sándor,
hitelesítő presbiter.

Dr Thúry Kálmán,
főgondnok.

Papp Dezső,
hitelesítő presbiter.

Ifj. Forgó Lajos,
jegyző.

Dr Thúry Kálmán üdvözlő beszédére Püspök ur a következőkben válaszolt: „Ebben a történelmi órában lelkem visszaszáll a negyven év előtti időre, mikor átléptem a város kapuját. Egészen természetes, hogy az érzelmek egész skálája hullámszerűen rajtam végig. Szeretet fogadott akkor és nem lehetek elég hálás sem Istennek, sem embertársaimnak. Nagy feladatokra vállalkoztam az ifjú lelkesedésben, nem gondolván meg, hogy mily szörnyű akadályok torlódnak az ideál beváltása elé. Szomorú képe volt negyven évvel ezelőtt a nagyváradai egyházközségnek. Ha azóta kedvező változások állottak be, ezért az érdemet, amelyet reám ruháznok méltóztatott, teljes mértékben vissza kell háritanom arra a presbiteriumra, amely mindenkor megértő és támogató munkájával és szeretetével mellettem állott. Az elmúlt negyven éven keresztül az egyház kormányrudja mellett mindég a legkiválóbb férfiakat láttam állani. Boldog vagyok, hogy szinte gondviselészerűen dr Thúry Kálmán került a főgondnoki székbe, azokban a válságos időkben a háború alatt, amikor egyes közületek sorsa a legnagyobb bizonytalanságban hánykódott. Az együttes erő munkája és diadala az, ha valamit fel tud mutatni a nagyváradai egyház. Ha van idealizmus, akkor ez ott van a lelkészi pályában. Ezt az idealizmust vittem magammal utamon, melyen éreztem az Isten küldetését. Ma már legyengült erővel, az életnek alkonyuló mesgyéjén elmondhatom Pál apostollal: „Immáron én megáldoztatom“. Hiuság nem vezetett, nem vezet ma sem, de életem munkájának legszebb koronája ez: a nap, amely számomra verőfény az őszben, vagy talán már a télben is. Ez az egyház nekem mindenét adta, legfőképp a szeretetét és ezt hála-telt szívvel köszönöm meg.“

A megható szavak után *Csernák Béla* elnök határozatban mondogta ki, hogy presbiterium ünnepelt lelkészének elévülhetetlen érdemeit jegyzőkönyvben megörökíti és Isten áldását kérve, a presbiteri díszgyűlést bezárta.

Harangok zúgása mellett, a gyűlésen résztvevőktől kísérvé, a hivek és virágokat hintő gyermekek sorfala között vonult az ünnepelt a zsufozásig megtelt templomba. A felvirágozott szószék alatt *Sulyok István* és *dr Makkai Sándor* püspökök, *Csernák Béla* egyházkerületi főjegyző és *dr Thúry Kálmán* főgondnok foglaltak helyet. A fenntartott padokban *Bogdan Ionescu* prefectus, *dr Ziqre Miklós*, *dr Lazar Aurel*, *dr Bleda László*, *dr Kecskeméti Lipót* főrabbi, *dr Kabos Béla*, *Nosz Gusztáv*, *Ugron István* erdélyi főgondnok, *dr Illés Gyula*, *Jancsó Sándor*, *Almássy Sándor*, *Kádár Géza*, *Bán István*, *Vargha Pál*, *Domahidy Elemér*, *Telegdy László*, *Telegdi József*, *Pappszász Lajos*, *dr Hadházy Kálmán*, *dr Nagy Sándor* és még számosan — valamint a Protestáns, Evangélikus nőegyletek, iskolák stb. képviselőiben — ültek.

A 63. dicséret és CV. zsoltár eléneklése után *dr Szemethy Géza* egyházkerületi titkár saját szerzeményű hálaénekét adta elő a vegyes énekkar a szerző vezetése mellett, melynek elhangzásával az ünnepelt püspök imádkozott.

Majd *dr Makkai Sándor* püspök predikált. Pál apostol szavai alapján fejtegette az isteni szolgálat elhivatottságát, amelyen negyven éven keresztül szolgált *Sulyok István* az Istent és az egyházat. Költői szárnyalású beszéde mély hatást gyakorolt a gyülekezetre.

„A betű öl, a lélek megelevenít — mondá. És a magasba emelte a lekipásztort, aki Isten eszközévé lett, akit Isten alkalmassá tett, hogy az Ő szolgájává legyen. Magától senki alkalmassá nem lehet, mert az ember Isten nélkül semmi, de Istennel együtt hatalom, erő, az Isten keze, amely vág velem, győzhetetlen. Isten mint egy dicsőséges hadvezér sorozza be a maga katonáit a mérték szerint. Ez a mérték a Krisztus Keresztje, Az Újszövetség szolgáivá kell lenni az embernek. *Sulyok István* ennek az Újszövetségnek a szolgája. Az Ő szívében él, lángol a kereszt egyházáért, hiveiért. Ez az az ajánlólevél, melyet a nagyváradi hivek adnak Istennek arról, hogy lelkipásztorunk nagy és szép munkáját mindenkor becsülettel, hűséggel és odaadással végezte“. A XC. zsoltár éneklésével ért véget a délelőtti istentisztelet.

Istentisztelet után a presbiteri termet zsufozásig megtöltő küldöttségek fogadására került a sor. Püspök ur a küldöttségeket a lakásán fogadta, ahol bensőséges és igaz szeretettől és becsüléstől áthatott szónoklatok hangzottak el, amelyek közül több, könnyekig meghatotta az egybegyűlteket. Elsősorban a Királyhágómelléki Egyházkerület küldöttsége *Domahidy Elemér* főgondnok vezetése mellett jelent meg, aki beszédében kérte az Istent, hogy működéséhez adjon továbbra is erőt és elismerését hajtotta meg az előtt a zászó előtt, amelyet az ünnepelt a hit, remény és szeretet jelszavával lobogtat. Nemcsak mint jubiláló lelkészt, hanem mint főpásztort is üdvözli, akinek nevéhez fűződik a Királyhágómelléki Egyházkerület felállítása és eddigi organizációja.

Utána *Vadai Béla* esperes, a bihari egyházmegye nevében üdvözölte az ezelőtt már három évtizeddel esperesi tisztséget betöltő püspököt.

Ezután általános figyelem között *Ciorogariu Roman* gör. kel. püspök lépett elő *Maghier Aurel* dr vikárius kísérelében. Megindító jelenet volt, amikor az ősz püspök halkán és magyar nyelven így szólott: „Boldog az, akit az Isten olyan tulajdonságokkal áldott meg, amelyek érdemessé tették ilyen szép ünnepesre. Testvéri érzéssel jöttem az üdvözlők sorában — mondotta — mert bennünket Jézus Krisztus neve tűz össze. Isten áldását kéri munkájára, hogy azt mindnyájunk Istenének dicsőségére továbbra is végezhesse“.

E lélekből fakadó és meleghangú beszédre meghalott szavakkal válaszolt az ünnepelt. Kérve Istent, hogy tartsa meg *Ciorogariu* püspök életét, egyházának és hazájának boldogulására, — bennünket jobarátságban — bucsuzott *Ciorogariu* püspök.

Az Erdélyi Egyházkerület nevében *Ugron István* főgondnok mondott üdvözlő beszédet, melynek során rámutatott arra, hogy a Királyhágómelléki Egyházkerület és az ősi Erdélyi Egyházkerület századok óta együtt működött s az új viszonyok még bensőségesebbé teszik ezt a viszonyt. Együtt küzdünk iskoláinkért — mondotta — nyelvünkért, esszük a kisebbségi sors kenyerét. Sietünk meghajtani az elismerés és tisztelet zászlóját, az előtti a munka előtt, amelyet a lefolyt negyven esztendő alatt egyházának szentelt. Ugyanilyen friss testi és szellemi erőben kívánja, hogy Püspök ur tiz esztendő múlva a vas és husz év múlva a gyémánt lakodalmát, mint most az ezüst lakodalmát ünnepelhesse egyházával.

A róm. kath. egyház küldöttségében megjelent *Cziffra Kálmán*, *Imrik S. Zoltán* prelátnak, *Brösztel Lajos*, *Lestyán Endre* és *Halász Gyula* plebános. *Imrik S. Zoltán* üdvözlő beszédében kifejtette, hogy a magyarság lelke is vonzotta ide, hiszen a két egyház együtt szolgálja a magyarság ügyét.

Az ág. ev. részéről *Krausz Samu* és *Nosz Gusztáv* jelentek meg. *Materny Imre* lelkész a testvéregyház nevében fejezte ki elismerését a két egyház együttműködése harmóniájáért.

Dr *Kecskeméti Lipót* főrabbi a neolog zsidó hitközség nevében jelent meg dr *Könrád Béla* és dr *Kabos Béla* kiküldöttekkel együtt.

„Hitközségünk köszöntőjével jöttünk, Hozzád, hivedhez, egyházadhoz. Lelkemben ihletéses átélés izével, ahogy a vallás a vallást úgy köszönti mély tiszta, odaadó szeretettel, a mindegy megértővel. Mennyire nem természetes a történelem folyása, amely csak kivételes alkalmakkor jut el ide. Mi a szeretet vitte megértésbe a csupa kivételek vagyunk. Nem Te meg én, hanem Ti meg mi, mert nemcsak az ünnepeken, hanem az ünneptelenségekben is hitet teszünk erről. Nemcsak a lelkeket összefogó gondolatban, hanem gondtalanságunkban és a nagy megértésekben is, melyek egyetemes dolgaink az emberiségnek a szeretetben. Egyik legerősebb hordozója vagy Te a szeretetnek. A Te emberi magyar és papi egyéniséged mennyi időálló becsület. Az a fajta vagy, amelynek szépsége meg nem fakul, csak tovább színesedik. Igaz magyar, igaz ember, igaz pap, egységes élet. A lel-

kem átadja magát diadalmasságod nagyszerűségének, hódolattal köszöntünk, áldjon meg az Isten”.

A magyarországi biharmegye református egyházainak üdvözlését *Bán István* bojli esperes hozta. Egyedül állt *Sulyok István* elé és nemes veretű, egyszerű szavakkal köszöntötte. „A magyar alföldön a rónaságon magános fák nőnek, egyszerű fák, amelyek égbe szökkennek és kifejezik a magyar életet. Magános fa vagyok én is, akit ide plántált a bihar-érmelléki egyházmegye október 17-én tartott közgyűlésének akarata, hogy tolmácsoljam a kiáradó meleg testvéri szeretetet. Mögöttem nincsen tisztelgő sereg, magánosan jöttem, de lélekben elhoztam azokat az ezreket, akik látták annakidején fiatalos lelke izzását. Jöttem azért, hogy azok nevében üdvözljem, akiket pásztorolt s hogy a minta esperesről bizonyosságot tegyek, valamint arról, hogy nem felejtettük el Méltóságod áldott alkotó egyéniségét”.

A Protestáns Jótékony Egyesület nevében *Csernák Béláné* elnöknő köszöntötte igaz érzéssel és meleg szavakban, átnyujtván az egyesület nevében annak igen szép és kedves ajándékát.

A Gyermekebarát Egyesület, a Szigligeti Társaság, valamint az Országos Izraelita Iroda nevében *dr Adorján Ármin*, a nagyváradi Kisebbségi Ujságírók nevében pedig *Marót Sándor* üdvözölte.

A Királyhágómelléki Egyházkerület tanítósa nevében *Kiss Lajos* bihardíószegi tanító, a Református Kör nevében *Sztlágyi Géza* elnök tolmácsolta jókívánságaikat.

A nagyváradi Református Tanítónők küldöttsége után a Leány-Bibliakör *Lázár Mártonné* vezetésével zárta be a tisztelgéseket.

A fárasztó ünnepség folyamán nem csekély csodálkozást kellett a jelenlevőkben a *Sulyok István* elragadó szellemi és fizikai fáradhatatlansága.

Délben a Kereskedelmi Csarnok nagytermében bankett következett, amelyen a város összes előkelőségei, minden társadalmi réteg képviselői, mintegy másfélszázan jelentek meg. Az ebédet *Csernák Béla* egyházkerületi főjegyző imája vezette be. Számos pohárköszöntő hangzott el, melyek közül az elsőt *Sulyok István* püspök a királyra mondta. Az ünnepeltet *Csernák Béla*, majd *dr Zigre Miklós* rendkívül találó és értékes beszédekben köszöntötték. *Dr Thúry Kálmán* az egybegyűlt vendégeket üdvözölte. *Dr Lázár Aurél* a megértést, a vallást és a szeretetet emelte ki beszédébe, melyek egyedül hivatottak arra, hogy a mai még mindig mondhatni forradalmi időket végre nyugvó pontra juttassák. *Jancsó Sándor* a püspök családjára és a hölgyekre mondott toasztot. Az elhangzott beszédek után a késő délutáni órákban a legjobb hangulatban ért véget a díszebéd.

A komoly biblia tanulók [millénisták] zavaros és veszedelmes szektájától a német birodalomban megvonták a forgalmi adómentességet, amely eddig mint „közhasznunak” elismert válalkozást megillette. A megvonást azzal indokolják, hogy ez a szekta a maga irataiban oly kiméretlenül támadja a történelmi egyházakat, hogy azt már „közhasznu” tevékenységnek épen nem lehet tekinteni.

A zsinat küszöbén.

Az erdélyi és királyhágómelléki egyházkerületnek a zsinat előkészítése végett kiküldött közös bizottsága ez évi október hó 29-én Nagyváradon *Ugron* István erdélyi főgondnok és *Sulyok* István királyhágómelléki püspök elnöklete alatt tartotta meg ülését. A tanácskozásban résztvettek az erdélyi egyházkerület részéről: dr *Makkay* Sándor püspök, *Vásárhelyi* János főjegyző, *Kádár* Géza, *Hegyi* Péter, *Jancsó* Sándor, dr *Visky* Pál, dr *Illés* Gyula, *Atmássy* Samu, *Imre* Lajos, a királyhágómelléki egyházkerület részéről: *Domahidy* Elemér főgondnok, *Csernák* Béla főjegyző, *Széll* György, *Kassay* Béla, *Thúry* Kálmán, dr *Harcsár* Géza, dr *Nagy* Sándor.

Az ülés megnyitása után dr *Makkai* Sándor püspök azt az indítványt tette meg, hogy mind a két egyházkerület részéről terjesztessenek elő azok az intézkedések, melyek a jelenlegi jogerős egyházi törvények átdolgozása s így a zsinat előkészítése tárgyában eddigelő történtek. A tett indítvány értelmében az egyházkerület püspöke megemlíti, hogy az egyes törvénycikkekre vonatkozólag előmunkálatokat tettek, de természetesen az erdélyi egyházkerület nem foglalkozott még azzal a nagy kérdéssel véglegesen, vajjon a jelenlegi törvények csak novelláris uton módosíttassanak, vagy pedig egészen újonnan szerkesztessenek meg. A királyhágómelléki egyházkerület püspöke, hivatkozva az egyházkerületi közgyűlés 118—1927. sz. határozatára, előadja, hogy az egyházkerület maga lefektette azokat az alapelveket, amelyeknek alapján a jelenlegi egyházi törvények átdolgozását kívánja. Határozott a tekintetben is, hogy a 3., 4., 6. és 7. törvénycikkeket a jelenlegi helyzetnek megfelelően óhajtja fenntartani anélkül, hogy a jelzett törvénycikkeknek még novelláris uton való átdolgozását is kívánatosnak tartaná. Mindkét előterjesztést a bizottság tudomásul veszi.

Amennyiben azonban sem az erdélyi egyházkerület kiküldött bizottsága 1926. augusztus 20-án tartott ülésében, sem pedig a királyhágómelléki egyházkerületi közgyűlés kifejezetten nem rendelkezett a tekintetben, vajjon az anyaggyűjtés és annak feldolgozása a közös bizottság hatáskörébe tartozik-e, ennélfogva dr *Makkai* Sándor püspök indítványához képest egyértelműleg elfogadta és magáévá tette azt az álláspontot, hogy az eddigi anyaggyűjtés megtörténte és a zsinati képviselők megválasztása és igazoltatása után, megbízatását befejezetlennek tekinti. De szemelött tartásával annak, hogy az új kultusz-törvény ez évi április hó 22-ik napján meghirdetett, valamint szemelött tartásával annak is, hogy a törvény végrehajtása tárgyában készitendő utasítás megjelenése várható, szükségesnek tartja, hogy a zsinat engedélyezése iránt a lépéseket haladéktalanul megtegyük s egyben felkéri és megbizsa a két egyházkerület elnökségét, hogy a kultusz-minisztériumban eziránt eljárva, a zsinatnak legkésőbb a jövő évi január hónapban leendő összehívását eszközöljék ki. Ha ez lehető lesz, abban az esetben maga a zsinat gondoskodik az egyes törvénycikkekre vonatkozó javaslatok elkészítettése, valamint a javaslatoknak hozzászólás végett az egyházmegyékhez leendő letételéről, hogy így az itteni észrevételek figyelembevételével elkészített tervezet tárgyalás végett a zsinat plénuma elé bocsáttassék. Abban a meggyőződésben van a bizottság, hogy 3—4 hónap a javaslatoknak ily módon való

előkészítésére elégséges lesz és a zsinat a jövő év közepén az érdemi munkát már megkezdheti. Természetes, hogy a zsinat tagjainak a jövő évi január hóban való összehívása pusztán csak a megalakulás formáságaira és az egyes bizottságok kiküldésére szorítkoznék.

IRODALOM

Előfizetési felhívás dr Makka Sándor püspök műveire.

Az idén múlt husz esztendeje annak, hogy dr Makka Sándor erdélyi református püspök nyilvános irodalmi munkássága megkezdődött. Ez a munkásság felölelte a teológiai, filozófiai, pedagógiai tudomány, az igehirdetés, az egyházi publicisztika, az irodalmi kritika és a szépirodalom széles mezőit s több, mint harminc műben és nagyszámu-kötetben meg nem jelent, lapokban szétszórt cikkekben vált tényezőjévé a magyar szellemi életnek s közelebbről a magyar református öntudat megizmosodásának.

Ebből a nagyterjedelmű és jelentőségű irodalmi munkásságból, a huszéves évforduló emlékére egy-egy gyűjteményt akarunk kiadni, melynek számára a szerző átengedte eddig még meg nem jelent beszédeinek, előadásainak, dolgozatainak számban és értékben jelentős anyagát is, úgy hogy a gyűjtemény amellet, hogy elrendezett egységben reprezentálná a szerző eddigi munkásságát, egészen új részekben is gazdag lenne.

Miután a szerző szépirodalmi munkáinak összesített kiadása később, más terv szerint fog megtörténni, ezuttal, mellőzve nagyobb tudományos munkáit is, csakis a közönség legszélesebb rétegeit érdekelhető munkásságának gyümölcseiből válogattuk ki gyűjteményünk anyagát.

Eszerint kiadnók 1., a szerző összes építő műveit: mintegy hatvan ünnepi és vasárnapi egyházi beszédét, ötven vallásos elmélkedését, huszonöt temetési beszédét, harminc evangéliumi tárgyú előadását, továbbá A halál misztériuma, a Kegyelemből hit által és az Öntudatos Kálvinizmus c. nagyobb építő műveket. 2., a szerző egyházi publicisztikai és egyházi irodalmi előadásait, tanulmányait, cikkeit, mint amelyek a református magyar öntudat táplálására a legjelentősebbek és 3., kisebb teol., történelmi és irodalmi tanulmányait és előadásait.

Ez a nagy anyag száz-százhusz nyomtatott ívet, (1600—2000 oldalt) fog kitenni s 6 kötetben lesz beosztva. Az első kötethez mellékeljük a szerző arcképét aláírásával.

A 6 kötet ára füzve 1200, kötve 1400 Lei, melyet havi egyenlő 200 leies részletekben lehet fizetni. Az első részlet az első kötet átvételekor fizetendő, a többi minden hó 1. napján. A mű I—II. kötete karácsonyra fog megjelenni.

Abban a meggyőződésben, hogy vállalkozásunk az olvasóközönség széles rétegeiben fog kedvező fogadtatásra találni, kérjük kötelező aláírással a művet megrendelni. Az előfizetés legvégső határideje november 1. Cluj—Kolozsvárt, 1928 szeptember havában.

„Az Ifju Erdély” kiadóhivatala Cluj—Kolozsvár, Ref. Theologia, Calea Victoriei 38.

Református Figyelő.

Ezzel a címmel új egyházi lap indult meg Budapesten az elmúlt hó 22-én. Szerkesztik: Dr Victor János, Muraközy Gyula és Bereczky Albert. Megjelenik hetenként, szombaton. Előfizetési díja negyedévre 3 pengő. E lap eltér a többi, jobbadán hivatalos jellegű és így nagyobb népszerűsége nem számítható egyházi lapoktól. A művelt református családok lapja akar lenni és hisszük is, hogy lesz és mint ilyen a vallás és egyház nagy kérdéseinek kívül foglalkozik az egyház eseményeivel és mindazokkal, amelyeket minden intelligens és öntudatos reformátusnak ismernie kell. Azonkívül értékes szép irodalmi rész és sikerült aktuális képek teszik színessé és változatossá az egyes számokat. Az első számba Életkérdéseink címen dr Ravasz László irt, egyházi életünk szükségleteit éles szemmel látó és megvilágító vezércikkeit.

KÜLFÖLD

Érdekes angol közoktatásügyi reformterv. Az angol közoktatásügyi hatóságok kiakarják szorítani az elemi iskolákból a palatáblás-krétás irnitanitást és helyette a modern idők szellemének megfelelően (amit annyira jellemez a türelmellen rohanás) a gépen való irnitanitást hozzák be. Az angol gyermek előbb a gépirást tanulja meg s csak azután a kézírást.

A szegedi egyház presbyteriuma nagyjelentőségű határozatot hozott. Az egyházat körzetekre osztják fel és azok élére körzeti gondnokokat állítanak. A szervezkedés és fejlődés nem is lehet másféleképpen, csak részekre oszlás, differenciálódás útján.

Szentpéterváron egyik népbiztos az istenellenes mozgalomról előadást tartott, amelyen amialt is panaszkodott, hogy az „ellenség” ismét felemelte fejét és kezd erősödni. A templomokat kijavítják, amihez a papok elég pénzt kapnak. Legnagyobb bajnak tartja, hogy az evangéliumi mozgalom erősödik, mert ezzel még harcot sem lehet kezdeni. Ez a mozgalom ugyanis egészen olyan módon szervezkedett, mint maga a szovjet. Külön női, ifjusági, énekkari és egyéb külön szervezeteik vannak. És igen nagy előnyük, hogy rendellenkedők, csavargók nincsenek közöttük, sőt mind kifogástalan életet élnek. Még a kommunista ifjusági egyesületekből is álláltak néhányan hozzájuk és pedig — fájdalom — a legjobb kommunisták. Isten ígéjének a világossága hívogatja az eltévelyedetteket.

A jugoszláv reformátusok egyházmegyei tanácsa az egész egyházmegyében kötelezővé tette az egyházközségek körzetekre való beosztását és a presbytereknek a körzetek belmissziói munkájába való bevonását.

Feltűnő áttérés Hollandiában. I. Dols róm. kath. p'ebános, később kínai misszionárius áttért a református egyházba, mert Kínában megismerte a buddhizmust s azt igen sok tekintetben megegyezőnek találta a római katolicizmussal. (Pl. gépies imádkozás, a jócselekedetek haszna, stb.) „A Lélek az, amely megelevenít!”

Püspökbeiktatás. A csehszlovákiai nyugati ev. egyházkerület új püspökének, Fajnor Duzánnak ünnepélyes beiktatása szept. 6-án történt meg a modori evang. templomban. Az ünnepélyen megjelent Söderblom svéd hercegérsek is, aki apostoli áldását adta az új püspökre. A felavató beszédet Janoska püspök tartotta s aztán Söderblom szlovákul. Schmidt esperes németül mondott áldást. A ref. egyház nevében Balogh Elemér püspök mondott üdvözlő beszédet.

Buddhista misszionáriusok nyugaton. Míg a keresztyén nyugat a Krisztus nagy missziói parancsának anyagi erejéhez mértén, engedelmeskedve, misszionáriusokat küld a pogány kelet megtérítésére, addig a pogány kelet, különösen a buddhizmus sem áll tétlenül. Nemcsak kemény ellenállást fejt a keresztyén tanok ellen, de még maga is misszionáriusokat küld nyugatra. Ilyen buddhista misszionárius társaság telepedett le most Berlinben és Londonban. Az utóbbi helyen már monostor építéshez is hozzáfogtak.

A világ legnagyobb bibliáját Stockholmi nemzeti könyvtárban őrzik. Hossza 90, szélessége 50 cm. Cseh nyelvű, 1648ból való. A világ legkisebb bibliája angol nyelvű, hossza 6, szélessége 4 cm. Csak nagyítóüveggel olvasható.

A magyarországi Unitárius egyház Mikó Ferenc helyettes államtitkárt választotta meg főgondnokává.

A vasárnapi iskolák száma Magyarországon ma már 639. Ezekben mintegy 1600 tanító tanít majdnem 35,000 növendéket. Négy évvel ezelőtt még csak felényi volt ez a szám.

Hagyomány. Györffy Balázs a kecskeméti református egyház tb. főgondnoka százhusz hold földet hagyományozott végrendeletileg a kecskeméti egyháznak.

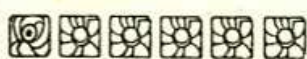
Értékes könyv. Luther katekizmusa és a tizparancsolatról szóló magyarázata, melyek 1532ből valók, jelenleg egy angliai ember birtokában vannak, aki egy schillingért vásárolta meg. Ma már 500 font sterlinget ajánlottak érte, de a boldog tulajdonos nem adja.

Új tanácsbírák a Tiszántúli Református Egyházkerületben. A Tiszántúli Egyházkerület új tanácsbírái lettek lelkeszi részről dr Révész Imre, Maklár Gyula, Görömbey Péter, Szabó János, Tereh Gyula és Csikesz Sándor. Világi részről dr Vásáry István, dr Kolozsvári Bálint, Karai Sándor, dr Ujvárossy Lajos és dr Gál Endre.

Új zsinati képviselők a Tiszántúli Református Egyházkerületben. A Tiszántúli Egyházkerület zsinati világi rendes képviselővé dr Széll Gyula békéscsaba egyházmegyei gondnokot, lelkeszi képviselővé pedig Török Vince karcagi lelkeszt választották meg.

A szlovenszkói és kárpátaljai magyar református egyház három egyházkerületet alkot: a szlovenszkói keleti, a kárpátaljai és a szlovenszkói nyugati egyházkerületeket. A tót nyelvű egyházközségekből huszonöt gyülekezettel külön „Szlovák egyházmegye” alakult.

HIREK

Kapi Béla püspök október 14 én fogalta el új lelkészi állomását Győrben.

Hollandiában a Sokgyermekes Családok Szövetsége most ünnepelte fennállásának tiz éves jubileumát. A szövetségnek az a célja, — több, mint 8000 család a tagja — hogy minden olyan sajtóterméket, amely az „otthon” megszenteltetésére irányul, állami törvényhozással tiltsanak be.

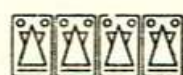
Akció a temetési pompa ellen. Nagy jelentőségű és teljesen kálvinista mozgalmat indított Debrecenben az ottani egyházi munkában évek óta nagy búzgósággal fáradozó uriaszony, Popovics Gyuláné a temetési pompa, pazarlás és halottkultusz ellen. Az a terve, hogy „induljon meg Debrecenből ez a hatalmas mozgalom, mely a felesleges és sokszor nagy anyagi terhekkal járó temetési pompát, amire

csak lehet, egyszerűsíti és a halott megbecsülésének, emlékének sokkal értékesebb módon ad kifejezést, úgy, hogy a meglakarított összegeket a hihetetlen és jórészben ismeretlen szenvedések enyhítésére s így a diákok nélkülözhetetlen életszükségleteinek megszerzésére fordítja”. Szívből óhajtjuk az akció sikerét, melynek anyagi hasznára nálunk még nagyobb szükség volna.

Köztendő példa. Érsemjén az alig 1200 lélek számú egyházközség helyettes tanítójának most történt megválasztásakor teljes ellátáson kívül havi 2000 lei készpénz fizetést szavazott meg. Bárcsak ez az egyházközség hiányzott volna egyedül a tanítók megélhetését kellőképpen biztosító egyházközségek sorából.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárada.

Pénztári: 4900—1928 III. sz. *Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkész és Segédlelkész urnak.* A lelkészi államsegélyek felvétele, de különösen a legutóbbi kifizetésének alkalmával felmerült akadályok következtében, ezennel utóljára és nyomatékosan figyelemztetem minden Lelkész társamat, hogy az e tekintetben már több ízben kiadott rendelkezéseimnek saját érdekükben, a jövőben minden késedelmeskedés nélkül és pontosan tegyenek eleget. A mindenkor negyedévi államsegélyek kiutalása alkalmával az egyházkerületi pénztár kötelességévé tétetett, hogy a jóváhagyott státban, amelynek alapján a helybeli pénzügyigazgatóság az államsegélyeket kifizeti, az akkori évnegyedre befizetett globális adó nyugta számát, keltét, összegét és annak kiállítási helyét tüntesse fel. Ezen adatok bejegyzése nélkül — ha csak egyetlen egy tétel is hiányzik — az állampénztár a ki-

fizetést nem teljesíti. Feltűnő jelenség volt a most kiosztásra került államsegélyek alkalmával az a tény, hogy a kultusz-minisztérium kiutalásának megérkeztekor 162 Lelkész ur nem igazolta globális adójának a harmadik évnegyedre szóló kifizetését, mely körülmény maga után vonta az államsegély felvételének több mint két heti késedelmét. Tekintettel arra, hogy szigorú miniszteri rendelkezésekhez kell ragaszkodnia úgy a kifizető állampénztárnak, mint hivatalomnak, ezen alkalommal felhívok minden érdekeltet, aki azon kötelezettségének, hogy az 1928. évi összes globális adóját az illetékes községi pénztárba, vagy kerületi adóhivatalba, ahol a befizetéseket teljesíteni szokta, még nem tett eleget, azt haladéktalanul teljesítse és a negyedik negyedre szóló adókifizetési nyugtáját hivatalomhoz lehetőleg azonnal, de legkésőbb december hó 1-ig okvetlenül juttassa el, annál is inkább, mivel ezeknek hiányában az államsegély felvétele a jövő esztendőre tolódik el. Nem vonatkozik ezen felhívásom mindazon Lelkész urakra, akik egész évi adóikat már kifizették és az erre vonatkozó nyugtákat hivatalomhoz beküldötték. Professzionális adó befizetésének igazolása, valamint adókönyvecskék, proces verbálok stb. beküldésének kérem mellőzését. Mivel minden egyes beérkezett nyugta külön iktató szám alatt van nyilvántartva, a már beküldött nyugtákat ismételtelen jelenteni felesleges. Oradea—Nagyvárad, 1928 november 1. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi: 4856—1928 II. sz. *Valamennyi kebelbelli esperesi és lelkészi hivatalnak, iskolaszéki elnökségnek, közép és elemi iskolai igazgatóságnak.* Többször előfordul, hogy záros határidőhöz kötött jelentések nem érkeznek be jóval a határidőn túl sem, néha még sürgetésre sem. Ez az ügykezelésben zavarokat okoz, sokszor épen az érdekelt legnagyobb kárára. Mégegyszer kérem és figyelmeztetem tehát lelkésztársaimat, hogy rendelkezéseimnek kívánt módon és időben tegyenek eleget, mert kénytelen volnék a történetek után a késedelmesen és nem pontosan eljárókat mulasztásaikért törvényes uton felelősségre vonni. Többször előfordul az is, hogy jelentések szám és dátum nélkül érkeznek, különösen pedig, hogy a válaszok nem hivatkoznak arra a számra, amelyre vonatkoznak, vagy hibás számra hivatkoznak. Saját érdekükben az ügykezelés megkönnyítésére sziveskedjenek erre is gondot fordítani. Oradea—Nagyvárad, 1928 okt. 27. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

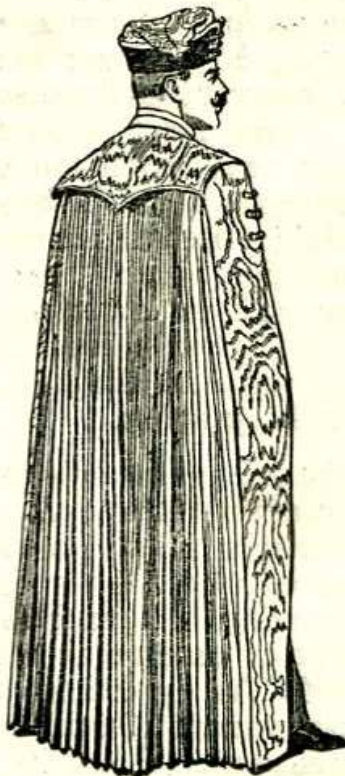
Pályázat hirdetés. A bánáti ref. egyházmegyébe kebelezett bégamonostori [Mănăstur] ref. egyház lelkészi állásra. Javaldalom: 1. Tisztességes lakás, belső takarítás nélkül, a szükséges melléképületekkel; udvar és kerttel, egy hold államkincstári beltelken. 2. Tizenegy hold 1200 négyszögöl államkincstári [részben agrár] szántóföld, mely után az adót és járulékokat a lelkész fizeti. 3. Megfelelő államsegély. 4. Az egyházkerületi közgyűlés 74—928. sz. határozatával megszavazott 10.000, azaz tízezer lei missziói segély. 5. 400, azaz négyszáz lei évi fizetés és 150, azaz 150 lei irodaállomány negyedévi előleges rész-

letekben. 6. Négy köbméter hasáb tűzifa beszállítva az iroda részére. 7. Terményfizetés minden egyháztagtól, holdanként két kilogramm buza, ez a mostani állapot szerint 220 hold után 440 kilogramm. 8. Stóla az egyházkerület határozata szerint. Megjegyzés: E díjlevél felsőbb egyházhatósági jóváhagyása folyamatban van. Az 1—4 ik pontok alatt jegyzettekért az egyházközség nem szavatol. Kötelelességek: A bégamonostori anyaegyházban az összes lelkészi teendők ellátása, az állami román tannyelvű iskolába járó gyermekek vallásoktatása, a kisszécsényi fiókegyházban az ottani egyházközség fuvarján évenként hat alkalommal istentisztelet tartása és az egyházhatóságilag idecsatolt szórványok lelki gondozása. Megjegyzendő, hogy a községnek rendkívül közelfekvő vasuti állomása van, továbbá van postája, orvosa és elsőrendű összeköttetése a közeli Lugossal. Az állás haladéktalanul elfoglalandó. Pályázati kérvények e hirdetés megjelenésétől számított három héten belül, lelkészi oklevéllel, szolgálati bizonyítvánnyal a bánáti ref. esperesi hivatalhoz [Tormac—Végvár, Jud. Timiş] küldendő. Oradea—Nagyvárad, 1928 október 25. Sulyok István, püspök.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belüli fogadtatnak el.

Megjelent és kapható a Vallástani Kézikönyv.
Nagy Vilmos-féle III. elemi osztályu
 Ára **28** Lei. Beszerezhető **Béres Károlynál**, Oradea—Nagyvárad

**Legszebb karácsonyi ajándék
 a nt. Lelkész urak részére
 a palást.**

**Kérem a Nőegyletek síb.
 nb. rendelését.**

SZÁNTÓ JÓZSEF
 palást készítő
 Hódmezővásárhely.

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és 4660—1928. számú rendeleteiben használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek,
TANKÖNYVEK
és iskolai nyomtatványok**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-utca 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

**BERGER
ÉS SPINDLER**

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült

templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 44

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4 54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 44

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor

Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődeje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait ²²

Alapított 1840-ben

a legtiszább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 44

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“
írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.
Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképviselőt:

GOLDSTEIN, ORADEA
Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Elmerült kavicsok.

Az egyházhatóságok közgyűlései jegyzőkönyveinek olvasása közben gyakran találkozunk mélyebben szántó, nagy gondolatokkal, amelyek, ha a megvalósítás stádiumába kerülnének, egyházi közéletünk gazdagodását és emelkedését vonnák magok után. Sajnos azonban, hogy ezek a határozatokban megörökített gondolatok legtöbb esetben hasonlók lesznek a folyamba dobott kavicsokhoz, amelyeknek sorsa, hogy a mélybe alászállván, a fényes napvilágra soha többé elő ne kerüljenek. A határozatok végrehajtóit terheli-e e tekintetben mulasztás? — nem kutatom és nem keresem. Vagy pedig ezeknek elsikkadásáért mindnyájan felelősek vagyunk? ... mert odáig jutottunk, hogy ha meggyőződünk is valamely gondolatnak gyakorlati előnyéről, de ha rendelet nem érkezik hozzánk annak életre-keltését illetőleg, egyszerűen elmegyünk mellette s még csak figyelemre se méltatjuk. Akármelyik eset áll is fenn, vétkes könnyelműségünk megbocsáthatatlan és ezzel a természetünkkel értékben ki nem fejezhető károsodást okozunk anyaszentegyházunknak.

Egyházkerületünk 17—1928. sz. határozatának 21. ik pontja jelenlegi egyházi életünk mindnyájunk által fájdalmasan érzett sebének, a szétszórottságban élő hittestvéreink megmentésének ügyéről szól. A régi boldogabb világban és viszonyok között nemcsak megkezdettük, hanem össze is gyűjtöttük már azokat a barna csontokat, akik az elevenítő lélek, az Úr igéjének hiányában szétszóródottan, minden lelki kapcsolaton kívül hordozták a létért való küzdelemnek súlyos igáját s nem ritkán még atyáik hitét is elfelejtették. Ez az áldott múlt a véres háború viharában abban maradt. A felettünk átzúgott fürgeteg szétszaggatta a

lassanként összekötözött szálakat s ma az anyagi erő hiányában ismét ott vagyunk, ahol félszázaddal ezelőtt voltunk.

Elismerem, hogy pár év óta a missziópontok gondozási céljaira adóterhet vállaltunk. Ámde az az összeg, amelyet befizetünk, a reánk néző feladat megoldására annyira csekély, hogy csak hiányosan teljesíthetjük kötelességünket. Jóformán ott tudunk valamit segíteni, hol a múlt alkotásai teljesen össze nem omlottak és a még álló, de bomladozó falak mellé némi gyöngegyámolt odatámaszthatunk. Éppenazért, mert ezt jól tudta egyházkerületi közgyűlésünk, a sokképen megterhelt és anyagilag is leromlott, megfogyatkozott hiveinket fokozottabban megterhelni nem kívánván, az önkéntes áldozatkésztségre számított akkor, midőn egyházközségeinket felhívta, hogy társadalmi uton hozzák össze a megtartásra való anyagi erőt.

Hónapok teltek el a határozat meghozatala óta, de úgy látszik, mintha ennek a határozatnak is az elmerülő kavicsok sorsa jutott volna osztályrészül. Talán még azok is megfeledeztek róla, akik egy emelkedett pillanatban a gondolatot életre hívták. Sehol a tette serkentő példa. Igaz, sok a mi nyomorúságunk, amelyet megsegíteni és gyógyítani kellene. Igaz az is, hogy nem helyi, hanem egyetemes nagy érdekről van szó és fájdalom, a mi gondolkozásunk még mindég távol áll attól, hogy a lokális és közvetlen szükséglettől elvonatkozva, magasabb szempontokat is honorálni tudjon. Ebben van erőtlenségünk és ez ássa meg mindegyre mélyebben azt az örvényt, amelybe belepusztulunk.

Mikor az oceánjáró hajók az elsülyedés katasztrófájába kerülnek, szikratávirók adnak jeleket és sürgetik a mentést. Körülöttünk száz és száz magyar lélek van sülyedőben, akiknek elveszése nemcsak szégyenünk, hanem ítéletünk is egyszersmind. Ezeknek a sülyedő hittestvéreknek ajkairól hangzik a kiáltás felénk: Mentsétek meg lelkünket! Ez elől a sikoly elől egyetlen kálvinista magyar embernek, egyetlen egyházközségnek, még a legkisebbnek se lehet és szabad elzárkózni. Abból a marék lisztből és abból a kevés olajból, ami megmaradt, — csak akarunk kell, bizonyára jut még erre az áldott célra is. Nem holnap, hanem még ma mozduljunk meg és ne keményítsük meg szívünket az Ur szava előtt.

Dr Vasady Bélát a tiszáninneri egyházker. közgyűlése a sárospataki rendszeres theol. tanszékére négy pályázó közül egyhangulag megválasztotta.

Protestantizmus a keresztyénség tágabb felfogása.

Az angol protestánsok kongresszusán elmondotta: *dr Carnegie Simpson*.

Azt a megtisztelő megbízatást kaptam, fejtsem ki, mivel járult hozzá a protestantizmus az emberi élet gazdagabbá tevéséhez.

Roppanatul tágas mező ez. Temérdek sokat lehet felőle beszélni. Én azonban nem szándékozom most erről rendszeres előadást tartani. Csupán csak egy oldaláról kívánom a dolgot megvilágítani. Azt kívánom megmutatni, hogy: a protestáns egyházak világtörténelmi jelentőségük abban a tényben rejlik, hogy *ők a keresztyénséget sokkalta tágabb értelemben fogták fel, mint más keresztyén felekezetek*. Jogosan tehát ők érdemlik meg a „katholikus” [általános, egyetemes] elnevezést.

Kétféle felfogás uralkodik ma egyházi körökben a keresztyénségről: a protestáns és a római katolikus. Mindakét felfogás hívei közt nagyon sokan vannak, akik jól ismerik Krisztust. Amde a keresztyénség alapelveinek a felfogásában nem csupán nagy különbség, hanem egyenesen ellentét van köztük. Általában véve az a téves vélemény van elterjedve az emberek között, hogy a római katolikus felfogás a tágabb körű. A protestánsoké pediglen szűkebb. — Merő tévedés! — Éppen az ellenkezője az igaz. Nekünk protestánsoknak egyszer már fennen kell hirdetnünk, hogy mi vagyunk az igazi *katholikusok* [általánosak]. Az az a vallásról, annak jellemképző nagy befolyásáról, népek sorsát eldöntő hatásairól nekünk van a tágabb felfogásunk. Olyan, aminő a Jézus Krisztusé volt. Olyan, aminőt az élet tapasztalatai minduntalanul igazolnak.

Négy példával igazolom ezt be.

1. Vegyük először a legfontosabbat, az *üdvösséget*. A keresztyénség, ugyanis végelemzésben nem más, mint az üdvösség felkínálása az emberi lélek részére. A római katolikus felfogás ebben a dologban az, hogy lelki üdvösség *egyedül csak az egyház útján érhető el*. Annak különféle szervei és ceremóniái által. Temérdek lehetne erről beszélni. Én azonban csak egy dologra mutatok rá. Az üdvösség elnyerésére a rideg ceremóniák gépies végrehajtása egyáltalában nem elégséges. Sokkalta több kell ahoz. *Élő, munkás hit az Ur Jézus Krisztusban*. Enélkül igazi lelki üdvösséget nem találhat senki.

Ez a valódi értelme a Luther tanításainak is a megigazulásról. Saját magán tapasztalta ezt. Krisztusban találta meg, lelke üdvösségét, az evangéliom útján, de nem az egyház üres szertartásai révén. Egyedül csak az egyház eszközeinek a segítségével. Ez sokkalta tágabb felfogás, mint a római katolikusoké, akik az üdvösségből mindenkit kizárnak, akik nem az ők ceremóniáikon keresztül keresik azt.

2. Vegyük az *áldozó papságot*. Római katolikus felfogás szerint még az egyház ceremóniái útján sem közeledhetik Istenhez, senki sem magától. Csak a papság útján. Isten csak a papoknak adja meg mindazt, amit a hívek kérnek. A hívek csak

a papok kezéből vehetik át azokat. Bünbocsánatot, idvességet is csak a papság útján nyerhet.

Megint csak úgy állunk ezzel a dologgal is, miként a másikkal. Bünbocsánatot, üdvösség elnyeréséhez maga a klérus még nem elégséges. Sőt még maga az egyház sem elegendő. Sokkalta több is kell ahhoz. — Krisztus. — A benne való hit és bizodalom tanítása iránt való engedelmeskedés. Mi sem tagadjuk le az áldozó papságot. Csupán kitágítjuk annak fogalomkörét és azt állítjuk, hogy maga az egész egyház, annak minden egyes tagja áldozó pap, mert mindenki szabadon járulhat Istenhez bünbocsánatért és kegyelemért. A tágabb felfogás tehát itt is a miénk.

3. Ami pedig az *egyház* fogalmát illeti, itt meg a római felfogás határozottan szűk. Csupán azokra terjed ki, akik a pápa iránt engedelmességet fogadnak. Ezért mondta az egyik protestáns püspök, egy római hitre áttérni akaró hívének: „Azt fogják azok [pávisták] mondani Önnek, hogy az övék az egyedüli igaz egyház, idvezülni csupán általa lehet. Én pedig azt mondom Önnek, hogy ez nem igaz. Nézzen csak széjjel szerte a világban. Ezer, meg ezer derék, jóra való, istenfélő embert fog találni, akik sohasem voltak római katolikusok.“

A tágabb felfogás itt is a miénk.

4. Még csak az *úrvacsoráról* kívánok szólni. Temérdek sokat vitatkoztak már az emberek azon, hogy a szent jegyekben miképen van jelen az Úr Jézus teste. A római egyház dogmája szerint a pap imájára átváltozik a kenyér és a bor Krisztus testévé, vérévé. Tehát bennük természet szerint jelen van Krisztus. Mi pedig azt tartjuk, hogy nem csak a jegyekben, hanem az egész szent szertartásban jelen van a Krisztus lelke. Annak ereje, hatalma. Mert hogyha nincs jelen, az a szertartás nem is lesz soha sákramentum.

Itt is a mi felfogásunk a sokkalta tágabb.

Mindezekben a lényeges dolgokban a protestáns felfogás sokkalta szélesebb, mint a római katolikusoké. Nem mi vagyunk ennél fogva a szekták, hanem ők.

Melyik most már a helyesebb felfogás?

Szent igaz, hogy sokkalta könnyebb az embereket a csillogó, káprázatos fényes ceremóniákhoz odacsalogatni a lelkeket, főleg a felületeseket, mint az Úr Jézushoz elvezérelni. Bódító szertartások, gépies végrehajtásával elaltatja, elkábitja lelkét. Megcsalja önmagát. Le a lélek mélyére nem szivárogoz le belőle semmi. Jellem átalakító, ujjászülő isteni ereje a hitnek nem hatol odáig. Ezért kényelmesebb, népszerűbb ez a felfogás ma, a világháboruban kifáradt, eltikkadt lelkek előtt. Annak a cukrozott narancshéj, sohasem volt életet fentartó táplálék. Mindennapi kenyér szükséges ahhoz. Tartós lelki kielégítést csak a Messiás adhat. A paptól is könnyebb abszolutiót nyerni, mint magától Istentől. Pápai engedelmességhez is sokkalta könnyebb az egyháztagságot odakötni, mint a lélek ujjászületéséhez. A sákramentomi elemekre is könnyebb a fegyelmet odairányítani, mint magára a lelki eledelt osztogató Krisztusra. Ezzel véde-

kezik a római egyház. Védekezése azonban ellenkezik a tapasztalati tényekkel. Ha volt jó alkalma ugyanis valaha, vallásrendszernek üdvösségre vezérelni az embereket, úgy a római katolikus vallásnak csodálatosan jó alkalma volt arra, a reformációt közvetlenül megelőző időkben, amikor az az egész európai kulturát a tenyerében hordozta. És mégis tehetetlenül nézte, miképen forrott Európa, a zsarnokság, az igazságtalanság, az erőszakoskodás, az elkeseredés és mindezeknek szülőanyja a vallástalanság izzó tüzeiben. Még csak meg se próbált segíteni rajta. A protestántizmus mentette meg a civilizációt akkor is. Kálvin genfi működése — minden gyarlóságai mellett is — ezerszerre többet használt az emberiségnek, mint a pápák ezer avignoni uralkodása. Hollandiában a polgári szabadságot a protestántizmus vivta ki. Angliában az egyéni szabadság szentségére az tanította meg az embereket. Ma is a protestántizmus folytatja a legelszántabb küzdelmeket az Isten országának eljöveteleért. Minden igazi közérdekből lelkiismereti kérdést csinál. Főleg a néptömegek életstandardjának a megjavításából.

Azt szokták a szememre vetni, hogy tulságosan individuális. Az egyes emberekkel való foglalkozásra nagyon nagy súlyt helyez. Az egyén megtérését erősen kihangsúlyozza. Ezt Krisztustól tanulta. Ez nem hiba, hanem szent kötelessége. A jövő nagy társadalmi átalakulás létrehozásában, a Krisztusnak megnyert egyénekre van égeően nagy szükség. Férfiakra, nőkre, akiknek a szívök Krisztussal van telve. Csodálatos isteni erő az evangéliom. De egyes emberek lelkes munkája nélkül sohasem lesz megmenthető, boldogítható a világ. Evangéliomi szellemű lelkes elszánt emberek, akik a Krisztus kovászát készek elvinni a legzüllöttebb emberi lelkekhez is. A barátok áhitata micsoda sajnálatosan meddő érték, holt kincs. Annyi áhitattal hány, meg hány lelket lehetne Istenhez téríteni, hogyha nem zárkóznának el az embervilágtól, hanem belekeverednének abba, miként a kovász a tésztába.

Fajunknak protestánsokra van legnagyobb szüksége. Gyarlóságaitól ezek lesznek képesek megtisztítani azt. Ezzel biztosítjuk jövőedő fentmaradását annak.

Ehez pedig nem elég az embereket csak az egyház részére megnyerni hanem meg kell a Krisztus részére is nyerni. Azaz szívben, lélekben átall kell alakítani őket. Erre pedig mindig a protestántizmus volt a legalkalmasabb és a legkészségesebb.

Bokor Sándor.

Az Érmelléki Református Egyházmegye őszi közgyűlése.

Az Érmelléki Egyházmegye őszi közgyűlését f. évi október 30-án tartotta meg Székelyhidon, amelyet megelőző napon lelkészi értekezlet, gyámintézeti közgyűlés és belmissziói értekezlet volt. A közgyűlést ünnepélyes istentisztelet vezette be a templomban, hol Végh József esperes imádkozott s Egei István biharfélegyházai lelkész predikált. A közgyűlésnek rendkívüli értéket kölcsönzött Pappszász Lajos egy-

házmegyei gondnoknak a reformációt méltató, gazdag tanulmányokon alapuló megnyitó beszéde, amely a közgyűlés tagjaira feledhetetlen hatást gyakorolt. A közgyűlés tárgysorozata az esperes időszaki jelentésével kezdődött, melyben gondos figyelemmel terjeszti elő az esperes mindazon időközi intézkedéseket, melyeket az adminisztráció a legutóbbi közgyűlés óta szükségessé tett. Előterjesztése keretében nagy közvettlenséggel em'elkedik meg arról a felemelő ünnepségről, melyet a nagyváradi egyházközség Ft. *Sulyok* István ottani lelkészségének 40-ik évfordulója alkalmából rendezett. Ezután az egyházkerületi közgyűlés közérdekű határozatait jelentik be tudomásulvétel és miheztartás végett a kirendelt előadók. A felettes hatóság felhívásai között, az egyházmegyei lelkészi gyámintézet előterjesztése alapján a közgyűlés kimondotta, hogy a lelkészi gyámintézetnek a központi hasonló intézetbe való beolvasztását — azokra az áldozatokra tekintettel, amelyeket az egyházmegye lelkészi kara ezideig hozott — nem engedélyezi. Ugyancsak ennek a tárgynak kapcsán felterjesztést intéz az egyházmegyei közgyűlés a kerülethez, hogy az évnegyedi államsegély kifizetése alkalmával mindenkor kimutatásba foglalja az egyházkerületi pénztár, hogy a kifizetendő államsegély milyen különböző címen utalt tételekből állott elő, hogy a lelkészeknek így módjukban álljon annak ellenőrzése, vajjon egyesek kárára nem fordul-e elő a kiutalásnál veszteség (családi pótlék, korpótlék). A közgyűlés többi tárgyai meglehetősen gyorsan peregtek le, amennyiben azok az egyházközségeknek jóformán mindennapos ügyei voltak: kölcsön, adásvétel, adós- és adománylevelek, adományok, valamint az egyes fizetésekről való lemondás és az új választás iránti intézkedések. A közgyűléssel egyidejűleg voltak a bírósági ülések is, amelyeken Szabó Lajos éradonyi tanító rosszalásra ítéltetett, az értarcsai presbiterek állásaikból elmozdítottak, stb. stb.

IRODALOM

Felhívás lelkész és tanító testvéreinkhez!

Midőn Isten jóvoltából ott állunk, hogy a „HARANGSZÓ” VIII. ik évfolyamának megindításáról gondolkozzunk, indítatva érezzük magunkat arra, hogy a megindulás előtt szeretettel forduljunk lelkész és tanító testvéreinkhez, akiknek megértő magatartásától függ elsősorban néplapunk sorsa. A hétéves múlt után, amely a nehéz uttörő munkán szerencsésen átsegített és amelynek eredményeképpen az Isten iránti hálával állapíthatjuk meg, hogy a léte, fennmaradhatása emberi számítás szerint biztosítva van, feljogosítva érezzük magunkat arra, hogy reménységgel tekintsünk azon jövő elé, amely kitűzött célja felé lapunkat egy lépéssel közelebb viszi.

Célunk pedig nem kevesebb, mint az, hogy olyat adjunk — és megadjuk — amit a lelkek kívánnak, ami a mi református népünk lelki szükségleteit kielégíti és ami az utat a lelkekhez megtalálja. Azt akarjuk, hogy lapunk, — különösen falusi hiveink előtt — nélkülözhetetlenné és Isten országa építésénél pótolha-

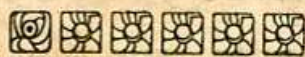

fatlan eszközzé váljon. Nehéz feladat, de azonnal könnyüvé válik, ha mi, népünk természetes vezetői a lapot magunkénak valljuk és erőnk szerint támogatjuk.

Lapunk 7 éves multja több oldalról váltott ki kritikát önmagával szemben és mi, anélkül, hogy a legtöbbször jogos kritikákért nehezteltünk volna, sőt a legtöbbször a magunk által is érzett hiányok pótlása érdekében küzdve az összes kritikák hatása alatt egy súlyos ítélet súlyát éreztük rajtunk keresztül a romániai református egyház egyeteme ellen, amelynek vezetősége nem volt képes egy időszakos néplapot úgy ellátni szellemi termékekkel, hogy abból a szerkesztő szerkeszthessen és nem tudott számára olyan anyagi lehetőséget biztosítani, hogy a jogos kívánalmaknak eleget tehesen.

Lapunk szerkesztőségében annyi változás lesz, hogy a Derzsi Endre eddigi felelős szerkesztő helyét, — aki „Református Lelkészek Lapja”-val van elfoglalva — Márk Mihály agyagfalvi lelkész foglalja el. A lap az eddigi terjedelme mellett dec — febr. hónapokban minden vasárnap megjelenik és az előfizetési díj 50 Lei marad. Az első szám azonban 2 héttel a rendes idő előtt elhagyja a sajtót s azért szeretettel kérjük testvéreinket, hogy mindent tegyenek meg lapunk minél szélesebb körben való elterjesztését és szellemi támogatását illetőleg. Az előfizetők számát legkésőbb dec. 1 ig bejelenteni sziveskedjenek. A lapra vonatkozó mindenféle megkeresések a Ref. lelkészi hivatal Agyagfalva — Sutița, P. u. Mugeni. Jud. Odorheiu küldendő.

A „Harangszó” szerkesztősége.

HIREK

Dicséretre méltó cselekedet. Mayer Bertalan kaposvári ipartestületi elnök, körlevélben hívta fel a kaposvári iparosok figyelmét, hogy október hó 31-én, a reformáció emlékünnepén a református és evangélikus tanoncok a munka alól egész napon át mentesítendőek. „Figyelmeztetek — írta — minden tanonctartó gazdát, hogy az Ipartörvény 93. §-ának 6-ik pontja értelmében, tanoncaikat úgy délelőtt, mint délután az istentiszteletra elengedjék és könyvecskéiket az illető lelkészi hivatalban láttamoztasás, mert a mulasztás szigoru

büntetést von maga után”. — Bárcsak minél több követőre találna a dicséretre méltó példaadás!

Érdekes ásatások Palesztinában. A német Archeologiai Intézet dr. Böhl és Welter professzorokkal nagyértékű ásatásokat végeztetett Palesztinában. Az elmúlt nyáron két helyen folytattak ásatásokat. Egyfelől ott, ahol a régi Sichen városa állt. Itt kiásták az egész felső várost. Értékes anyagot találtak a zsidók bevonulása előtti és alatti időre vonatkozólag. Másik része az ásásoknak a samaritánusok szent hegyén, a Garizium hegyen folyt. Itt az őskeresztény

korból találtak egy IV. századbeli ker. templom fundamentumát bizanci stylusban és a szamariánusok híres templomának alapját is. A templomban görög feliratokat is találtak. Pl.: „Kő a szent koponyáról.“ A templom falába tehát a Golgota hegyéről is építettek be követ. Az ásatásban előkerült muzealis tárgyakat Hollandiába szállítják.

A külön kehely Németországban. Néhány év óta a higienia jelszava alatt beledobták néhányan az egyházi közvéleménybe, a külön kehely eszméjét. Németországban is azt hitték, hogy a külön kelyhek használata majd szaporítja az urvacsorázók számát. De mindenütt

azt tapasztalták, hogy akik állítólag a közös kehely miatt nem jöttek eddig, talán egy-két kivétellel, a külön kelyhes urvacsorához sem járultak. — Most a sziléziai evangélikus egyház tartományi gyűlésén azt a javaslatot fogadták el és terjesztették a zsinat elé, hogy legyen közös kehely, de a hívők azt nem kapják kézhez, hanem a kenyeret, illetve ostyát a kehelybe belemártva adja a lelkész a hívőknek. A modernizmus így lassan végighaladja Róma fejlődésének utját. — Episcopalizmus, hierarchia, egyszín alatti urvacsorázás.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Közigazgatási: 4924—1928-I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak.* Egy konkrét eset kapcsában hozzáintézett átiratomra Biharvármegye prefektusi hivatalától az alábbi választ kaptam, melyet közérdekű volta miatt az alábbiakban — magyarra fordítva — szószerint közlök: „Biharvármegye Prefektusi hivatala. Közigazgatási ügyosztály ad. 5025—1928. sz. Tárgy: Az egyházi szervek gyűléseinek és vallási összejövetelek ügye. Méltóságos Püspök ur! Hivatkozással Méltóságodnak 3863—1928-I. sz. iratára, melyben a belényesujlaki vallási összejövetelek és ének órák ügyéről tesz jelentést, tisztelettel a következőket van szerencsém közölni: Minthogy Biharvármegye a hadizónába esik, bármely gyűlés, vagy összejövétel megtartása végett, amelyen több tag jelenik meg, a közigazgatás helyi hatóságai által kérni kellett a 17. Divízió parancsnokságának az engedélyét. A katonai parancsnokság követelte, hogy ezt az engedélyt kérni kell az egyházi szervek gyűlési és vallási összejövetelek tartása esetében is. Tudván azt, hogy ezen formalitások teljesítése az egyházi szervek gyűlései és összejöveteleinél nagy nehézségekbe ütköznek, felterjesztést intéztünk a Vallásügyi és Művészeti és a Belügyminisztériumhoz s javaslatot tettünk ezen eljárás egyszerűsítése végett. A Vallásügyi és Művészeti minisztérium f. évi szeptember 20-án 39026. sz. a kelt iratával, a Belügyminisztérium pedig 1928 október 15-én 14607. sz. a,

kelt rendeletével arról értesítenek, hogy az illető egyház szervezeti szabályzataiban előírt egyházi szervek gyűlési és vallási összejövetelei megtarthatók a rendőri, vagy közigazgatási szervek előzetes engedélye nélkül, azonban ezeknek előzetes értesítése mellett és nálunk, a hadizónában a 17-ik Divízió Parancsnokságához történt előzetes bejelentés mellett. Az illető egyházi hatóság a tervbe vett egyházi gyűléseket és vallási összejöveteleket *jó előre* bejelenteni a közigazgatás helyi szervének és a helyi közigazgatási hatóság, köteles erről előzetesen és *jó előre értesíteni a katonai parancsnokságot*. Tisztelettel kérem Méltóságodat miszerint a két minisztérium fent jelzett intézkedéseit méltóztassék tudomásul venni és az ez előtti intézkedéseiket semmiképpen se méltóztassék olyanoknak tekinteni, hogy azok „a református egyház elleni indokolatlan bizalmatlanságból származtak”, amint ezt Méltóságod az iratában mondja, hanem azok, a hadizónában általános érvényességgel bíró megszorító intézkedések következményei voltak. Miután a Vallásügyi és Művészeti és a Belügyminisztériumtól megkaptam a fentebb részletezett intézkedéseket, megfelelő rendeletet adtam ki az összes megyei közigazgatási szerveknek oly értelemben, amint fentebb leírtam, utasítván azokat, hogy miként járjanak el a jövőben az egyházi szervek gyűlései és vallási összejöveteleinél”. Aláírások. Oradea—Nagyvárad, 1928 november 8. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

Közigazgatási: 4859—1928-I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak*. Közlöm az alábbiakban szószerint bukaresti ügyvivőnknek, a hozzá irányítandó ügyek célszerű kezelésére vonatkozólag hozzám intézett következő levelét: „A bukaresti református esperesi hivataltól. Sz. 188—1928. Bukarest, 1928 október 25. Méltóságos Püspök ur! A különböző minisztériumokban ellátandó ügyek sikere érdekében tisztelettel kérem az illetékes hivatalokat a következők szemelőtt való tartására: I. Minden egyes esetben, bármilyen ügy sürgetése alkalmával velem a minisztériumokban közvetlenül felterjesztő hivatal számát és a felterjesztés pontos idejét kérem közölni. Tájékoztatásul szükséges a kérelmező egyén, vagy hivatal kérésének száma és dátuma, de ez egymagában még nem elegendő. II. Az ügy ismertetését csak adatszerűleg kérem. III. A dolog sikere érdekében kívánatos, hogy minden egyes folyamodást panaszolt esetet felsőbb hatóság által igazolt okmányolás kísérjen. Ellenkező esetben a dolgok mindig leadatnak az illető hatóságok véleményezésére. IV. Minden ügy sikeresebb és gyorsabb elintézését nyer, ha a beadványok közvetlenül kezembe érkeznek. V. Minden egyéni folyamodás 8 leies okmánybélyeggel látandó el. Egyházak és iskolák beadványai csak az esetben bélyegmentesek, ha azok hivatalos számmal és pecséttel vannak ellátva. VI. A panaszokban nem méltányossági okokra, hanem törvénytörésekre kell hivatkozni. Kiváló tisztelettel: Tőkés Ernő ss. esperes”. Oradea—Nagyvárad, 1928 november 8. Atyafiságos szeretettel Sulyok István, püspök.

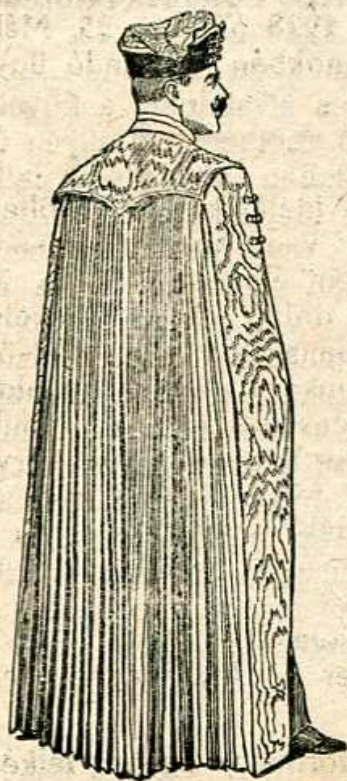
4999—1928-I. sz. **Pályázat** a géresi református egyház lelkészi állásra. Fizetés: 1. 72, azaz hetvenkét köböl buza. 2. Minden véka buza után 20 krajcár garaspénz. 3. 10, azaz tíz méter-öl kemény tűzifa beszállítva. 4. 3, azaz három kat. hold és 668 négyszögöl szántó és

2, azaz két kat. hold és 800 négyszögöl rét, vagy kaszáló, melynek állami adóját az egyház fizeti. 5. Stóla az egyházkerület határozata szerint. 6. 32 azaz harminckét katasztrális hold föld az agrárreform által adományozva, amelyért azonban az egyház nem szavatol. Pályázati határidő a „Reformátusok Lapja”-ban megjelent naptól számított három hét. Pályázatok a nagykárolyi református egyházmegye esperesi hivatalához küldendők. Bervenii Bőrvény p. u. Carei—Nagykároly, Județul Sălaj. Oradea—Nagyvárad, 1928 november 8. Sulyok István, püspök.

Pályázat. Uileac de Beiuș (belényesujlaki) ref. egyház pályázatot hirdet a kántortanítói állásra. **J a v a d a l o m:** 1. Lakás, konyhával, kamarával és melléképületekkel. 2. Iskolakert fele. 3. Készpénz 12,000 Lei. 4. 12 méter fa beszállítva. 5. Hat vékás szántóföld. 6. Tizenkét köből buza, 12 köből szemes tengeri. 7. Stóla kerületi díjszabás szerint. 8. Beíratási díjak. **K ö t e l e s s é g:** III—VI. osztályok tanítása az állami tanterv szerint, kántori teendők végzése ünnepeken és hétköznapokon, egyházi énekkar vezetése, lelkész esetleges helyettesítése, vasárnapi iskolai tanításban, ünnepélyek rendezésében segédkezés. Pályázhatnak vallásos lelkületű tanítók, akik a tanítói oklevélen kívül a román nyelvű tanítás készségével bírnak. A katonai állapotra vonatkozó és az eddigi működéséről szóló bizonyítványok a kérvényhez mellékelendők. **Cim:** Uileac de Beiuș (Jud. Bihor.) Pályázati határidő november 25. Presbitérium.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

**Legszebb karácsonyi ajándék
a nt. Lelkész urak részére
a palást.**

**Kérem a Nőegyletek stb.
nb. rendelését.**

SZÁNTÓ JÓZSEF
palást készítő
Hódmezővásárhely.

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és 4660—1928. számú rendeleteiben használatra elrendelt összes

Vallástani kézikönyvek, Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek, **TANKÖNYVEK** és iskolai nyomtatványok

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-utca 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi kivitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől 30 napon belül. Az árak a legolcsóbb napi ár. Jótállási idő: 15 év. Szavatolnak a hangok tisztaságáért és összhangjáért. Hajlandók kedvező fizetési feltételeket adni. 45

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 454.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó és jelzálogkölcsonőket

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat 45

M. st. Oficiului Parochial Reformát
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődeje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait

23

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSÍPOK

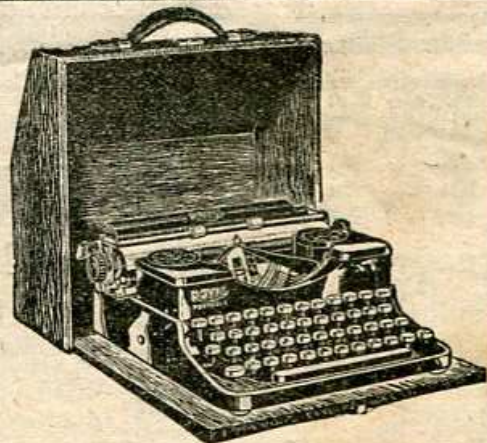
a rekvirált sípok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 45

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“
írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.
Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképviselőt:

GOLDSTEIN, ORADEA
Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 550 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lap példányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Életkérdéseink.

Irta: dr. Ravasz László.

Azokból a nagy nemzetközi mozgalmakból, amelyek a háboru után indultak meg, minket a következők érdekelnek. A Faith and Order mozgalmával szemben meg kell kísérelnünk annak a komoly megbeszélését, lehetséges-e keresztyén felekezeteiket egy közös hitvallás alapján dogmatikai egységbe hozni? Ha lehetséges, mi ennek a határa; vagy ha nem lehetséges, mik ennek ismeretelméleti, theologiai és történelmi akadályai? Másik nagy kérdés az, hogy mely pontokon lehet az egyetemes keresztyénséget a jelenlegi nagy világnézeti és társadalmi krízisben egy közös, gyakorlati program alapján csoportosítani. Az ugynevezett stockholmi mozgalom, amely ma már minden államban gyökérről nőtt válalkozásokat mutat fel, egyedül a magyar reform egyházban maradt még eddig üres. Mi a módja és lehetősége annak, hogy egy magyar Life and Work mozgalom meginduljon, először természetesen a két nagy történelmi evangéliumi egyházból? A Nemzetközi Jóbarátság Egyházi Szövetsége a magyar egyház véleményére különösképpen kíváncsi, mert az egész óriási kérdést, helyzetünknel fogva, egészen más szempontból nézzük, mint a világ minden más egyházainak legnagyobb része. Az európai egyházakat segítő nemzetközi bizottság foglalkozik a különböző nemzetekben vezető egyéniségek kiképzésével és készíti a tervet egy nagy nemzetközi egyházsegítő közalap létesítésére. A magyar egyházi közvéleménynek ezzel a kérdéssel foglalkoznia kell és véleményének megfelelő helyen el kell hangzania.

Ma a világban két óriási erő mérkőzik a maga százféle hadosztályával és rétegződéssel. Egyiknek középpontjában Róma áll, amely szemelláthatólag tolódik jobb felé és egyre kizárólagosabbá válik. Ugyanakkor pedig óriási erőfeszítéssel igyekszik befolyást gyakorolni a történelem irányítására, főképpen az új nemzedékek nevelése által és szociális munkák kezdeményezésével. Vele szemben áll óriási és egyre növekedő tábor gyanánt a baloldali radikálizmus, amelynek a szociális demokrácia ma

már, azt lehet mondani, hogy középpártja lőn. Európa legnagyobb nemzete, az orosz, a legszélsőbb radikálizmusnak, a proletárdiktaturának esett prédájául. Második legnagyobb állama, a német, egyre jobban tolódik a baloldali irányzatok felé. Olaszország szélső nacionalista alapon ujjaszületett, de ugyanakkor a szociálizmusnak programját majdnem diktátori módon igyekszik megoldani. Nagybritanniában a baloldali irány a felszín alatt egyre hódít és az uralmon levő konzervatív politika szemünk láttára vesztí el az összefüggést a néplélek ösztönös tömeg-dinamikájával. Nem szükséges-e ebben a nagy világváltságban a magyar evangéliumi keresztyénségnek és a református közvéleménynek megtalálnia azt a politikát, amelyik egyfelől a felvilágosodott római katolikus intelligencia megnyerésél nem teszi lehetetlenné, másfelől nagyon határozott, tudományosan megokolt és gyakorlatban kivihető szociális politika révén hidat ver a jövő nagy átalakulásához és a kezére bizott óriási ethikai kincseket abba átmenteti? Mit kell tennünk a felekezeti harc loka'izálására, ugyanakkor igazainknak megvédésére és milyen utat kell követnünk, hogy a bal oldal felé sodródó nagy tömegekben megmaradhassunk Isten ügye sáfárainak?

Kétségtelen dolog, hogy az egyház és az állami viszonyok terén a legkinosabb zavar uralkodik a lelkeken. Ennek jórészt az az oka, hogy az evangéliumi egyházak átmeneti típust mutatnak a közjogi és szabad egyház között. Mind a kettőnek hátrányával meg vannak terhelve, de egyiknek előnyeit sem élvezik teljes mértékben. Ezért van, hogy egyházunk egyik főpillére az államsegély: azonban az államsegélyek elnyerésénél az osztó igazság szempontjából mindig hátrányban állunk, ezenkívül nagy bizonytalanságban vagyunk. Egyházi vezetőink legtöbb idejét és erejét javát az az őrlő harc emészti fel, amellyel az államsegély cím alatt felvett kereteket állandóan tágítani igyekeznek és közben nem fordítunk elég energiát az egyház belső gazdasági életerőinek, az adakozás lelkének fokozására, viszont semmit sem tudunk tenni arra nézve, hogy az egyháznak ez a legtermészetesebb életforrása egyenletesen öntözze Isten országa egész mezejét. Szervezetünk presbiterális, de gazdálkodásunk congregationális s ezért kis, küzködő egyházak összehasonlíthatatlanul nagyobb terhek alatt nyögnek mint a számban és vagyoni erőben hatalmas egyházak. Gazdaságpolitikánknak ez a kettőssége nagy veszedelem lehet reánk nézve, hogy nem gondoskodunk olyan tényezőkről, amelyek a kettő közötti feszültséget feloldják s alkalmas időben a roskadozó egyik pillérről az egész épület terhet a másik pillérré viszik át.

Egyike a legfontosabb kérdéseknek a testvér evangélikus egyházzal való kooperálás kérdése. Meg kell találnunk azt a tiszta és világos programot, amely mellett a félreértések és érzékenykedések legjobban eloszlatatók. Evangélikus és református egyháztagoknak ad hoc szabad egyesülésekben való kooperációja a nehézségeket csak fokozza, mert először a hivatalos egyházak kapcsolatát gyengíti, másfelől pedig a paritás és

viszonosság izgató kérdéseit mind több csoportozatba plántálja át. Szükséges tehát beszélnünk arról, miképpen lehetséges a két nagy történelmi egyháznak azonos elvek szerint való megszerzése, ugyanakkor pedig egy nagy átütő erővel bíró, kevés számból álló, erővel teljes és hivatalos közös szerv létesítése, amely e két egyház egész közjogi tekintélyének, szellemi és morális erejének egységes képviselője és tényezője lehessen a minket közösen érdeklő ügyekben.

Egyházunk belső életében két nagy jelenségcsoportozat köti le a figyelmet. Egyik az egyház szervezeti egységét képviselő konvent hatáskörben és sulyban egyre gyarapodik, ugyanakkor a kerületi partikularizmus egy csomó olyan érzelmi anyagot vet bele egyházi közéletünkbe, amelynek leküzdése a hivatalos szervezet életműködését megakadályozza, ahelyett, hogy egészségesebbé és tárgyilagosabbá tenné. Zsinatunk permanenciában van és a legfontosabb kérdésekkel foglalkozik. De feladatát nem tudja teljesen megoldani, mert az egyház közvéleménye nem alakult még ki egységesen, amely minden törvényhozásnak biztosítékot nyújtó előfeltétele. Különben is Isten országa építésében előttünk áll a nagy kettősség: először a hivatalos egyház a maga nagyszerű szervezetével, kiváltságaival, költséges adminisztrációjával, de sok tekintetben idegenül és üresen a legfontosabb evangéliumi munkákkal szemben: belső és külső misszió nélkül, a pásztoráció intézményes és teljes megszervezése nélkül. Vele szemben áll egyházunk nagy megújulásából támadt evangéliumi mozgalmaknak sok tekintetben rendszertelen és egymást akadályozó hálózata, az az egyesületi keresztyénség, amely a hivatalos egyház tekintélye, felelősége és ellenőrzése nélkül az önkéntes munka sokszor áldott, de mindig kényelmes formájában, egybegyűjti az egyház élő tagjait és olyan kapcsolatokat teremt közöttük, amelyek a gyakorlatban hátratólják az egyház prioritását és közvetlenségét. Tulajdonképpen a hivatalos egyház óriási történelmi erejét és tekintélyét albréletbe adta önkéntes vállalkozóknak, akik nagy hűséggel és lelkesedéssel, de végeredményében rendszertelenül és ötletszerűen az egyház helyett végzik az egyház munkáját, igényelve és sokszor meg is nyerve munkájukhoz az egyház tekintélyét. Nagy kérdés számunkra, miképpen térhetünk át e bérgazdaságról a belterjes és személyes gazdálkodás többtermelési módszerére? Semmi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy a hivatalos egyház missziói munkája sokszor papiros erőfeszítés a nem hivatalos szabad munkáé pedig rendszertelen guerilla-küzdelem.

Életkérdés számunkra az is, miképpen tudunk egyházunk ethikai regenerációjában olyan égető feladatokat megoldani, aminő a lelkészválasztás és az egyházfegyelem kérdése.

Sajnálattal látom régóta azt, hogy iskolaügyünknek egységes és rendszeres megbeszélésére nem fordítunk elég fáradságot. A magyar református egyháznak a múltban iskoláztatásából táplálkozott legfőbb ereje és dicsősége. Egész iskola-

ügyünk egy félig-meddig végrehajtott államosításon ment keresztül. Most, amikor a magyar közoktatásügy forradalmi átalakuláson megy át, amelynek sok kára mellett nem csekély haszna is van, a magyar református iskola-ügynök átfogó és rendszeres megbeszélése olyan hatással lehet reánk, mint amikor a bealkonyodott szobába valaki hirtelen lámpát gyújt.

Beszélek-e arról, hogy mennyire szükségünk van egyházunk életében jelenleg követendő pénzügyi politikájának a megbeszélésére? Jövendő évtizedek sorsa függ attól, hogy az egyház miképpen oldja meg a fél emberöltőre terjedő világháborús leromlásnak következményeit és a belőle származó feladatot. Ott vannak elnéptelenedő kis egyházaink, váratlanul megduzzadó és feltornyosuló immigráns gyülekezeteink; minden egyház nagy építkezési feladatok és szükségletek előtt áll, a hitel kérdése szinte a mindennapi kenyér kérdésévé válik. Amily bűnös mulasztás volna kínálkozó, kedvező alkalmakat elszalasztani, époly óriási felelősséggel jár egyetlen lapra egyházaink egész anyagi jövőjét kellő kritikai ellenőrzés és felelősségérzet nélkül feltenni.

E kérdések közül egyik sem oldható meg a velük összefüggő és mögöttük álló nagy világnézeti és elméleti kérdések tisztázása nélkül. Minden kérdés végeredményében a vallásos típusoknak, a theologiai gondolkodásnak és a tudományosan rendezett világnézetnek erezetébe szövődik bele. Nincs akkora elme, aki ezekben a kérdésekben döntően megszólalhasson és orákumyszerű nyilatkozataiért a felelősséget Isten és ember előtt vállalhassa. Ennek a nemzedéknek éppen az a feladata, hogy minden becsületos, gondolkodó és jóakaratu ember fogjon össze egy kollektív program közös megalkotásában. Egyházunk jelen helyzete hasonlít a XIX század második negyedében az egész nemzetre bekövetkezett reformkorszakhoz. A fogalmak tisztázásának, az utkeresésnek, egy emberöltőre szóló program feldolgozásának korszakát éljük. A kérdéseknek én itt csak egy kis csoportját érintettem meg, de mindenki láthatja, mennyi más, nagy kérdés függ ezekkel össze.

(:) (:) (:)	BELMISSZIÓ	(:) (:) (:)
-------------------	-------------------	-------------------

„A magyar ref. tanító belmissziói feladatairól“.

(Mit tehet a tanító és mit kell tennie a belmissziói munka terén?)

— A nagyszalontai konferencián előadta: *Bakó István* nagykarolyi tanító. —

Kedves Tanítótestvéreim! Sorsosztályosaim!

Szívem őszinte szeretetével üdvözöllek Benneteket, kik velem együtt megjelentetek itt, az Evangélium alapján reformált krisztusi anyaszentegyházunk hívő taborának érdekében, hogy lelki életünk megújhódását, bensőségebbé tételét szerény tanácskozásaink által mi is szolgáljuk és előbbvigyük!...

Midőn iskolai beiratásaink előtt alig pár nappal illetékes helyről felkértem, hogy „a tanító belmissziói feladatairól“ itt e

konferencia során előadást tartsak, — bár rámnézve végtelen megtiszteltető volt e váratlan megbízatás, — a rendelkezésemre álló igen rövid vakációi idő miatt, alig vállalhattam azt, jó lelkiismerettel magamra, félvén attól, hogy nem építhetem fel kellő alapozottsággal a megadott tárgyról leendő egyszerű értekezésemet. Már jóelőre szinte hallani véltem közeli és távoli, nehéz munkaterhek alatt nyögő Tanítótestvéreim panaszos, tiltakozó, kérdező válaszát: „Már ismét újabb teher?!“ „A belmissziói tevékenység miatt, ezután még kevesebb pihenő, nyugalom!? s a fizetés még mindig csak száraz kenyér?!“ ... „Végezze a pap a belmissziót!“ „Elég nekünk az iskolai, kántori ezer gond, teher!“ S ime mégis vállaltam e megbízatást! ... Vállaltam pedig épp azért, hogy jó s balsorsotokban osztályos egyszerű testvéreitektől, — aki egyidőben szintén vonakodott a vasárnapi iskola vezetésétől — halljátok az erős meggyőződésből fakadt azon határozott választ: igenis szolgálnunk kell a belmisszió magasztos, szent ügyét, minden nagy munkaterhünk dacára is!; *sőt talán épp azért!!*; hogy általa ne csak előbbvigyük reánk bízott népünk ügyét ama tövises, krisztusi keskeny úton, hanem önmagunk is felüdüljünk áldott forrásvizénél, megacélozódjunk terheink hordozására; panaszaink csendesüljenek, fájdalmainkra balzsamirt csepegtessen s a jobb jövő biztos hitének mécsesét fennen lobogtassa, nehéz sóhajokkal telt kebelünkben, hogy majd a nagy számadáskor, nyert talentumaink örvendetes gyümölcsözéséről ismerjen ránk, felőlünk is ítélkező szerető jó Atyánk!...

Mielőtt feltennők a kérdést: „*mit tehet a tanító és mit kell tennie a belmissziói munka terén?*“.

1. Vizsgáljuk meg a Biblia, az Óskeresztyének és Kálvin idevonatkozó alapvetéseit.

2. Beszéljünk a belmisszió szükségességéről s tegyük mérlegre a belmisszióhoz elengedhetetlen lelkület ügyét.

3. Állapítsuk meg a sikeres munka akadályait.

4. S végzetül aztán soroljunk fel néhány irányt, az evangélizáló tevékenység számára.

*

1. Minden kétségen felül áll, hogy a krisztusi megbízás minekünk is szól: „Elmenvén tegyetek tanítványokká minden népeket... tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek“, [Máté 28, 19, 20] Ugyancsak a Bibliából olvassuk az Óskeresztyének példaadó szerény, lelki munkálkodásáról: „És foglalatosak valának az apostolok tudományában... és a könyörgésekben... [Ap. csel. 2, 42] Hitünk szigorú erkölcsű nagy reformátora, a tiszta evangélium apostoli lelkületű prédikátora hirdette:

„Isten igéje legyen minden tudománynak alapja, a szabad tudományok pedig támaszok és eszközök legyenek arránézve, hogy az Igét tökéletesen megismerjük“ A tantisztaság szempontjából Kálvin nagy súlyt helyezett arra, hogy már a gyermekek öntudatosan tegyenek vallást hitükről és ahhoz rendületlenül ragaszkodjanak. Ugyancsak Ő mondta: „A gyermek-

nevelés csak kezdete az életfogytiglan tartó nevelésnek. A gyermek lelkébe kell becsepegtetni az igazi vallásos ismeretet, hogy így később az Isten igéje szolgájának munkája, a felnőtteken sikerrevezetőbb legyen" . . . Ezen szilárd elvei alapján nevelt Kálvin erős, vallásos jellemű s törhetetlen hitbúzgóságu nemzedéket, Isten országa számára. A tanítóról pedig a következőket tartotta: „A tanító a lelkipásztornak segítője, az Isten helyes ismeretének megtartásában. Maga is a lelkészi személyek közé számíttatik s ugyanazon fegyelem alá vannak vetve, mint a lelkészek“. A Róla fennmaradt írásos ismereteinken kívül a genfi akadémia rideg kövei is bizonyosságát adják pedagógiájának, melynek egyikére Kálvin vezette héber nyelven e szavakat: „Az Úrnak félelme, a bölcsességnek kezdete“. Nekünk, késői utódoknak, e megjelölt utról eltérnünk nem szabad! S ha az évszázadok multával változtak is életviszonyaink s talán magasabbban szárnyal műveltségünk, az *alapkő* soha meg nem változhat! . . . A mai kor élvezethajhászó embere talán nevetséges szemforgatás, papi kegykeresés, vádjával bélyegzi, akik a Biblia, az Óskeresztyének és Kálvin által lerakott ezen keskeny ösvényre irányítják lépteiket s óhajtják vezetni a reájukbizott lelkeket, de Isten nem csufoltatik meg, az országa feltartóztatlanul növekedik! . . .

2. A belmisszió ügye, hovatovább erősbödő, mind hatalmasabb áramlással öleli át a lelkeket, de még számos helyen a lelkész is idegenkedve bánik vele s éppugy a tanító is! De a lelkek belterjes állapotának szükségét le nem tagadhatjuk s Kálvin utasítása szerint: Isten helyes ismeretének megtartásában, minékünk a lelkipásztorok segítőiként kell működnünk. A templomkerülők, az egyházért, iskoláért áldozni nem akarók, nagy száma bizonyítja a hitetlenséget. „A hitközönyös lelkek felrázása, a kishitűek hitszilárdítása, a holt tagok megelevenítése és az elszórt csontok összeszedése“ fárasztó, de boldogító munkájából végeznünk kell erőnkhez képest a reánk jutó részt. A protestantizmus az egyetemes papság elvéből kifolyólag, a népért, a néppel dolgozik s lelkészei a lelki gondozásban is megosztják a munkát a hivekkel, amely munkából a legnagyobb rész hivatásunknál fogva is reánk jut.

Dr Imre Lajos kolozsvári tudós theologiai tanár, meggyőző tanításaiból idézem, hogy a lelkek megszervezésének faktorai a presbitérium és az egyház tisztviselői, kiket nevelni és alkalmassá kell tenni arra, hogy a gyülekezet lelki élete gondozásában komoly munkások legyenek, mert az egyházi tisztviselők azért vannak, hogy az anyaszentegyház célját: Isten országának építését végezzék. Azt kell mindnyájunknak világosan érezni, hogy mindenki tehet ezügyben valamit. Ne „megélhetést“, vagy „állást“, de *hivatást* kell látnunk, tanítói pályánkban! . . . *Küldetést!* . . . Isten épp Téged, — Engem, — Minket állított munkánk mesgyéjére s majdan, rövid sáfárkodásunk végén, felelnünk kell előtte tetteinkért! Anyagi gyászos sorsunk hangoztatásával nem rejtőzhetünk el, a reánk is váró lelki munka végzése elől. (Folyt. köv.)

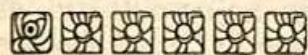

KÜLFÖLD

Teeuwissen Walter lelkész **Magyarországra** megy.

Teeuwissen Walter amerikai református lelkész, a nikolsk-ussuriskii táborban megfordult, Szibériát szenvedett magyar hadifoglyok jótevője tavaly látogatott el először Magyarországra, hogy a volt hadifoglyokkal találkozzék. Látogatása oly nagyhatású volt, hogy a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége egy nagyobb körútra meghívta a kiváló evangélikátort. Amint értesülünk, Teeuwissen ur november 2-án érkezett Belgiumból Budapestre és résztvesz többek között a székszárdi és solti KIE konferenciákon, november 19-én a rákos-palotai református KIE-ház felavatásán, valamint meglátogat 15 gyülekezetet, ahol fogadására nagyban folynak már az előkészületek.

Csabacsüdi Dókus Gyula kir. kamarás, nagy Zemplénnvármegye utolsó alispánja számos katonai és polgári érdemrend tulajdonosa, ötven éves közhasznú küzéleli pályafutás után folyó év október hó 12-én 79 éves korában Sátoraljauhelyen elhalt. Halála nagy veszteséget jelent nemcsak a sárospataki főiskolára, melynek évtizedeken át gondnoka, nemcsak a tiszáninneri egyházkerületre, melynek évtizedek óta világi tanácsbírája volt, hanem az egyetemes magyar református egyházra is, melyet mint az egyetemes konvent tagja és mint zsinati képviselő régóta hűséggel szolgált. Temetése múlt hó 14-én ment végbe Sátoraljauhelyen a vármegyeház udvaráról, nagy részvét mellett. Koporsója felett *Kiss Ernő* alsózempléni esperes tartott nagyhatású gyászbeszédet, utána pedig *Janka Károly*, a sárospataki főiskola egyházi gondnoka, a főiskola és a tiszáninneri egyházkerület részéről mondott megható búcsúztatót. Szép beszédekben méltatták még az elhunyt érdemeit, dr. *Szirmai István* vármegyei főügyész és *Menczner Béla*, az alsózempléni egyházmegye gondnoka, az elhunyt kortársa és kebelbarátja is. A gyászszerartás alatt a sárospataki főiskolai ének-kar és a református dalárda felváltva énekelt szebbnél-szebb gyász-énekeket, majd megindult a temetési menet, hosszú kocsi és autósor-tól kísérve a temető felé, ahol a családi sírboltnál dr. *Mátyás Ernő* sárospataki főiskolai közigazgató, a főiskolai tanári kar, *Darányi Lajos* szenior pedig a főiskolai ifjúság nevében mondottak utolsó „Isten hozzádot” a megboldogultnak. Az elhunyt kiváló férfiuban Dókus Ernő zsinati és konventi elnök testvérbátyját gyászolja. A közélet kidőlt érdemes munkása nyugodjék békében, emlékét pedig őrizze a hű emlékezet!

HIREK

Lelkészbeklatás. Lélekemelő és feledhetetlenül kedves, bensőséges örömnappja volt, a szamosdobl református egyháznak 1928. október 11-én. E napon iktatta ugyanis be hivatalába új lelké-

szét *Bara Józsefet*. A lélek búz-góságának és áhitatának lelki öltözetébe öltözött, örömnappet szentelő gyülekezet apraja, nagyja színültig megtöltötte a fenségesen egyszerű, de szép és ékes

rendben tartott templomot. A gyülekezeti ének, Istenhez szárnyaló akkordjai után az egyházmegye esperesének megbízásából és képviselőjében Gy. Kovács József ombódi lelkész, tanácsbíró végezte a beiktatást. A beiktató ima: az áhitat foglyává tette a lelkeket s vitte, röpitette a „dicsőség, magasság Istenéhez”!... A beiktató beszéd nemcsak gyönyörűséggel töltötte el a hallgatóság lelkét, de — a lelkészi hivatás művészi körvonalozása által — méltó tiszteletet, szeretetet, megbecsülést szült, úgy az új lelkész személye, mint általában a lelkészi hivatás iránt. A bizalomteljes várakozást, jót váró reménységet, áldott ígéretet, boldog valósággá érlelte. Bara József, egyhangú bizalommal meghívott lelkész „Máté V. 17.” alapján megtartott, remekbe készült, mély tartalmu, lebilincselően előadott beköszöntő beszéde, melyben a legfőbb törvényt, „Krisztus törvényét”: a szeretet nagy parancsolatját tette élete és lelkészi működése alaptörvényévé, vezérszövétnévé. Boldog hálával borult le Isten előtt az örvendő gyülekezet, — a kiváló beszéd után — hogy nyert az Isten szerető szíve szerinti igazi, „jó pásztort”. A szokásos presbiteri gyűlés, majd vidám hangulatu társaság után, ismét hálaadásra gyülekezett össze az örvendő gyülekezet a színültig megtelt templomba, hol *Mogyorós* Sándor csengerbagosi lelkész mondott költői szépségű előimádságot. Az örök ígéről és ennek krisztusi jellemképző áldott működéséről: *Siető* Pál amaci lelkész prédikált (Máté XXIV. 35.) alapján, majd ugyancsak *Siető* Pál amaci lelkész, áhitatos hálaadó imádsága és

áldás hirdetése után, egy felejtetetlenül kedves nap, szép emlékeivel oszlott szét az örvendő gyülekezet.

A Romániai Magyar Nők és Jótékony Egyesületek kongresszusát, e hó 10—12-ik napján tartották Kolozsváron. Az ülések az unitáriusok gyönyörű dísztermében folyt le, amelyen a meghívott magyar nők és egyesületek felekezeti különbség nélkül megjelentek, nemcsak Erdélyből, hanem Királyhágón innenről is.

Templomszentelés volt okt. 28-án a dobrácsapáti református egyházban. Ez a kétszáznál is kisebb lélekszámú gyülekezet még a háború előtt felépítette csinos kis templomát, de a közbejött viszonyok miatt nem fejezhette be azt teljesen. Az akkor elmaradt festési munkálatokat most pótolták és az így teljesen jókarba helyezett templomot az elmúlt vasárnapon adták át véglegesen rendeltetésének. A kis falu életében nagyjelentőségű templomszentelési ünnepélynek verőfényes, szép őszi idő kedvezett, minek következtében a szomszédos református falvak népe is nagyszámban jelent meg azon. A déli istentiszteleten a szorongásig megtelt templomban hálás szívek mélyéről szállt fel az ének erőteljesen az egek Úrához, aki adta a munka befejezéséhez az áldást és sikert. Majd *Bogdán* Lajos pettyéni lelkész imádkozott bensőségesen, áhitatotkeltően, mely után *Boros* Jenő szatmári lelkész tartott alkalmi egyházi beszédet. A délutáni istentiszteletet *Gacsályi* Zsigmond kiskolcsi lelkész végezte szintén építő hatással. Este pedig népes táncmulatság fejezte

be a templomszentelési ünnepet. Az ünnepély megrendezését a presbytérium tagjaival karöltve, *Kürthy* Dezső felügyelő lelkész és *Ferenczy* Károly helybeli lévitanító végezték.

Iskolafelavatás Domahidán.

A domahidai református egyházközség október 21-én, ujjonnan felépült iskolája felavatása alkalmából, szépen sikerült ünnepélyt rendezett. Az egyházközség tagjainak és vezetőjeinek, egy szívkönn fekvő régi vágya nyert megvalósulást, új iskolájukban. Az egyházközség nemes gondolkozású népe, megérezte egyháza, faja és az emberiség iránti kötelességét. S bár nagy áldozatokat hozott, amikor a mai nehéz viszonyok között az iskola felépítésének költségeit önszántából vállára vette, mégis örömmel és azzal a reménységgel tette, hogy Isten dicsőségét ezzel is szolgálni fogja. Az ünnepély lefolyása a templomban vette kezdetét, mely alkalomból a délelőtti istentiszteletet egyházmegyénk egyik legkiválóbb szónok papja, *Göncy* Sándor nagykárolyi lelkész végezte. Beszédjében Pál. Efez. lev. 2. r. 19—22. verse alapján, az ünnepélyhez illő módon adott kifejezést annak, hogy minden épület csak akkor

ér valamit, ha abban a szegeletkő, a Krisztus. Az új iskola is csak annyit ér, amennyiben a krisztusi lelkületet árasztja magából. Istentisztelet után az iskolában gyülekeztek össze, hol *Havas* Gyula esperes mondott áhitatos iskolafelavató imát. Délután a helybeli ifjusági egyesület szép vallásos délutánt rendezett. Előimát mondott *Sass* Kálmán ref. s. lelkész, utána *Mike* Ferenc énekelt. Biblia magyarázatot tartott *Tóth* István nagykárolyi ref. s. lelkész. *Pápai* Margit ifj. egyesületi tag énekelt, majd *Sass* Kálmán alkalmi beszédet tartott. Utána szavalatok következtek. Végül *Patay* István helybeli segédlelkész, lélekemelő imája zárta be az ünnepélyt. Este 7 órai kezdettel, műkedvelő előadást tartott a helybeli ref. fiatalság. A „Sárga csikó” népszínművet adták elő, meglepő játékkészséggel. Az iskola felépítésében, az ünnepély és a színelőadás megrendezésében a legtöbbet fáradt, a hívek által különösen szeretett és tisztelt s. lelkész, *Patay* István és *Nagy* Mihály helybeli tanító. Az új iskola felavatása az egyházközség életében hosszú időn át emlékezetes lesz. Vajha Isten dicsőségét, minél jobban sugározná a világban.

S. K.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

KÖRLEVÉL 5065—1928. szám. *Valamennyi kebelbeli Nt. iskolaszéki elnökségnek.* Az iskolafelavatási jegyzőkönyvekből megállapítottam, hogy Öfelsége I. Mihály arcképe sok helyen hiányzik. Ezt az arcképet a Cassa școalelor-nál megrendeltük ugyan, de azt az értesítést kaptuk, hogy a készlet elfogyott és új kiadás nem várható. Az iskola jól felfogott érdekében felhívom az érdekelt egyházközségeket, hogy az arcképet valamely könyvkereskedésben közvetlenül sürgősen

szerezzék be és az iskolatermekben függesszék ki. Azoknak az iskoláknak, amelyek az arckép árát, központi pénztáramnál már befizették, annak árát (Lei 10) a végleges elszámolásnál az egyházkerületi pénztár visszafogja téríteni, illetve javára írni. Térképek (kivéve Ausztráliát) történelmi szemléltető képek, rajzeszközök, természetrajzi szemléltető képek, hivatalom útján korlátolt mennyiségben még megrendelhetők. Történelmi képek rendelésénél, a meglevők címe közlendő. Oradea—Nagyvárad, 1928. november 13. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

KÖRLEVÉL. Közigazgatási: 5079—1928. I. *A kebelbeli Nagytiszteletű Esperes és Lelkész urakhoz!* Midőn szives tudomásukra hozom, hogy az erdélyi egyházkerület igazgatótanácsa az új ágendáskönyvet ez idő szerint még nem használatra, hanem csak tanulmányozás céljából nyomtatásban kiadja, felhívom lelkipásztor társaimat, hogy ezt a nagy gonddal készített művet, akár saját, akár pedig a parochiális könyvtár részére megrendelni sziveskedjenek. Az előfizetés díja 120 lei. A legsürgősebb jelentkezéseket kérem hivatalomhoz azért, hogy az igazgatótanács folyó évi december 1-ig megrendelendő, példányok száma tekintetében kellő tájékoztatást nyerhessen. A mű, karácsonyra megjelenik s bolti ára jelentékenyen magasabb lesz 120 leinél. Oradea—Nagyvárad, 1928. november 15. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

**Legszebb Karácsonyi ajándék
a nt. Lelkész urak részére
a palást.**

**Kérem a Nőegyletek síb.
nb. rendelését.**

SZÁNTÓJÓZSEF
palást készítő
Hódmezővásárhely.

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és 4660—1928. számú rendeleteiben használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek,
TANKÖNYVEK
és iskolai nyomtatványok**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-utca 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

**BERGER
ÉS SPINDLER**

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 46

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsonöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 46

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor

Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu—szabadalmazott

harangjait ²⁴

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszereplvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 46

Lelkész Úrak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“
írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.
Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképviselőt:

GOLDSTEIN, ORADEA
Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Köziönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ör-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Erkölcsei vezérség.

Október hó első felében Leeds-ben [Anglia] tartotta „*Congregational Union*“ [skót protestáns unio] a maga évi értekezletét, ahol nem kisebb témák forogtak szóban, mint: „*Az egyházak és a nemzet erkölcsi vezérsége*“. Az összes jelenvoltak meggyőződtek arról, hogy egyedül a keresztyénségben van meg a komoly ethikai izenet és ellenállhatatlan erő az erkölcsi vezető szerepre. Minden szempontból megvitatták a kiküldöttek ezt a fontos témát. Smith Bertram lelkész például arról értekezett: „Mi a funkciója az egyháznak egy nem igazán keresztyén társadalomban?“ — Más előadó arról: „Miféle viszony van az erkölcsi vezérség és az egyéni jellem közt“. Ismét másik arról: „Mi hatással van az erkölcsi vezérség a nemkeresztyén államokra“. Két teljes ülésen az erkölcsi vezérség eszközeit vitatták meg: a törvényhozást, a sajtót, a nevelést, az otthont, a munkát, a szórakozást. Akármilyen oldalról igyekeztek aztán megközelíteni a tárgyat, az eredmény mindig ugyanaz volt: *a világ hívja a keresztyén egyházat, legyen vezetője a helyesen élés és a bölcs társadalmi rend útján.*

A viták folyamán a Krisztus útjának és a mai világ útjának nagy ellentéte élénk megvilágításba került. És ez az ellentét megdönthetetlenül bebizonyította a Krisztus útjának páratlan fenkölségét a világ felett. Mert a Krisztus útja: keresztyénség a mai világé: pogányság. Ez a kettő áll ma szemben egymással. Ezek vivnak élethalál harcot. A leeds-i értekezlet mindenkit meggyőzött arról, hogy a keresztyénség teljes bizodalommal veheti fel a harcot a pogánysággal. Az emberek nagy tömegeit ugyanis a pogányság sohasem fogja kielégíteni. És hogyha sivár lelki állapotukban vezető után kiáltanak az emberek, a keresztyénséget fogják hívni mindig és semmi egyebet.

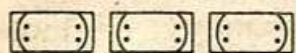
Azért pedig, mert egyedül a keresztyénség hirdeti az *egyén* értékes voltát. A keresztyénség célja ugyanis: *felemelni az egyént a lehető legmagasabbra*. Igyekszik pedig ezt a fenséges célt elérni azáltal, hogy példák felmutatásával ismerteti meg velünk a Krisztus lelkétől megihletett egyén képességét arra a dicsőséges magaslatra felemelkedni. Az egyéniség keresztyén felfogása tehát az eltéveszthetetlen ut a helyesen élés és a bölcs társadalmi rend elérésére. A keresztyénség az egyedüli vallás, amely azt követeli, hogy a gazdasági viszonyok, az isteni jog, igazság, ember-szeretet törvényei szerint alakíttassanak át.

Egészen különösen egy anglikán vendég, Garfield Williams kanonok hangsúlyozta legerősebben, hogy az egyház erkölcsi vezérsége nem azt jelenti, hogy az egyház, mint szervezet irányítja az állam kormányzatát [róm. kath. felfogás szerint], hanem hogy az egyház egyes tagjai terjesztik az emberek közt a Krisztussal való személyes érintkezés által bennök felébredt értékes lelki erőket, a tésztába tett kovász példája szerint. Ekként az egész értekezlet az *egyén jellemének és személyes valóságának* legerősebb kihangsúlyozása jegyében folyt le. Tisztán kiviláglott ezen az értekezleten, hogy a keresztyénség az egyetlen jótékonyan működő erő úgy az egyén életében, valamint a társadalomban. Ez képes kifejleszteni azokban a lelki élet kultuszát és a keresztyén jellemet, amik a helyesen élés legfőbb biztosítékai.

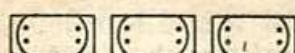
A keresztyén vallás hathatós volta felől teljesen megbizonyosodva, teljes lelki nyugalommal szemlélhetik az értekezlet résztvevői mindazokat a súlyos problémákat, amik a világtudomány terén szembe állani látszanak vele. Mert hogyha létezik csakugyan egy szellemi világrend a természeti mellett, minden kétségen felül Krisztus volt annak a revelálója. És akkor emberi elme el sem képzelhet nemesebb summázását az evolúció folyamatának, mint elérni a Krisztushoz való hasonlatosságot; vagyis felemelkedni az istenfiség felséges magaslatára. *Bokor Sándor.*

Bibliák az utcasarkon. A budapesti utcasarkokon a világi sajtótermékek lármás rikkancsai mellett megjelentek a bibliaárusok is, akik rokonszenves komolysággal kínálgatták a maguk legszentebb portékáját, a Könyvek Könyvét. Hogy mennyire helyes vállalkozás volt ez, arra legjobb bizonyosság az, hogy nem volt hiábavaló, mert sokan veszik és olyanok is, akik taán soha sem vették volna meg. Elvégre nemcsak a világi irodalomnak s a sokszor bűnös kulturának van joga magát propagálni, hanem az Istent szolgáló szellemnek és kulturának is.

BELMISSZIÓ

„A magyar ref. tanító belmissziói feladatairól“.

(Mit tehel a tanító és mit kell tennie a belmissziói munka terén?)

— A nagyszalontai konferencián előadta: *Bakó István* nagykárolyi tanító. —

[Folytatás.]

A tanítónak is meg kell értenie amit Jézus mondott, hogy ne aggódalmaskodjatok a következő napért: Nyelvi tudásunkon kívül eső tantárgyak, zaklató rendeletek utvesztő labirintusában, ha kell martirokként is helyt kell állnunk a reánk bízottakban! mert nem frázis a gályarabok kínok közt termelt felséges dala, hanem a fájdalomak s bajok diadalmas, legyőző himnusza az: „Isten azt bünteti, kit szeret!“

A tanító hivatására és egész munkájára nézve, rendkívül fontos az ő *hite*. S ha boldog is keblünkben a hit fáklyája, ne tekintsük önmagunkat befejezett és kész keresztyén személyiségnek, hanem kicsiny és felnőttebb tanítványainkkal együtt erősödjünk és mélyüljünk, mert aki maga nem tud fejlődni, nem tud fejleszteni másokat sem! Munkánk hű végzése céljából, alázatos lélekkel naponként kell egyedül is találkozunk Istennel. Tartsunk reggel és este csendes órát... A reggeli célkittűző, az esteli a számbavétel gondolatát hordozza magával... Amit tanítunk, hirdetünk, folyják egybe egész életünkkel! Ha így cselekszünk, nehéz sorsunk keserű könnycseppjei, a hit fényétől megszentelődve: fájdalmaink, panaszaink gyógyítgató balzsamirjává változnak!... Sem tanító, de még presbiter sem lehet az, aki nem személyes és öntudatos keresztyén életet él. Önönmagunkon kívül egyházközségünk és gyülekezetünk lelki ügyeivel is foglalkozunk. Éreznünk kell teljes egészében annak a felelősségnek a súlyát, hogy lelkek vannak ránk bízva! Akiben így megvan hivatása végzéséhez a lelki készség s keresésvágy, az mindig talál alkalmas teret munkálkodása számára. Saját magamon végzett kísérlet tanulságaként kijelenthetem, hogy a belmissziói munkára nézve önmagunkban talán semmi, vagy igen kevés hajlandóságot érzők is szánják rá magukat ilyenmü tevékenységre s a végzett kezdő munka melegénél, — szinte biztosra veszem, — kikél, kisarjad lelkükben is az Ige mind több gyümölcsöt termő áldásos magja. Kényszeríteni pedig, lelki munka végzésére, senkit sem kell! Reméljük mindig, hogy majd valamikor, aki nem érezte magát alkalmasnak, az szolgálni kíván.

Különösen az utóbbi időkben mindsűrűbben olvasom a tanítói pályázati hirdetések között, hogy a megválasztandó „köteles“ majdan a belmissziói munkában is közreműködni... Pedig a sikeres belmisszióknak lényeges kelléke a hitbuzgóságból fakadó *önkéntes tevékenység*! A ráparancsolt kelletlenül végzett, a sablonos munkán epp *itt* nincs semmi áldás! Majd megtalálja az a tanító az ő képességei szerinti legalkalmasabb munkamezőt állásában a belmisszió terén is, de az ily *erőltetés* előre való kikötés,

akaratlanul is azt a gondolatot ébresztheti az olvasóban: hogy azon az állomáshelyen is a munka végzésének súlyát jól előre a tanítóra hárítják.

3. A belmissziói lelki vezérkar kialakulásának, gyarapodásának nagy akadályozója elsősorban az a tény, hogy minket másként neveltek e téren is, mint amily világba felnőtünk. Kálvinista voltunk fennen hangsúlyoztatásán, egy pár bibliatörténet gépies eldarálásán s néhány zsoltárdallam elharsogásán kívül vajmi kevés lelkieledelt hoztunk a 20-30 év előtti időkből az életbe magunkkal. A lelkigazdagodás munkálása azonban soha nem késő!... Gyengeségünkben támogatni fog a halottakat is életrekeltő Jézus Krisztus! Amíg majd egy igazán testvéri szellemenben nevelt elkövetkező papi tanítói generáció hatalmas ivelésű belmissziói munkája számára át nem adjuk anyaszentegyházunk látható és láthatatlan tagjait: Jézus és az evangélium által egymás erejéből gazdagodva álljunk őrt a bűnök végtelen tengere által paskolt szirten s világítsunk *világoljunk*, az isteni oltalmat keresők számára! Ilyen belmissziói konferenciákon kell sokszor találkozunk, hogy e munkára egymás hite által erősödjünk, új indításokat nyerjünk.

Az egészséges belmisszióban természetesen hivatásánál fogva is, a lelkész a munkavezető, az irányadó és a kezdeményező. A lelkész nélküli munka igen veszedelmes és könnyen elszektásodásra vezethet. A lelkipásztor legyen az erőforrás, melyből segítő munkásai erőt merítenek! Igaz ugyan, hogy a lelkipásztor sok esetben előítélettel van a tanítóval szemben, azt alárendelt szolgának, alkalmazottnak tekinti, akit ugye lehet, nem is gondol alkalmasnak a belmissziói munkára. Emiatt nem is csoda, ha sok tanító közömbös a lelki-munka végzése iránt. De ha a belmisszió ügyét lelkész is, tanító is szívük egyévé avatják, az emberi természetükben rejlő esetleges legnagyobb ellentétük dacára is egymásra kell találniok s be kell lássa elsősorban a pap, hogy a tanítónak ő nem felettes hatósága, nem ítélő bírója, hanem testvére, aki pásztorkodik fölötte és osztozik minden örömében, bánatában. A tanítónál az ilyen testvéries érintkezés sohasem tévesztheti el a hatását! Isten igéje bűvös zengésű hangszerén így összehangolódhat a pap és tanító lelke egy egész életre s az anyaszentegyház javára meg is termi kívánt áldott gyümölcseit... Ha pedig az ily testvéri összehangolódás vajmi kétséges, *mi tanítók!* vállaljuk az őszintén megálázkodó publikánus szerepét, — a testvérietlenségért 77-szer is megbocsátás áldott paizsát, — s ily szent, nagy lelki magaslatról biztonnyal diadalt, megértést aratunk... A bizalmas lelkipásztori érintkezés hiánya miatt, különben veszélyeztetve van az egész gyülekezet élete, egyháza tüzhelyétől elhidegül a nyáj, hatástalan marad a pasztor szava, talán a viszálykodás fertőjébe sülyed, elfajul az ily állapot! De a hivei köréből az őszinte szeretet szavával toborzott munkás gárda által, a lelkipásztor hamar megszerzi és állandóan megtartja a lelkekre való üdvös hatásnak, az erkölcsi vezetésnek a kulcsát, akinek szavára aztán úgy hallgat az egész gyülekezet, mint jó pasztorára a nyáj.

A kényelemszeretőknek a több munkától való idegenkedése a főakadálya a belmissziói tevékenységnek. Ha az emberileg talán érthető, de Isten előtt cseppet sem menthető gyarlóságból eredt ilyen akadályokat sikerült legyőznünk, hiszem, hogy belmissziói fáradozásainkat fokozatosan örvendetes siker koronázza...!

4. Bár mindenki önmaga állapíthatja meg legjobban, hogy adott körülményei figyelembevételével mellett mily tekintetben lehet munkássága anyaszentegyházunkra nézve legáldásosabb, mégis némi iránymutatásként felsorolom az e téren nagyrészt már közismert munkaköröket.

Belmissziói munkát kell a tanítónak kifejtenie: saját családjában, az iskola munkás falain belül, azon kívül, a serdült ifjak, végül a felnőttek között.

A lelkipásztor és tanító családi élete minden gyülekezetben állandó megfigyelés tárgya. Önmagunk, hitvestársunk és gyermekeink élete egyenként és együttvéve olyan legyen tehát, hogy az élő mintaképül szolgáljon mindenkinek számára...!

Miután a reánk bízott iskola s az azt fenntartó egyházközség között nemcsak szervezeti, de lelki szoros kapcsolat is áll fenn, — az iskolában az egyház eszméjének kell mindent uralnia, mert máskülönben létezése haszontalan és hiábavaló... Ugy a nevelésnek, mint a tanításnak, a krisztusi szeretet jegyében kell folynia. A vallástanítást is szerintem a tanító végezze s az abból merített tanulságokat vonatkoztassa más tantárgyaknál, sőt a szükséges fegyelmezés során is. Boldog élmény számomra mindig egy-egy vallásóra. Egyszerű, talán sokat hallott és olvasott bibliai, krisztusi történet lelki átélésének csodálatos pirja lepi el tanító s tanítvány arcát; — hullatva az alázatos bűnbánat forró könnycseppjeit, ád hálát a kis csapat, az ő jóltevő közellétét újból megmutató Istenének! — A mindennapi tanítást egyházközségünkben Nagykárolyban is közös templombamenetel előzi meg. Pár év óta, a templomba hívogató reggeli harangszó ideje alatt biblia aranymondásokat olvasgatunk s arról beszélgetünk. Egy évig a budapesti Bethánia-Egyület kiadásában megjelent, naponkénti leszakítható-levelű falinaptár alapján haladtunk, melyeken tanulságos kis történet is szokott lenni a könnyebb érthetőség és hosszabb visszaemlékezhetőség végett. Miután e tanulságok s általában az egész kis naptár a felnőtt emberek értelme és életkörülményei szerint igazodtak, azt elhagyva, most már az újtestamentomi részt olvasgatjuk kisebb egységekben, sőt már sorban, felváltva a gyermekek is önállóan olvassák s próbálnak piciny tanulságokat is levonni a hallottakból.

Megható, amint rövid fohászok között naponként erősödnek a Bibliából... A gyermekek nap, mint nap hagyják el csinytevéseiket, hazugságaikat — s egészséges, játékos kedvük megőrzése mellett, így növekednek a testvéri szeretetben. — Kiséreljétek meg ezt ti is, Kedves Testvéreim!

Körülbelül 5 év óta persely van kifüggesztve tanteremben, amelybe buzdító szavaimra kicsiny pénzecskéiket hordják

össze a gyermekek s 2—3 hetenként mindnyájuk jelenlétében bontjuk ki, örömmel számoljuk egybe az adományokat, melynek egyrészét az iskola felszerelésének gyarapítására fordítva, közös akarattal szabják meg a jótékonycél, amire a többit adják. Árvák, özvegyek, árviz, tüzkárosultak, tehetetlen gyenge öregek részesültek már e kis persely jövedelméből. Első évben 1000 lei, azóta évenként 2—3000 lei összegre rug a begyűlt pénz benne. Bizonyára joggal remélem, hogy ezen játékos persely jótékonykodásból idővel sok kegyes adomány sarjad szegény egyházaink javára s a hatalmas Isten dicsőségére.

Szoktassuk növendékeinket arra is, hogy a templomba hívó harang szava imára dobbantsa szivüket s ne szégyeljék egy fohászra olyankor is összekulcsolni kezeiket.

A napi rendes tanítás közé elegyített ezen áldásthozó misszió mellett vállaljunk munkakört az iskolán kívül, úgy a gyermekek, mint az ifjuság s a felnőttek között is. A gyermekek bizalmát pl. a vasárnapi iskolai buzgólkodással könnyen megnyerhetjük s ezen felépíthetjük a további munka lehetőségét... Az ifjuság körében végzett munka felöleli az ifjuság minden érdeklődési körét, ez azonban a vallásos alapozást nem nélkülözheti. A munkában aktív életre kell törekedni s módot nyújtani, hogy a gyülekezeti életben az ifjuság vegyen részt...

A felnőttek közötti munka a legjobban próbálja ki fáradhatatlanságunkat!... Ezek már berögződtek egy hagyományos gondolkodásba s onnan nehéz kimozdítani őket. Ki kell közülük válogatni, akiknek több a rendes gyülekezeti alkalmaknál az igényük s személyes gondozásban részesíteni őket. A felnőttek közötti szoros testvéri kapcsolat ébrentartásának hathatós eszköze az egyházi énekkar. Legujabban rövid imával kezdjük s végezzük gyakorló énekóráinkat Nagykárolyban s már is látszik a nemesítő hatás, a szünetek alatti sikamlós tréfák lassu elmaradásában. Nagyobb gyülekezetekben a leányokból külön lehet énekkart alakítani. Az általam szervezett ilyen leánykar Nagykárolyban már 9 év óta áll fenn s a testvéri szeretet jegyében igen áldásosan működik. Ilyen egyesületek virágzása esetén aztán könnyű a vallásos összejöveletek, estélyek lélekgazdagító műsorát létrehozni! Nem győzöm azonban eléggé hangsúlyozni, hogy mindezen munkálkodásnál a tanító *hite* s a lelkipásztorral való testvéries egyetértése a főtengely. A lelkész vezetése alatt működő ifjusági bibliaköröknél lendületes új énekeket is a tanító-kántor taníthat legsikeresebben. Ahol több tanító van s nagyobb a gyülekezet is, e munkák egymás közt megosztva végezhetőek. A tanítónők a leánybibliakörök és nőegyletek fenntartó oszlopai lehetnek a papné vezetésével s ezek legszebb ténykedése a szegények, betegek látogatása, gyámolítása, segítése lehet. A rang- s műveltség különbség elválasztó határa e testvériesüléskor önmagától leomlik s a krisztusi szeretet áldott demokráciája ejti rabjává a lelkeket. Ugyancsak a női lélek melegéhez fűzhető jobban a szeretetház, árvaház, szegényház, s kórház körébe vágó, jó sziv sugallotta misszió, soha nem felejtven, hogy a hit jócselekedetek nélkül nem ér semmit.

Aki szeretetet sugárzó alázatos lélekkel az örökkévalóság számára így vet, feltétlenül teljes diadalt arat. A lelkipásztorral karöltve végzett ilyen lankadatlan munka biztonnal megtermi áldásait. Igaz, hogy így a folytonos munka és példaadás teljesen leköt bennünket. De kérdezem: lehet é nagyobb célunk ez életben a hú sáfárkodásnál és örökjövendők előkészítésénél? Élhet-é valaki hosszabb ideig annál, mint akinek szive a szeretet gyakorlása forró lángja közt hamvadt el?!

Kedves Testvéreim! Fel a cselekvő munkára! Az ily munka láttára megnémul a papot, iskolát bántó beszéd, megjavul anyagi sorsod, elmulik minden földi ellentét s civódó, széthuzó fajunk is örökéletű lesz; sallangmentes szent hitünk diadala pedig betölti az egész földet!...

*

Vérzőszivű agyongyötört Lázársorsu Tanítótestvéreim! Akarsz-é balzsamot nyerni, enyhülést szerezni kínzó fájdalmidra, reménytelennek hitt sorsodra?! Óh hintsd szivedbe az önmagadat feláldozni is késztető, igaz belmisszióra vezető áhitat magvát!... Melengesd kebledben, öntözgesd alázatos, bünbánó könnyeiddel s bizton kihajt belőle boldog jövődöd úgy ezen a földön, mint majd fenn az égben!

(Vége.)

A nagybányai egyházmegye közgyűlése.

November 9-én tartotta a nagybányai egyházmegye rendkívüli közgyűlését, melyet új gondnokának, *Boros Zoltán*nak beiktatása tett szükségessé. A szivekből felzendülő ének és imádság után *Szell György* esperes egyházunk jelen körülményeit ismertető beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Megemlékezett a zsinat előkészítéséről, összehívásának elhatározásáról, mellyel régi óhajunk, az erdéllyel való egyesülés közeledik a teljesedés felé. Fölemlítette püspökünk 40 éves lelkési jubileumát. Nem volna szép tőlünk, — mondotta — ha kifejezést nem adnánk e fölött való örömünknek. Bár személyesen részt vett, mégis indítványozza, hogy az egyházmegye a maga tisztelete jelét juttassa el a Püspök urhoz. Aztán rátért iskolaügyünkre, mely egyre szorongatottabb lett. Néhány sajnálatos és alig helyrehozható esetből kifolyólag figyelmeztette az iskolaszékeket, hogy legyenek éberek és a legnagyobb, kínos pontossággal töltsék be a törvényt, mert egy jöttányi eltérés, jóvátehetetlen kilengéseket idézhet elő. Most már ébredezni kezdenek mindenütt, hogy mit jelentenek iskoláink magyar református szempontból. Eppen ezért mindenkit kér, a kis egyházakat is, hogy ne vonakodjanak a tanítók jogos igényeit megadni.

A szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvének felolvasása után, küldöttség hívta meg az összes szavazatokkal egyhangulag megválasztott *Boros Zoltán*, volt legidősebb tanácsbíró, ki az eskü letétele után egyházunk iránt való mély buzgóságáról, tanuskodó beszéddel foglalta el a gondnoki széket.

Hálás szívvvel köszönte meg a megtisztelő bizalmat. Igyekezett ugyan kitérni előle, hogy nála hivatottabbat érjen a megtiszteltetés, de miután ily egyértelmű volt a gyülekezetnek megnyilatkozása, úgy érzi nem utasíthatja vissza. Igéri és fogadja, hogy állásával járó kötelességeit szent vallása, egyháza és faja iránt való szeretetéből, buzgón és teljes odaadással fogja teljesíteni. Feladatának tekinti a vallásosság terjesztését és iskoláink megtartását. Az iskola — ugymond — egyházunknak nemcsak veteményes kertje, hanem fajunk, nemzetiségünknek mentsvára. Ki ne áldozna örömmel e szent célért? Ki ne igyekeznék a tanítónak, e szent cél munkásainak biztos megélhetését és ezzel az iskolák megmaradását biztosítani? Felhívta a presbiteriumokat, a törvény által követelt tanítói fizetések megadására. Ő maga 10.000 leies alapítványt tesz azzal a rendeltetéssel, hogy kamatjából az iskolákat, illetve szegény egyházakat segélyezzenek.

A nagy tetszéssel fogadott székfoglaló után Széll György esperes üdvözölte az új gondnokot, ki tizenhárom évvel ezelőtt éppen annak az utódja lett a tanácsbiróságban, akit most a gondnoki szében felváltott. A lelkeszi kar nevében Magoss Ferenc lelkészegyesületi elnök biztosította támogatásáról és kérte Istent, hogy egyházunk és egyházmegyénk javára sokáig tartsa meg. Nagy Sándor tanácsbíró, a világiak nevében mondott gondolatokban gazdag üdvözlő beszédet. Reámutatott a kálvinista hit megtartó erejére, de arra az árnyoldalára is, mely sok helyen a közönyösségben jelentkezik. Kérte az új gondnokot, hogy a közöny megszüntetésében legyen a vezérünk, Kádár Károly tanítóképviselő, lelkes, szívből jött szavakban köszönte meg az iskolákra és a tanítóságra vonatkozó kijelentéseit s egyszerűen kifejezte bizalmát az iránt, hogy az új gondnok mindent megtett arra nézve, hogy a tanítóság régi — nem fényes — de nyugodt megélhetést adó javadalmazását megkaphassa. Azonkívül azt kérte, hogyha egy-egy feldultlelkű tanító részéről kilengés történék, ne csak a paragrafusokkal, hanem a paragrafusokban nem foglalható krisztusi törvénnyel ítéljen.

Az üdvözlésekre adott rövid válasz után Bodnár Béla tamásváráljai és Bogdán Lajos pettyéni lelkészek, mint új tanácsbírák tették le az esküt s az esperes üdvözlő szavaira szívből fakadt beszéddel kötelezték el magukat tisztük betöltésére.

A közgyűlésnek az ünnepélyesebb részén kívül, más tárgyai voltak az egyházkerület határozatai, adókulcsok, adásvételek, Visky Ferenc jegyző lemondása a számvevőszéki tagságról s helyébe Siető Pál amaci lelkész megválasztása, a számvevőszék jelentése és több kisebb fontosságú tárgy.

Az új egyházmegyei gondnokot, mi is bizalommal üdvözljük és működésére Isten áldását kérjük.

A dunántúli egyházkerület legutóbbi közgyűlése felterjesztést intézett az országos Zsinathoz az iránt, hogy minden egyházi jellegű gyűlés imádsággal és bibliaolvasással kezdődjék és hálaadással végződjék. Az énekszós temetések teljes megszüntetését, valamint azt is kérte, hogy a sir melletti liturgiát csak lelkész végezhesse.

HIREK

Mult heti számunkban megjelent *Ravasz* László Életkérdéseink c. cikkét a nemrég megindult „Református Figyelő” első számából vettük át némi kihagyásokkal. E cikk élénk világot vet egyházunk jelen helyzetére és nagyszerű perspektívát tár fel a jövőre úgy a nemzetközi protestantizmus, mint a nemzet és felekezeti keresztyénség szempontjából.

Lelkészbeiktatás. *Gyöngyössy* Bálint nagykolcsi lelkész folyó hó 4 én, vasárnap délelőtt iktatták be ünnepélyesen hivatalába. A beiktatási szertartást, mint esperesi megbízott, *Bogdán* Lajos pettyéni lelkész egyházmegyei tanácsbíró végezte. Az új lelkész I. Kor. IV. r. 1. v. alapján tartott nagyhatású beiktató beszédet, amelyben rámutatott arra, hogy miután testvérenek az örökét vette át, annál szentebb lesz előtte annak a megbecsülése és hivatásának a betöltése. Az istentisztelet után tartott presbiteri gyűlésen *Oláh* Sándor felügyelő lelkész adta át az egyház pecsétjét és iratait az új lelkésznek, azon óhajának

adván kifejezést, hogy az utóbbi időben történt gyakori lelkészváltások után az új lelkész sokáig legyen pásztor a nagykolcsi gyülekezetnek.

A pápai theologia újjászervezésének, vagy a budapestibe beolvasztásának az eszméjét vetették fel, abból az alkalomból, hogy dr *Vasady* Béla után most már dr *Vass* Vincét is elveszíti az intézet, mert az enyingi gyülekezet fogja meghívni lelkipásztorául s a theologia anyagiakban nagyon szegény, ami miatt nem tud megfelelő javadalmat biztosítani tanárainak.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

H. J. B-k. A referáda hol maradt? **H. A. Gy-a.** „Száz ágon hallgató ajakkal” ... mondjam-e tovább? **Sz. B. N-a.** Várom a cikket. **G. S. É-n.** Igazad van, konferenciái előadásomban sok hiba került. Talán legnagyobb, hogy az utolsó közleményben Molnár A. idézése után kimaradt ez: A jó prédikáció egy egész élet és egyetlen könyv a biblia.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 5224—1828 II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Iskolaszéki Elnökségnek.* 5065—1928. sz. körlevelemben említett követelésünk a Casa Școalelor-nál teljesen kimerült, újabb megrendelések következtében. További megrendeléseket az alábbi jegyzék alapján csak abban az esetben fog eszközölni hivatalom, hogy ha a szükséges pénzüsszeget december 8 ig beküldik, jelezvén egyúttal, hogy milyen iskolai szerekre van szükségük. Mihály király arcképét helybeli könyvkereskedőknél kb. 35 lei árban tudja hivatalom beszerezni. A Casa Școalelor-nál megrendelhető tanszerek jegyzéke a következő: Mihai Viteazul és Ștefan Cel Mare à 20 lei.

Tudor Vladimirescu à 20 lei. Természetrizai képek, nyúl, gólya, rák, béka, farkas, róka, hal 25 lei darabonként. 17 féle történelmi kép à 25 lei. Románia, Európa, Ázsia, Afrika, Észak- és Délamerika 100 lei darabonként. Szögmérő 86 lei. Háromszögű vonalzó 24 lei. Körző 85 lei. Ezek az árak november 1-ével léptek életbe, úgy, hogy a régebbi rendeléseket is már ezek mellett kellett lebonyolítani. Oradea — Nagyvárad, 1928 november 22. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Pályázat. A szaniszlói református egyház pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett orgonista tanítói állásra. Javadalom: Két szobás lakás konyha, kamara, pince s mellékhelyiségek. 700 □ öl házi kert. 10 köblös (1200 □-öles) fekete I. osztályu föld. 11 köblös homokföld fordulókban. 1 vékás kenderföld, adóját az egyház fizeti. 550 □-öl termő szőlő. 18 hektl. párbér rozs. 18 lei szántás váltság, 5 darab legeltetési jog. Az államsegély megnyeréséig havi 2000 lei. Köteleesség: I—VII-ik tankötelesek tanítása, tankötelesek 50 Énekkar vezetése, kanonikus órákon s lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálat. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok a szükséges okmányokkal felszerelve, Református lelkészi hivatalhoz küldendők. Posta, vasutállomás, orvos, gyógyszertár helyben. Személyes megjelenés előnyös. Megválasztottnak utiköltség megtérítetik. Választás december 9. Sanislău—Szaniszló, jud. Sălaj. 1928 november 19. Takács Ferenc ref. lelkész.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Legszebb karácsonyi ajándék
a nt. Lelkész urak részére
a palást.

Kérem a Hőegyletek sítb.
nb. rendelését.

SZÁNTÓJÓZSEF
palást készítő
Hódmezővásárhely.

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tan-
könyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és
4660—1928. számú rendeleteiben használatra el-
rendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek,
TANKÖNYVEK
és iskolai nyomtatványok**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-nica 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

**BERGER
ÉS SPINDLER**

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 47

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVARAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsonöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 47

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkészi Hivatalnak
 Jud. Bihor
 Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődeje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait ²⁵

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang bronzból, a hangok előre való meghatározásával — Vas harangszerevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

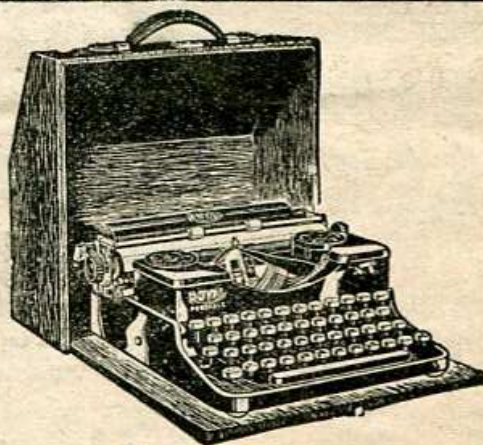
a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zölköznek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 47

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“
írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.
Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképviselet:

GOLDSTEIN, ORADEA
Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DÉBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

○ Megjelenik minden héten szombaton.

Kálvinista „Internacionalé” és református „kis ántánt”.

Két ominozus, sőt sok tekintetben odiozus név, amely a kálvinista és református jelzőkkel első tekintetre groteszkül hat reánk. Pedig komoly, sokat ígérő szervezkedést és következtetést jelöl mind e kettő.

Az első, teljes és hivatalos nevén: „International Calvinistic Conferderation” eszméje Amerikából indult ki. Célja a következő: 1. Az összes országok kálvinistáinak egymással szoros kapcsolatban leendő összehozása. 2. A kálvinista elvek propagálása a kálvinista irodalom közkinccsé tétele által. 3. Nacionális és internacionális gyűlések rendezése. 4. Saját folyóirat kiadása. 5. Egymás támogatása a kálvinizmus propagálásait illetőleg a különböző országokban. 6. Pénzgyűjtés, mely által a cél megvalósítható. A szövetség tervét Amerikán kívül, már több európai országban visszhangra talált. Lelkes terjesztője Lonkhyuzen chicagói lelkész.

A református egyházi „kis ántánt”, vagy helyesebben: a középeurópai református egyházak szövetségének eszméje nagyon sok jövőbe látó, vagy legalább jövőbe néző, gondolkodó egyéniség lelkében élt már esztendőik óta. Nemrég dr. Juhász Nagy Sándor volt igazságügyminiszter, a debreceni egyház főjegyzője fejezte ezt ki egyik kolozsvári napilapban. A terv tehát megteremtése egy olyan szövetségnek, melyben a magyarországi, jugoszlávai, romániai és csehszlovákiai református egyházak szorosabb kapcsolatot nyernének. Az eszme felvetője szerint egész természetesen „a politikát ebből a mozgalomból minden vonatkozásban teljesen kikapcsoljuk, mert különben az egész terv hiábavaló lenne. Ebben a mozgalomban semmiféle világi vonatkozásnak helye nem lehet és semmiféle politikai törekvés bele nem keveredhetik.”

Gondolkozunk néhány pillanatig ezen az egymással rokonságban álló két törekvésen.

A háboru után egyszerre nagy erővel keltek életre a különböző egyházak szövetségei, sőt a régieken kívül újabbak is

létesültek. Csak természetes következménye volt ez a hosszú háborúnak, Nem csupán a tétlenségre kárhozottatott erők és lelkek szabadultak fel és nyerték vissza akcióképességüket, hanem mintha az Isten lelke működött volna, hogy az egymástól elszakított lelkeket és nemzeteket újra összekösse. Így jutottak el a protestánsokon kívül az összes keresztyén egyházak egységre hozatalának nagy gondolatáig, amelyben ha a róm. kath. egyház részéről merev elzárkózást tapasztalunk is, de a gör. kel. egyház megértéssel viseltetik, amennyiben a Nemzetközi Jóbarátság Egyházi Szövetségében részt vesz. Ezek közül a szövetségek közül előttünk a régi Presbyteri Világszövetségén kívül mindenestre az a törekvés a legrokonszenvesebb, amelyik a két protestáns egyház közötti egységet, vagy legalább együttműködést akarja munkálni.

Már most ebben a minél egyetemesebb egységre törekvésben az első tekintetre talán disszonánsnak tűnik fel, bizonyos szeparációs hajlandóságnak látszik a református egyházak külön szövetkezése. De csak látszik és csak első tekintetre. Hiszen ha nagyjelentőségét egy kissé fontolóra vesszük, csodálkozva kell felkiáltanunk: hát még eddig nem volt ilyen szövetség, csak most kell megalakítani? Gondoljunk vissza a közelmulton, mikor egy volt a magyar református egyház és — jóformán most tudjuk — a legnagyobb református egyház volt. Itt állunk egyedül, mint a reformáció legkeletibb bástyája Alig tudtak valamit rólunk külföldi hitsorsosaink. Nem is ismertek bennünket, hogyan várhattunk volna tőlük szeretetet támogatást? Mennyire más lehetett volna a helyzetünk, ha már meglett volna a kálvinista „internacionale” s abban nemcsak benne élt, hanem bizonyára jelentős helyet foglalt volna el a mi egyházunk is? De a mult mellett nézzük a jelent. A nagy egyetemesszövetségekben egyre ott fenyeget bennünket az egyéniségünk elvesztésének, az elszintelenedésnek a veszedeleme. Mi, mint református egyház készséggel visszük oda Istentől nyert kegyelmi ajándékainkat mások és más testvéregyházak erősítésére, boldogítására, de ezeket az ajándékokat, az egyházunkban rejlő értékeket előbb, — hogy úgy mondjam — fel kell leltározni. Tudnunk kell, hogy mivel birunk, nemcsak elszigetelten itt, vagy ott, hanem az egész világon Önmagunknak kell tisztában lennünk, hogy milyen értéket képviselünk. Sőt a köz javára és annál több haszonnal adhatjuk át minél öntudatosabbak leszünk. Ha a jövőt vizsgáljuk, úgy is meglátjuk e kálvinista egyesülés szükségességét. A minél egyetemesebb keresztyén szövetkezésben vagy egységben ma szervezetlen szétagoltóságunkban senki, egy nemzet egyháza sem képviselheti a kálvinizmust. A nagy egységet is annál hathatóbban munkálhatjuk, minél nagyobb sullyal vehetünk részt ebben a munkában.

A kálvinista egység megteremtésével kapcsolatban egészen aként áll elő ennek keretében, egy kisebb, csak nemrég megszűnt egység megteremtésének szükségessége egy örök alapon, a nyelvi egység alapján. Szükségességéről, fontosságáról, szinte felesleges hosszasan beszélni. Hiszen egy egyház

sem vesztett az új országhatárokkal annyit, egy sem maradt annyira magában külön-külön, mint a mi egyházunk. Mindegyiknek van, mert volt kapcsolata vagy egymással, vagy egy magasabb szervezettel, csak mi lettünk annyi széthulló darab, ahány országba tartozunk.

Éppen azért nem hisszük, hogy a szövetségnek komoly akadályai lehetnének.

A múltban is állott fenn különböző országok magyar reformátusai között ilyen kapcsolat. Hogy a legszembeötlőbb példát említsem, a bukaresti és a többi romániai református egyházakra az erdélyi püspök ügyelt fel. Az amerikai magyar református egyházakat a budapesti Konvent gondozta. A megalkotandó szövetségben nem lenne sem kormányzási, sem ítélkező hatalma egy egyházzrésznek sem a másik fölött s így nem lenne a magyarországinak sem, mert a szövetkező egyházak nem az alárendeltség, hanem a mellérendeltség viszonyában állanak egymással. Megmaradna mind teljesen önállóan, a saját államának viszonyai szerint, azokhoz való alkalmazkodással, csak „szövetségi kapcsolatot tart fenn a többi országbeli hasonló magyar református egyházakkal“.

Az indítványozó csak a fentebb nevezett országbeli reformátusok szövetségét vette terve, pedig magától kínálkozik ennek az összes magyar egyházakra és így az amerikaiakra való kiterjesztése is. Sőt már Franciaországot is figyelembe vehetjük, hová már ebben az évben magyar református lelkész is ment ki. Hiszem, hogy ez a kiterjesztés a szövetség megalkotását elősegítené. Lehet, hogy technikailag nehezebb lenne a kivitel, de a bizalmatlanság elosztatásában segítségül lenne.

Minél tovább gondolkozunk e két szövetségen, annál nagyobb jelentőségűnek tűnik fel. Bizakodó reménységgel láthatunk elébe és tőlünk telhető erővel kell állnunk szolgálatába.

Debreczeni István.

Királyhágómelléki Református Lelkészegyesület.

(A nagykárolyi egyházmegye lelkészértekezletén tartott előadás.)

Mióta az Országos Református Lelkészegyesülettől elszakadtunk talán sohasem vetődött még fel ilyen komolyan annak a kérdése, hogy megalakítsuk a Lelkészegyesületet, mely minket egy szerves egységbe tömörítsen, Református Keresztén Anyaszentegyházunk szolgálatára. — „Igyekezvén megtartani a Lélek egységét a békességnek kötelében“. [Eféz. 4., 3. v.]

A szervezkedésnek a szükségességét azt hiszem mindnyájan érezzük, valamint érezzük mindannyian annak a minden tekintetben káros hatását, hogy már idestova tíz esztendeje, hogy szervezetenül élünk s az igazi célkitűzést a lelkipásztori eszmény megvalósítását, hogy t. i. — „amint én szeretlek titeket, ti is úgy szeressétek egymást“ ennek áldásos voltát nem érez-

zük. Ennek okát főképpen abban látom, hogy nincsen meg közöttünk annak a lehetősége, hogy egy testvéries közösségbe, melybe mindnyájan, mint egy nagy családba beletartozzunk, amely családban csak a béke, megértés, türelem, szeretet és engedelmesség, szolgálat és alázat legyenek a vezérelvek. „Mert mindenki, aki magát felmagasztalja, megaláztatik: és aki magát megalázza felmagasztaltatik“ (Luk. 14, 11. v.)

Az erdélyi egyházkerületben is megérezték már ennek a szükségességét s csaknem egy éve folyik a vita afelett, hogy Lelkészegyesületet alkothassanak-e, illetve a régi 1923-ban feloszlott Lelkészegyesületet hívják e életre, módosított alapszabállyal, vagy pedig megalkossák a Lelkészek Szövetségét.

A kérdés igen heves szellemi vitát támasztott fel s azok, kik hivatta érezték magukat e kérdésben pro, vagy kontra véleményét nyilvánítani, sokszor hevesen összeecsaptak, mely összecsapások többször személyi térre terelődtek, sőt inkább a szét-huzást eredményezte.

Mi itt a Királyhágóninensek, kiket nemcsak a geográfiai határ választ el erdélyi testvéreinktől, de túlról tekintve olyan magas hegylanc melyen sem áttekinteni, sem átjutni nem lehet, sőt még az eszmének, gondolatoknak a kicserélésére sincsen alkalmunk, mert erdélyi testvéreink annyira izolálják magokat, — csak ugyyszólván távoli szemlélői lehattunk ennek a heves szellemi harcnak, mely a Krisztus Anyaszentegyházában élő lelki erők érvényre juttathatásáért folyt s folyik ma is.

Végre a szeptember elején tartott tordai nagygyűlés a vitát látszólag berekesztelte, megoldván a dolgot úgy, hogy nekem se, neked se legyen igazad, hanem egy harmadik szervezkedési formulát vett elő, az egyházkerületi lelkészi értekezletet az E. T. I. t. c. 54. §-a s pontja alapján. Rólunk Derzsi Endrén kívül ugyyszólván alig emlékezett meg más, mintha nem volnánk vagy nem lehetnénk tagjai annak a lelki közösségnek, melynek a feje maga a Jézus Krisztus.

Ha az erdélyi lelkész testvéreinknek ez az elzárkózása fáj is, viszont más oldalról a mi helyzetünk ezáltal talán könnyebbe vált, egyrészt azért, mert a különböző elvi álláspontok, melyek náluk a vita hevében kirobbantak s még eddig nem kötötte őket össze a teljes kiengesztelődés szelleme, bennünket nem választott széjjel s mi, azt hiszem mindanyian keressük a megoldását közös akarattal, közös vággyal, hogy mielőbb megalkossuk és életbe indítsuk a Református Lelkészegyesületet. És pedig ha kihagytak bennünket erdélyi testvéreink, mi nem akarunk alkalmatlan idegenek lenni, nincs más választás: alkossuk meg a magunk erejéből a Királyhágómelléki Egyházkerület Lelkészegyesületét.

S ugy gondolom, hogy nemcsak azért, mert talán a tradíció kötelez hanem azért, mert mi azt a keretet, melyben annak idején mind az öt egyházkerületnek a papsága egy táborba sorakozott, helyesnek jónak, elfogadhatónak tarthatjuk azzal a programmal s célkitűzéssel s azoknak a grandiózus feladatoknak

a megvalósításával. Nem kell új utakat keresnünk, haladjunk a régi kipróbált és jól megtaposott ösvényen, mely amint a nyáron megtartott hódmezővásárhelyi nagyarányú O. R. L. E. gyűlés eredménye mutatja, nemcsak, hogy célhoz vezet, de már olyan hatalmas organizáció, hogy egyházi, társadalmi, irodalmi s tudományos téren tekintély s a protestáns életben pedig döntő befolyással bír. S milyen szép harmóniában megvolt a többi hivatalos egyházi fórumok, Egyházkerület, Konvent, Zsinat mellett anélkül, hogy ezeknek a fórumoknak a működését, bármi tekintetben akadályozta volna s kebelében minden lelkész otthont talált, mégpedig barátságos, meleg otthont, hova örömmel sietett, tudva azt, hogy az O. R. L. E. olyan szerv, melyben bármelyik lelkész is elmondhatja panaszát, hallathatja szavát.

Az O. R. L. E. munkájáról s az elért eredményekről, nekünk itt nem szükséges számot adni, hiszen lelkész testvéreim közül, legtöbben kezdettől fogva benne éltek, de örök, értékes alkotások, intézmények bizonyítják, hogy mit jelent az egyesületi élet, ha azt az „Isten lelkétől ihletett papi közszellem irányítja”.

Nekünk új helyzetünkben a körülményeinknek legmegfelelőbb módot és eszközt kell választanunk, hogy a kitűzött célt elérhessük. A cél pedig az, hogy olyan Lelkészegyesületünk legyen, melybe önként örömmel lépjen be lehetőleg minden lelkész testvérünk s az egyesületünkben megtalálja mindenki az alkalmat, hogy magát képezze, művelje, hogy egyetemes pápaságunk s lelki életünk legfontosabb problémáit könnyen megoldhassuk, ápoljuk a testvéri összetartozandóság érzését, őszinteséget, bizalmat, a szolidaritást, hogy a tagok egyek legyenek mind a fő alatt, aki a Jézus Krisztus. Az engedelmisséget s a fegyelmet pedig ne a paragrafusok, ne az alapszabály diktálja nekünk, hanem a szolgálatban való engedelmisség az Isten a mi Atyánk iránt. „Mert egy az Isten és mindeneknek Atyja, aki mindeneknek felette van és mindenek által és mindnyájatokban munkálkodik. (Eféz. 4. 6 v.) Különbséget ne tegyünk tag és tag között, tartsuk szem előtt azt, hogy mindnyájan az Ur szőlőjének a munkásai vagyunk, a különbség az, hogy némelyiknek a szolgálata harminc, némely hatvan, némely száz annyit eredményez. A keret legyen olyan széles, hogy abban minél gazdagabb, minél nagyobb tartalom e férjen s adja meg a módot arra, hogy minden lelkész testvérünk a neki adott charizmák szerint tudjon szolgálni, úgy az önön maga lelki és szellemi épülésére, mint a féltve őrzött magyar református Anyaszentegyházunk építésére.

Kétségtelen hogy a teendő nagyon sok s a feladat nehéz. De hiszen mindannyian tudjuk és érezzük, hogy „aki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel az ő keresztjét és úgy kövessen engem, mert az én igám gyönyörűsége és az én terhem könnyű”.

Nem merném feltételezni, hogy közöttünk, lelkipásztorok között volna csak egy is, aki ne önként választotta volna ezt a terhet s ne örömmel hordozná ezt a keresztet megváltónkért

Jézus Krisztusunkért s Anyaszentegyházunk életéért s jövő fennmaradásáért. Jaj volna nekünk, hűtlen sáfároknak, hogy a reánk bizottakban ne igyekeznénk hűségesen sáfárkodni s azt pedig mindnyájan érezzük, hogy ehhez erőre van szükségünk, az az erőforrás pedig nem más, mint a Krisztus tudománya az evangélium.

Tehát a lelkipásztori életnek előfeltétele, hogy a szentírást szorgalmasan tanulmányozzuk s erről mindenkinek adjon számot a maga lelkiismerete s ha ilyen gondolatokkal alkotjuk meg azt a lelki közösséget, melynek mindnyájan egy akarattal tagja lehetünk a mi Lelkészegyesületünknek, akkor bizonyára képes lesz azoknak a nagy feladatoknak a megvalósítására, melyet maga elé kitűz.

Szerény véleményem szerint, az ad hoc lelkészi értekezlet legyen akár egyházmegyei, akár egyházkerületi, avagy pedig parochiális néhány biblia tanulmányozó lelkész testvéri társasága, nem tud olyan erőt kifejteni s olyan eredményt felmutatni, mely mindnyájunknak élő evangéliumi hitét s e hitből fakadó, ha kell a küzdelemre is kész elhatározását reprezentálná. Szerintem a lelkipásztorok testvéries közössége s evangéliumi élete s a Krisztus tudományában való elmélyedése az egyesületi életet s az igazi papi közszellemet nemcsak, hogy nem rontja, sőt azt minden tekintetben erősíti. S minél többen vagyunk, akik érezzük egymásra utaltságunkat s az igazi őszinte testvéries közösséget egyesületi életünk annál mélyebb, annál erőteljesebb lesz.

Viszont senki sem vindikálhat magának több jogot, vagy több szabadságot azért, mert azt gondolja magáról, hogy én különb lelkipásztor vagyok, mint a másik lelkész testvérem, mert én közelebb állok az én Krisztusomhoz. Ilyen megkülönböztetés ne legyen közöttünk s hiszem, nem is lesz, hanem az egyesületi szellem ápolásában, minél inkább érezzük azt, hogy igenis a Krisztussal való élésre mindnyájunknak nagy szüksége van. Ez a közös érzés nem elválaszt, de mindinkább összehoz bennünket.

Sajnáljuk, hogy erdélyi testvéreink nem így gondolták, nekünk adva van az út s lépünk a cselekvés mezejére, mert a tett halála az okoskodás.

Fő elv szerintem, hogy cselekedjünk: viribus unitis!!

Határozati javaslatom a következő:

Mondja ki a nagykarolyi református egyházmegye lelkész-értekezlete, hogy kívánja és szükségesnek tartja, — ugy lelki-életünk mélyebbé tétele, szellemi életünk fejlesztése, egyházi életünk sok, különböző problémájának a megoldása, ugy szintén anyagi helyzetünk könnyebbé tétele s mindenek felett a lelkészi testvériség és szolidaritás fejlesztése, ápolása és erősítése végett — megalakítom ezidőszerint a — mivel erdélyi testvéreink különválva akarják — Királyhágómelléki Református Lelkész egyesületet, a magyarországi O. R. L. E. mintájára, az alapszabálynak viszonyaink és körülményeink s új feladatainkhoz

való módosítással, természetesen úgy szövegezve, hogy a Lelkészeget egyesületnek, úgy a Királyhágómelléki, mint az Erdélyi Egyházkerület minden lelképásztora tagja lehessen.

Kérje fel lelkész értekezletünk a Főtiszteletű és Méltóságos Püspök urat, hogy a többi egyházmegyék lelkész értekezleteinek meghallgatása után, az egyházkerületi Lelkészeget egyesület megalakítása végett, az egyházkerületi lelkészi értekezletet Nagyváradon sziveskedjék lehetőleg minél előbb összehívni, amely értekezletnek kerületünkből minden lelkész tagja lehessen.

Jelen határozati javaslatot a többi egyházmegyei Lelkészeget egyesületnek is megküldi, hasonló határozat hozatal végett.

Gönczy Sándor.

A nagykárolyi egyházmegye közgyűlése.

A nagykárolyi református egyházmegye két napon át tartotta meg közgyűlését és az avval kapcsolatos értekezleteket, amelyeken az egyházmegye papsága és csaknem valamennyi világi funkcionáriusa megjelent.

A lelkészi értekezlet előzte meg az egyházmegyei közgyűlést. A lelkészértekezlet legfontosabb tárgya a királyhágómelléki református lelkészeget egyesület megalakításának ügye volt, amit a nagykárolyi egyházmegye lelkészi kara főként azért, lát szükségesnek, mert az erdélyi lelkészeget egyesület részéről nem találkozott kellő melegséggel.

Az értekezlet előadója Gönczy Sándor nagykárolyi ref. lelkész volt, aki hatalmas beszéd keretében ismertette a lelkészek egyesülésének célját és szükségességét.

A lelkészi értekezlettel egyidejűleg az egyházmegye tanító-sága is értekezletet tartott, amelyen elhatározták azt, hogy az egyházmegyei tanító egyesület működését megindítják.

Délután a lelkészek és a tanítók belmissziói értekezletet tartottak, amelyen Tárczy Géza berei lelkész minta-tanítást mutatott be a vasárnapi iskoláról, Gönczy Sándor nagykárolyi lelkész pedig a bibliaköri minta-tanítást ismertette.

Ugyanezen az értekezleten az egyházmegyei belmisszió előadójának Gönczy Sándor nagykárolyi ref. lelkészt választották meg.

Este 6 órakor a templomban vallásos estély volt, amelyet Havas Gyula ref. esperes imádsága vezetett be. Ezt követte a protestáns vegyes kar összhangzatos éneke, melyet Bakó István dirigált. Papp József egyházmegyei főjegyző nagyhatású biblia magyarázatot tartott.

Gönczy Sándor ref. lelkész mély elgondolású szabadelőadást tartott, melynek tárgya az volt, mire kötelez a ref. keresztyén kötelesség Isten, önmaga, a család és az egyház iránt.

Az egyházmegyei közgyűlés 15-én reggel vette kezdetét a 9 órai istentisztelettel, amelyen Szabó István dobrai lelkész predikált. A közgyűlést dr Nagy Sándor egyházmegyei gondnok

nyitotta meg gondolatokban gazdag koncepcióju hatalmas beszéddel. Havas Gyula esperesi jelentése következett ezután, majd pedig az új tanítók esküféléle s az adminisztrációs ügyek elintézése. Erzékeny hatást keltett a Máramarosszigetre megválasztott Papp József gencsi lelkész, egyházmegyei főjegyző tanácsbíró búcsubeszéde, melyben keresetlenül megható szavakkal jelentette be távozását az egyházmegye kötelékéből s egyuttal bejelentette lemondását az ott viselt tisztségről. Az üresedésbe jutott tisztségek betöltésére vonatkozó választásokat a közgyűlés elrendelte.

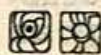
AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

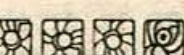
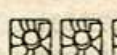
Nagy Károly Szilágyvármegye volt kir. tanfelügyelője, később a zilahi református polgári iskola igazgatója és a szilágyszolnoki egyházmegye tanácsosa, november 12-én, élete 64-ik évében hirtelen elhunyt. Egykor a lelkészi pályán működött éveken át s később tért át a tanügy szolgálatára. Élete utóbbi éveit Szatmáron töltötte, hol állandó hallgatója volt az Ur igéjének. Egy héttel ezelőtt Zilahra ment látogatásba s ott érte a hazahívó szó. Temetése Szatmáron volt, november 14-én.

Szabó Béla szamosályi lelkész 66 éves korában, 43 évi lelkészi szolgálat után, — melyből utolsó szolgálati helyén 33-at töltött, — boldog házassága 32-ik évében hosszú szenvedés után elhunyt.

Emlékezetük legyen áldott és szeretteiket vigasztalja meg Isten az ő Szentlelke által.

HIREK

Lelkészmeghívás. A józsefházai református egyház hívei — eltávozás utján megürült lelkészi állásukra — a november 18-ik napján megtartott lelkészválasztás alkalmával, egyhangu meghívás utján *Nagy Pál* finta-házai lelkészt választották meg. Ugy az egyetértéssel választó, nemes gyülekezetre, mint az erdélyi egyházkerület régi, jó nevű Ároni családjából származó s lelkészi hivatásának nemes becsvággyal élő lelkészre a jó Isten gazdag áldásait kérjük: „Ad multos annos!...”

A szatmári egyházmegye Fehérgyarmaton okt. 18-án tartotta őszi közgyűlését. Az esperesi jelentés szomorú képet tárt fel az anyagiak tekintetében. Az egyházi adó 200 százalékos, az egyházközségek belhivatalnokai fizetésére, kulturális intézményekre, szeretet munkák gyakorlására, a lelki élet erősítésére stb. stb. csak annyi anyagi erő áll rendelkezésére, mint a legkisebb róm. kath. püspökség vagyonának egytized része. Viszont az adósságára jellemző, hogy az egyházak és belhivatalnokok összjövedelmük egy-huszd részét kamatba fizet-

ték. — Az egyházmegye gondnoka: dr. Komoróczy István, tisztségéről lemondott.

Beszélő számok. A legutóbbi statisztika szerint a földön jelenleg 1822 millió ember lakik. ebből 650 millió keresztyén, akik közül 300 millió a róm. kath. 230 millió a protestáns és 120 millió a görög ortodox. A 650 millió keresztyénnel szemben körülbelül 1170 millió nem keresztyén áll. A nem keresztyénekhez tartozik 250 millió mohamedán, 335 millió brahmán, 570 millió buddhista és konfucianus, 99 millió fetis imádó, 14 millió zsidó és 14 millió áll, mindenemű egyházi vagy vallási közösségen kívül. Százalékban kifejezve a föld kerekén élők 35 százaléka keresztyén, (16 százaléka r. kath., 12 százaléka prot., 6 százaléka görög), 31,5 százaléka buddhista, 13,9 százaléka brahman, 13,7 százaléka mohamedán, 4,9 százaléka fetis imádó, 0,75 százalék zsidó és 0,8 százalék egyházon kívüli.

Fogadalomlétel. Jelentőségteljes és nagyhatású napja volt a számai ifjuság és Lórántffy Zsuzsánna, bibliakör tagjai számára november 4-e, mint a reformáció évfordulójához legközelebb eső vasárnap. Ekkor újították meg a régi tagok és tették le az ujak a fogadalmat, mellyel hűséget fogadtak a körhöz, Jézushoz és az igazi keresztyén élethez. Kedves, meleg, bensőséges ünnepély volt és mégis több az ünnepélynél. E jegyzés, esküvő, nagy elkötelezés a hit, az ige s a krisztusi eszmény követésére. Illő komolysággal, meghatott szívvel sorakoztak fel a két kör tagjai. Imádkozó érzéssel zendült az ajkakon az

ének: „Jövel, Szentlélek Ur Isten“... Utána egészen imára vált a szó: Oroszi Árpád bibliaköri tag vitte a szívek áhítatát buzgó lélekkel, bensőséges érzésekkel Isten színe elé. Majd Petyke Mihály titkár intézett lelkes felolvasásában hivatásukra figyelmeztető komoly intelmeket a két kör tagjaihoz. Ezt követte a fogadalomtétel. A fiúk ajkán szilárd öntudattal erőteljesen, a leányokén a mélyen átérzésre begő hangján szállottak fel a szavak: „Isten kegyelmének segítségül hívásával fogadom, hogy a bibliakörnek hűséges, kitartó és munkás tagja leszek. Jézus Krisztust életem Királyának és Megváltómnak ismerem és elfogadom s ezért igyekszem magamat az ő szolgálatába állítani. Isten igéjét olvasom és naponta imádkozom. Általában törekszem Isten igéje szerint tiszta és igaz keresztyén életet élni. Isten engem úgy segítse”. A fogadás elhangzása után Debreczeni István lelkész tartott bibliamagyarázatot. Majd Székely Sándor szavalta el lelkesítően Tollas B. „Hitvallás“ c. költeményét. Szalontai Kálmán a szegények és betegek segítségére, buzdító szép felolvasást tartott. A zenekar két éneket adott elő Vadnay Ilonka Tollas B. „A kálvinista leányokhoz“, Kerekes Joli „A leányok válasza“ c. költeményét szavalta el hatással. Végül Rozsnyay Mária öntötte ki, áhítatos imádságban a szívek háláját Isten iránt és kért segédelmet a fogadás megtartására.

„Az áldott orosz közeleg“.

Ezzel a címmel kedves, hangulatos kis vallásos szindarabot írt és adott ki Szabó Endre színváltójai lelkész. Egy szegény özvegyasszony családjának ka-

rácsonyt váró lelkiállapotát rajzolta meg benne hiven, meleg szívvvel, közveilen egyszerűséggel és éppen ezért hatásosan. A szeretet és jótékonyág hirdetője e kis mű, melyen advent és karácsony hangulata ömlik el sok

bensőséggel. Éppen azért nagyon alkalmas a vasárnapi iskolások karácsonyi ünnepélyén való előadásra. Ára 10 Lei. Megrendelhető a szerzőnél Seini—Szinérvára, jud. Sătmar.

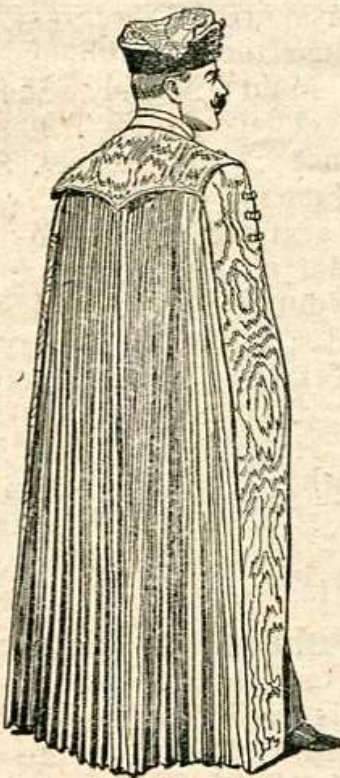
HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Pályázat. A lemondás folytán megüresedett tanítói állásra a a székelyhidi református egyház pályázatot hirdet. A tanítói állás temető kántorsággal van egybekötve. J a v a d a l m a: 7 katasztrális 305 négyszögöl szántóföld. 16 és fél köböl rozs az egyház által kiszolgáltatva. 5 öl keményfa beszállítva. 14.000 lei készpénzfizetés, cca 6000 lei stóla, megfelelő rendes lakás kerttel. Pályázhatnak lehetőleg férfi tanítók. Felszerelt pályázatok a székelyhidi református lelkési hivatalhoz, (Săcueni—Székelyhid jud. Bihor) intézendők. Pályázati határidő december 15.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Legszebb karácsonyi ajándék
a nt. Lelkész urak részére
a palást.

Kérem a Mőegyletek stb.
nb. rendelését.

SZÁNTÓJÓZSEF

palást készítő

Hódmezővásárhely.

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és 4660—1928. számú rendeleteiben használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek,
TANKÖNYVEK
és iskolai nyomtatványok**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-utca 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

**BERGER
ÉS SPINDLER**

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 48

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4 54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 48

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait ²⁶

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával — Vas harangszerevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

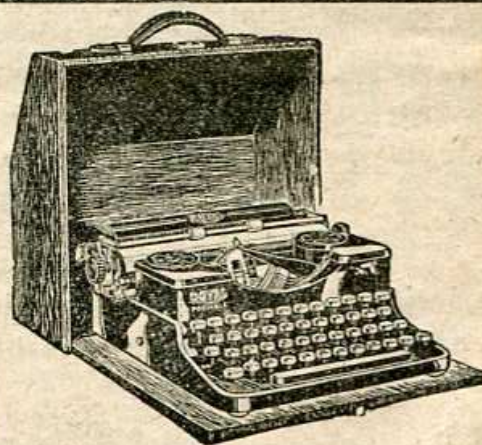
a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltenek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 48

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“
írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.
Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképvisel:

GOLDSTEIN, ORADEA
Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Felhívás a lelkészi testülethez a nyugdíjintézeti járulék felemelése ügyében.

Köztudomásu tény, hogy a Királyhágómelléki Református Egyházkerület nyugdíj- és gyámintézete az alapszabály 4-ik §-a szerint, oly csekély díjat fizet a munkaképtelen lelkészeknek és lelkész özvegyeknek, hogy az — nyugdíjnak egyáltalában nem mondható. Évi 12.000 lei nem nyugdíj.

Kérdem, hogy ha azt komolyan felgondoljuk, nem tartjuk-e még elérkezettnek az időt, hogy végre valahára komolyan összefogva tegyünk lépéseket az egyházkerület elnökségénél, hogy vessen véget ennek a lehetetlen állapotnak. Intézkedjék a nyugdíjintézeti alaptőke olymértékű felemeléséről, hogy a nyugalomba vonuló lelkészek és lelkészözvegyek részére legalább havi 3000 leit fiztessen, mint ellátmányt.

Ezt a tőkésaporitást, ha úgy a vezetőség, mint a lelkészi kar óhajtja és akarja, könnyen el lehet érni az alábbiak szem előtt tartása mellett:

1. Ma a nyugdíjintézetnek a tőkéje, — sajnos — cirka csak 2.600.000 lei. Ez nem elég ennek a feladatnak a megoldására.

2. Azonban a kerületi intézet mellett az egyházmegyék egy részének van gyámintézete. Ezek az új intézetek külön-külön a helyzeten lényegesen nem képesek javítani. Helyesebb tehát, ha a kerület az egyházmegyei gyámintézeteket, az illető egyházmegyék hozzájárulásával megszünteti és tőkéiket a kerületi intézet tőkéjéhez csatolja. Ez oly módon történhetné meg, hogy mindenik gyámintézet legalább 500.000 leit fizetne be tőke gyarapításra, az az egyházmegye pedig, amelyik ezzel a tőkével nem rendelkezik, vállalja — köteleztessék is reá — ennek a tőkének és kamatának befizetését 5 év leforgása alatt.

Ez a tőke a hat egyházmegye részéről 3.000.000 lei. Ez már önmagában jelentékeny tőkegyarapodás.

3. Ha még az évi tagsági díjat is felemelhetjük 1500 leiről évi 4000 leire, — kétszáz lelkész részéről évi 800.000 lei — ez oly mérvű szaporulatot jelentene, hogy képesek volnánk egy, a jogos igényeket minden tekintetben kielégíteni tudó, intézet megalapítására és fentartására.

Az intézetnek az alaptőkéje öt év leforgása alatt, amellet, hogy az özvegyek részére egyelőre havi 3000 leit, — két év múlva havi 4000 leit folyósítana ellátmány gyanánt, — felemelkednék circa 8,000 000 leire.

A számítás körülbelül a következő volna eszerint a megoldás szerint főbb vonásokban :

I.

1. Meglevő tőke	2,600.000 lei.
2. Gyámintézetektől befolyó összeg	3.000.000 „
3. Évi tagsági díj	800.000 „
	<hr/>
	6,400.000 lei.

II.

1. A 6,400.000 lei évi kamata tizenöt százalék mellett	960.000 lei.
2. Tíz özvegy után évi kiadás havi 3000 lei díj mellett	360.000 „
	<hr/>
Évi szaporulat:	600.000 lei.

Tehát ha még más kiadások is vannak — mondjuk mintegy 100.000 lei — tőkésítésre minden körülmények között maradna még legkevesebb 500.000 lei évenként.

És ezzel én tiszteletteljes felhívásomnak a végére is értem. Azt óhajtom megjegyezni még csak, hogy lehet ebben a tervezetben sok hiba, lehet egészen alapjában a számítás téves. Ezt nem szégyenlem. Nem szégyenlem először azért, mert pontos adatokkal nem rendelkezem, másodsor pedig azért, mert nem a számítás hibátlan, vagy hibás voltán van a súly, hanem az „akaraton“, mely azt célozza, hogy egyszer tegyünk már komoly lépéseket ebben az ügyben.

Igy vagy más uton, amint azt a lelkészi kar többsége eldönti: tenni kell valamit! A lelkészözvegyek és árvák nyomorúsága, a lelkészek szégyene. A nyomorúság megszüntetése pedig öröm. Ugy vélem nincs köztünk senki, ki a terhet eme cél érdekében ne szívesen vállalná. Hadd induljon meg hát az eszmecsere, a kiforrott terv pedig öltön testet!

Dr. Bodnár Gábor.

Figyelmeztetjük az érdeklődőket, hogy a Vallástani Kézikönyvek pályázatának határideje folyó évi december hó 31-én lejár. A pályázati hirdetmény f. évi április hó 21-én jelent meg

a hivatalos lap 16-ik sz. 194-ik oldalán. A tanterv az egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvében található. 1927 december 13-14. 97. oldaltól kezdve.

Tanító a tanítóknak.

Üdvözlöm a bánsági református felekezeti iskolai tanítók egyesületét, A „Brassói Lapok” apró hírek rovatából olvastam hogy november 11-én alakult meg az Egyesület Zöld Zoltán veterán kartárs elnöklete alatt. Velem együtt sokat szenvedő, levél útján nem egyszer vigasztalan fájdalmas érzéssel panasz-kodó bajtársam egyik legmelegebb óhaját tényé valósította. A legnehezebb időben, akkor amidőn minden más egyházme-gyében a multban elementáris erővel bíró, munkálkodni tudó lelkesült egyesületek mind holt pontra jutottak.

Érdekkel olvastam a legutóbb kiadott egyházkerületi jegyző-könyv [1928 VII—11.] 20. sz. határozatát, melyben szükség esetén Főtiszt. Püspök ur fölterjesztéssel él a belügyminiszté-riumhoz, hogy a tanítói egyesületek szabad gyülekezési joga engedélyezve legyen, Még eddig kedvező eredményről nem hal-lottam semmit.

Pedig mennyire szükséges volna ma már számos tanügyi dologban a megnyilatkozás. Ne mondjunk többet, ha nem tanügyi kérdés is; az államsegély és a nyugdíjügy kérdése, ha felszínre kerülhetne és ha valóvá válhatna: mi ránk nézve az újév leg-szebb ajándéka lenne. De így szellemi elzárkózottság mellett tanügyre nevelő és kihatni tudó legkiválóbb tettekre Kártár-sainknak minden ambicionált törekvése megsemmisül. Nyomorult gépezet marad szellem nélkül.

Anyagi jobblétünk kérdésében sincs mit egyebet tennünk, mint azt a felülről jövő bölcs tanácsot elfogadni: Tartsanak ki a tanítók, teljesítsék lelkiismeretes munkájukat, majd szolgálatuk megérdemelt jutalma is meglesz. Hát mi kitartunk, ha panaszol-kodunk is, de nem zúgolódunk. Azonban az elmúlt tíz év lefor-gása alatt hány kartársunk nyugodott meg és költözött el az ígéret ígéjével. És hányan vagyunk, akik csak a türelem ígéjé-vel lakunk jól. Megtesszük ezt is jó reménységgel, hátha mégis jó ránk valami jó.

Egy jóbarátomtól [illetékes helyről] hallottam a kerületi nyugdíjügyre vonatkozólag, hogy a lelkészek nyugdíjfelemelé-sének kérdésügyét meglehet oldani, de a tanítókéét hogyan? amikor a jelenlegi érvényes nyugdíjszabályzat szerint a szolgál-tati év után eső különbözetet sem áll módjában minden tanítónak befizetni, nemhogy felemelés esetén annak három vagy négy-szeresét. Ugy van. Számfejteni lehetetlen, mert nincs meg az a fizetési alap, ami a kalkulálást megbirhassa. Az is igaz, van olyan vélemény: a család jövő anyagi helyzetének biztosításáért min-denki hozzon ha kell anyagi erején felül is áldozatot. Ezt meg-tenni egyik legszükségesebb kötelessége legyen. Takarékoskodó próbálkozással sikerül is. Csak akarni kell. Különben az a nyugdíjügy sem okozna annyi fejtörtést, ha megértőbben menne a gondolkozás a már biztos alapon fejlődő kerületi nyugdíjintéz-mény iránt. Az idő azonban itt is jóra hoz mindent. Ha a bánáti tanítóegyesület a mai nehéz időkben lelkes elnök veterán tanító

fáradhatatlan buzgalma mellett létre jött, úgy a többi egyházmegyék tanítóegyesületei is életre kelhetnek és megkezdhetik áldásos munkálkodásukat a tanügy szolgálatában, amire különben is hivatottak.

A bánáti tanítók lelkes tömörülését és elnöküket szívből, szeretettel üdvözlöm.

Diószeg, 1928 november 13.

Kiss Lajos, ig. tanító.

Az órarend helyes beosztásának alapelvei.

Jelen tanulmányom megírására a Béres-nyomda által forgalomba hozott s általánosan használt órarend adta az impulzust.

Az említett órarendben található helyes elrendezések mellett, a gyermek értelmi tulajdonságával s a tantárgyak természetével ellenkező beosztások is találhatóak.

Amint tudjuk, a gyakorlati megfigyelések alapján megállapítást nyert, hogy a gyermek értelmi képességeinek s megfigyelő erejének a nap nem minden szakában van teljes birtokában. A figyelem kihagyásokkal, tompa kábultsággal, az értelem pedig hol teljes intenzivitással, hol pedig fáradt erőlködéssel működik.

Természetesen erre vonatkozólag egyéenkénti s precizen elhatárolt időbeli meghatározást nem tudunk adni, azonban a megfigyelések összegezése azt mutatja, hogy a 7—8 éves gyermek szellemi tulajdonságainak legteljesebb birtokában a felkeléstől számított 1—1½ óra múlva van. Ez a teljes értelmi működés, ha a gyermek figyelme mozgékonyra s az értelem erős munkára van kényszerítve, 2, maximum 2½ óra múlva rohamosan csökken s a déli órákban, mikor az éhség, a szabad cselekvés utáni vágyakozás is erősen befolyásolja a gyermek ellenálló képességét, igen alacsony nivóra száll le.

Délután az ebéd-től számított 1—1½ óra múlva újra közeledik az értelmi működés a csúcspont felé, hogy azt el nem érve, gyors tempóban zuhanjon alá, a teljes kifáradás és elerőtlenedés passivitásába,

Mindezeket a tényeket saját megfigyeléseim is igazolják. Több gyermekkel kísérleteztem napokon keresztül. A délelőtt 9—10 óra között könnyen megfejtett számtan feladatok, a déli órákban akadozó sietséggel s gyakran rossz eredménnyel lettek megoldva, délután fél 4 és 4 óra között pedig az eredmények legnagyobb része helytelen volt. Hasonló eredménnyel jártak az írás-olvasás és beszéd- és értelem gyakorlatok keretében lefolytatott megfigyeléseim is.

Az órarend beosztásánál tehát figyelemmel kell lennünk a gyermek szellemi képességeinek technikai tulajdonságaira. Számításaim szerint, a reggel fél 7—7 órakor felkelt gyermek [a felkelés idejére vonatkozólag számtalan kérdést intéztem tanítványaimhoz] teljes értelmi erővel 8, fél 9 től 10, fél 11 óráig rendelkezik. Erre az időre kell tehát koncentrálni a nehezebb szellemi munkát igényelő tantárgyakat. Elkerülhetetlen esetekben beoszthatjuk még a délutáni kulmináció idejére [2—3] is.

Ebből a szempontból a Béres-féle órarend I., II. osztályra vonatkozó része, megközelítő helyességgel van felépítve. Sarkalatos hibái vannak azonban, ha a tárgyak természetét nézzük.

A számolás és írás-olvasás, mint a két legnehezebb s tulajdonságaiknál fogva teljesen elütő tantárgy [az egyik a mennyiség, a másik a minőség körében mozog] az órarendben közvetlen egymás mellé nem helyezhető, mert ezzel olyan feladat elé állítjuk a fejlődő gyermeki értelmet, hogy az képtelen lévén megbirkózni a reája rótt feladattal, a képzetek és fogalmak kialakulásánál a határozott, tiszta körvonalak elhomályosodnak s a gyermek az ismétlődő feladatoknál ingadozva keresi az egymásba fonódott ismereteket.

Ezzel szemben a beszéd- és értelemgyakorlatok a leghasznosabb szolgálatokat tehetik az írás-olvasás tanításánál.

Az első osztályban a beszéd- és értelemgyakorlatok alatt a mese keretében előadott tudnivalók mellett előkészíthetjük a megtanítandó betű *képzettársítását* is, oly módon, hogy beállítjuk a gyermek tudatában azt a *képzetet*, melyhez a betű *fogalmát kapcsolni* akarjuk. Az utána következő írás-olvasás tanítás alkalmával, a már meglévő képzetet megerősítve, biztos alaphoz köthetjük a betű ismeretét. Az olvasás gépies begyakorlásánál is hasznosíthatjuk a beszéd és értelemgyakorlatokat. Itt a tárgyalt anyagnak megfelelő olvasmány kiválasztása által, a *gyermek figyelmét fokozottabb mértékben irányíthatjuk a leirtak felé* s az nagyobb kedvvel küzd meg a számára gigantikus feladattal, az olvasással, a tanító munkája pedig a szó- és tárgymagyarázatoknál könnyebbséget nyer.

Hasonló e helyzet a II. osztályban is, hol a fentiekén kívül még az olvasmány, értelmi és erkölcsi tanulságainak levonását is elősegíti.

Nagymennyiségű értelmi energiát takarítunk meg tehát, ha a beszéd- és értelemgyakorlatok és írás, olvasás tanítását folytatólagosan eszközöljük, ezenkívül tiszta képzeteket és erős képzettársítást nyerünk.

A vallástan, mely az I. II. osztályban inkább a megérzés, mint a megértés formáit viszi a gyermeki lélekben s mint az érzelmi nevelés és az erkölcsi akarat nevelésének hatalmas segédeszközét, mindég a nap legelső órájára kell beosztanunk, hogy az ott kapott erkölcsi tanításokat a következő órákban gyakorlati példákkal is megerősíthessük.

A II. osztályban a földrajz és a történelem, anyagának nehézségét és természetét tekintve az olvasás és az emlékező gyakorlatok között áll, ezért tehát beosztása a fentmaradó helyek szerint eszközölhető. Lehetőleg a magassabban fekvő értelmi működés területéhez legközelebb.

A román olvasás, mint előkészítés a III. osztály nyelvtanulásának anyagára, nagy figyelemmel kezelendő s a d. u. szellemi kulmináció idejére helyezhetjük el.

Figyelembe kell vennünk az órarend beosztásánál, — megfigyelésem szerint — azt az általános elvet, hogy a 8 és 9 óráig

beosztott tantárgyakat, úgy válasszuk ki, hogy azok az értelmi felfogás emelkedő tendenciáját elősegítve, a következő órában a legmagasabb ponton levő szellemi működés, teljes egészében kihasználható legyen. A mellék tantárgyak és csendes foglalkozások beosztásánál figyelembe kell vennünk azt, hogy azok a főtárgyakkal párhuzamosan haladva a gyermeket állandóan foglalkozásra kényszerítsék.

Az órarendet ezen elvek szemmeltartásával építettem fel.

Tekintettel az órák számára, nem tudtam elkerülni a számolás és az írás, olvasás találkozását, azonban azt a megoldást találtam, hogy délelőtt 9—10-ig, helyeslem a számolást és délután 2—3-ig az írást, olvasást, ezzel az ismétlődő gyakorlatok alatt a mennyiségek alapos feldolgozására időt hagyva, könnyebben alakíthatom ki a betű tiszta fogalmát.

Feltűnő lehet az is, hogy a reggeli órákban a számolás elé kézügyességet helyeztem el. Erre annak a felismerése vezetett, hogy a kézügyességet hasznosítani tudom, mint a számolás gyakorlati előkészítőjét. Vonatkozik ez különösen az I. osztályra. Ha agyaggal dolgozom, golyók készítése és elrendezése, számok, számsorok és számtáblák mintázása által, ha papirmunkát végeztek, páros és páratlan papirfűzés, számok stb. kivágása által, különben is bármely irányba haladjunk is a kézügyesség tanításával, abban mindég találunk vonatkozást a számtannal kapcsolatban.

Szabadtanítást az I., II. osztályban azért vettem föl, hogy a gyermeket, — természetesen felügyelet mellett — önállóságra neveljem s kötelességérzetét kieroisitsem.

Ezzel be is fejeztem rövid tanulmányomat, de nem tehetem le tollam addig, míg kartársaim figyelmét fel nem hívom erre a szomorú állapotra, melyben mi — felekezeti tanítók — a pedagógiával kapcsolatos önképzés terén vagyunk. Nem hiszem, hogy volna közöttünk valaki, aki ne érezné a szakkönyvek hiányát. Nem ismerjük a modern pedagogia újabb uttoréseit, nem tudjuk a lélektani megfigyelések újabb megállapításait, tájékozatlanok vagyunk a módszertan friss tételeivel szemben. Nincsenek folyóirataink. Egyedül magunkra és egymásra vagyunk utalva.

Céлом ezzel a kis tanulmánnyal az, hogy ha ujat nem kaphatunk legalább a régít tartsuk meg, ha tanulni nem tudunk, legalább amit tanultunk ne felejtsük el, ha másfelől nem várhatunk segítséget, segítsünk magunkon. Közöljük egymással megfigyeléseinket, következtetéseinket, ismereteinket. Ne rejtjük véka alá a világosságot, ne fukarkodjunk ismereteink arányaival, szórjuk, osztogassuk, cseréljük ki egymás között.

Több szem többet lát, nyujtsuk ki karjainkat és támogassuk egymást,

Felhívom kartársaimat, hogy tanulmányomat, szigoruan bírálóat alá véve, észrevételeiket a lap hasábjain, cikk keretében közölni sziveskedjenek, hogy megvitatta az esetleges hibákat, tapasztalatainkat és tudásunkat gyarapítsuk.

Isten nevével teszem meg az első lépést, szem előtt tartva „Segíts magadon az Isten is megsegít”.

Cheř—Magyarkécz.

Szentpétery János, ref. tanító.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Bakó István.

1897—1928.

Hogy a kötelesség hűséges teljesítése, hogy a komoly és lelkiismeretes munka mennyire megtermi gyümölcsét, azt a korán elhunyt *Bakó István* példája igazolja legjobban. Az egyház-község, amelyben szolgált, az egyházi hatóságok, akik működését figyelemmel kísérték, az állami ellenőrző közegek, akik iskoláját meglátogatták, egyaránt az elismerés hangján szólottak róla. Fiatalkora ellenére az egyházmegyei tanítószolgálat bizalma őt szemelte ki az egyházmegyei tanítóegyesület elnökévé, szava megfontoltan és súlyosan hangzott el minden olyan összejövetelel, amelyiken a tanítószolgálat aktuális kérdései szóba kerültek s legutóbb még a szalontai konferencián intézte lázársorsu testvéreihez a gyújtó szavakat, tanítván őket a belmisszió munkájára s ettől remélve, hogy életre éled sok szűkmarku és szűkeblü egyházközségben az az áldozatkészség, ami az ősi kálvinista községeknek annak idején az általános iskoláztatás előharcosává tette s amely áldozatkészség, sajnos ma annyira megcsappant.

S különös mégis, hogy ez az igaz ember, aki nyilegyenesen haladt a pályáján, megállotta helyét egyaránt az iskola padjában mint diák, a lövészárokból — még félig gyermek — mint tartalékos hadnagy, a háború után a katedrán, mint tanító, az orgona mellett, mint kántor s kezében a karmesteri pálcával, tudott kifogástalanul dolgozni, az iskolában is lelkesen tevékenykedni, az iskolán kívül: egyre nem gondolt csak, éveinek fiatalságában bizakodva s nem lépett be a nyugdíjintézetbe. Szomorú mementó mindannyiunknak, hogy az ember rövid életű, mikép a virág, mint az árnyék s rövid napjainak, hónapjainak a számát csak Isten tudhatja. Temetése nov. 29-én volt. Az egyház a saját halottjának tekintette, Nagykaroly társadalma pedig a nevére teendő alapítvány létesítését határozta el, melynek kamataiból szegény iskolás gyermekeket segítyeznek.

Az igaz részvét szavával fordulunk az elárvult család felé — s az elárvult nagyobb család, az iskola felé. Rövid életében sokat végzett, jobban szerette őt Isten, mint mi, azért ragadta ki őt a mi gyarló szeretetünk köréből. Feleségének és két kis árvájának adjon erőt és vigaszt s legyen gondviselője az özvegyek őrzője és árvák édes Atyja.

Balényesi gyülekezet, eltávozás után megürült lelkészi állására *Jakab* Viktor sülelmedi lelkész választatott meg 16 pá-

lyázó közül egyhangulag. Isten bőséges áldása legyen ugy a választó gyülekezeten, mint megválasztott új lelkészen.

IRODALOM

„Erdély fénylő árnyai“

cimen egy kötet történelmi novellám fog a napokban kikerülni a sajtó alól. Midőn Erdély multjának aranybányájából egy néhány epizódszerű történetet novella szabásu köntösbe öltöztetve bemutatok a szives olvasónak. Tisztelettel kérem tehát kedves lelkésztestvéreimet, méltóztassék a fenti munkámra — melynek ára 140 Lei — nemcsak saját személyében előfizetni, de nagybecsü hatáskörébe eső intézményekkel is előfizettetni. Hálás volnék, ha kérő szavam meghallgatásra találna. A könyv előfizetés, illetve utánvét mellett rendelhető meg. Reghin—Szászrégen, 1928. évi november hó. Tisztelettel: Nagy Elek, ref. lelkész.

HIREK

A magyarremetel református egyház renovált templomának fölszentelési ünnepélye. Örömmünnepe volt november 11-én a magyarremeteli református egyháznak. Ekkor szentelte föl kívül és belül kijavított Árpádkori műemlék tornyát és templomát, amelyet az idő vasfoga 46 év óta soktekintetben megviselt. 90,000 Leit áldozott e kis egyház, hogy megavult tornyát templomát széppé s a mai kornak megfelelőleg diszessé tegesse. A renoválás közben fölfedezett 700 éves falfestményekből az egyház mindazokat meghagyta, amelyeket az Országos Történelmi Társulat Műemlékek Bizottsága erre méltónak ítélte. A templom keleti hajójában megvannak életnagyságban Péter apostol, jobb kezében nagy kulccsal, bal kezében könyvet tartva. Pál, jobb kezében fölemelt kardot, bal kezében diszes könyvet tart és Bertalan apostol. Alattok mellképben van szent László, szent István királyok és Imre herceg. Mindezek egy csoportban diszes keretben vannak foglalva. A

templom nyugati oldalán, a torony alatti bejáratnál meghagyta az egyház műemléknek a 4 evangélistát, amelyek kis életnagyságban vannak, de sokkal kezdetlegesebb festmények az előbbieknél. Ugyanitt vannak szűz Mária feje a kis Jézussal és több kisebb méretű szentkép (Szerafin stb.). Fentebb egy óriási kéztenyér, amely áldólag terjeszkedik az alant lévőkre. A fölszentelési ünnepély délelőtt 10 órakor vette kezdetét. A harangok hívó szózatára ugy a helybeli, mint a belényes vidéki 6 ref. egyház küldöttei nagyszámmal sereglettek az Isten házába. A szentelést három lelkész végezte *Szatmári* István helybeli lelkész, prédikáció előtt és után imádkozott. Az ünnepi egyházi beszédet *Juhász* András várasfenesi lelkész, a tőle megszokott szónoki hévvel tartotta. Az Urvacsorai ágendát pedig *Nagy* Zoltán belényesujlaki lelkész mondotta buzgón és lelkesen. Délután 2 órakor ismét Nagy Zoltán lelkész tartott szép képekben gazdag bibliamagyará-

zatot arról, hogy „Ti az Istennek élő templomai vagytok”. Ugy az imádságok, mint az elhangzott egyházi beszédek, mind szépek, alkalomszerűek, szívet és lelket meg megragadók, Istenhez emelők, egyházunk, vallásunk iránti szeretetre, hithűségre buzdítók és lelkesítőek voltak. S a hivek figyelmét állandóan lekötve tartották. Az urvacsorát mintegy 100-an vették föl. Délután fél 1 órától közebed volt, amelyen mintegy 130-an vettek részt. A banketten emelkedett hangulatu alkalomszerű toasztok hangzottak el. A helybeli ifjusági énekkar az istentisztelet emelésén szintén közreműködött, 2 jól sikerült szép közéneket adott elő. Szathmáry Erzsike helybeli állami tanítónő vezetésével. Isten minden áldása legyen továbbra is e kicsiny, de lelkes és buzgó ref. gyülekezeten és annak vezetőin.

H. O. R. L. E. a budapesti főiskolai Kálvineum javára nov. 26-án az Operaházban diszlocadást rendezett, melynek műsorán megnyitót dr *Baltazár*, záró-

beszédet dr *Ravasz* püspökök mondtak, a művészi számok között pedig *Áron* Lajos orgonaművész, Nagy Margit, Péchy Erzsi, Palló Imre énekszámokkal. Kiss Ferenc kiváló drámai színész szavalatokkal, Szabolcska Mihály, Harsányi Zsolt felolvasásokkal működtek közre, míg Zilahy Lajos, Alvinczi Péter prédikációja c. templomi jelenetet rendezte és vezette be, melyet Kürthy József adott elő orgona, ének és énekkar kísérettel.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

G. S. N. Referádád megérkeztek a közölt hirdetés már kiszedve várta a következő számot. Máskor gyorsabban kérem mindenkitől a tudósítást. Az orgonahangverseny ez évről elmarad. **H. A. Gy-a.** Levélben bővebben válaszolok. A tractus pennája miért pihen? **Sz. Sz. I. L-s.** A képeket még mindig nem kaptam meg, sem a csillagos lapokat. **Nemo.** Várom a folytatást,

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

5444—1928. II. sz. KÖRRENDELET. Valamennyi iskolafenntartó testületnek. A közoktatásügyi minisztérium 127025 sz. rendeletével az egyességi okmányok szövegét a következőképen határozta meg: **Act de angajament.** No..... [A fentartó testület neve] ca susținător angajează pe dl. [a tanító vagy tanár neve] ca [minősége] la școala [az iskola neve] susținută [a fentartó] de el [ea] obligându-se a l [o] retribui cu salariile și indemnizațiile legale. Numele și pronumele angajatului: [A tanító vagy tanár neve, vezeték-név aláhuzva]. Religia [vallása]. Cetățenia [állampolgársága]. Naționalitatea [nemzetisége]. Locul nașterii [comuna, județul, țara] [Születési helye, ország, megye]. Data nașterii [Születésének ideje]. Anii serviți în învățământ [hány éve szolgál]. Anii serviți la școala respectivă [hány éve szolgál ennél az iskolánál]. No. și data au-

torizatiunii ultime [utolsó autorizációjának száma és kelte]. Dacă funcționează și în inv. public la ce școală și cu ce titlu [ha általami iskolánál is működik, milyen minőségben]. Calificația [gradul pentru care e calificat anul în care a dat examen de capacitate, comisia, localitatea, specialitatea la care a dat ex de capacitate [milyen foku iskolákra van képesítve, diploma kelte, száma, a kiállító iskola neve, helye, a bizottság neve, amely előtt vizsgázott, szak tárgyai]. Dacă nu are calificația, care e școala cea mai înaltă pe care a terminat-o [ha nincs diplomája, milyen legmagasabb iskolát végzett]. Calitatea în care este angajat [milyen minőségben van alkalmazva]. Retribuțiunea cu care este angajat [tényleges fizetése] până ce se va primi un ajutor de stat. Angajatul consimțând la condițiunile de mai sus, se obligă de a satisface pe deplin toată cerințele și dispozițiunile legale, în special de a preda obiectele [milyen tárgyakat ad elő] în [hány órában hetenkint] ore pe săptămână Drept care semnăm angajamentul de mai sus. [Kiállítás helye és ideje]. Susținătorul școlai [Az iskolafentartó aláírása]. Semnătura angajatului. [Az alkalmazott aláírása]. Azok az iskolák, amelyek a beterjesztett „Act de angajament“ eket újra fogalmazás céljából visszakapták, vagy azokat ezután fogják felterjeszteni, alkalmazkodjanak ehez a mintához. Oradea—Nagyvárad, 1928. dec. 6. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

**Legszebb Karácsonyi ajándék
a nt. Székész urak részére
a palást.**

**Kérem a Nőegyletek sítb.
nb. rendelését.**

SZÁNTÓ JÓZSEF
palást készítő
Hódmezővásárhely.

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és 4660—1928. számú rendeleteiben használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek,
TANKÖNYVEK
és iskolai nyomtatványok**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-utca 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

**BERGER
ÉS SPINDLER**

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 49

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir

(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 454.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 49

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődeje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait

26

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSÍPOK

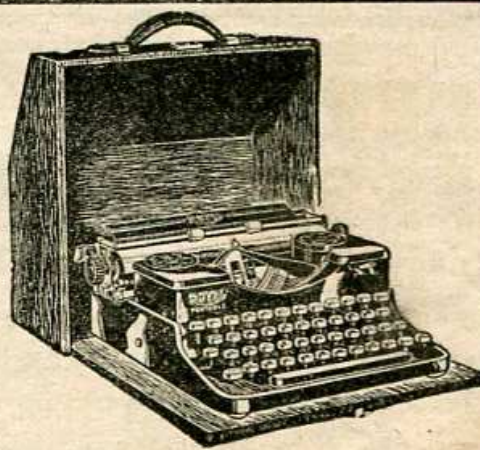
a rekvirált sípok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 49

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“
írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.
Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképviselőt:

GOLDSTEIN, ORADEA
Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

„Én kiáltó szó vagyok a pusztában“.

János I. 23.

A prófétai hivatás lényegét ennél tökéletesebben soha senki nem határozhatja meg. Ha Keresztelőnek több mondása nem maradt volna is fent, ezért az egyért emlegetné az utókor örökké. Minden időkre szóló precíz és markáns definíció: „Én kiáltó szó vagyok a pusztában“.

Vajjon meg merjük-e mérni magunkat ezzel az örökhitelű próféta-mértékkel? Ha alá állunk, legelső következményként a magánosság érzete kell, hogy megleljen. A próféta minden időben a pusztaságok lakója. Soha nem érezheti magát egynek és nem olvadhat össze a körülötte zajgó embertömeggel. Ha csak egy szikra van bennünk a prófétából, ki kell emelkednünk a nagy életvásárból, nem lehet részt vennünk a vér- és aranyimádók tomboló forgatagában. Az igazi próféta magasan felette áll a zajló ember áradatnak, mint a világítótorony a viharos tengernek, a hullámok beleütkeznek, de megtörnek rajta és a világosságát, a lelkét, soha nem tudják kioltani. Az igazi próféta olyan, mint az őrtorony vigyázója, — a magasban lakik, de szeme lent jár, — nem fordul el a világtól és nem szakad el az élettől, folyton kémlel, figyeli az életvásárt és ha baj van, veszedelem fenyeget, a hangja felharsan, túl kiálltja a zúgó lármát, sőt ha kell, kong és zúg lelkekbe markolóan, mint a vészharang.

A próféta mérték nem engedi a hallgatást, a szemhunyaszt, megalkuvást, a kitérést a bűnökkel szemben. Próféta nem némulhat el soha, mikor beszélnie kellene, nem nyelheti le megjegyzéseit, nem suttoghat és nem tehet hangfogót a nyelvére. Bátran beszél mindig és mindenkire. Nem tesz különbséget az emberek között, nem ismer tekintélyt, vagy gazdagot. Kényszer alatt szól, tehát nem latolgatja a következményeket, nem vágyik a népszerűségre, tehát nem hizeleg senkinek és nem tesz ígéreteket.

Nemcsak az ajka kiált, hanem az élete is. Sőt legharsányabban épen az élete. Ezért a prófétát nem lehet elnémitani. Ha lakatot vernek is a szájára, az alakja ott áll, nem lehet meg nem látni, félretolni, a környezetből könnyedén kikapcsolni. Sőt

az erőszak is hiábavaló ellene. Bebörtönzik: a falakon is átzúg s megremegtet a hangja, kénytelenek előhívni s a bilincse még jobban vádol; megölik: a levágott feje, az üveges szeme prédikál csak igazán.

Minden igazi próféta, egy örök kiáltó szó a nagy emberpusztaságban.

* * *

Most, amikor a nagy Utegyengetőnek a szavait sokan ajkunkra vesszük s markáns alakját lelki szemeink elé idézzük, álljunk alá egymásután az Ő próféta mértékének. Tudom, nem szerzünk vele magunknak nagy örömet. Magasan fog maradni a mérték a mi kicsinyes, bajokbamerült, bátortalan, alkalmazkodó s épen ezért csekélyhatású életünk felett De nem baj. Jó tudni, milyenek vagyunk s azt is, hogy milyeneknek kellene lennünk. Így talán jobban vigyázunk a magatartásunkra, a beszédünkre, az életünkre gyakran felfigyelünk és ha nem is érzük el, lassacskán közeledünk az ideálhoz s leszünk: egyre erősödő szó a pusztaságban.

Ardai Aladár.

Lelkészegyesület.

A nagykárolyi egyházmegye meghozta a maga határozatát és hiszem, hogy rendre a többi egyházmegye lelkeszsége is ugyanugy fog határozni. A Lelkészegyesület megalkotásának ügyét mentől előbb megnyugtató megoldáshoz kell juttatni. Ez a gondolat nem egy-két, nem is tiz-husz nyugtalankodó lélek vesszőparipája, hanem egyetemes református papságunk benső óhajta, mind nagyobb lobogású akarata. A robogó vonat csatogó acélkereke és az azt megállítani akaró emberkéz olyan régi hasonlat, hogy szégyelleném alkalmazni, de önkéntelenül eszembe ötlük, mikor látom, hogy ezt a hatalmas megmozdulást mint próbálják elgáncsolni. A Lelkészegyesület meg fog épülni, mert ehhez a pompás épülethez nem kellene mesterek, itt a kövek maguktól rakódnak össze: lélek forr a másik lélekhez és felséges kupolaként boltozódik rája a Krisztus Lelke! Nem propagáló irás akar ez lenni, nem féltem én a Lelkészegyesület ügyét, csupán néhány mondatban a szükség-szülő okokat óhajtom megkeresni.

Urunk mondotta: „Ime, én elbocsátlak titeket, mint juhokat a farkasok közé”. [Máté X, 16.] S bár örökérvényű megállapítás rejlik e néhány szó mélyén, amely minden korszakban megtalálta a maga szenvedő hitvallóit, mégis ez a mi korunk az, amikor megint véresen igaznak érezzük e szavak értelmét.

Ott áll a református lelkesz a keresztút közepén egyedül, jobbról-balról, elől hátul autók száguldanak, amelyek csak rátülkölnek, urifogatok gőgösködnek el mellette ostorpattogtatva és otromba ígás szekerek sorjáznak nagy ha-hózzgatás között. Sár fröccsen, por száll, ostorvég eléri s ő csak áll közöttük sárosan, megtépve, kitéve az elfiprás veszedelmének, ott áll társtalanul

magárahagyottan. Ez a mai ref. lelkész sorsa. Az ezerféle izmus tudatlan vagy tudattalanul grasszál, hangoskodik és hódít. A talajt nagyszerűen előkészítette, fölszántotta, megöntözte számukra a vak Gygás: a háboru. Olyan puha, olyan fogékony a lélek s az új romboló tanok magvai olyan finom horgokkal vannak ellátva, hogy azonnal megkapaszkodnak, fölburjánzanak. Az egész világ egy nagy kaptár, amelybe valaki füstölgő üszköt vetett és most a méhek nyugtalanul, fejvesztve zsonganak, tolonganak, keresik a ki-utat. A lelkész a kéz, amelynek bele kell nyúlni a kaptárba, eltávolítani az üszköt, megtisztítani a levegőt, fölszedni az elaléltakat, lecsendesíteni a háborgást. Be sok támadás, szurás éri azt a kezet!

Erre azt mondják, ott van a lelkész mögött és felett a hivatalos egyház a maga hatalmas organizmusával, teljes apparátusával, hogy segítse, védje, oltalmazza. Ennek így kell lenni! És az esetek nagy százalékában így is van. De hány olyan eset, körülmény adja elő magát, amikor a hivatalos egyház minden jóakarat mellett sem tud segíteni. Mert ne feledjük el, hogy a ref. lelkész nem csupán egyházi szerv, hanem ember, társadalmi lény, akinek magának is, de akivel szemben a társadalomnak is igényei vannak. Ez igények kölcsönös kielégítése olyan zátony, amelyen nagyon sok papi csónak fennakad. Csoda-e, ha szétnéz a világban a ref. lelkész s kinyújtja kezét olyanok felé, akik sorsának osztályosai, megértői, hordozói?!

Szerény véleményem szerint ez az első és legmélyebben gyökerező oka az egyesülés iránti szükségérzetnek. A feladatok megsokasodtak, szétágaztak, érezzük velük szemben a gyöngeségünket, a magunkra-maradottság szinte gyermekies félelmet vált ki. Hát jöjjetek ti Testvérek, segítsetek! És itt kapcsolódik bele a kérdésbe az, amit ma Erdélyben „két nemzedék harca” címen könyvelnek el. Új papi típus van kialakulóban. Az új típusok kialakulása azonban ismét a körülmények, viszonyok kényszere alatt szokott létrejönni. Itt is, a mi egyházi életünkben a jelen körülmények diktálják az átalakulás parancsát. És ha már van nemzedék, amely az új módszereknek, sikerrel biztató eljárásoknak, győzelmet adó eszközöknek birtokában van, miért álljon ez harcban a régebbi típussal, amely ép olyan féltő szeretettel és odaadó hűséggel hadakozik a Krisztus anyaszentegyházáért, — csak hogy más — talán ma már ósdi, elavult fegyverekkel. Miért ne gyűlhetnénk mi egy táborba s miért ne segíthetnők egymást kölcsönösen, ki mivel tudja a másikat, egyik a tapasztalatával, másik a friss, új methodus beidegzésével?!

Folytatása következik.

Egymás között címmel új rovatot nyitunk. Szeretnénk, ha e rovatban minél többen nyilat-

koznának meg bensőséges őszinte közvetlenséggel, amint azt a rovat megindítója teszi.

A gyülekezeti szegényügy intenzívebb felkarolása.

A szalontai lelkeszi konferencián előadta: Kiss Károly, nagyvárad-velencei ref. lelkesz

Az anyaszentegyházunk megújódását célzó belmissziói tevékenységnek egyik ága, egyik munka területe az, melyről — megbízatásomhoz képest — beszélni szándékozom, nevezetesen: „a szegények gondozása“, az apostoli kor nyelvhasználata sz.: „a szegények asztala körül való szolgálat“, az idők folyamán minden irányban kiszélesedő és sokfelé ágazó szeretetmunkánk összefoglaló nevéen: „diakónia“: szolgálat; egymásért, egymásnak való szolgálat.

A diakónia ügyének mikéntállása a legbiztosabb mutatója, sőt egyedül igaz és megbízható mértéke annak, miként értettük meg és mily hűséggel követeljük tanaiban és példaadásában azt, aki „szélllyel járván“, nemcsak az Isten országának evangéliumát hirdette, hogy jót tett mindenkkel, „gyógyítván mindenféle betegséget és mindenféle testi erőtlenséget a nép között“ s aki azt mondotta magáról, hogy nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon másoknak, — a mi Urunk Jézus Krisztus.

Ha egyházi életünket e mérték alá állítjuk, ha nézzük, mit teszünk mi a közöttünk levő kicsinyekért, elhagyottakért és erőtlenekért, fájdalommal kell megállapítanunk, hogy a mi egyházi életünk a Krisztus által hirdetett s az apostoli korban szinte megvalósítottnak mondható, eszménytől nagyon elmarad; a szeretet munkáinak erőteljes kifejtése, hitünknek cselekedeteiben megbizonyítása, egymás terhének hordozása, koránt sincs oly mértékben keresztülvive, mint az kívánatos s keresztyén hivatásunk szerint elodázhatatlanul kötelességünk is volna. És ezt természetesnek, szükségszerű következménynek fogjuk tartani, ha meggondoljuk, hogy még vezető körökben, — még lelkesztvéreink között is, — akadnak, kik a diakónia létjogát kétségbe vonják s azon alapelvből indulva ki, hogy az egyház a lelkek megmentésére, Istenhez s örökéletre vezetésére van hivatva s a külső, ideigvaló, testi szükségletekről való gondoskodás, kívül esik feladata hatáskörén: megelégesznek az Ige hirdetéssel. Mi természetesebb tehát, mint ily felfogás, — ily vezetés mellett az egyházi élet a terméketlen fügefához leszen hasonlová, melyen a hit igaz és élő voltának gyümölcsseit, — a magát tettekben megmutató szeretet, könyörületes munkáit hiába keressük. Pedig megmondott: „valamelyik fa jó gyümölcsöt nem terem, kivágattatik és tűzre vettetik“.

Mások ismét az egész szegényügyet az állam, vagy a polgári község hatáskörébe szeretnék utalni. Meg is próbálta azt kisebb nagyobb mértékben, minden keresztyén állam. Ám a következmény minden elfogulatlan keresztyént meggyőzhetett afelől, hogy a község, vagy állam, még ha egészségesen gondoskodnék is a szegényekről, csak a külsőhelyzet javítására törekszik s teljesen figyelmen kívül hagyja a diakónia missziói célját és jellemét: a segélyezettek érzületének és gondolkodásának megváltoztatását s ahelyett, hogy csökkentené, inkább növeli a

segélykérők számát; nem pótolja, nem helyettesíti az egyházi szegénygondozást, mely jellemének törvényénél fogva nem téveszti, nem tévesztheti szemelől, hogy a szükölködőknek nemcsak testi, hanem lelki szükségük is vannak s ha „gyakran megtörténik“, hogy ahová az Isten igéje behatol: ott a nyomor forrásai is bedugulnak.

Nagyon tanulságos volna itt visszapillantást vetni a diakónia történeti multjára: miként virágzott s felelt meg céljának, szinte ideális módon az apostoli korban, mikor „a sokaságnak, amely hitt vala, szivök, lelkök egy vala és senki semmi marháját nem mondja vala magáénak, hn. nekik mindenük közös vala“ [Csel. 43. v] miként távolodik el indító okában, céljában és megjelenési formában, egyaránt az evangéliom szellemétől a középkorban, mikor a szeretet munkái nem az élő hitnek, az Isten iránt való hálás szeretetnek kifolyása többé, nem is a nyomorba jutottak megvetéséért, hanem az adakozók lelki üdvének megszerzéséért történnek. Mikor: „Az alamizsnálkodásnak nagy büntörlő ereje van“. [Augusztusai]. „Van pénzed, vedd meg rajta bűneid bocsánatát!“ — a jelszó. Mikor, ha történtek is nagyszámu adakozások, ha példátlan mérvben gyakoroltatott is a jótékonyosság, az nem másokért, nem a szenvedőkért, hanem magáért az adakozóért, vagy legjobb esetben is az egzház határainak kiterjesztéséért volt. Mint állítják vissza a reformátorok, a lovagrendek, ispotályrendek, kolduló barátok némi közeledést jelentő munkássága után a bibliai helyes alapelveket: „nem azért kell jót cselekedni a keresztyén embernek, hogy magát megtartsa, hanem mivel megvagyon váltva, „a jócselekedetek csak gyümölcsök“. Az alamizsnálkodás keresztyén kötelesség, de ha, valaki általa saját javát keresi, akkor az már nem jócselekedet, mert nem szeretetből történik és így tovább...

Miként indult meg a reformátorok s főként az új szövetség szellemét e részben is legszebben s legmélyebben megértő és a gyakorlati keresztyénség iránt legtöbb érzékkel bíró Kálvin J. irányító elvei és munkái nyomán egy reményteljes kezdet a gyülekezeti szegénygondozás terén s mely nem maradt hatás nélkül a római kath. egyházra sem, sőt egyfelől vetelkedésre hívja fel az ellenfélt, másfelől addig ismeretlen eszméivel, megtermékenyítve csodálatra méltó eredményeket vált ottan is ki, de, amely sokatigérő kezdet, a róm. kath. egyház visszahódítási törekvései folytán megindult századokra terjedő élet-halálharc zivatarában, mint elvetett mag a tél zordon fagyaiban, hosszú-hosszu évszázadokon át nem tud életre kelni s kifejlenni s csak midőn a XIX. sz. uralomra jutott racionalizmus bomlasztó hatása, nagyon is érezhetővé vált, kezdett jobb idők tavassza derengeni reá, mint a racionalizmus ellensúlyozására ez időben életrekelt s belmisszióknak nevezett nagyszerű életmozgalom egyik eddig nagyon parlag munkamezejére.

(Folyt. köv.)

Egymás között

Legyünk őszinték.

Mindnyájunknak voltak már problémái, melyekkel, — bár éreztük, — hogy fontos lenne a gyors megoldás, vonakodtunk segítséget kérőleg a forumra sietni. Inkább emésztettük magunkat hónapokon, esztendőkön át, de a lelkünk mélyébe — úgyvélte idegeneknek nem engedünk belepillantani. — Többé-kevésbé inkognitóban járunk-kelünk egymás között és csodálatos, hogy épen azt az arcunkat féltjük és rejtjük el leginkább, amely a leghübb kifejezője lenne igazi énünknek. Mindnyájan álltunk már szemben olyan testvérünkkel, akit ugyanaz bántott, aggasztott, lelkesített, vagy ugyanaz a probléma gyötört, ami minket és mégis sikerült kölcsönösen úgy elrejtteni magunkat, hogy órákon át mindenről beszéltünk, csak épen azokról a kérdésekről, kétségekről, vagy reményekről nem, amelyek lelkünket, minden elzárkódásunk dacára láthatatlan szálakkal összefűzték és benünket örök testvérekké avattak.

Fájó, tragikus vonása emberi természetünknek ez a nagy bizalmatlanság, amely nem engedi, hogy a testvér a testvérnek magát igazán, egészen megmutassa. Talán annak a bünbedöntő, nagy bizalomnak a reakciója ez, amellyel közös ősanyánk valamikor még a Sátánnak is hinni tudott.

És a mi külön tragédiánk, hogy ez az ősbizalmatlanság, amely a barátban is ellenséget, a pártfogóban is riválist, az angyalban is ördögöt szimatol, a mi lelkünket is úgy meg ülte, hogy alig-alig tudunk kitért szívvel egymáshoz közeledni. Sokszor hangoztatjuk, hogy nekünk nemcsak a jó példaadásért, de egymás szives segítéseért, állandó erősítéseért s a reánk bízott nagy ügy eredményesebb szolgálhatásáért is őszinte barátoknak, igazi testvérekké kellene lennünk. De nem lehet sem jóbarát, sem igaz testvér az, aki fátyol alatt jár és titkokat rejteget. Ha mi hűséges barátjai, testvérei, támogatói akarunk lenni komolyan egymásnak le kell vetnünk minden álarcot, ki kell küszöbölnünk minden irigységet, féltékenykedést és fel kell vennünk egy új hangot, a soha semmit nem rejtegető szeretetteljes őszinteségnek a hangját. Ez a hang illenék hozzánk és erre lenne égető szükségünk. Ezt a hangot szeretném én ebben az állandó rovatban megütni s a remélt visszhangokban töletek is — kedves lelkész-testvéreim — bizalommal kérni.

Ne kérdezzétek ki vagyok, mert nincs szükség a nevemre. Egy hang vagyok, amely talán épen a te suttogott megjegyzésedből, vagy szálló sóhajodból támadt s legbensőbb vágyadra rezonál. Egy kiürt vagyok, melyet a szeretet megzendített s amely reménységgel ekhóra vár. Szeretnék szerencsés alaphang lenni, amely sokaktól és régvárt dallamot intonál, melynek kísérete támad és amelyből harmonia születik. Szólista nem akarok lenni, mert nem a hagam mutogatása, csak egy új dal kezdése és a konzonánsok megzendítése a célom.

Örülnek, ha nem kellene elhalnom mielőtt visszhang támadt s a kíséret megszületett . . .

* * *

Egy vallomással kezdem őszinteségem dalát. Nem vagyok az elégedett emberek közül való. Hosszu idő óta nem volt olyan napom, melynek végzett teendőjével egészen meglettem volna elégedve. Nagyon érzem, hogy sokat mulasztottam és szinte lettem arról, hogy valaha is utólérhetem azt a magamat, aki nem lettem, pedig lehettem volna. Talán majd a sir előtt, feltéve, ha az Isten nagyon kegyelmes lesz hozzám és állandóan erősít.

De nemcsak magammal vagyok elégedetlen. Tégedet is szeretlek testvér annyira, hogy gyorsabb futást, szabadabb repülést szeretnék tőled is látni. Lehetetlen, hogy ne érezd néha-néha velem együtt te is a porban csuszás, a szárnysezegettség kinját. Nagyon levert sokónkat a multunk, a csak saját erőnkben, bölcsességünkben, nagyhangunkban bizakodó, Isten ígétlen és imádságtalan élet. Jó lenne egyszer már leszámolni komolyan magunkkal és kidobni léghajónkból a sok, tévesen szárnynak hitt földhözkött ballasztot, mert ezekkel bajosan fogunk valamikor is a portól elszakadni. Pedig nekünk repülnünk kellene, mert csak így tudhatnánk emelni másokat. Nagy lélek tragédia, ha mi is úgy megtudjuk szokni a sarat, hogy jól esik elmerülnünk benne. Pedig megszokjuk, ha nem nézünk elég mélyen magunkba és elég magasán, merően az égbe. Megszokjuk, ha úgy belevetjük magunkat az élet vásárába, hogy nem is jut eszünkbe arra gondolni, hogy mit jelentett egykor Mesterünknek s mit jelenthetne nekünk az elmélyedő, imádságos magány. El szoktál-e vonulni testvér egyszer-egyszer a pusztába s töltöttél-e már néhány órát a Gecsemánében? Minél többet akarsz adni az embereknek, annál, többször kell elvonulnod tőlük; a földi gazdaságot a vásárok zshivájában, a lelkit a puszták csendjében keresd. Nagyon vigyázz, hova, merre indulsz kincseket keresni.

Azt tudod ugyebár, hogy minket nem szabad rabul ejteni az anyagiasság ördögének. Ha a Mammon egyszer megfogott, vége a prófétaágunknak. A világ tőlünk mindenek előtt következetességet vár. Elvárja, hogyha a menny javát másnak egyedüli érték gyanánt ajánljuk, a magunk számára se kapjunk mohón a földiek után. Nagy kontraszt ám: sóvárgó szemmel az égre nézni s makacs kézzel a földbe kapaszkodni. Siralmas következetlenség égre mutogatva, rohanni az annyiszor romlandónak, értéktelennek hirdetett anyagi javak után. Jól tudom, míg a földön élünk, a föld javai nélkül nem élhetünk mi sem. De meg kell látszani rajtunk, hogy csak annyira becsüljük minden kincseivel együtt a földet, amennyire becsülni lehet egy mennyei zarándokvezetőnek. Szükségünk van nekünk is a pénzre, de nem hogy rakásra gyűjtsük, hanem hogy megmutathassuk, hogyan kell vele mint eszközzel okosan élni. Hogy adhassunk példaadólag akkor, mikor másoktól is áldozatot kérünk. Rajtunk, mint egy jó csatornán, át kell folyni minden feleslegesnek. Ha

megtartottunk valamit, amikor adnunk lehetett és adnunk kellett volna, a lelkünk szárnyát terheltük és kötöttük le vele.

A prófétai külső a kor haladtával nagyon megváltozott. A mezitláb, darócruhás, sáskával és erdei mézzel táplálkozó próféták kora lejárt. A ma prófétájának néha már szalonruhát, lakcipőt kell öltetni s etikettszerűen kell kést, villát kezelni különben nem juthat be oda, ahol talán legtöbb lenne a figyelni és hirdetni valója. A prófétai külső ismétlem megváltozott. De a prófétai lélek ma is az, ami volt régen. Következetesség és önzetlenség (többek között) a jellemzője. Hasonlítunk-e ebben a régi prófétákhoz? Külsőben már ne is akarjunk rájuk emlékeztetni. A prófétai külső örökre megváltozott.

*

Testvér, most elhallgatok. Bocsáss meg ha itt-ott a hangom kellemetlen és érdesen zeng. Szeretném, ha elhinnéd, hogy szeretlek és azért beszélek így. Különben várom a te hangodat. Beszéljünk felváltva, ahogy illik. Én majd két hét múlva folytatom. Addig, Isten veled.

Nemo.

HIREK

Harangszenteiés. Magyarországhoz tartozó s 1925-ben megalakult magyar-nagyszalontai református fiók-egyház nov. 11-én lélekben felemelő ünnepélyt rendezett, új harangjának felszentelése alkalmából. Az új harangot, amely 8 mm., Szabó István geszti esperes áldotta és szentelte meg szeretettől izzó szavakban.

A budapesti januári konferencia jan. 8—10. napjain lesz. A felvett tárgyak között ott találjuk a következőket: „A legújabb theologiai irányok és a kálvinizmus”, „A kálvinista ébredés sorsa külföldön és Magyarországon”, „A belmissziói kérdés megoldása”, „A magyar reform. egyházak világszövetségének és a középeurópai ref. egyházak szövetségének terve”, stb.

A debreceni Ispotály 100 esztendő lesz a jövő évben. A nagy évfordulót azzal akarja megünnepelni a debreceni egy-

ház, hogy az elértéktelenedett szegény ápolási alapot helyreállítja és az Ispotály történetének megírata. Mindakettő közel van a megvalósuláshoz és föl-emelő eredménnyel gyönyörködtet bennünket. Molnár Ferenc ispotályi lelkész ugyanis eddig több mint 100.000 pengőt gyűjtött össze magában Debrecenben az alap restaurálására. Az adományok között gyakoriak a száz, kétszáz, ötszáz, ezer, ezeröttszáz, kétezer, sőt háromezer pengős adományok és van aki 10 hold földet is adományozott erre a célra. Ezenkívül jelentős adakozások történtek az Ispotály történetének kiadására is, melyet dr. Herpay Gábor okl. lelkész, vármegyei főlevéltáros ír meg. Az adományok között 500, 2000, sőt 4000 pengős adományokat is olvashatunk. Dicsőség érte Istennek!

Rövid hírek. Szele György debreceni lelkipásztort 25 éves

debreceni lelkészsege alkalmából meleg ünneplésben részesítették a presbyterium, a hívek és a Dóczy intézet, melynek igaztanácsi Elnöke. — Lelkészaavatás volt budapestén nov. 11-én, az egyházkerületi közgyűléssel kapcsolatban. — Az O. R. L. E. nagyszabású ünnepélyeket készít elő a jövő évre protestáns nevezetünk 400 és Bethlen Gábor 300 éves fordulójára alkalmából.

Katolikus egyház és a biblia. Olaszországban megalakult a kath. bibliaterjesztő társaság, Harmadik évi gyűlése alkalmával már majdnem minden olasz püspök tagja lett s ez évben már a pápa áldását is kiérdemelte a társaság. Az elmúlt évben még csak a családfő figyelmébe ajánlották a szent történeteket. Ezen évben azt is elhatározták, hogy a mise „evangéliumát” előbb latinul, majd olaszul olvassák fel, hogy minden plebánia tartson összejöveteleket az ujszövetség tanu mányozása végett, hogy olcsó ki-

adásu legyen a szentírás, hogy az evangéliumot kifejtő írásmagyarázatok is tartassanak. Az egyik olasz lap az evangélium iránt növekvő érdeklődésről beszél olyan megébredésről, mely nemrég még csak rosszalással találkozott volna. A „Fides” pedig dicséri a siennei podesztát, ki minden polgári házasságot kötött párnak evangéliumot ad ajándékba. A protestáns bibliaárusok is mind kevesebb akadályra találhatnak ugy a hatóságoknál, mint a hadseregben. 1927-ben Olaszországban 275,248 bibliát, illetve belőle vett egyes könyveket adtak el s 16,897 példányt osztottak szét ingyen.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Dr B. G. J-s. Megkaptam, mihelyt lehet, jönni fog. Semmi kívánságom, csak a lapcimet várom. **H. L. F-bánya.** A reklamált szám megérkezett-e?

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárada.

5531—1928. II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi nt, iskolaszéki elnökségnek.* Az ujonan választott tanítók egyezségi okmányai és személyi törzslapjai beküldése körül, eddig uralkodó bizonytalanság megszüntetése végett elrendelem, hogy az egyezségi okmányok a jövőben a hivatalos lap 49. számában közölt minta szerint, hat példányban állítandók ki, egy példány a püspöki, egy példány az esperesi hivatal nyilvántartása számára, három példány az autorizációs kérvény mellékleteképen, egy példány pedig az iskola irattára számára. Az autorizációs kérvény mellékletéül szolgáló három darab egyezségi okmányra 10 leies bélyeget kell ragasztani. A személyi törzslapok négy példányban állítandók ki, kettő a püspöki, egy példány az esperesi hivatal, egy példány pedig az iskola irattára számára. Azok

a tanítók, akik már egyházkerületünk területén működtek, az iskolai példányt régi alkalmaztatási helyükről kérjék ki, az utolsó lapon hitelesítési záradékkal ellátva s új helyükön a változások bevezetése után a lelkésszel záradékoltassák, az ilyen tanítók a püspöki hivatalnak személyi törzslapot nem küldenek be, csak a változásokat jelentik a lelkészi hivatalok útján. Az esperes urak a hivataluk nyilvántartása számára szükséges tanítói törzslapokra nézve saját hatáskörükben intézkedjenek. Választási jegyzőkönyvek kivonatai hivatalom számára nem szükségesek. Oradea—Nagyvárad, 1928. dec. 13. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Pályázati hirdetés. A nagykárolyi ref. egyházközség pályázatot hirdet halálozás folytán bekövetkezett üresedés miatt helyettes kántortanítói állásra *Javaldalom*: 1. Természetbeni lakás, mely áll egy butorozott szobából. 2. Havi 3000 Lei az egyház pénztárából előre fizetve. 3. A téli hónapokra havonként 1 m³ tüzfifa beszállítva. 4. Megfelelő stóla. Pályázhatnak oklevéllel bíró tanítók, tanítónők, férfitanítók előnyben részesülnek. Amennyiben férfi kántortanító-helyettest nem kapnánk, úgy nőtanítót is alkalmazunk, a tanítónő azonban kántori teendők végzésére nem köteleztetik. Pályázati kérvények a lelkészi hivatalba nyújtandók be. Carei—Nagykároly, 1928 december 6. *Gönczy Sándor*, iskolaszéki elnök.

—1

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

**Legszebb karácsonyi ajándék
a nt. Lelkészek urak részére
a palást.**

**Kérem a Nőegyletek stb.
nb. rendelését.**

SZÁNTÓJÓZSEF
palást készítő
Hódmezővásárhely.

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és 4660—1928. számú rendeleteiben használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek,
TANKÖNYVEK
és iskolai nyomtatványok**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-utca 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

**BERGER
ÉS SPINDLER**

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatoznak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 50

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir

(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsonőket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 50

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytsiszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t ²⁷

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSÍPOK

a rekvirált sípok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 50

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“

írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.

Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképviselőt:

GOLDSTEIN, ORADEA

Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei. Megjelenik minden héten szombaton.

„Ma született néktek a Megtartó“.

Lukács 2, 11.

Megtartató: ebben a szóban jegecesedik össze Krisztus küldetésének lényege, mely Keresztelő Jánosnak adott válaszában ekként olvad fel: „a vakok szemük világát veszik, a sánták járnak, a poklosok meglisztulnak, a süketek hallanak, a halottak feltámadnak és a szegényeknek az evangélium hirdetik. [Lukács 7, 22] És ez a sok sok szerencsétlen, szenvedő nyomorult bűnös gyógyulásért, szabadításért, megváltásért esdő, könnyörgő ember, akik ott botorkálnak, jajognak, kiáltoznak folyton körülötte s akiket mind-mind meggyógyított, megvigasztalt, felemelt, megszabadított: megtartott — onnan az Irás lapjairól azt kiáltják hozzánk, hogy ma is nekünk is egyedül Ő a mi megtartónk.

Kicsiny gyermekeket engedélyt kért tőletek, hogy elmehessen hazulról. Ti féltetek, hogy ismeretlen utra tér, nem talál vissza, eltéved és elvesztitek őt. Vagy féltetek, hogy veszedelmes helyre kerül, talán rohanó szekér elé, vagy mélység szélére és nem nyeritek vissza soha többé. Nem engeditek tehát egyedül. Vele küldöttök valakit, ugye lehet nagyobb testvérét, hogy vigyázzon reá. És ez vele megy, figyelmezteti minden veszedelemre, fogja a kezét és ott van szüntelen az oldala mellett és visszaviszi hozzátok, megtartja számotokra.

Mi is ilyen gyermekek vagyunk. Elmegyünk a mi Atyánktól, ki, messze az atyai háztól, ismeretlen utra, melyen ezer veszedelem leselkedik reánk. De a mi Atyánk nem enged egyedül, mellénk adja Fiát, a mi mennyei testvérünket és Ő ott van velünk, kísér, vezet, megtart és visszavisz újra az elhagyott édes Atya kebelére.

Jer, győződj meg róla.

Vagyonod, vagy tudásod napról-napra nő. Érzed, mint kerülsz fölébe más embertársadnak, kivel együtt kezdted ez életet. Lassankint elfelejtetted, nem ismered őket, felfuvalkodott, gógös, lenéző leszesz. Mintha már nem is itt élnél a földön, hanem egy más világban. De ez nem a menny világa, hiszen már nemcsak az emberekkel, hanem az Istennel sem törődöl. Minden gondod csak az, hogy miként szerezhetnél még többet. És minél jobban

szaporodnak a javaid, annál jobban fogy a lelked nyugalma, annál jobban elveszited a lelked. De egyszer csak megcsendül előtted az Ige: „mit használ valakinek, ha az egész világot megnyerte is, de a lelkében kárt vall.” Szivedbe vág a szó, új életutat nyit — *ime megtart a Krisztus.*

Szegény vagy: minden napod a kenyérért való szakadatlan küzdés és mégis alig jut belőle. Mások pedig... óh ne is beszéljünk erről, mert elveszejtő gondolatok tolulnak elmédre. — De feltűnik előtted Krisztus, Kinek nem volt fejét hol lehajtsa és Ő fölemeli szemedet a mennyre, hol meglátod a szegény Lázárt és hallod: „most ez vigasztaltatik, te pedig gyötretel”. Óh, van hát jutalom, van igazság és te új hittel tovább és *ime megtartott a Krisztus.*

Az élet meggyötör, legázol, megkinoz. Úgy érzed, nem bírod tovább: elég volt. Nyugalom után vágyol és ezt megadja a sir. Kezedben már ott az életoltó fegyver, még néhány perc... — de valaki hív, szeliden, szeretettel: „jöjjetek én hozzám, akik megfáradtatok és megnyugtatlak titeket”. Adhat nyugalmat más is, *Krisztus, ki megtart téged.*

Tudod, érzed, hogy bűnös vagy. Az egész életed bűnök láncolata. Érzed, hogy egyre lejjebb süllyedsz... szeretnél megmenekülni, de nincs erőd. Előtted a rettenetes örvény: a kárhozat, füledbe az ítélet szava zúg és kitör belőled a kétségbeesés: „óh én szegény, szerencsétlen bűnös, ki szabadít meg engem a halálnak *testéből?*” Óh, ne remegj, ne csüggedj: *megtart a Krisztus, Ki „azért jött, hogy megtartsa a bűnösöket”. [I Tim. 1, 15]*

Ki adja vissza nekem, amit örökre elveszítettem? — kérdi kit az élet mindenéből kifosztott. Visszaadja Ő, midőn rávezet, hogy semmit sem vesztettél el, csak azt, amit a moly, rozsda és a tolvajok ugyanis elvehettek volna, csak azt, amit ugyanis elvesztettél volna egy napon, midőn itt kellett volna hagynod, hiszen úgy sem tehettek volna koporsódba, ha még olyan drága ércből vásárolnák is.

Ki adja vissza álmaimat, melyek életemet, sorsomat olyan boldogra festették? Visszaadja Ő, midőn meggyőz, hogy áldjad az Istent, amiért megfosztott álmaidtól, melyek hazudtak, mint gyermeked kezében a fényes fillér ragyogása, melyről ő azt hiszi, hogy arany, pedig te már tudod, milyen keveset ér.

Ki adja vissza reményeim, melyeket szerettem jövendője felől imádkozva szövögettem? Visszaadja Ő, midőn megismerteti veled, hogy reményeid értéktelenek voltak. Mit reméltél, mit kértél számukra? Ugye vagyont, jólétet, hatalmat, rangot, hírnevet, örömeiket, — de kértél e tiszta szívet, nemes lelket, Istenbe vetett hitet, emberszeretetet, örökéletet? Bizony, bizony, tehozzád is úgy szól, mint Zebedeus két fiának anyjához: „Te nem tudod mit kérsz”. [Máté 20, 20]

Ki adja vissza nekem őt, ki boldogságom, reménységem, mindenem volt? Zokog a vigasztalan kérdés szakadatlan a rémes éjszakában. Szegény, megrabolt, véres szívű embertársam, nem marad kérdésed felelet nélkül! Visszaadja Ő akkor, mikor

megtanít, hogy el nem vesztetted, visszaadja ott, hol nem nyerünk vissza vagyont, hatalmat, kényelmet, örömet, de visszanyerjük azokat, kiket igazán szerettünk, akik minket igazán szerettek és igazán szerették a mi megtartónkat: a Krisztust.

Ne feledd; sehol sem igéri, hogy a testet tartja meg, hanem az életet. Ha a test élete halál lett volna: a lélek halála, akkor elveszi a testet, hogy megtartsa a lélek életét és visszaadja neked, kinek ez az élet a legdrágább volt a földön.

Krisztus, csak Krisztus a mi megváltónk és ez a legboldogítóbb örömezenet: *Ma születet néktek a Megtartó.*

Debreczeni István.

A keresztyénség keresztyénibbé tétele.

„Van egy dolog, ami hatalmasabb minden hadseregnél — mondja Hugó Viktor — és ez az eszme, amelynek ideje elérkezett“. Ma is van egy ilyen eszme az emberek között, amely erőben napról-napra növekedik. Ez az eszme nem más, mint a karácsonyi isten-üzenet: „E földön békesség és az emberekhez jóakarát“. A békesség és jóakarát eszméje. Vagy ami teljesen ugyanaz: a keresztyénség keresztyénibbé tétele. Ha ugyanis sikerül a keresztyénséget keresztyénibbé tenni, akkor elérkezik a békesség és jóakarát álmodott kora is.

Ha csak egy keveset is beletekintünk a világ folyásába, ökvetlenül észre kell vennünk, milyen kevés igyekezet volt a keresztyénségben az elmúlt ötven éven át, hogy az emberiség mentalitását hathatósan irányítsa, megtermékenyítse. Még az ez irányban való felelősség érzése is elhalványult benne. Hogyha analizáljuk a mai zürzavaros lelki állapotokat, az azok nyomán járó ezerféle nyomoruságot, lassanként rájövünk, hogy azoknak gyökerei nem a háboruban rejlenek igazán. Hanem abban a világfelfogásban, amelyben ilyen borzalmas katasztrófa egyáltalában bekövetkezhetett. Más szóval a keresztyénség nem volt képes megragadni az emberi lelkeket. Nem volt képes olyan keresztyén lelkületet teremteni, hogy elejét vehette volna a világháborúnak. A megoldásra váró nagy problémák ugyanazok ma is, mint amik voltak a világháboru előtt. Csak tisztábban látjuk most már őket, mert más szemszögből nézzük. A faji kérdés, a nemzetközi viszonyok, a világkereskedelem nagy problémái szorosán összefüggenek azzal a nagy kérdéssel, miként lehetne a földet meunél boldogabb lakóhellyé tenni. Ennek sikeres megoldása viszont tökéletesen lehetetlen a keresztyénség nagy elveinek gyakorlati alkalmazása nélkül. Azoknak az elveknek, amik a hegyi beszédben vannak összefoglalva.

A modern civilizáció keserű kudarcot vallott a világháboruban, mert nem vette tekintetbe, nem vette igénybe a keresztyénség óriási civilizáló erejét. A modern kultúra alapjában véve pogány kultúra volt. Azért vallott kudarcot. Az ujjonnan épülőnek keresztyéni fundamentumokon kell tehát felépülnie. Mert

hogya nem úgy lesz, új világháború fog elkövetkezni. A felelősség érte első sorban az egyházat fogja terhelni. Ezért kell a forrásokat, a kútfőket megtisztítani, mindennek előtt; a keresztyéniséget keresztyénibbé kell tenni.

Éles világot vet erre a dologra a következő eset. Egy mohamedánok közt működő hittérítő azt kérdezte a körötte álló mohamedánoktól: „Mivel kedveltessem meg előttetek a keresztyéniséget?“. A mellette álló mohamedán jóakaratulag a vállára veregetett és azt felelte: „Legyél csak jó keresztyén. Mennél inkább jó keresztyén!“ Ugyanez a felelet jó Indiából, Chinából, Japánból, Afrikából. Ha a keresztyén Európa befolyásolni, civilizálni, keresztyénné tenni akarja a pogány világot: *mennél jobb keresztyén kell, hogy legyen!*

Egy nagygyűlésen, egy hindu ember ember a következőket mondotta: „Nagyot csalódtunk. Mi azt hittük, hogy a keresztyén országok népei hisznek Jézusban, akit annyi buzgalommal ajánlanak nekünk az ők hittérítői. És mivel hisznek, nagyon boldog, megelégedett, finom emberek. Magasan felettünk állanak. De azt találtuk, hogy a keresztyén népek nem hisznek Krisztusban. Miért küldenek akkor hittérítőket mi hozzánk?“ Mennyi keserű igazság van ebben a kifakadásban?! Milyen igaz tükröt tartott ez a „pogány“ ember a büszke keresztyén nemzedék elé. És hozzá teszi: „De ha azzal jönnek hozzánk; „Jertek keressük Jézust és azt az életet, amit Ő kínál, örömet meggyünk, mert nekünk szükségünk van Krisztusra“.

Egy másik meg azt mondja, mély meggyőződéssel: „Senki sem érdemli meg Indiát, ezt a drága gyöngyöt, egyesegyedül csak az Ur Jézus Krisztus“.

Végül Ghaudi ekként nyilatkozik: „Az az ember, akinek a világon legtöbbet köszönhetek, akinek nemzetem is legtöbbet köszönhet az, aki sohasem tette a lábát erre a földre: „Jézus“.

Csodálatos módon evangyélizálódnak ezek a pogány népek! Ha a mai keresztyén népek lassanként jobban is elpogányosodnak, matematikai kérlelhetetlenséggel fognak feléjük kerekedni. Ők felemelkednek a krisztusi szárnyakon, a békesség és jóakarát isteni erején, mi pedig lesüllyedünk a pogány elvek átkai miatt a matérializmus fojtó posványába.

Jól felfogott létérdek tehát a kulturnépeknek, hogy a keresztyéniséget keresztyénibbé tegyék.

Bokor Sándor.

FELHÍVÁS! Kérjük mindazon előfizetőnket, akik a lap előfizetési díjával még mindig hátralékban vannak, hogy ezen tartozásaikat sürgősen kiegyenlíteni sziveskedjenek, hogy részükre a lap küldését ne legyünk kénytelenek beszüntetni. Kiadóhivatal.

Lelkészegyesület.

Folytatás és vége.

De ettől a mélyről jövő szükségérezettől külön vizsgálva is a tömörülés iránti vágyat: ez a korszellem lehelete. Az egysorosak egymásra utaltsága, a kívülmaradónak bizonyos veszedelme, a kollektív segedelem könnyebb kiépítése viszi a mai embert az egyesülésbe. A korszellem hatása alól pedig mi sem vonhatjuk ki magunkat. Vannak, akiknek a szemében valósággal vörös posztó ez a kitétel: „osztályöntudat“. Pedig akármeddig csürjük csavarjuk, ha őszinték akarunk lenni, ki kell mondanunk, hogy másodsorban ez a mozgató erő. És minden tagadás ellenére is: osztály vagyunk, testvértelen, különálló osztály, speciális elhelyeződéssel. És épen itt mutatkozik meg legerőteljesebben az egyesülés és kollektív segítség szükséges volta. Van ma lelkész, aki a legsúlyosabb fizikai munkát végezve is, nem képes a neveltetés gondjai mellett sem az ő osztályának, társadalmi helyzetének megfelelő, hanem ennek mélyen alatta maradó életstandardot sem biztosítani. Hát az özvegyek s az árvák? ... Kell e beszélni róluk?! ... S mit tud értük tenni a hivatalos egyház?! Az egyetemes papság felséges elvének fentartása és hangoztatása mellett is tény, hogy a ref. lelkészség egy társadalmi osztály olyan különleges adottságokkal, amilyen nincs több. És ha ez az osztály tudatára ébred annak, hogy egyesületben több erőt tudna kifejteni, jobban tudná védeni érdekeit, e világban való elhelyezkedését nyugodtabbá tudná tenni: akkor ezt az egyesülést nem szabad és nem lehet megakadályozni.

Tudom jól: fölmerült és az egyesülettel szemben aggodalmat keltett az a meggondolás, hogy esetleg a hivatalos egyház mellett egyházpolitikai hatalommá nőheti ki magát és pedig ellenzéki tendenciával. E tekintetben megnyugtató példa is van előttünk az ORLE-ben. De meg vajjon a lelkész milyen viszonyban van az egyházzal? Talán ellensége? Talán fosztogató, tékozló fia? Ugyebár: nem! Hanem ellenkezőleg: elsősorban építője, gondozója, hűséges, szerető gyermeke és alázatos szolgálója. Miért kellene hát féltetni ezek seregétől az egyházat? Hiszen ezzel nem lépnek kívül az egyház falán, nem kívül szervezkednek, nem guerilla-csapat lesz belőlük, hanem az egyházon belül vállat vállhoz támasztva, kéz a kézben fognak munkálkodni és imádkozni az anyaszentegyház boldogulásáért s benne az ők maguk jobb jövőjéért.

Minden munka, amelyet egyetértés, jóakarát, szeretet végez, szép eredményt mutat fel. Legyen a mi Lelkészegyesületünk a sorsközösség amaz oltára, amely körül egyenlő szeretettel és hűséggel forgolódják mindenikünk. Legyen a papi szolidaritásnak (hogy megfakult ez a ragyogó szó a sok dobálásban!) az a tömör, csillogó kristálya, amelyhez odaadja mindenikünk a maga kicsiny, alázatos szemcséjét, hogy ezekből kijegecesedjék

egy ezercsillogásu, törhetetlen, szent testvériség. Legyen aranyfonál, amely magános buzakalászokat hatalmas kévéné kössön bennünket s így megsokasodjék, izesedjék az életnek ama kenyere, amelyet mitőlünk olyan sokan várnak!

Boruzs Lajos,
vedresábrányi lelkész.

A gyülekezeti szegényügy intenzivebb felkarolása.

A szalontai lelkészi konferencián előadta: Kiss Károly, nagyvárad-velencei ref. lelkész.
(Folytatás.)

Minden fejlődési mozzanatok részletes ismerete a szegényüggyel komolyan foglalkozni akarók számára, míg egyfelől nélkülözhetetlen, másfelől nagyon tanulságos, eszméltető, buzdító és egyénileg is építő volna: de, mert egy rövid időre terjedő megbeszélés mindezeket fel nem ölelheti: e helyett inkább szegényügyünk jelen helyzetének s a jövő feladatainak megteremtésére s mérlegelésére kívánom irányítani a továbbiakban szives figyelmüket.

A XIX század végén jelent meg a kiváló dán tudósnak, — „Dalhof“nak — „A keresztyén szeretet munkái“ c. könyve, melyet a német fordítás nyomán magyarra fordított Csizmadia Lajos theol. prof. s „Belmissziói kalauz“ címen adott ki 1906-ban a „Magyar Protestáns Irodalmi Társaság“ A belmisszió egész munkakörét felölelő kiváló munka ez. E könyvhöz írott előszavában a tudós fordító, — ki e művet reánk, magyar reformátusokra vonatkozó adatokkal bővítette, — lényegileg a következőket mondja: „Miután a különböző ker. felekezetek hittaniterén megvívta a nagy harcot, sajátos tanaikat megállapították, hitrendszerüket kiépítették: most elérkezett az az idő, hogy a ker. igazságok felől való felfogásukat a gyakorlati életre alkalmazzák és egymással versenyre kelve, mutassák meg, hogy melyikük tud többet tenni az emberiségért. Nagy gondolkodók megállapítása, hogy a jövő azé az egyházé lesz, amely legtöbbet tud tenni az emberi nyomoruság enyhítésére. Nekünk, — egyházunk vezetőállásban levő munkásainak — különösen meg kell szivlelnünk ez igazságokat. Nem szabad felednünk, hogy a Krisztus egyháza nemcsak hit, — hanem főleg és elsősorban szeretet közösség. Becses dolog a tan tisztasága, épsége, a tiszta evangélium prédikálása, de az egyházat egyházzá a szeretet munkáinak gyakorlása teszi. Meg kell szivlelnünk ez igazságokat annyival is inkább, mert ha összehasonlítást teszünk a különböző felekezetek jelen állapota között, míg egyfelől jogos önérzettel állapítjuk meg, hogy református egyházunkat a tan tisztasága, a tiszta evangélium prédikálása terén, kétségtelenül első hely illeti meg, addig másfelől — ha csak magunkat áltatni nem akarjuk, — el kell ismernünk, hogy a szeretet munkáinak gyakorlása terén más felekezetektől nagyon el vagyunk maradva.

Nem kívánok itt hivatkozni a baptistáknak s több kisebb szektának ily irányu munkásságára, melyek felismerve az idők

jeleit, nagy buzgóságot fejtenek ki, hogy elővarázsolják maguk között azt az első századokbeli boldog állapotot, melyről azt mondja az irás: „köztük senki sem vala szükölködő“. De rá kell mutatnom a róm. katolikus egyházra, mely a maga fennmaradásának legfőbb biztosítékát, hatalmasan kiépített szervezete, a féltékenyen őrzött egyházalkotmánya mellett, a szegényekről, elhagyatottakról, a fizikai és erkölcsi veszélynek kitétekről való rendszeres, intézményes és állandó gondoskodásban találja meg. Eltekintve attól, hogy a jótékonyság motivumai nálunk jórészen ma is még és mindörökké a középkorbeliek s leszámítva a legfontosabbat, a lélek eledelét: az Isten ígését, mindkét nemű és bármelykoru ember megtalálja ott a maga testi védelmét, lelki és erkölcsi, társadalmi szükségleteinek kielégítését. A házon kívül munkára utalt édesanyának csecsemő gyermekét, bölcsődékben, a nagyobbacsákat napközi gyermekotthonokban, óvodákban helyezik el, vannak iskoláik mindkét nembeli ifjuság számára, különböző leány, fiu- és legényegyesületük, jól felszerelt otthonokkal, előadásokra alkalmas hatalmas termekkel, hasonlóképpen egyesületekbe tömörítik a meglett férfiakat és nőket, az elesett- és elhagyott öregeket menedékházba helyezik, a keresetképtelen szegényeket. — különösen télviz idején — meleg eledellel táplálják, a munkálkodni tudókat munkaalkalomhoz juttatják. Ime, hacsak egy futó tekintetet vetünk is ezekre, be kell látnunk, hogy e téren mi sokkal szegényebbek vagyunk, egyházi életünk hiányosabb, tökéletlenebb.

Távol legyen tőlem, mintha legkevésbé is kicsinyelni akarám azt a nagyon is tiszteletre méltó erőfeszítést, mely Királyhágómelléki Egyházkerületünk több egyházközségében, így — legyen szabad megemlítenem — a mi nagyváradi egyházközségünkben is, szinte egy csapásra akarja megoldani ezt a nehéz kérdést, néhány év alatt akarja pótolni, évszázadokra terjedő élet-halál harcainak hővelkeztében előállott elmaradásunkat. De, míg egyfelől ez az ügy nemcsak egyik, vagy másik egyházközség ügye, hanem az egyetemes egyházé, tehát minden egyházközségnek meg kell mozdulnia, minden egyházközségnek vissza kell venni a polgári társadalom kezéből a szegénygondozást, mert ez első sorban egyházi feladat s mert „aki az övéiről, kiváltképpen pedig az ő házanépéről és hozzátehetjük az ő hitének cselédeiről gondot nem visel, az a hitet megtagadta és a hitetlennél alábbvaló“. Másfelől meg fé ő, hogyha a szeretet munkái gyakorlásának s az evangélium prédikálásának egymáshoz való helyes viszonyát, kellő figyelemre nem méltatjuk és tőképen szegényeink, árváink, elesetteink gondozásában előre jól át nem gondolt terv és rendszeresség nélkül járunk el: többet árthatunk, mint amennyit használnunk s nagyon könnyen oda juthatunk, hova a 19. sz. racionalizmusa, mely a már említett „Belmissziói kalauz“ mondja: „miután a maga józan igehirdetésével a templomokat üresre prédikálta, hogy a lelkeseknek mégis valami foglalkozást nyujthasson, nagy buzgóságot fejtett ki, mindenféle gyakorlati és közgazdasági tevékenység kifejtésében. (Folyt. köv.)

Királyhágómelléki Ref. Nőszövetség.

Az 1929. évi Református Árvaházi Képes Naptárban Kiss Bertalan nagyváradi ref. s. lelkész irt egy mindnyájunkat érdeklő és mindnyájunk által megszivlelendő cikket a Református Nőszövetség megalakítása érdekében. Tudom, hogy a kérdés megoldása körül hivatalos köreinket mulasztás nem terheli. Az a sok küzdelem, melyet anyaszentegyházunk sok helyen léket kapott hajójának megmentése érdekében folytatniok kell, teljesen lefoglalja a vezetőség minden idejét és igénybeveszi munkakészségét, Viszont meg kell vallanunk, hogy minden elvesztegetett időért kár és a halasztgatásból Istenországának és anyaszentegyházunknak csak veszteségei támadhatnak. A lelkészeket sem vádolhatjuk e tekintetben hanyagsággal, vagy közönyösséggel, mert gyakran tapasztalhatjuk, hogy lelkészeink közül a legtöbb aggódó figyelemmel és szeretettel látja hiveinek a maiaknál valami jobb után való vágyakozását, mely vágnak kielégítését egyházunktól várják s amely vágyat kész és hajlandó a lelkész valóra váltani, de nem tudja, hogy miképen kezdjen a nagy és nemes munkához. Ennek a munkának egyik kuffeje pedig a Nőszövetség megalakítása. Ibből a kufféből olyan üdítő víző patakok fakadhatnak, amelyek hivatalva vannak arra, hogy száz ezreket elégítsenek meg a léleknek italával. A Nőszövetségekben látom buzogni a krisztusi szeretet és jótékonyság forrásait. Épen azért szent meggyőződésöm, hogy ilyen Nőszövetség nélkül a közeljövőben legkisebb gyülekezetünk se végezhet eredményes munkát. Előttünk áll tehát a nagy feladat: mindenütt megalakítani a Nőszövetség helyi tagozatát. Bizonyos, hogy Erdélyben a munka könnyebben ment, mert ott a belmissziós munkák már bizonyos fölemelő eredményekre mutathatnak rá és tekinthetnek vissza. Vasárnapi iskolák, leány-, fiu- és felnőtt bibliakörök lassan, de biztosan készítgelik anyaszentegyházunk megújulását Istennek dicsőségére. Ottani hiveink a Szentlélek alig észrevehető, de folyton munkálkodó ereje nyomán öntudatos református keresztyénekké válnak s készek arra, hogy magukat alárendeljék az Isten akaratának.

Ha Erdélyben inkább adva voltak a Nőszövetség létesítésének alapföltételei, viszont a mi helyzetünk meg annyival könnyebb, hogy nem kell merőben töretlen utakon, haladnunk, hiszen előttünk lebeg az erdélyi példa, melynek sikere bizta ólag buzdít tekintetben, hogy magvetésünk nyomán az aratás nem fog elmaradni. Csak a kezdet nehéz, a folytatashoz az Úr ad erőt, szólásban és cselekedetben egyformán. Nincs tehát okunk a késlekedésre. Nem szükséges arra várunk, hogy a Nőszövetség helyi tagozatának megalakítását egyházi felsőbb hatóságunk hivatalból rendelje el, hiszen a hivatalos rendeletre végzett munkának ugy sem lehetne meg a kívánt eredménye.

Mit várhatnánk az olyan iratlerjesztéstől, — hogy csak egyet említsek — melyet asszonyaink nem lelkük indításából hanem hivatalos rendeletre végeznének? Igyekeznenek szabadulni a nem lélekszerint vállalt tehertől s ha erre alkalmasabb ut nem kínálkoznék, a tehetősebbek inkább maguk vennék meg

az eladásra nekik átadott műveket, de csak azért, hogy azoktól szabaduljanak s más alkalommal őrizkednének még közelébe is jutni az olyan helynek, ahol rája ilyen kényelmetlen feladatokat bízna. Vagy mit várhatnánk attól az igehirdetéstől melyet a papné végezne, nem lelkeindításából, hanem csupán kényszerből? Hogy életrevaló és hivatása magaslatán álló kerületi Nőszövetség jöhessen létre szükséges, hogy ennek a nagyszerű épületnek alapjai ott nyugodjanak azokon az önként vállalkozó, szível-lélekkel munkálkodni kész női sziveken, amelyeket a helyi tagozatok megszervezésekor a lekipásztoroknak kell észrevenniök és tervszerűen időt és szót nem kimélve, előkészíteniök egy-egy aratóvá anyaszentegyházunk nagy munkamezején. A hivatalos egyház rendelete csak üres keret, amelyet tartalommal ezek az aratók vannak hivatva megtölteni, hogy az elvetett kis mag csirába induljon és hatalmas fává növekedjék. Nem mondom újat, ha azt állítom, hogy a keret megadása mielőbb bekövetkezik, hiszen mindenki, aki az ügy iránt érdeklődik, örömmel olvashatta az Erdélyi Nőszövetség megalakulásakor egyhangulag elfogadott ama testvéri szeretetre való indítványt, mely egyházkerületünk elnökségét is felkérni határozta arra, hogy Egyházkerületünk is kapcsolódjék bele ebbe a női mozgalomba, mely hivatva van új életet ébreszteni a megszáradott tetemek felett.

Ennek a mozgalomnak lehetnek ellenzői. Vannak is. Ezeket első sorban azok között látom, akik a Jótékony Nőegyletek létesítése és vezetése körül munkálkodtak és munkálkodnak ma is. Eszem ágában sincs kétségbevonni ezeknek az Egyesületeknek értékét, főképen a nyomor enyhítésére irányult társadalmi törekvéseit. Viszont látom valamennyinek közös hibáját, amely abban nyilvánul, hogy jótékonykodásuk alapja a társadalmi szereplés, vagy a divat. Ezek a források pedig nem mindég szolgáltatnak üdítő vizet. A jótékonyiságnak elvitathatatlanul tisztább forrása a krisztusi felebaráti szeretet, mely jutalmát nem a mások dicséretében, vagy mások felett való kitűnésben, hanem a jól végzett munka boldogító tudatában találja meg. A Jótékony Nőegylet csak a társadalommal szemben való kötelességet ismer, de teljesen figyelmen kívül hagyja azokat a kötelességeket, melyek a nőt, mint egyháztagot és mint nemzetének tagját illetik. Pedig ez a két utóbbi kötelesség-csoport a mi mai helyzetünkben a legteljesebb figyelmet igényli. Azontul a Jótékony Nőegyletek munkatere ugyszólván kizárólag városokban van meg. És ott is csak kevés számu, — igaz, hogy kiváló egyén vesz részt a munkában. A Nőszövetség helyi tagozatainak ezzel szemben az a hivatása, hogy megnyerje, összegyűjtse s megszervezze azokat a buzgó és hívő kálvinista nőket, akik tudnak és akarnak is dolgozni a Lélek indítására, de magukra hagyatva erre képtelenek, míg együttesen munkaértékük kiszámíthatatlan. Ez a munkaérték ma eivész. Ember nem de Isten várja őket és hogy velük nagy céljai vannak az rövidesen nyilvánva óvá lesz, mert kétségtelen, hogy ezek az eddig parlagon heverő erők, ha majd a hívó szóra sorompóba állnak, Istennek tetsző munkát fognak végezni.

HIREK

A nagyváradi református egyházközség réti parochiális körében lelkészi lakással kapcsolatban újonnan épült imaházát a f. évi december hó 23-án délelőtt szentelik fel. Az ünnepségen a felszentelő imádságot *Sulyok István* püspök, az alkalmi beszédet *Ccernák Béla* egyházker. főjegyző s az utóimádságot és áldást *Kiss Károly* váradvelencei lelkész végezi. Ezenkívül az építkezésnek rövid történetét *Szabó Lajos* réti parochiális körüli segédlelkész terjeszti a gyülekezet elé. Az ünnepség lefolyásáról a következő számunkban részletesen be fogunk számolni.

Tájékoztató közöljük, hogy a lelkészi államsegély f. évi utolsó évnegyedi összegét a miniszterium értesülésünk szerint utalványozta, mely azonban az egyházkerületi pénztárhoz még nem érkezett meg. A helybeli állampénztár fizetésekkel illetőleg különben is oly nagy mértékben van már is igénybe véve, hogy a különböző felekezetek kongruáinak kifizetését a közel jövőben semmi körülmények között sem tudja teljesíteni és azokat a legjobb esetben is csak január hó második felében kezheti meg kiutalni.

Karácsonyi bazár. A szatmári Lorántffy Zs. Egyesület, mint minden évben, most is jól sikerült karácsonyi bazárt rendezett, melyre az egyesület tagjai és a vidéki lelkészek, tanítónők s buzgó asszonyok készítettek, adakoztak és

gyűjtöttek értékes tárgyakat. A bazár megnyitása december 16-án volt egy teaestély keretében. A jövedelem a két iskola céljait szolgálja.

Új református polgári fiúiskola létesítését határozta el a tiszántuli egyházkerület közgyűlése. A jövő iskolai évben az első osztályt nyitják meg a kollegium épületében. Aztán az egyetem kiköltözése után évenként fokozatosan fejlesztik tovább.

Nyolc osztályos elemi iskola. A magyar közoktatásügyi minisztert a kormányzó báró Eötvös J. népiskolai törvénye a 1868. évi XXXVIII. t. c. szentesítésének 60-ik évfordulóján felhívta, hogy tegyen javaslatot a nyolc osztályú népiskolának tíz év alatt leendő fokozatos megvalósítására. A miniszter elkészítette a tervezetet, mely szerint a nyolc osztályos népiskola 1930. szeptember 1-től lenne kötelező. A VII. és VIII. o. tananyaga mezőgazdasági vagy ipari szakirányú lesz a községek gazdasági természetűe szerint.

Magyar istentiszteletek Fiumében, Abbáziában és Bécsben. Az olasz valdensék hívására az Egyetemes Konvent másodszor küld alkalmi igehirdetőt Fiuméba és Abbáziába a karácsonyi ünnepekre Tóth Lajos konventi fogalmazó, református lelkész személyében. Az alsó ausztriai református egyház kérésére pedig, most karácsonykor a világháború után először lesz istentisztelet, melyre s Konvent Incze Gábor budapesti vallás-tanárt küldi ki, aki a Bécsben

élő magyar reformátusok kataszterét is össze fogja állítani.

Rövid hírek. A tiszántuli egyházkerület folyó hó 4-6. napjain tartotta közgyűlését, melyen Sass Béla emlékére az első nap délután emlékünnepélyt tartottak, másnap pedig lelkészszentelés volt. — A dunántuli egyházkerület Czeglédy Sándor eltávozásával megüresedett ker. főjegyzői tisztségre Megyaszy Vince mezőföldi esperes választották meg. — A dunamelléki főjegyzői tisztség betöltésére nézve dr Kováts I. István és dr Hetessy Kálmán mellett történtek megnyilatkozások.

Az urvacsorai külön kehely használatát vezette be legközelebb a székesfehérvári egyház, midőn Akóts János tb. főgondnok által Filadelfiából hozatott „Individual Communion-Serv ce Lim. Company“ készítette igen célszerű készlet fakultative használatát a presbitérium megengedte. Október 28-án a gyűkezelet teremben tartott vallásos est keretében ismertette Miklós Géza lelkész az urvacsora különkehelyek használatának kérdését s november 4-én — ujbóri kommuniókor — használatba vette az új készletet. Előbb a régi ezüstkelyheket használók járultak az urasztalához, majd folytatólagosan a külön kehelyekből ivók. Az egész szertartás példás rend-

del ment végbe s a régi kehelyek használók voltak többségben. Érdekes tapasztalás, hogy nagy intelligenciájú urak is sokan megmaradtak a közös kehely mellett: viszont egészen szegény sorsú egyének a külön kehelyeket vették igénybe.

A kereszt a református templomokon. Hegedüs Lóránt hónapokkal ezelőtt indítványt terjesztett a Konventhez, hogy a ref. templomokra a csillag és kakas mellett a keresztet is tegyék fel. A tiszántuli egyházkerület közgyűlése most foglalkozott ezzel az indítvánnyal és egyhaagulag állást foglalt ellene, kérve a konventet, hogy a lelkék megnyugtatósára vegye le a napi-rendről

Oroszországban a Szovjet urak is igorú rendeletet adtak ki, amely a karácsonyfadíszek, árusítását stb., halálbüntetés mellett tiltja el.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Boldog és üdvösséges karácsonyt kívánunk lapunk munkatársainak és olvasóinknak.

T. L. B. A kért adatokat ünnep után fogom küldeni. Munkádra valóban szükség van, de én főként annak örülök, hogy ismét felvette a tollat.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

5605—1928. I. sz. KÖPRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Lelkeszt Hivatalnak.* Tólkés Ernő bukaresti ref. esperes atyánkfiának, hozzám intézett kérésére közlöm az alábbiakban szószerint a regáti misszió-felügyezésére irányuló felhívását. Teszem ezt az ügy meleg aján-

lásával arravaló tekintettel is, hogy aligha van Romániának egyetlen egyházközsége is, melynek több vagy kevesebb tagja ne laknék a Regátban s ne tartózkodnék a minden lelkigondozást nélkülöző ottani református hívek közé. S. O. S. Az Óceánt járó hajók ezt a vészjelt adják le, ha komoly veszedelembe jutnak. E segélykiáltásra a mérhetetlen Óceánok összes hajói azonnal a vészjel irányába futnak és ebben még a magukat is veszélyeztető vihar sem akadályhatja meg őket. Az Anyaszentegyház is egy hajó. A romániai ref. egyház ma egy olyan hajó, amely állandóan hullámozó, háborgó tengeren jár. Sokszor leadta egyházunk is már a S. O. S. vészjelt. Segítségére is siettek a világ más, csendesebb vizein evező hajók kapitányai. Az én soraimon keresztül, most nem egyetemes egyházunk hajója, hanem annak egy, a legveszedelmesebb vizekre bocsátott bárkája bocsájtja ki a S. O. S. vészjelt, Mentsetek meg Testvéreink! Mert tudjátok meg, hogy a mi súlyedni kezdő hajónkon 100,000-nyi olyan utas van, akik nem kényutazásra jöttek e hajóra, hanem akiket a mi 10 éves nagy katasztrófánk dobott a szirtek között vergődő és mindig háborgó hullámokkal küzdő bárkára. E 100,000-nyi utas ma még veletek egy nyelvet beszél, egy hit emlékéből él. De gyermekeiket, már anyanyelvükön nem taníthatják. Imájukat saját templomaikban nem mondhatják el. A legtöbbször lekipásztora sincsen. Sokan már évtizedek óta vergődnek itten, minden lelkigondozás nélkül. De előbb-utóbb kialszik az olajjal nem táplált mécs és elhal az utolsó „Miatyánk”. S. O. S.! Mentsetek meg! A nagy hajó, az Anyaszentegyház minden egyes tagjához kiáltunk: Siessetek segítségünkre. Mert a hivatalos főhatósági segítség már nem elég. Hiszen annak erőforrásai is kiapadóban. A mi bárkánkon a romániai református egyház, csaknem minden községből van egy-egy utas, aki most velünk együtt kiált az otthonmaradottakhoz gyorssegélyért. A mentőakciónak ezer módja van. Mi most csak egyetlen egy, gyors alkalmazását kérjük: előzetes hirdetés után adja minden romániai református és itt érdekelt magyar protestáns egyházközség, valamelyik ünnepi perselypénzét a régi román királyság területén működő református egyházmegye javára, mindenki a saját püspöki hivatala útján. E kérésünket egészítjük ki azzal a kérelemmel, hogy egyesek személyes adományait is, csak a saját püspöki hivataluk útján, kegyeskedjenek misszióink javára elküldeni. Nem adminisztrációs költségek fedezését kérjük. — Azt fedezzük magunk. — Hanem lelkiszolgálatok és új lelkészi állások beállítását óhajtjuk az országos adományokból fedezni. Mi a helyzet ma? Egy félország, a régi román királyság, Bukovina és Beszarábia nagyobb városaiban a só- és petróleum bányavidékeken küzdő közel 100,000 református és magyar protestáns lélek gondozására van 7 egyházközségünk, 9 lelkipásztorral. Akik közül azonban 4 Bukarestben működik. A hét egyházközség gondozása kiterjed a következő képen: 1. Bukarest magát és külrészeit gondozza. 2. Braila és 3. Galati, ma egy lelkipásztor gondozása alatt van. 4. Andrásfalva (Bukovina) gondozza Istensegíts szórványát. 5. Busteni lévltája gondozza Urugát, Predeált, Sináját és Cămpulungot. 6. Pitesti lelkésze gondozza Brezeint és

Tg.-Vist-ét. 7. Ploesti lévitája gondolja Buzeut és Morenit. De teljesen gondozás nélkül vannak a Regát többi nagyobb városaiban a Petróleum- és sóbánya vidékek magyar protestáns lakosai. Ezek számára legalább öt új egyházközséget kellene szervezzünk. Ezt óhajtjuk előkészíteni két utazó lelkész beállításával. Ezt reméljük és kérjük biztosítani az érdekelt erdélyi magyar protestáns közönség adományaiból. Testvéreink! Még egyszer kiáltjuk: S. O. S.! Mentsetek meg, mert bennünk magatokat mentitek meg és ne engedjétek meg, hogy a hullámok összezsapjanak fejtünk felett. Isten segítsen minket és titeket a véstől hányatott bárka megmentésében! Bukarest, 1928. december havában. Atyafiúi üdvözléssel: Tőkés Ernő, ref. esperes. — Oradea—Nagyvárad, 1928. dec. 19. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István püspök.

5606—1928-I. KÖRRENDELET *Valamennyi kebelbeli Nagytiszteletű Esperes Urnak.* Szószertint közlöm az alábbiakban bukaresli ügyvivőnk 2127—1928. sz. s ma vett értesítését a lelkészek gyermekeinek vasuti igazolványai tárgyában azzal a felhívással, hogy a megújítási kérelem igen rövid határidejére tekintettel méltóztassék Nagytiszteletűséged az érdekeltek megfelelő utasítása mellett az ügyben a kívánt módon a lehető legsürgősebben úgy eljárni, hogy a kellő módon felszerelt kérvény rendeltetési helyére még e hó folyamán beérkezessék, illetőleg azt Nagytiszteletűséged oda közvetlenül e kitűzött határidőben beküldhesse. Az államsegélyt élvező lelkészek és más egyházi tisztviselők gyermekei részére a vasuti kedvezményt biztosító igazolványok ez év dec. 31-én lejárnak és azok érvénye nem lesz meghosszabítva, hanem azok helyett újakat kell kérni a kultuszminisztériumtól még a folyó hó folyamán. Az új igazolványok megfolyamodásához az illetékes esperesi hivatalok egyházmegyénk területén lévő összes gyermekek részére egyetlen kérést mellékeljenek, amelyhez csatolják kimutatásba foglalván az összes gyermekek, a) teljes nevét, b) pontos születési idejét (év, hó és nap), c) atyjuk igazolványa számát, d) a gyermekek legújabb fényképét egyetlen példányban és e) a kiállítások költségeibe egyenként 17 Lei készpénzt postaltalványon. A kérések a bukaresli ref. esperes címére küldendők összes mellékleteivel és a készpénzzel együtt. Bukarest, II. Bv. Basarab 37. Tőkés Ernő, esperes. Megjegyzés: a C. F. R. igazgatósága személyes értesítése szerint az 1929. év folyamán az összes arcképes igazolványok, a most megfolyamodandó gyermekeké is új igazolványokkal fognak kicseréltetni, amely eljárás módzatait később fogom közölhetni. Amelyik gyermeknek tehát van utazásra felhasználható iskolai igazolványa, az most még ne folyamodja meg a lelkészek révén nyerhető, hogy pár hónap múlva ne legyenek kénytelenek az új beszerzését is fizetni“. Bukarest, 1926 dec. 12. Tőkés Ernő esperes s. k. Oradea—Nagyvárad, 1928 december 17. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

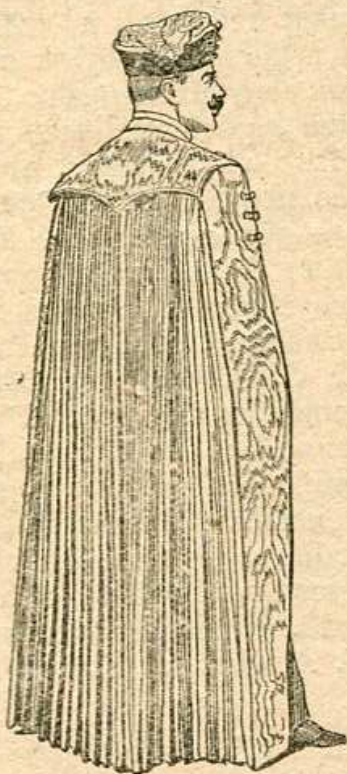
Pénztári: 5660—1928-III. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. lelkészi hivatalnak.* A közeledő évi zárlatra való tekintettel ismételtén és nyomatékosan felhívom mindazon Lelkészi hivatalok figyelmét, akik a hivatalos lap 1928 egész évi, vagy második félévi

előfizetésével még mindég hátralékban vannak, hogy ezen hátralékos előfizetési díjakat az egyházkerületi pénztárba azonnal küldjék be, mert ellenkező esetben a lap megjelenése súlyos anyagi zavarok elé néz. Ugyanítt felkérem a Nt. Lelkész urakat, hogy az újév alkalmával hivatalos lapunk részére egyházközségeinkben és annak vezetőségében újabb előfizetőket gyűjteni sziveskedjenek, mely esetben lehetővé válik az, hogy lapunk több példányszámban megjelenve nagyobb terjedelmű és részletesebb tartalmu lesz. Oradea - Nagyvárad, 1928 december 18. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Pályázati hirdetés. A nagykárolyi ref. egyházközség pályázatot hirdet halálozás folytán bekövetkezett üresedés miatt helyettes kántortanítói állásra. **Javadalom:** 1. Természetbeni lakás, mely áll egy butorozott szobából. 2. Havi 3000 Lei az egyház pénztárából előre fizetve. 3. A téli hónapokra havonként 1 m³ tűzifa beszállítva. 4. Megfelelő stóla. Pályázhatnak oklevéllel bíró tanítók, tanítónők, férfitanítók előnyben részesülnek. Amennyiben férfi kántortanító-helyettest nem kapnánk, úgy nőtanítót is alkalmazunk; a tanítónő azonban kántori teendők végzésére nem köteleztetik. Pályázati kérvények a lelkészi hivatalba nyújtandók be. Carei-Nagykároly, 1928 december 6. *Gönczy Sándor*, iskolaszéki elnök. -2

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Legszebb karácsonyi ajándék
a nt. Lelkész urak részére
a palást.

Kérem a Nőegyletek síb.
nb. rendelését.

SZÁNTÓJÓZSEF
palást készítő
Hódmezővásárhely.

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és 4660—1928. számú rendeleteiben használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek,
TANKÖNYVEK
és iskolai nyomtatványok**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-utca 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

**BERGER
ÉS SPINDLER**

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 51

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—MAGYVARAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 51

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t ²⁸

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 51

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“
írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.
Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképviselőt:

GOLDSTEIN, ORADEA
Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Számadás.

Az esztendő végén, álljunk meg néhány pillanatra és tartsunk számadást értékeink fölött. Kiséreljük meg áttekinteni életünk és munkánk könyvvitelének Tartozik és Követel oldalát, hogy megállapíthassuk az év egyenlegét.

Az év elején két kérdés foglalkoztatott bennünket: mi fog történni velünk és mit fogunk tenni az ujesztendőben. Reménykedések és feladatok, bizakodások és tetterre váltandó elhatározások állottak előttünk. Mi lett ezekből? Mi teljesült be és mit váltottunk valóra mi? E két kérdéssel világítsunk rá külső és belső egyházi életünkre és a magunk dolgaire.

Egyházunk külső életében legelőbb is a negatívumok tűnnek szemünkbe. Két nagy hiány ez, melyek közül az egyik csak kerületünket érinti, a másik azonban egyetemes. Kerületünk törvénybeiktatása egyre csak a mindenkori kormányok üres ígérete maradt. Egyetemes, egész romániai egyházi életünket érinti az iskolai államsegélyek elmaradása. Nem volt miniszter, hogy meg ne ígérte, vagy legalább elvben el ne ismerte volna jogos igényünket — de tovább egy sem jutott. Szerintem azonban sokkal nagyobb erővel bénítja ugy egyházi, mint különösen kulturális életünket iskoláink működésének állandó akadályoztatása. A magunk, egymás tanuságára és a jövő számára érdemes volna összegyűjteni az összes, iskoláink ellen felmerült kifogásokat. Középiskoláink életét még az eddigieknél is súlyosabban béklyózta az eltávozott kormányzat közoktatási politikája. Egyetlen főgimnáziumunkat minden indokolás nélkül háromosztályos alsó tagozatúvá fokozta le és egyetlen nyilvánossági jogu középiskolánk: a szatmári felső leányiskola felsőbb tagozatának: a kereskedelmi leányiskolának is elvette nyilvánossági jogát. Ennek teljes indokolatlanságát mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy a városban nincs hasonló jellegű állami intézet és a miénk eredményét a magánvizsgát vezető állami kereskedelmi fiúiskola igazgatója különbnek ismerte el a saját intézetében elért eredményénél.

A külső élet e negatívumaival szemben egyetlen pozitívum mindezek természetes következménye: az iskoláinkhoz való kitartóbb ragaszkodás és ebből folyólag a terheknek könnyebben, sőt áldozatos

szívvel viselése. Megállapíthatjuk, hogy az állami iskolapolitika jobban felismertette hivatásaink iskoláink értékét, mint sok meggyőző erejű szónoklat.

Részben a külső, részben a belső élet oldalára írhatjuk azt a sajnálatos eseményt, mely a nagyváradi egyházzszakadás néven ismeretes és mely a vidéken is akarja éreztetni hatását. A külső életre ennek a mozgalomnak számbeli következményei tartoznak, melyek ezidőszert sulyosoknak éppen nem mondhatók, amennyiben a világba kiáltott döbbenetes számok egyenesen elmaradtak. A belső életre vonatkozó hatásai azonban aránytalanul kedvezőbbek. Bizonyosága az a nagy felbuzdulás, mely a nagyváradi fenyegetett egyházzrészben, sőt az egész egyházban nagyszerű eseményeket és alkotásokat hozott létre, melyek közül legkiemelkedőbb egy új imaház gyors felépítése. Hisszük, hogyha e mozgalom csakugyan kiterjed a vidéki gyülekezetekre, azokban is a vallásos élet mélyülését fogja eredményezni.

Egyházunk belső, lelki életében örvendetes fejlődést, jelentős értékgyarapodást állapíthatunk meg. A belmissziói munka nagy lépéssel haladt előre. Ne áltassa magát senki sem azzal, hogy az erről a munkáról tanuskodó számok mindenütt igazi életet jelentenek. Némely helyen talán csak üres keret az egész, de az bizonyos, hogy a figyelem és buzgóság odafordul a munkaágak felé, ha hittel és imádkozó lélekkel végezzük, Isten lelke élettel fogja kitölteni a még talán üres kereteket.

A belső egyházi élet egyik fokmérője az áldozatkészség. E tekintetben is vannak eredményeink. Talán a legszebb a szatmári főgimnázium fenntartó-testületi tagok nagy összeget kitevő évi megajánlása. De valljuk be, hogy ennél sokkal nagyobbak kellene lennie. Még mindig hiányoznak a fenntartók közül olyanok, akiknek pedig erkölcsi kötelességük volna ott lenni és érte a saját tagdíjaik megfizetésén kívül is hathatósan munkálkodni. Egyes gyülekezetekben is vannak szép példái az áldozatkészségnek. De mintha ebben az esztendőben megcsappant volna. Vajjon a harangokkal kimerült az ősi forrás? Nincsenek új célok, más szükségletek, vagy nincsenek többé meglátó lelkek és gazdag szívek, kiknek a külsőségek mellett a belső, a mélyebb élet is fontos volna? Bizony, itt az egyenleg mínuszt mutat.

A számadáskészítés során külön mérleget készítünk lapunkról. Nem mondhatjuk, hogy elégedettek vagyunk. Másnak, egészen másnak szeretnénk. Magunkkal is elégedetlenek vagyunk, de másokkal szemben mégis több a kívánnivalónk. Vagy kérdem, csak annyi köztünk a tollforgató ember, ahánynak a nevével e hasábokon találkozunk? Vagy csak annyi a gazdagabb lélek, aki lelke tartalmából másnak is tud adni? Vagy olyan sok az önző, aki csak kapni akar, de ő maga semmit sem ad? A néma ördög meddig tartja még fogva a lelkeket és kezeket?

A számadást készítsük el egyen-egyen mindnyájan a magunk egy évi életszakaszáról. Ne a nyereséget vizsgáljuk, amihez ugyis érdem nélkül jutottunk, hanem elvégzett munkánk felett tartsunk szemlélődést. Ha az esztentzőt búcsuztató ének sulyos szavai: „Boldog

kinek nem kell szánni elvesztett idejét...“ vádolón a szívünkbe vágnak, indítson lázasabb tevékenységre, ha pedig talán a megelégedés boldog érzése fogja meg egy pillanaira szívünket: ne felejtsük el, hogy „haszontalan szolgák vagyunk, mert amit kellett cselekednünk, azt cselekedtük.“

Mérlegkészítő munkánkat ezzel zárjuk le — óh zárhatnánk-e mással — mindenért, amit egyházi, vagy a magunk életében nyertünk és elértünk: *egyedül Istené a dicsőség!*

Debreczeni István

A „református kis-ántánt“.

(Reflexiók e lap 48. számának vezetőcikkére.)

Abból az alkalomból, hogy a középeurópai református egyházak szövetségének e lap 48. számában is propagált ötletéről a „Reformierte Kirchenzeitung“ folyó évi nov. 25-én megjelent számában szintén — és pedig a fölvetett terv sikerének meleg óhajtása mellett — megemlékezik, igen tanácsos lesz megfogadni az Ur Krisztusnak egyik példázatában implicite adott azt az intelmét, mely — úgy látszik — mindenféle építkezésre és építő munkára szól, t. i. mielőtt belekezdenénk, tegyünk úgy, mint az a bizonyos ember, ki tornyot akar építeni: ülünk le kissé és csináljunk egy kis számítást.

Tehát ülünk le: Ez azt jelenti, hogy ne siessünk, ne tégyünk egy lépést se addig, míg nyugodtan, higgadtan meg nem hánytukvetettük a dolgot s mindennel számot nem vetettünk.

Bizonyos, hogy maga a gondolat, ahogy hangzik: „a középeurópai református egyházak szövetsége“ nagyon szép és magasztos. Szinte toronyszerűen emelkedik ki középszerűségekből, nagy és apró nyomorúságokba belefulladó életünk szürkeségéből! Az is lenne, valóságos torony lenne, ha felépülhetne. „Turris fortitudinis“! A mi hitbeli erősségünk tornya.

De hát felépülhet-e. Lehet-e, okos dolog nekünk utódállambeli, mondjuk pl. nekünk romániai református magyarságnak ilyen torony építésére gondolni.

Annak igenis volna értelme, hogy a régi magyar református egyháznak az utódállamokba elszakadt részei egymással szorosabb kapcsolatot keressenek. Hiszen adott helyzetükből folyólag közéletüknek hasonló, sőt csaknem azonosak a problémái. De a magyarországi református egyháznak például már egész más életkérdései vannak. Miért? mert más a sorsa, a helyzete. Vele tehát nem képzelhető el ezidőszerint olyan államközi vallási szerves kapcsolat, mely az utódállambeli református egyházaknak a maguk otthonában félreértésnél és bizalmatlan megítélésnél egyebet hozna és eredményezne.

Aki a helyzetet ismeri, mindezt jól tudja, aki pedig nem ismeri, annak úgy is hiába magyaráznók.

Az amerikai és romániai magyar ref. egyházakra, valamint a moldvai csángókra való s a mull időkkel kapcsolatos hivatkozás csupán az ügynek alapos ismerete nélkül odavetett felszínes megjegyzés értékével bír. Akik a dolgokat közeliől látták, egész máské-

pen vélekednek és éppen ezekben a példákban találják meg a leg-erősebb bizonyítékát ama meggyőződésöknek, hogy ilyen államközi ref. vallásos szervezetet ma nem lehet csinálni.

Mi magyar reformátusok, bárhol is élünk e világban, lelkiekben ugyis egyek vagyunk. De gyakorlati problémáink a különböző államokban való elhelyezkedésünk szerint mások lettek. Éppen azért érzük be most azokkal a lelki, érzelmi és vérségi kötelékekkel, melyek bennünket így is összefűznek. Délibábokat azonban ne keressünk s róluk se ne írjunk, se ne beszéljünk. Most egyelőre a betlehemi csillagnak várjuk újra feljöttét, de a délibábtükrözött nyár, mely az emberek vetése mellett az Isten vetéseit is megérleli, még nagyon messze van.

(Sz.)

A gyülekezeti szegényügy intenzivebb felkarolása.

A szalontai lelkészi konferencián előadta: Kiss Károly, nagyvárad-velencei ref. lelkész.
(Folytatás.)

Hogy mennyire a kezdet kezdetén állunk mi még a munkánkban, mutatja az a körülmény, hogy ahol gyülekezeti szegényügy ellátásáról beszélhetünk, az nagyrésztben, sőt csaknem teljes súlyával a lelkész vállára nehezedik. A perselyben gyűlt pénzt, az adományokat ő gyűjti össze s adja át, — ahol már szegényügyi bizottság szerveztetett — a pénztárosnak, a segélyért jelentkezők kérelmének elbírálása, ami sok esetben nem könnyű munka: a kérelmező meglátogatását, életviszonyainak megismerését teszi szükségessé, a segélyezés módjának és mérvének megállapítása, utalványozása, mind a lelkész munkája, ami kétségtelenül az igehirdetés rovására megy. Oh hányszor zavarják meg a lelkészt az egész gyülekezetért végzett munkájában: az előkészülésben, az elmélyedésben, vagy éppen az alkotás legáldottabb pillanataiban, sokszor teljesen jogtalanul és indokolatlanul kérelmezők, kiknek segélyezésével csak a hűbözést mozdítanak elő, de akik azért a maguk igazát vitatni el nem fáradnak. Így volt ez kezdetben kétségtelenül az apostoli korban is. Minden gyülekezeti munka: igehirdetés és szegényügy az apostolok kezében egyesült, miképen a Jézus Krisztus kezében is egyesülve volt. De a gyülekezet számbeli növekedése csakhamar — már az apostoli korban — szükségessé tette a munka megosztást, azért „az apostolok egybehívták a tanítványokat, az összes szenteket“, hogy válasszanak ki hét férfit és ezek szolgáljanak a szegények asztalánál, ők maguk pedig a könyörgésben és az igének szolgálatában legyenek foglaltosok. Ugyancsak az apostoli levelek már diakónisszákról is tesznek említést, ami azt mutatja, hogy a férfiak mellett női szolgálterők is állítottak be.

Nem kell tehát kitalálnunk, hogy mi a teendőnk, mert adva van a keret az ősegyház berendezkedésében.

Annyi bizonyos, hogyha nem akarunk csak névleges keresztyének lenni a Jézus Krisztus tanításainak s példaadásának

nyomán „egymás terhét hordoznunk kell a szegényügy ellátását rendszeressé, állandóvá, az emberi élet minden irányára kiterjedővé kell tennünk. És bár minden szükségét ki nem elégíthetünk, minden nyomort el nem oszlathatunk. — Idvezítőnk szavai szerint is „szegények mindig lesznek közöttetek“ — de azt mindenesetre meg lehet tennünk, hogy ne legyen gyülekezetünkben egyetlen egy olyan szegény, elhagyatott árva, tehetetlen aggastyán, véletlen szerencsétlenség miatt, munkaképtelenné vált javakorbéli aki nyomoruságának idején valamiképen meg ne tapasztalná, hogy ő a Krisztus testének tagja, aki ha szenved, vele együtt éreznek együtt, szenvednek a többi tagok is és őket szenvedésüktől megmenteni, vagy legalább nyomorukat enyhíteni, úgy buzgó könyörgésük, mint áldozatos cselekedetük által igyekeznek. A szolgálat e munkáját nem végezheti egyedül a lelkipásztor. Nem is az ő feladata, hanem a gyülekezeté; mindazoké, „akik velünk egy hitet vallanak, egy kerületi községhez tartoznak, velünk mindenben egyenlők és Krisztus által drága áron megváltottak, tehát velünk együtt a Krisztusnak tagjai és örökösei“. S miként az egyház kormányzására megvan az egyháznak a maga e célra hivatott szerve a presbytériumban: úgy meg kell lenni minden gyülekezetben a szegényügy ellátásának is a maga külön, kizárólag e célt szolgáló organumának a szegényügyi bizottságban. „Kálvin Justitucióban“ a szegények gondozását éppoly fontosnak mondja, mint az egyház kormányzását; egyiknek sem szabad az egyházból hiányoznia.

Mi hát a teendőnk? Vissza kell állítanunk az apostoli korban jól bevált diakónus és diakónissza hitet és ezt annyival inkább tehetjük, mert „a szeretet munkáinak történetében a kezdet nem a legalsó, hanem legmagasabb fokát s a pünkössti lélek és adományainak kitöltésével, az egyház paradicsomi korát alkotja“. „Mindnyájan pedig, akik hisznek vala, együtt valának és mindenük közvala“, olvassuk a [Csel. 244.] könyvében. A diakónusok számának hét tagban való megállapítása is oly találó, hogy az a létszám — elképzelésem szerint — ma is méltán lehet a középaránvos szám, mely a legtöbb gyülekezetünk szükségseinek leginkább megfelel. E munkások megválasztásának kritériumai adva vannak egyfelől a szolgálat jellegében, másrésztől kifejezetten is az apostoli levelekben.

E héttagu, külön férfi és női bizottságnak lenne feladata a lelkész felügyelete, ellenőrzése és irányítása mellett a diakónia fogalma alá eső minden dolog ellátása: a segélyezésre méltó szegények összeírása, nyilvántartása az adományok összegyűjtése és elosztása, a segélyezés más módjának a gyülekezet minden arra alkalmas tagjának bevonásával gyakorlása. Ők lennének — az apostoli konstitúciók szerint — a lelkipásztorok szeméi és fülei, melyek által mindent megtudnak a gyülekezetben és kezei, melyek által cselekesznek.

A diakonátus eszménye kétségtelenül az volna, hogy a diakónusok munkakörük ellátására képzett egyének lennének, kik arra szentelik minden idejüket és egész életüket, hogy a

gyülekezetnek szolgáljanak, azonban, ha ez a mi viszonyaink között nem valósítható is meg, okvetlenül szükséges, hogy legyenek a gyülekezetben, kik egyéb foglalkozásuk mellett, idejüket, erejüket és tehetségüket első sorban erre fordítsák, nem feledvén soha, hogy a diakónia mindenkitől kíván valamit.

Működésüket úgy képzelem el, hogy a gyülekezet kisebb körzetekre osztatnék, s mindenikben egy-egy férfi és nőmunkás állíttatnék be, kik körzetük minden tagját ismerik, szegényeit meglátogatják stb. Hogy pedig a szolgálat egyöntetűsége, evangéliumi iránya s szelleme állandóan biztosíttassék, 2—3 hetenként a lelkipásztor elnöklete alatt gyűlést tartanának, melyen elhatároznák, hogy mely családokat, miként és mily mértékben segítyezzenek.

A segítyezés utjai, módjai a jelentkező szükséghez képest ezerfélék, előszámlálhatatlanok s a belmissziói tevékenység többi ágaival sokszor kapcsolatosak. A betegeknel gyakran egy-egy látogatás a diakónus, vagy lelkész részéről többet ér minden anyagi segítyégnél, sok helyen nincs is erre szükség. Ha meg van a segíteni kész krisztusi lelkület, amely nélkül nincs diakónia de amelynek birtokában a szeretet munkának gyakorlása folytán a lelkület hatványozott mértékben növekszik és erősödik: a szeretet találékony, megtalálja mindig a segítyés szükséges útját és módját.

A segítyezésre szánt összeg gyűjtésének legrégibb, még az apostoli korból reánk maradt eszköze a templomi persely, melybe a hivek a hét első napján elhelyezik adományukat. Kevésbé szép, de a benne rejlő veszélyek gondos leküzdése mellett sok jó oldala is van, a külföldi példák nyomán helyenként nálunk is meghonosodni kezdő bazárok rendezésének, mi által alkalom adatik sokaknak, hogy kezük munkájával mozdítanak elő oly célt, mire talán megfelelő értéket készpénzben nem adhatnának s ily módon sokaknak érdeklődését fel lehet kelteni az ügy iránt. A fő pedig az, hogy mindenki bevonassék, Az őszi segítygyűjtés [természetbeni adományokban] a lakodalmi, keresztelési, névnap, vagy más hasonló családi ünnepélyek, mind-mind alkalmas eszközök arra, hogy a gyülekezet minden tagja ráneveltesse a másokon segíteni akaróra, mert ha akar, egy gyülekezet tud is segíteni. Egy 3 kisgyermekes, beteg özvegy asszonyt paróchiális körünkben hónapokon keresztül táplált 7 tehetősebb család, naponként felváltva látván el őket élelemmel. A vallással, egyházzal addig nem sokat törődő asszony, gyermekeivel együtt egyházunknak buzgó tagja lett. Egy vidékről városunkba költözött szegény családnak ref. elemi iskolánkba járó 3 gyermekét az egész iskolai év folyamán osztálytársaik naponként felváltva hívták meg ebédre, mások egyet mást hazulról vittek nekik, úgy, hogy gyermekbarátaik jótékonyágát a szülők és iskolába még nem járó kicsiny testvéreik is érezték.

A nőegyletek, bibliakörök evangéliumi szellemű működése, a kerületünk több gyülekezetében évek óta szép sikerrel bevezetett karácsonyi segítyakció megszámlálhatatlan könnyet törülhet le és sok lelket nyerhet meg a Krisztusnak.

A segítség szüksége az egyre nehezebbé váló élet sokféle nyomorúságaiban nyilvánvalóbb, mint valaha, lehetősége Isten lelkének bennünk való működése mellett, nem hiányzik; hitünknek keresztyén étellel, cselekedetekkel igazolása elodázhatatlan kötelesség, a diakónia behozatalának és gyakorlásának indító okai s előfeltételei egyházunkban mindenképpen megvannak.

A mindenre elégséges isteni kegyelem segítse egyházunkat hivatása tisztán való meglátására: „A minden szeretet forrásának és mintaképének — a mi Urunk Jézus Krisztusnak — igaz tiszteletére s az ő kicsinyeiben való hit és igaz szolgálatára.

(Vége.)

Királyhágómelléki Ref. Nőszövetség.

Csak hallassuk a hívó szót. Egy lelkipásztor testvérem mondotta: „Minden könnyen menne, ha Isten nekünk is rendelt volna egy Pilder Máriát”. Én azonban azt hiszem, hogy a munka folyamán a mi Pilder Máriánk is jelentkezni fog.

Évek óta látjuk, — beszélünk is róla eleget, hogy gyülekezeteink vallásos élete ellanyhult. Híveink érdeklődése és áldozatkészsége egyházi ügyek iránt csökken. A szegények, betegek, munkaképtelenek gondozása elhanyagolt, a felekezeti öntudat elhomályosodott. Beszédük hangzanak el, határozatok születnek, a helyzettel mindenki elégedetlen, de marad minden a régiben. Pedig tömegek vágyakoznak arra, hogy velük együtt tárgyaljuk meg egyházunk ügyeit, hogy állítsuk őket is a közös munkába. Ezzel szemben főképen a nőket teljesen mellőztük az egyház-építő munkában. Ezen változtatni kell, ha élni akarunk.

Hívjuk őket és a legelső kötelességünk az legyen, hogy mutassuk meg és adjuk át nekik azt, aki után a legjobban vágyakoznak: a Krisztust. Mert őt nélkülözik. Hiszen mindannyian tapasztaljuk, hogy nincs Krisztusuk, alig ismerik. „Kétségbeesve imádkozik — írja egy ref. papné tapasztalataiban, — nyomorúságában, bajában a mai református nő és keresi valahol a bizonytalan messzeségben Istent, mint akármelyik pogány, de ugyanakkor sohasem néz az Isten megfogható, megérzékelhető, megtapasztalható szent fiára, nem látja az érette földre szállott testbe öltözött Istent, hogy benne, rajta keresztül találja meg lelkének békéjét, életének egyetlen egy biztos vezetőjét. Őt megkerülve, mellőzve keresi az Atyát és nem tudja népünk, hogy miért keresztyén. Soha sem hallottam egy szerető, bizó, meleg szót Jézusunk nevéhez kapcsolva ajkukról. Legfeljebb káromkodásban említi nevét”. Kissé talán sötét ez a kép, de alapszíne szomorú valóság. Ezt a képet derültebbé tenni, csak tántoríthatatlan lelkes munkával lehet. Erre nem elég a vasárnapi igehirdetés, ezen csak az segít, ha komoly biblia tanulmányozás segítségével mutatjuk meg neki a Krisztust. Ha eljutunk odáig, hogy elfogadja, megszereti, magáévá teszi, akkor vágyai fogják hajtani a megismert helyes uton. Tudatára ébred kötelességeinek,

öntudatos keresztyén kálvinistává válik, megindul a komoly keresztyén élet, megindulnak a szeretet munkák, a gyermekek, árvák, elhagyottak rendszeres felügyelete segítése s főképp az az igyekezet, hogy mások is megismerjék a Megváltót. A templomok benépesülnek, az áldozatkész hívőszívek gondoskodnak az anyagiakról is. A lelkész nem marad magára, hanem minden hívében öntudatos támogatót talál. Mindez azonban föltételezi, hogy maga a pásztor járjon elől jópéldával. Az ő hite legyen a legfényesebb, szeretete a legmelegebb. S arra az egy fundamentumra építsen, aki a Krisztus.

A Nőszövetségek programjából mai helyzetünkben el nem maradhat, hogy gondot fordítsunk nemzeti kincseinkre is. Egyházunk története az erős hitű, nagyszeretű, nagy férfiakkal és nagy asszonyokkal egész seregét mutathatja fel. Ezek életének, tetteinek ismertetése a Nőszövetség által rendezendő vallásos összejöveteleken egyik legbiztosabb eszközzel kínálkozik arra, hogy a jövő méltó legyen a múltéhoz, vagy annál még különb is. Csak az a nemzet, az az egyház veszt el amely élni nem akar, amelyben azonban életakarás van, az munkája nyomán életet talál!

(Folytatás és vége.)

(d.)

A nagyvárad-réti parochiális körű imaház fölavatása.

A fejlődő Nagyvárad egyik legforgalmasabb utvonalaiban szinte varázslatos gyorsasággal emelkedett föl a csinos és mondhatnánk, művészileg megépített új temploma és lelkészlakása a nagyvárad református egyházközségnek. Isten kegyelméből ez immár a negyedik hajlék, ahonnan diadalmas útjára indul a krisztusi evangélium, hogy hódító erejével az Élet Urához közelebb vonja azokat, akik a reánk szakadt sokféle nyomoruság és szenvedés között leroskadva hordják a vállakra rakott nehéz keresztet. Ha valahol és valamikor a hívők sok ezreinek Krisztusba való megtartását jelentette a református templom, úgy különösebben ezt a célt szolgálja ezen a helyen az evangéliumnak magyar nyelven való predikálása.

Komoly volt az akarás, mely ennek a hajléknak építését kimondotta. Fölemelő az áldozatkésztség, amely az építés nagy munkáját, a belső fölszerelést lehetővé tett. A régi kálvinista ősök nagy szívének lángja csapott ki a késő utódokból, akik a legsúlyosabb közgazdasági viszonyok között bámulatos módon hordták össze filléreiket vagy vették kezökbe a munkaeszközöket, hogy szent karácsony ünnepére, melyen „az Ige testté lett“ ének örvendezünk, az ezrek forró vágya az Ur házában megépítésében is valóra válják. Az Ur velünk volt, s a hálaadás oszlopánál lelki örömmel mondhattuk: mindeddig segítség volt a mi Istenünk.

Nem csoda tehát, ha közelről és távolról ezrek gyülekeztek össze, még a környék falvaiból is, hogy résztvegyenek az örvendezés napján, ez évi december hó 23-án, mikor egyházunk puritán szertartásával az imaházat felavattuk és magasztos rendeltetésének átadtuk. Az ünnepségen *Sulyok* István püspök a felavató imádságot, *Csernák* Béla egyházkerületi főjegyző az alkalmi beszédet és *Kiss* Károly nagyvárad

lelkész a záró imádságot mondotta. *Varga Gedeon* vall.-tanító lelkész egy kisdedit megkeresztelt, *Szabó Lajos* segédlelkész pedig, ki a réti parochiális kör hiveinek lelki gondozója — tömören az építkezés körülményeit vázolta.

Mi, akik meghatottan szemléltük az örvendező sokaságot, mély és igaz elismeréssel adózunk a nagyváradai egyházközség presbytériumának, s az építkezést vezető bizottságnak és annak élén a főgondnoknak, de alázatos hálával telik meg lelkünk a kegyelmes Isten iránt, akinek szent nevére térjen egyedül dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás.

Egy jelenvolt.

KÜLFÖLD

A budapesti református theologiai akadémia, mint már évek óta, az új esztendő kezdetén január 8–10-én megrendezi a maga ismert és népszerű konferenciáját. Ennek az idén az lesz a nevezetessége, hogy minden egyes előadása úgy délelőt, mint délután egyformán nyilvános lesz mindenki számára. Résztvehet tehát azon mindenki, aki a magyar református egyház nagy kérdései és sorsa iránt érdeklődik. A véglegesen megállapított program egyébként a következő: A konferencia istentisztelettel kezdődik. Prédikál *Vincze Elek* esperes, urvacsorai beszédet mond *Nyáry Pál* esperes. Utána előadás: A református ébredés sorsa és eredményei külföldön és Magyarországon. Dr *Lencz Géza*. A magyar ref. egyházak szövetségének és a Középeurópai ref. egyházak szövetségének terve. Dr *Juhász Nagy Sándor*. Utána: Az újabb theologiai irányzatok és az igehirdetés. Előadás. Tartja *B. Pap István*. Bibliamagyarázat. Ima és bibliaolvasás, utána I. A falu élete református szempontból. Előadás. Tartja *Varga Sándor*. II. A református munkásság megnyerése és megszervezése. Előadás. Tartja *Bogdán Gyula*. A modern élet nagy erkölcsi problémái. Előadás. Tartja *Veress Jenő*. Bibliamagyarázat. Ima és bibliaolvasás, Ujána I. Az új magyar közszellem és a református keresztyénség. Előadás. Tartja *Szabó Imre*. II. A belmissziói kérdés megoldása. Előadás. Tartja dr *Ravasz László*. A református keresztyénség lélek- és életformáló ereje. Előadás. Tartja *Enyedi Andor*. Befejező istentisztelet. Tartja *Györy Elemér*. Az összes előadások egyhelyen, azaz a Budapesti Ref. Theol. Akadémia (IX. Ráday-u. 28. II. em.) disztermében lesznek. A konferencia tartama alatt tartja a Ref. Lelkésznék Szövetsége is a maga közös konferenciáját, január 7-én pedig a vallástanárok tartanak országos konferenciát. Kedvezményes vasuti jegyről a rendezőség már gondoskodott. Az erre vonatkozó igényeket legkésőbb január 4-én estig kell a budapesti ref. theol. akadémia igazgatóságának a jelentkezési díjjal, amely személyenként két pengő, beküldeni. Olcsó szállást férfiak részére korlátolt számban a budapesti ref. theol. akadémián is lehet napi 1 pengős áron biztosítani.

Egy kasiélyi és százezer cseh koronát adományozott a cseh területen levő gömörmegyei

református árvaház javára *Laszkáryné, Tornallyai Margit* beretkei földbirtokosnő.

HIREK

A Protestánsizmustvédő Nemzetközi Szövetség dr. Balta-zár Dezső püspököt kérte fel, hogy a jövő évi Speierben tartandó jubiláris világkonferencián — a II. speieri birod. gyűlés 400 éves fordulóján — a Szövetség hivatalos ünnepi szónoka legyen.

Vasárnapi Iskola címmel ad ki az „Ut“ c. folyóirat egy kis 4 oldalas mellékletet. Ezt külön is kiadja, hogy azok is megszerezhessék, kik az „Ut“-nak nem előfizetői s ezek között különösen a laikus csoportvezetők. Dr. Imre Lajos theol. tanár értesített, hogy a lappal szívesen segítenének kerületünk vasárnapi iskoláinak is és példányonként 1-50 Lelért megküldenék egyházaiknak. Felhívom azért lelkész-társaimat, hogy amennyiben az „Ut“-nak nem előfizetői, vagy a vasárnapi iskolát nem maguk vezetik a vezetők részére rendeljék meg és megrendeléseiket szíveskedjenek hozzám elküldeni Debreczeni István belm. előadó.

Egyházi Értesítő, a budapesti református egyház lapja megszűnt. A presbytérium 24 év óta fennálló lapjáról lemondott, hogy átadják a most megindult „Református Figyelőnek“.

A szatmári egyházmegye új gondnoka dr. Gaál Endre ny. államtitkár orsz. képviselő lett.

Klepp-alap. Klepp Péter jugoszláviai esperes elhunytá után az egyházmegye vezetői elhatározták, hogy még ez évben összehoznak emlékének megörökítésére egy 100,000 dináros alapítványt. Az alap Árvaházi alap lesz, de először az elhunyt árváit segítik belőle mindaddig, míg neveltetésük céljából erre szükségük lesz. Sokak előtt kivihetetlennek látszott ez a merész elhatározás s ime, még vége sem volt ennek az esztendőnek és már 2000 dinár sem hiányzott a kitűzött összegből. Egész bizonyos, hogy mire az évforduló eljön, a 100,000 dinár együtt lesz.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Boldog újesztendőt kívánunk lapunk munkatársainak és olvasóinknak.

I. L. Sz.-i. A lap expedálását a kiadóhivatal intézi, légy szíves hozzáfordulni. Én éppen olyan keveset tudok ez ügyben, mint te, vagy bárki más, már csak azért is, mert nem egy városban vagyunk. A jó kívánatokat hasonlóval viszonzom. **S. S. K.-a.** A küldötteket köszönöm, kérésedet teljesítettem. **H. A. Gy.-a.** Még mindég türelmedet kérem.

■■■■ HIVATALOS RÉSZ ■■■■

Református Püspöki Hivatal Nagyvárad.

5743 - 1928 II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Iskolaszéki Elnökségnek.* Jelen körrendeletem száma alatt hivatalom visszaküldi az autorizációs kérvényekből visszamaradt fölösleges okmányokat. Felhívom figyelmüket arra, hogy közöttük kiselejtezni való irományok mellett értékes eredeti okmányok vagy hiteles másolatok is vannak. Ez utóbbiakat gondos átvizsgálás után vagy irattárba kell helyezni, vagy az érdekelteknek visszaadni. Oradea—Nagyvárad, 1928 december 27. Atyafiságos szeretettel: **Sulyok István s. k., püspök.**

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 4658—1928., 4659—1928. és 4660—1928. számú rendeleteiben használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kis- és nagybetűs Énekeskönyvek,
TANKÖNYVEK
és iskolai nyomtatványok**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea-Nagyvárad, Str. Iosif Vulcan-utca 14.

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

**BERGER
ÉS SPINDLER**

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 52

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 52

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihar Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb
harangöntődeje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t

29

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSÍPOK

a rekvirált sípok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 52

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

„ROYAL PORTABLE“
írógép egyváltós modellje.

Tökéletes, tartós, jó és hordozható.
Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképviselet:

GOLDSTEIN, ORADEA
Str. Avram Iancu 5. Telefon 2-97.